

RATOS

ÅRSREDOVISNING 2018

VD-ORD 4

10 AKTIVT ÄGANDE
I PRAKTIKEN

HÅLLBART
VÄRDESKAPANDE 12

19 ORGANISATION

VÅRA
BOLAG 25

Innehåll

VERKSAMHETSÖVERSIKT

- 1 Året i korthet
- 3 Detta är Ratos
- 4 VD har ordet
- 6 2018 på 5 minuter
- 8 Vision, affärsidé, investeringskriterier och finansiella mål
- 9 Ratos som ägare
- 10 En engagerad och aktiv ägare
- 12 Hållbart värdeskapande
- 19 Vi på Ratos
- 22 Ratos-aktien

BOLAG

- 25 Våra bolag – Innehåll
- 26 Bolagsöversikt
- 28 Aibel
- 29 airteam
- 30 Bisnode
- 31 Diab
- 32 HENT
- 33 HL Display
- 34 Kvdbil
- 35 LEDiL
- 36 Oase Outdoors
- 37 Plantasjen
- 38 Speed Group
- 39 TFS

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

- 41 Finansiella rapporter – Innehåll
- 42 Förvaltningsberättelse
- 46 Ordföranden har ordet
- 47 Bolagsstyrningsrapport
- 56 Styrelse och VD
- 58 Koncernens resultaträkning
- 59 Koncernens rapport över totalresultat
- 60 Rapport över finansiell ställning för koncernen
- 61 Rapport över förändringar i koncernens eget kapital
- 62 Rapport över kassaflöden för koncernen
- 63 Moderbolagets resultaträkning
- 63 Moderbolagets rapport över totalresultat
- 64 Moderbolagets balansräkning
- 65 Förändringar i moderbolagets eget kapital
- 66 Moderbolagets kassaflödesanalys
- 67 Notförteckning
- 68 Noter till de finansiella rapporterna
- 118 Revisionsberättelse

YTTERLIGARE INFORMATION

- 121 Ytterligare information – Innehåll
- 122 Femårsöversikt, koncernen
- 123 Definitioner
- 124 GRI-Index
- 126 Hållbarhetsrapport
- 128 Aktieägarinformation

Året i korthet

Under 2018 avyttrades portföljbolagen Gudrun Sjödén Group och Jøtul, och Ratos bolagsportfölj bestod i slutet av 2018 av 12 bolag.

Under året presenterade Ratos nya finansiella mål samt nya investeringskriterier. Förändringar genomfördes i Ratos centrala organisation, den försågs med nya resurser med viktig operativ erfarenhet. Vi har även sett över vår bolagsstyrning och styrelsesammansättning i flera av våra portföljbolag.

Utöver dessa initiativ har viktiga aktiviteter bedrivits i portföljbolagen.

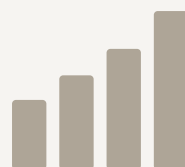
Läs mer om det händelserika året på ► sid 4-5 samt om utvecklingen av vår bolagsportfölj på ► sid 6-7.

12 bolag

32 miljarder
SEK omsättning

1,4 miljarder
SEK EBITA

12 300
anställda

2 bolags-
försäljningar

Förslag till
utdelning **0,50** SEK

Resultatutveckling, MSEK

	2018	2017	2016	2015	2014
Resultat före skatt	-69	658	-890	892	1 367
varav Resultat/resultatandelar från bolag	604	679	295	664	392
varav Realisationsresultat portföljbolag	62	596	1 672	1 101	1 390
varav Nedskrivningar portföljbolag	-600	-550	-1 895*	-565	-250
Resultat per aktie efter utspädning	-1,40	0,72	-1,79	1,29	3,22
Eget kapital (hänförligt till moderbolagets ägare)	8 701	9 660	11 283	12 882	14 027

* Hänförligt till moderbolagets ägare.

Detta är Ratos

Ratos, som grundades av familjen Söderberg år 1866, är en aktiv nordisk ägare som investerar i och utvecklar företag. Ratos är börsnoterat och investerar kapital från egen balansräkning och har en flexibel ägarhorisont i bolagen. Vi agerar så som vi anser är bäst för varje enskilt bolag.

**Börsnoterat
investeringsbolag**

**Grundat av familjen
Söderberg**

**Flexibel
ägarhorisont**

**Fokus på bolag med
huvudkontor i Norden**

Ratos portfölj

Ratos portfölj består av 12 onoterade nordiska medelstora bolag. Bolagen agerar självständigt men kan delas in i 6 sektorer baserat på de branscher där de verkar.

De största branscherna sett till bolagens sammanvägda omsättning inom respektive bransch är Bygg, Industri och Konsumentvaror/Handel. En utförlig beskrivning av respektive bolag finns på ► sid 28-39.

Omsättningsfördelning per bransch

Ratos affärsmodell

FÖRVÄRV	UTVECKLING	FÖRSÄLJNING
<p>En central förvärvsgrupp på Ratos ansvarar för att utvärdera och driva nya förvärv. Bolag och teman följs ofta över lång tid, och direktkontakt etableras också med ägare och ledning för intressanta bolag vilka vi ibland följer i flera år.</p> <p>Förutom att bolaget uppfyller Ratos investeringskriterier samt att det finns en tydlig potential vad gäller tillväxt och lönsamhet att realisera skapar vi en optimal kapitalstruktur i det förvärvade bolaget för att stötta bolagets operativa och transformativa utveckling.</p>	<p>Ratos mål som ägare är att skapa långsiktiga värden i våra bolag med fokus på lönsamhetsförbättringar och omsättningstillväxt, löpande och transformativt. Tillsammans med respektive bolagsledning fastställer vi bolagens strategier och är tydliga kravställare och möjliggörare för att säkra och följa upp att de genomförs och ger önskat resultat.</p> <p>Som aktiv ägare tillför vi innovationskraft, erfarenhet, kompetens, kontakter och kapital i de bolag vi investerar i.</p>	<p>Vi behåller våra bolag så länge vi anser oss vara den bästa ägaren samt så länge det skapar aktieägarvärde för Ratos.</p>

Fokus på existerande innehav och nya målsättningar för framtiden

Som nyttillträdd VD skrev jag i mitt VD-ord i årsredovisningen för 2017 "Ett fokuserat arbete som tar utgångspunkt i våra faktiska styrkepositioner kommer långsiktigt att ge resultat". Långsiktigt är inte enbart gällande tiden för att vända en negativ resultatutveckling i Ratos. Långsiktigt är något som i grunden definierar Ratos ägande och därmed en av Ratos faktiska styrkepositioner. Vi investerar kapital från vår egen balansräkning och kan därför äga bolag så länge vi upplever att vi är den bästa ägaren. Långsiktigheten i ägandet var också utgångspunkt för Ratos nya finansiella mål som presenterades i juni 2018. Våra tre nya finansiella mål innebär:

- att IRR-målet ersattes av en årlig tillväxt för EBITA i bolagsportföljen.
- att ett nytt skuldsättningsmål etablerades som ska uppnås genom högre resultat i våra bolag, tillsammans med en långsiktigt hållbar kapitalstruktur. Detta frigör utdelningsbara medel från bolagsportföljen som är nödvändigt för att generera en god aktieutdelning i Ratos utan att behöva sälja portföljbolag.
- att ovanstående göra Ratos till en aktie som utvecklas bättre än index för Nasdaq Stockholm över tiden.

Vårt arbete under 2018 har tagit utgångspunkt i:

- Fokus på utveckling av vår bolagsportfölj
- Definiera kriterier för våra långsiktiga innehav
- Definiera kriterier för kommande investeringar

2018 har präglats av ett intensivt arbete med bolagsportföljen. Inga nya investeringar utanför vår bolagsportfölj har genomförts. Ägandet i två bolag, Jøtul och Gudrun Sjöden Group, har utvecklats då de inte möter kriterierna för våra långsiktiga innehav.

Utveckling i bolagsportföljen under året

Arbetet i Ratos bolagsportfölj har utgått från att säkerställa Stabilitet, Lönsamhet och Tillväxt i respektive bolag, i den ordningen. Jag är väl medveten om att för vissa typer av bolag, i en del marknader under en viss tid, kan tillväxt vara prioriterat framför lönsamhet. Stabilitet måste dock alltid komma först.

Att uppnå stabilitet är något som ofta påverkar resultatet negativt, på kort sikt. Aktiviteter som byte av ledning, investeringar i ny produktionsutrustning, avskrivning av maskiner, inventarier, system och processer är kostsamma. Som långsiktig ägare får man dock inte

väja för dessa kostnader då åtgärder av denna typ i en turn-around situation är en förutsättning för ett långsiktigt värdeskapande.

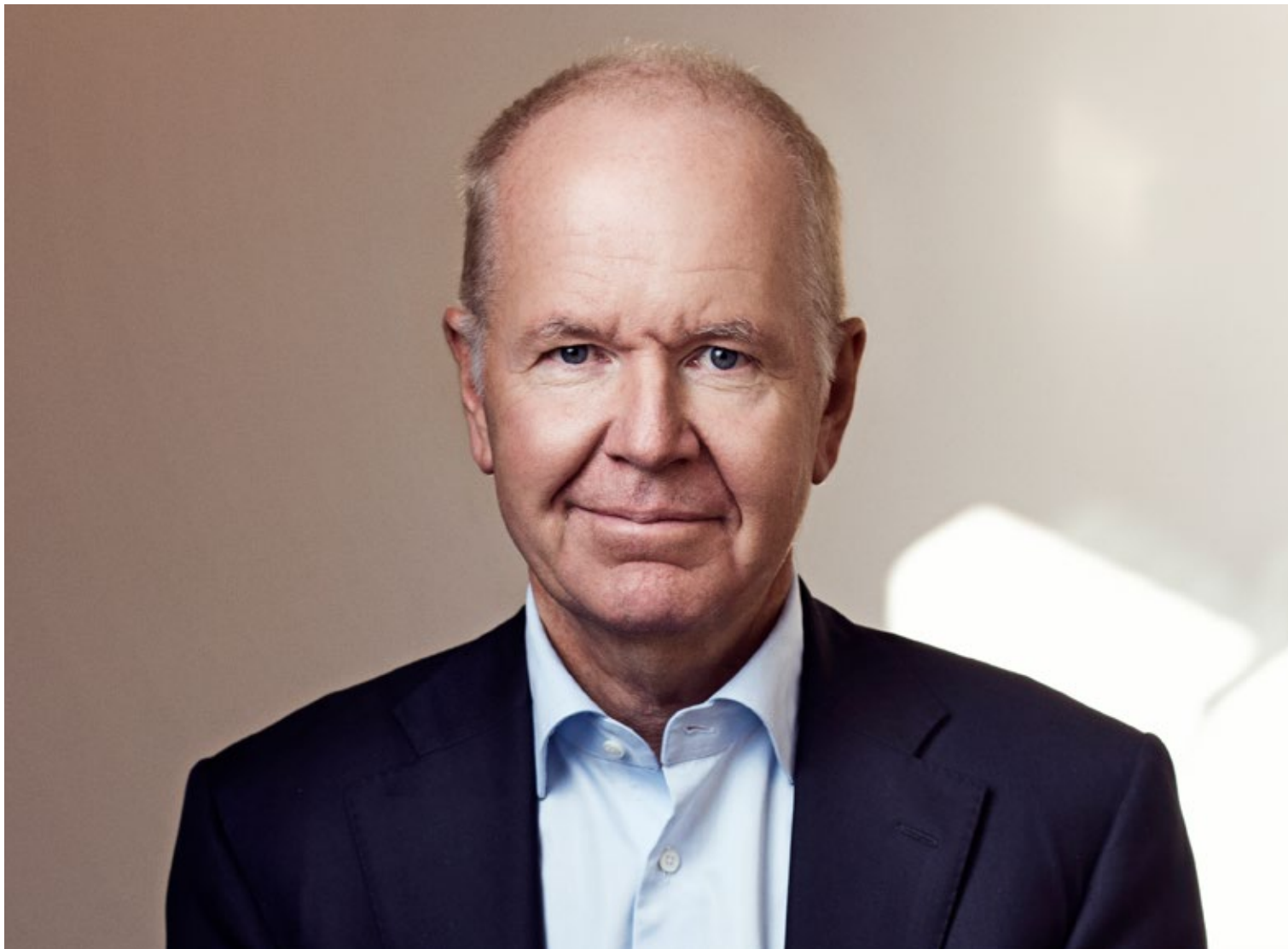
Under året har en rad åtgärder vidtagits, inte minst i det fjärde kvartalet. VD-skifte har skett och initierats i tre bolag, Diab, Kvdbil och Speed Group. Produktionssystem har effektiviserats i Diab och HL Display. En mer resultatfokuserad organisation har kommit på plats i flera bolag inklusive TFS i slutet av året. Ny ordförande har tillsatts i tre bolag. Ratos innehar idag ordförandeposten i två av våra bolag. Flera andra prioriterade värdeskapande initiativ har genomförts vilka jag tror vi kommer att kunna se effekter av redan under 2019.

Sammantaget tycker jag att Aibel, airteam, Bisnode, Diab och HL Display har utvecklats positivt under året även om man inte kan skönja detta i Diabs siffror ännu. LEDiL fortsätter att leverera mycket god lönsamhet i sin bransch. Vi har fortsatt stora utmaningar i Plantasjen och Speed Group. Utvecklingen i Plantasjen har resulterat i en sänkt värdering vilket innebär en nedskrivning av vårt bokförda värde. Detta innebär dock inte att ambitionerna för lönsamhet minskat men det kan komma att ta längre tid än planerat att vända utvecklingen. Plantasjen verkar också på en detaljhandelsmarknad som just nu är under omstöpning. Bolaget har ett starkt varumärke på en marknad som växer och där kundupplevelse är i fokus. De stora projekt nedskrivningarna i HENT i det fjärde kvartalet är givetvis mycket bekymmersamma och är ett resultat av en noggrann genomgång av projektportföljen i ett bolag som haft en mycket snabb tillväxt under de senaste åren.

Förändringar har även skett i Ratos AB

I början av 2018 genomfördes förändringar av Ratos investeringsorganisation. Vi minskade storleken, ändrade kompetensmixen och rollfördelningen. Vi flyttade ihop fysiskt för snabbare kommunikation och beslutsfattande. Vi ändrade också incitamentsmodellen på kort och lång sikt för att anpassa den till våra nya finansiella mål och koppla dem till utvecklingen av Ratosaktien.

I samband med årsskiftet 2018/19 togs steg två i utvecklingen av Ratos och vår ägarstyrning. Den nya organisationen som trädde i kraft 1 mars 2019 har minskats ytterligare för att effektivisera vårt sätt att jobba och innebär att våra bolag indelas i tre affärsområden.

- **Consumer & Technology:**
Bisnode, Kvdbil, Oase och Plantasjen
- **Construction & Services:**
Aibel, airteam, HENT och Speed Group
- **Industry:**
Diab, HL Display, LEDiL och TFS

De tre affärsområdena ansvarar för att vi har rätt ledning i bolagen och att säkerställa att prioriterade värdeskapande initiativ identifieras, prioriteras och genomförs under portföljbolagets ledning med hjälp av bolagens resurser som ibland kan stärkas upp med kompetens från Ratos.

Två nya funktioner tillkommer: Investments & Ownership Excellence samt Talent management.

Ingenting är viktigare för vårt värdeskapande än att tillse att vi har rätt ledning i våra innehav. Att vara VD i ett Ratosbolag innebär fullständigt ansvar för resultat och balansräkning inom fastställd kapitalstruktur. För att säkerställa att vi får de bästa kandidaterna erbjuds VD och nyckelpersoner att investera i bolaget för att få ta del i framtida värdeskapande.

Hållbarhet

Vi är övertygade om att det finns en stark koppling mellan hållbarhet och långsiktigt värdeskapande. Vårt hållbarhetsarbete utgår från FN Global Compacts (UNGC)

tio principer för hållbart företagande. Det är genom portföljbolagens verksamhet som vi har den största påverkansgraden genom vårt ägarutövande. Genom vår ägarstyrning arbetar vi för; att våra bolags styrelser har ett integrerat hållbarhetsarbete, öka andel bolag som klimatredovisar och att bolagen prioriterar mångfald och jämställdhet.

Engagemang och förmåga

Jag har tidigare flera gånger framhållit att omstöpningsen av Ratos kommer att ta tid. Som företagsledare möts man dessutom alltid av händelser man inte kunnat förutse men jag tror att vi redan under 2019 kommer att kunna se en del resultat av det som åstadkommit av hängivna och skickliga medarbetare i våra portföljbolag och i Ratos AB. Allt handlar till slut om människors engagemang och förmåga.

Jag vill slutligen tacka alla hårt prövade aktieägare som via styrelsen givet mig förtroendet att leda Ratos under 2018. Det är ett viktigt uppdrag och jag är övertygad om att vi tillsammans kommer att lyckas.

Jonas Wiström
Verkställande direktör

2018 på 5 minuter

Ett aktivt år

Under 2018 presenterade Ratos nya finansiella mål och genomförde två bolagsförsäljningar. Därtill var aktiviteten i respektive bolag hög.

AIRTEAM EXPANDERAR TILL SVERIGE

airteam stärker sin marknadsposition när bolaget genom förvärv av Luftkontroll Energy expanderar till Sverige. Luftkontroll Energy har cirka 35 medarbetare med kontor i Örebro. Bolaget erbjuder effektiva ventilations- och energilösningar inklusive service och underhållstjänster. Luftkontroll Energy har en stark marknadsposition, en bra ledning och passar väl in i airteams affärsmodell.

HENT SÄLJER BOSTADSUTVECKLINGSVERKSAMHET

HENT har under året sålt större delen av sin bostadsutvecklingsverksamhet HENT Eiendomsinvest. Försäljningen innebär en reavinst om 84 MNOK. HENT Eiendomsinvest utgjorde majoriteten av HENTs bostadsutvecklingsverksamhet och omfattar cirka 1 200 planerade lägenheter där HENTs ägarandel i genomsnitt uppgick till knappt 50%. HENT har på kort tid etablerat sig som en aktör på den norska bostadsutvecklingsmarknaden, med en intention om ett långsiktigt engagemang. Fredensborg Bolig bud var dock mycket attraktivt och de är en köpare med betydande kompetens att driva verksamheten vidare.

AIBEL TILLDELAS NYTT KONTRAKT FÖR JOHAN SVERDRUP-FÄLTET

Equinor (Statoil) har tilldelat Aibel ett intentionsavtal för projektering, inköp och byggnation av däck till en processplattform på Johan Sverdrup-fältet. Kontraktet har ett värde om cirka 8 miljarder NOK. Kontraktet, som är Aibels största hittills och ett av de enskilt största kontrakt som blivit tilldelat på norsk sockel, omfattar projektering, inköp och byggnation (EPC - Engineering, Procurement, Construction) av en processplattform (P2) för utbyggnationen av Johan Sverdrup-fältet, fas 2. Plattformen kommer att bestå av tre moduler, varav två kommer att byggas på Aibels varv i Haugesund och den tredje modulen på Aibels varv i Thailand. Projekteringen startar omedelbart medan byggnationen startar under 2019. Det färdiga plattformsdäcket på cirka 23 000 ton är planerat för leverans till Statoil under 2022. Projektet kommer som mest att sysselsätta cirka 3 500 medarbetare.

RATOS AVYTTRAR JØTUL

Ratos sålde i början av 2018 samtliga aktier i dotterföretaget Jøtul A/S (Jøtul) till ett företagsvärde om 364 MNOK (enterprise value). Försäljningen gav en positiv resultateffekt om 26 MSEK. Fokus de senaste åren har varit att effektivisera verksamheten för att förbättra lönsamheten, vilket givit resultat då bolaget uppvisat tillväxt och en förbättring av det operativa EBITA-resultatet. Ratos har ägt Jøtul sedan 2006 och tidpunkten för bolaget att utvecklas vidare med en ny ägare var lämplig.

Illustration: RATIO/Statsbygg

HENT TECKNAR KONTRAKT VÄRT CIRKA 1 MILJARD KRONOR

HENT har fått uppdraget att bygga delar av nya Livsvitenskapsbygget vid Oslo Universitetet på uppdrag av Statsbygg. Ordervärdet uppgår till cirka 1 miljard NOK. Den nya fakulteten är ett samverkansprojekt som omfattar cirka 66 700 kvadratmeter. Kontraktet gäller den så kallade samverkansfasen och innebär att HENT, Statsbygg och övriga intressenter inkluderas i planeringen av byggprojektet.

RATOS AVYTTRAR SINA AKTIER I GUDRUN SJÖDÉN GROUP

Ratos sålde under året samtliga aktier, motsvarande en ägarandel om 30%, i intresseföretaget Gudrun Sjödén Group till VD och grundaren Gudrun Sjödén. Gudrun Sjödén återtog i samband med transaktionen fullt ägande av bolaget. Ratos erhöll 225 MSEK jämfört med investeringen i bolaget som uppgick till 160 MSEK.

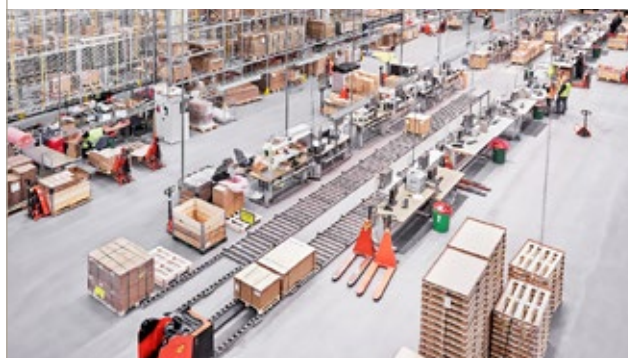
RATOS PRESENTERAR NYA FINANSIELLA MÅL

Ratos presenterade under året nya finansiella mål som fokuseras på vinstutvecklingen i bolagsportföljen, Ratos skuldsättningskvot samt Ratosaktiens totalavkastning.

1. Vinsten i bolagsportföljen ska öka varje år
2. En konservativ belåning i portföljbolagen med en aggregerad skuldsättningskvot, inklusive Ratos AB, som ska understiga 2,5x (Nettoskuld/EBITDA)
3. Totalavkastningen för Ratos-aktien ska över tid vara bättre än genomsnittet på Nasdaq Stockholm.

SPEED GROUP FÖRVÄRVAR SAMDISTRIBUTION OCH STÄRKER DÄRMED SIN MARKNADSPPOSITION

Speed Group förvärvade under året Bonnier Books dotterbolag, Samdistribution Logistik. Samdistribution Logistik är idag den ledande logistikparten för den svenska bokmarknaden och bedriver sin verksamhet i lokaler om 22 000 kvm i Rosersberg i norra Stockholm. Med förvärvet i Rosersberg har Speed Group nu betydande logistikverksamheter på strategiska platser som Borås, Göteborg och Stockholm och stärker sin position som en betydande nationell logistikaktör.

SPEED GROUP AVYTTRAR SPEED PRODUCTION OCH RENODLAR DÄRMED SIN VERKSAMHET

Speed Group har avyttrat Speed Production AB. Anledningen till försäljningen är en renodling av Speed Groups tjänsteerbjudande där fokus kommer att ligga på logistik samt bemanning, rekrytering och utbildning.

Ratos ramverk

Ratos är ett investeringsbolag vars verksamhet består av förvärv och utveckling av företrädesvis onoterade nordiska bolag. Ratos ska över tid skapa högsta möjliga aktieägarvärde genom att som aktiv ägare förverkliga potentialen i ett antal utvalda bolag.

Vision

Ratos ska vara förstahandsvalet som ägare för att utveckla bolag.

Affärsidé

Ratos är ett investeringsbolag vars verksamhet består av förvärv och utveckling av företrädesvis onoterade nordiska bolag. Ratos ska över tid skapa högsta möjliga aktieägarvärde genom att som aktiv ägare förverkliga potentialen i ett antal utvalda bolag.

Finansiella mål

Under 2018 presenterades nya finansiella mål. Målen fokuserar på vinstutvecklingen i bolagsportföljen, Ratos skuldsättningskvot samt Ratosaktiens totalavkastning:

- Vinsten i bolagsportföljen ska öka varje år
- En konservativ belåning i portföljbolagen med en aggregerad skuldsättningskvot, inklusive Ratos AB, som ska understiga 2,5x (Nettoskuld/EBITDA)
- Totalavkastningen för Ratos-aktien ska över tid vara bättre än genomsnittet på Nasdaq Stockholm

Måluppfyllelse under 2018

- Bolagsportföljen för 2018 uppnådde en EBITA, justerat för Ratos ägarandelar, om 804 MSEK, att jämföra med 1 048 MSEK* för 2017
- Ratos skuldsättningskvot uppgick till 3,4x
- Ratosaktiens totalavkastning uppgick till -30% att jämföra med -4% för Nasdaq Stockholm

Våra kriterier för nya investeringar

Under 2018 uppdateras Ratos kriterier för nyinvesteringar. Bolagen inom Ratoskoncernen ska ha:

- Nordiskt huvudkontor
- God lönsamhet jämfört med relevanta jämförandebolag
- Storlek >50 MSEK i EBITA
- Kassaflöde och belåningsgrad som möjliggör utdelningar till Ratos
- Stark ledning och bolagskultur

Ratos har ingen given exittidpunkt för sina bolag, utan är en långsiktig ägare med en flexibel ägarhorisont tack vare att vi bland annat investerar kapital från egen balansräkning. Ratos strävar efter att vara majoritetsägare i sina bolag men kan även välja att saminvestera med andra ägare.

* Avser resultat för Ratos bolagsportfölj per 2017-12-31, inklusive Jøtul samt Gudrun Sjødén Group.

Ratos affärsmodell

FÖRVÄRV

En central förvärvsgrupp på Ratos ansvarar för att utvärdera och driva nya förvärv. Vi arbetar även med industriella rådgivare som tillför sektor-expertis och stöttar vårt förvärvsarbete genom att utvärdera både investerings-teman och specifika förvärvsmöjligheter. Ofta diskuteras förvärvsidéer direkt med andra ägare och entreprenörer som söker en ny ägare för att förverkliga sina visioner. Bolag och investeringsteman följs ofta över lång tid, och direktkontakt etableras också med ägare och ledning för intressanta bolag vilka vi ibland följer i flera år, även i de situationer där de för närvarande inte är redo för en ny partner/ägare.

Förutom att bolaget uppfyller Ratos investeringskriterier samt att det finns en tydlig potential vad gäller tillväxt och lönsamhet att realisera skapar vi en optimal kapitalstruktur i det förvärvade bolaget för att stötta bolagets operativa och transformativa utveckling.

UTVECKLING

Ratos mål som ägare är att skapa långsiktiga värden i våra bolag med fokus på lönsamhetsförbättringar och omsättningstillväxt, löpande och transformativt. Tillsammans med respektive bolagsledning fastställer vi bolagens strategier och är tydliga kravställare och möjliggörare för att säkra och följa upp att de genomförs och ger önskat resultat.

Som aktiv ägare tillför vi innovationskraft, erfarenhet, kompetens, kontakter och kapital i de bolag vi investerar i.

Vi bidrar med att rekrytera nyckelpersoner, tillföra kapital som ger bolagen möjlighet att satsa på exempelvis produktutveckling, förbättrade kunderbudanden och att göra insteg på nya marknader. Vi erbjuder ett brett kontaktnät som kan bidra med kunskap och nya idéer för en långsiktig bolagsutveckling. Det kan även innebära att göra tilläggsförvärv som ger intäkt- och kostnadssynergier eller investeringar i ny produktionsteknologi för att höja effektivitet och produktivitet.

FÖRSÄLJNING

Vi behåller våra bolag så länge vi anser oss vara den bästa ägaren samt så länge det skapar aktieägarvärde för Ratos.

Ratos som ägare

En engagerad och aktiv ägare

Genom vårt ägande driver vi de initiativ som vi bedömer kommer att skapa mest värde för varje enskilt bolag. Varje bolag agerar strategiskt, operativt och finansiellt oberoende av varandra, dock finns det gemensamma nämnare för vårt agerande. Vår utvecklingsmodell bygger på tre grundstenar vilka definierar Ratos ägande för att skapa långsiktigt värde i våra bolag.

1. Ägande och bolagsstyrning

En av Ratos viktigaste prioriteter som ägare är att tillsätta rätt VD och bolagsledning i respektive portföljbolag. Respektive portföljbolags ledning har ett tydligt och fullständigt operationellt mandat och ansvar. Ett nära samarbete mellan bolagsledningen och ägaransvariga på Ratos etableras med en överenskommen långtidsplan, och definierade värdeskapandeinitiativ följs upp löpande.

VD och bolagsledning i portföljbolagen erbjuds incitament för värdeskapande i bolaget, detta för att skapa ansvarstagande och en situation där respektive bolags VD och ledning kan få ta del av bolagets framgång.

I de bolag vi investerar i, införs en tydlig och transparent struktur för bolagsstyrning. Vad gäller styrelsesammansättning tillämpas det vi anser vara mest värdeskapande för respektive bolag, vilket kan betyda att Ratos själva upptar posten som styrelseordförande eller att denna är externt rekryterad. Även storleken på styrelsen bedöms från bolag till bolag.

Förutom det styrelsearbete som vi bedriver i våra bolag arbetar vi med grupper bestående av VD, styrelseordförande och Ratos ägaransvarig, som på ett effektivt sätt bereder centrala frågor och påskyndar ett snabbt beslutsfattande och agerande i respektive bolag.

2. Basförutsättningar för att skapa långsiktigt värde

Ratos arbetar med ett antal grundkrav mot våra bolag, "Ratos Basics" och att dessa efterlevs. Dessa bygger på:

En tydlig *lönsamhetsstyrning* av bolaget och därmed en djup förståelse för bolagets lönsamhetsbaserade nyckeltal.

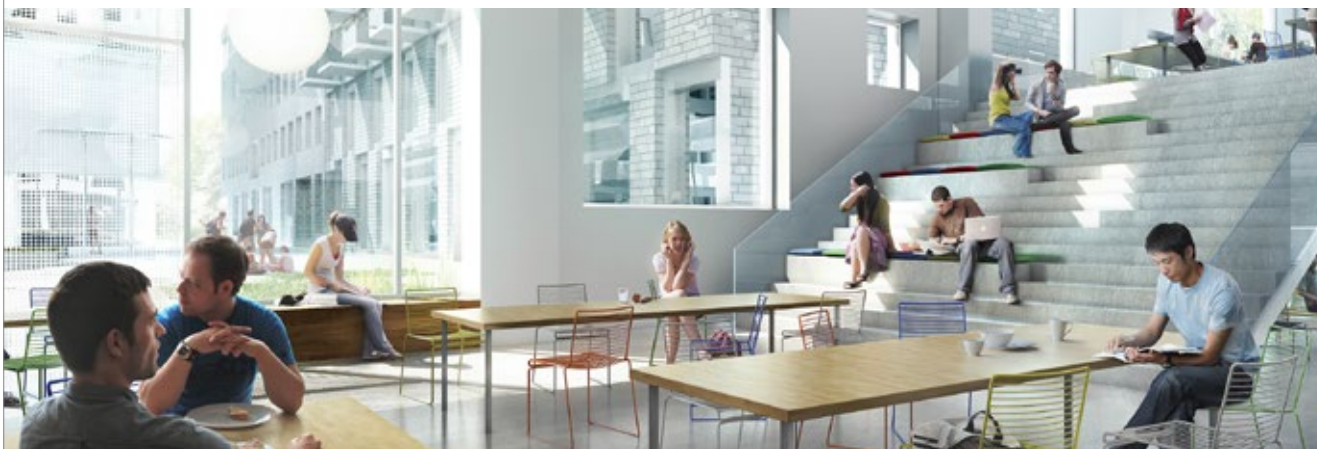
Konkurrenskraftig benchmarking mot sina konkurrenter för att skapa förståelse för bolagets resultat inom dess sektor och vad som ur resultatsynpunkt kan anses vara "best in class".

Kundnöjdhet och förmågan att förstå och driva attraktiviteten med bolagets erbjudande ur ett långsiktigt perspektiv.

Personalutveckling och incitament för att attrahera, behålla och utveckla personal och ledare. Ratos bolag ska premiera talangutveckling och att arbeta med att skapa de bästa förutsättningarna för sina anställda.

3. Verktyslåda

I Ratos organisation finns erfarenhet samlad inom bland annat strategiprocesser, affärsanalys, bolagsförvärv och försäljning, finansiering, redovisning, juridik, kommunikation och inköp, som bidrar till bolagens utveckling. Till Ratos har vi ett antal industriella rådgivare knutna. De bidrar med kunskap för bolagsutveckling och vid transaktioner. Vi bidrar också med funktionella kontakter mellan portföljbolag för att öka nyttan mellan bolagen att ingå i en större koncern.

”Vi letade efter en partner som skulle kunna få airteam att växa ytterligare och realisera bolagets fulla potential och såg Ratos som en etablerad och ansvarsfull investerare med en stark huvudägare i familjen Söderberg.”

POUL PIHLMANN, VD AIRTEAM

MÖJLIGHETEN

**En skicklig ledning.
En skalbar affärsmodell.**

airteam stod ut på marknaden tack vare sin ledande marknadsposition, kompetenta ledning och organisation, höga tekniska kompetens och branschledande lönsamhet. Attraktivt var även airteams beprövade och skalbara affärsmodell med en flexibel kostnadsstruktur och en bred kund- och projektportfölj. I partnerskap med grundarna investerade Ratos under 2016 i airteam för ett ägande om 70% med en gemensam målsättning att befästa bolagets starka position i Danmark samt expandera vidare i Norden där första steget var Sverige. Ett antal nyckelpersoner fick också möjlighet att investera i bolaget.

VÄRDESKAPANDET

**Ett tätt samarbete.
En spännande tillväxtresa.**

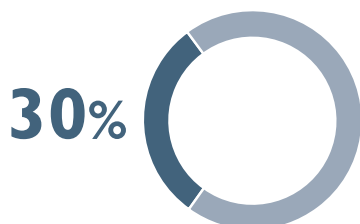
Genom att kombinera airteams branschexpertis med Ratos bakgrund att stödja tillväxtbolag med en tydlig strategisk agenda, sågs marknaden över för att hitta lämpliga tilläggsförvärv. Det första tilläggsförvärvet 2016 var danska Ventek som stärkte airteams marknadsposition i Nordjylland. I början av 2018 tog airteam ett strategiskt viktigt första kliv in i Sverige genom förvärv av Luftkontroll Energy i Örebro. Luftkontroll passade väl in i airteams affärsmodell och det gavs därmed möjligheter att växa in i Sverige. I slutet av 2018 fortsatte denna resa genom signering av förvärven av Creovent och Thorszelius. airteam har därmed etablerat en stark marknadsposition i den expansiva Mälardalsregionen. Parallellt med förvärvsaktiviteterna har airteam stärkt sin organisatoriska plattform och etablerat ett Airteam Academy för att säkerställa den fortsatta expansionen. Och viktigast av allt är att tillväxtresan sker med bibehållet lönsamhetsfokus, som är en central del av airteams DNA.

RESULTATET

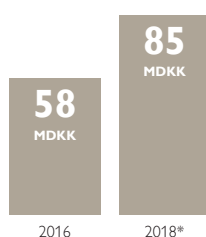
**En nordisk aktör.
Synergieffekter realiserade.**

Gemensamt för tilläggsförvärven som airteam hittills genomfört har varit stabila track-record, starka ledningar och bra marknadspositioner. Bolagens kunderbjudanden och arbetssätt har också passat väl ihop med airteams affärsmodell. Betydande synergier av förvärvet av Ventek har redan realiserats inom exempelvis inköp. Av de svenska förvärven pågår resan mot integration och att dra nytta av varandras kunskaper framöver.

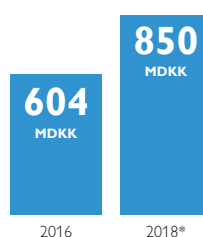
LEDNINGENS ANDEL I BOLAGET

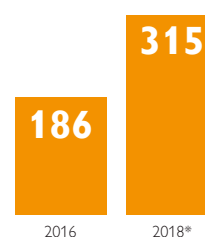
OPERATIV EBITA

OMSÄTTNING

ANSTÄLLDA

* Inkluderar förvärv av Creovent och Thorszelius.

Hållbart värdeskapande

Ratos skapar värde genom att driva positiv utveckling i våra bolag. Vi är övertygade att det finns en stark koppling mellan hållbarhet och långsiktigt värdeskapande. Som ansvarsfull investerare och ägare är Ratos ambition att främja hållbar utveckling och medvetenhet kring hållbarhetsfrågor i den egna organisationen så väl som hos portföljbolagen.

För Ratos innebär hållbart värdeskapande ett aktivt och ansvarsfullt ägande som inkluderar hållbarhetsfrågor. Vårt hållbarhetsarbete utgår från FN Global Compact (UNGC) tio principer för hållbart företagande och FN:s principer för ansvarsfulla investeringar (PRI). Ratos rapporter sedan 2015 enligt Global Reporting Initiative (GRI) och årets rapport följer GRI Standards nivå Core (se ► sid 124 för GRI-index). Sedan 2015 lämnar Ratos in vår hållbarhetsredovisning till Global Compact för Communication on Progress (COP). Under året har Ratos undersökt hur vi kan bidra till och utvecklas i linje med FN:s Globala mål genom att identifiera de mest relevanta Globala målen för Ratos verksamhet.

Viktiga händelser under 2018

- Uppdatering av Ratos övergripande hållbarhetsmål uppdelade på investeringsprocessen, ägarstyrning och moderbolaget
- Identifiering av hur Ratos kan bidra till FN:s Globala mål
- För att förebygga diskriminering och främja jämställdhet och mångfald har Ratos uppförandekod uppdaterats, samt frågor angående kränkande särbehandling inkluderats i Ratos medarbetarundersökning
- Granskning av portföljbolagens arbete med hållbarhet, compliance och risk (enkät)
- Kvalitetssäkring av portföljbolagens hållbarhetsrapporter och dess samstämmighet med moderbolagets hållbarhetsrapport
- Anordnande av Hållbarhetsdag för hållbarhetsansvariga i portföljbolagen
- Erbjudande av ramavtal till portföljbolag för visuellblåssystem, klimatredovisning och skydd mot barnpornografiskt material på datorer (NetClean Proactive)

Väsentliga hållbarhetsaspekter & våra intressenter

Ratos mest väsentliga hållbarhetsfrågor identifieras genom omvärldsbevakning, branschanalyser, riskkartläggningar samt intressentdialoger. Sammantaget bildar dessa analyser och dialoger Ratos väsentlighetsanalys. Med utgångspunkt i de mest väsentliga aspekterna sätter Ratos upp mål och handlingsplaner för att bedriva och utveckla arbetet med hållbarhet samt stärka det långsiktiga värdeskapandet.

Intressentdialogerna inbegriper att Ratos håller samtal med de viktigaste intressentgrupperna och ber dem prioritera bland de aspekter som Ratos bedömer har en hög relevans för verksamheten och värdeskapandet.

Ratos senaste väsentlighetsanalys genomfördes 2016 och under 2018 har den diskuterats i Ratos ledningsgrupp. Väsentlighetsanalysen bedöms i stort som fortsatt relevant, med en förhöjd prioritering av aspekterna "jämställdhet och mångfald" samt "klimatpåverkan portföljbolag". På Ratos är vi övertygade om att ett aktivt arbete med klimatpåverkan, jämställdhet och mångfald leder till ökad innovation, lönsamhet och stärkt konkurrenskraft.

Ratos väsentliga hållbarhetsaspekter med högst prioritet kan sammanfattas till följande:

Topp 3 väsentliga aspekter

- Säkra transparent och god bolagsstyrning samt göra affärer med god affäretik och proaktivt anti-korruptionsarbete
- Driva ansvarsfullt företagande i portföljbolagen med särskilt fokus på klimatpåverkan, jämställdhet och mångfald
- Attrahera, utveckla och engagera moderbolagets medarbetare genom en välmående och jämställd arbetsplats med ökad mångfald

Som ett led i att säkerställa att vår väsentlighetsanalys och hållbarhetsstrategi är relevant är vår ambition att under nästkommande år se över denna.

Ratos övergripande mål

Med utgångspunkt i prioriteringen av de mest väsentliga hållbarhetsaspekterna utformar Ratos övergripande mål för Ratos som ansvarsfull investerare, ägare och moderbolag. Målen konkretiseras sedan till handlingsplaner och uppföljningsaktiviteter.

Under 2018 har Ratos ledningsgrupp uppdaterat Ratos övergripande mål med tillägg av jämställdhet och mångfald som mål för såväl den egna organisationen som för portföljbolagen. Ratos övergripande mål för 2018 framgår av tabellen *Övergripande mål för Ratos som ansvarsfull ägare* på ► sid 13.

ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR RATOS SOM ANSVARSFULL ÄGARE

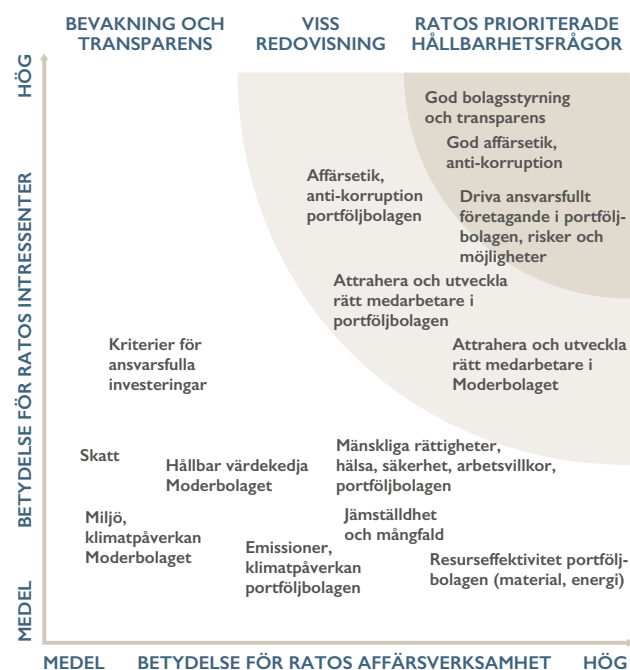
Övergripande målsättningar	Status
Investeringsprocessen	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Investeringar anpassas efter Ratos exkluderingskriterier ■ Hållbarhetsaspekter är en del av grundlig genomlysning vid förvärv ■ Hållbarhet är en viktig och integrerad del i framtida värdeskapande 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Inga förvärv av nya portföljbolag genomfördes 2018
Ägarstyrning	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Alla bolags styrelser har fastställt målsättningar för och följer upp arbetet med hållbarhet minst en gång per år ■ Hållbarhetsredovisning enligt GRI (Ratos majoritetsägda större bolag) ■ Öka andelen bolag som klimatredovisar ■ Ratos bolag ska vara attraktiva arbetsgivare och eftersträva ökad mångfald och jämställdhet 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ I samtliga våra bolag har styrelsen framlagt och diskuterat bolagens hållbarhetsarbete under året ▶ 7 bolag av 12 hållbarhetsredovisar enligt GRI Standards nivå Core ▶ 42% av Ratos bolag klimatredovisar ▶ Ratos arbetar för att säkerställa att samtliga bolag följer upp och prioriterar detta
Ratos moderbolag	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Engagerade och motiverade medarbetare. En hälsosam arbetsplats som främjar mångfald och jämställdhet ■ Hållbarhetsredovisning enligt GRI ■ Klimatredovisning 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ratos följer upp och prioriterar detta ▶ Hållbarhetsredovisning enligt GRI Standards nivå Core sedan år 2015 ▶ Klimatredovisning utförs sedan 2016

Intressentdialoger

Intressentgrupp	Metod för interaktion ¹⁾
Medarbetare på Ratos	<ul style="list-style-type: none"> ■ Intervjuer med representanter i samband med intressentdialog 2016 ■ Personalmöten, medarbetarsamtal ■ Strukturerade diskussionsgrupper med fokus på Ratos värderingar, företagskultur, arbetsmetoder och framtida utveckling
Medarbetare i Ratos bolag	<ul style="list-style-type: none"> ■ Intervjuer med representanter i samband med intressentdialog 2016 ■ Möten inom Ratos årliga funktionella forum (VD, CFO, HR, Hållbarhet, etc)
Bolagens ledningsgrupper och styrelseledamöter	<ul style="list-style-type: none"> ■ Intervjuer med representanter i samband med intressentdialog 2016 ■ Koncerngemensam utvärdering av styrelsearbetet
Ägare och investerare	<ul style="list-style-type: none"> ■ Intervjuer med representanter i samband med intressentdialog 2016 ■ Deltagande i enkäter från/eller dialog med organisationer som CDP, RobecoSAM, Vigeo och Sustainalytics ■ Bolagsstämma ■ Dialog och enskilda möten
Sakkunniga	<ul style="list-style-type: none"> ■ Intervjuer i samband med intressentdialog 2016 ■ Samtal vid behov

¹⁾ Totalt intervjuades 17 stycken under 2016 års intressentdialog.

Väsentlighetsanalys (2016)*

* Aspekten "Attrahera, utveckla rätt medarbetare Moderbolaget" har relevans inom organisationen. Resterande aspekter har relevans både inom och utanför organisationen.

Ratos arbete med FN:s Globala mål

Som ett led i att främja hållbar utveckling har Ratos under året undersökt hur vi kan bidra till FN:s Globala mål. Globala målen antogs 2015 av FN:s medlemsländer med syftet att till år 2030 avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter, lösa klimatkrisen samt främja fred och rättvisa i världen.

Med Ratos högst prioriterade väsentliga aspekter som utgångspunkt har vi identifierat de Globala mål och delmål som Ratos både kan bidra till mest samt fånga störst affärsmöjligheter inom, se tabell nedan. Som stöd i identifieringsprocessen använde vi bland annat *An Analysis of the Goals and Targets* utvecklad av GRI och UN Global Compact.

RATOS PRIORITERADE GLOBALA MÅL OCH DELMÅL

Väsentlig aspekt – Topp 3	Globalt mål	Globalt delmål
Säkra transparent och god bolagsstyrning samt göra affärer med god affäretik och proaktivt anti-korruptionsarbete	16	16.4 Bekämpa organiserad brottslighet och olagliga finans- och vapenflöden 16.5 Bekämpa korruption och mutor
Driva ansvarsfullt företagande i portföljbolagen med särskilt fokus på klimatpåverkan, jämställdhet och mångfald	5 10 12 13	5.1 Utrota diskriminering av kvinnor och flickor 5.5 Säkerställ fullt deltagande för kvinnor i ledarskap och beslutsfattande 10.3 Säkerställ lika rättigheter för alla och utrota diskriminering 12.2 Hållbar förvaltning och användning av naturresurser 12.6 Uppmuntra företag att tillämpa hållbara metoder och hållbarhetsredovisning. 13.1 Stärk motståndskraften mot och anpassningsförmågan till klimatrelaterade katastrofer 13.3 Öka kunskap och kapacitet för att hantera klimatförändringar
Attrahera, utveckla och engagera moderbolagets medarbetare genom en välmående och jämställd arbetsplats med hög mångfald	5 10	5.1 Utrota diskriminering av kvinnor och flickor 5.5 Säkerställ fullt deltagande för kvinnor i ledarskap och beslutsfattande 10.3 Säkerställ lika rättigheter för alla och utrota diskriminering

Ratos som ansvarsfull investerare och ägare

Ratos arbete som ansvarsfull investerare och ägare har hög prioritet eftersom den direkta påverkan i moderbolaget är begränsad i förhållande till portföljbolagens påverkan. Hållbarhet är en integrerad del av såväl Ratos investeringsprocess som i det löpande ägarutövandet.

Ratos arbete som ansvarsfull investerare och ägare utgår från ett antal relevanta policyer och riktlinjer fastställda av Ratos styrelse bestående i huvudsak av en uppförandekod, en policy för hållbarhet och ansvarsfulla investeringar samt en miljöpolicy (se Ratos hemsida). Policyramverket är baserat på FN Global Compacts tio principer för hållbart företagande samt FN:s principer för ansvarsfulla investeringar (PRI). Uppförandekoden samt policyn för hållbarhet och ansvarsfulla investeringar uppdaterades och fastställdes av Ratos styrelse under året.

Investeringsprocessen

Hållbarhetsaspekter utgör en del av Ratos grundliga genomlysning vid förvärv. Som framgår av vår policy för hållbarhet och ansvarsfulla investeringar ingår följande exkluderingskriterier och ställningstaganden i vår utvärdering av potentiella förvärv:

Ratos exkluderingskriterier

Ratos investerar inte i bolag som

- Är verksam inom vapenindustri
- Bidrar till allvarlig miljöskada
- Producerar eller aktivt tillhandahåller pornografi
- Tillverkar tobaksprodukter

Ratos ställningstaganden

Som vägledning vid bedömning av nya investeringar samt i arbetet med befintliga innehav har Ratos ställningstaganden gällande

- Brott mot internationella konventioner
- Ratos utövande av klimathänsyn

I investeringsprocessen undersöker Ratos potentiella investeringsobjekts risker, möjligheter och mognad inom hållbarhet genom en s.k. due diligence. Bolagets risker och arbete i relation till väsentliga hållbarhetsområden kartläggs, vilket bland annat innebär att risker och möjligheter i bolagets verksamhet eller värdekedja kopplade till medarbetare, respekt för mänskliga rättigheter, affärsetik och motverkande av korruption identifieras. I undersökningen ingår även granskning av bolagets befintliga och förebyggande arbete med identifierade risker.

En sammanfattad bedömning ingår i Ratos slutliga beslutsmaterial inför investeringsbeslutet samt utgör en rekommendation till den fortsatta ägarstyrningen. Under 2018 slutfördes inga förvärv av portföljbolag.

Ägarstyrningen

Ratos VD har det övergripande ansvaret för den koncernövergripande strategin och arbetet med hållbarhet samt ansvarsfulla investeringar. Samtliga bolagsansvariga hos Ratos har ett ansvar att säkerställa att hållbarhet finns på respektive portföljbolags lednings- och styrelseagenda. Respektive portföljbolags VD och företagsledning är operativt ansvariga för det egna hållbarhetsarbetet genom direkt delegering av Ratos ledning.

Ratos investerar inom flera industrier och våra portföljbolag berörs av en mängd olika risker och möjligheter kopplade till hållbarhet. Ratos arbetar därför med en gemensam förväntansbild för portföljbolagen. Ratos förväntningar på bolagens hållbarhetsarbete utgår från relevant lagstiftning, erkända internationella konventioner samt Ratos policy för hållbarhet och ansvarsfulla investeringar, miljöpolicy och uppförandekod. En bedömning av risker kopplat till kränkningar av mänskliga rättigheter och sociala förhållanden, arbetsrätt, miljö, korruption och oegentligheter görs regelbundet som en del i Ratos årliga riskkartläggning. Alla portföljbolag förväntas ha en process för kartläggning och hantering av respektive bolags största risker.

Andel av våra bolag som har en uppförandekod i linje med Ratos uppförandekod:

100%

Det är respektive portföljbolags styrelse som har det yttersta ansvaret för att bolaget följer gällande lagar, riktlinjer och policyer gällande hållbarhet. Ett av Ratos mål inom ägarstyrning är att samtliga bolag har fastställt målsättningar för samt följer upp arbetet med hållbarhet minst en gång per år. Samtliga bolag skickar en status-uppdatering avseende sitt hållbarhetsarbete till Ratos VD årligen. Under 2018 har vi interagerat med 100% av våra portföljbolag avseende miljömässiga, social och ekonomiska frågor.

För att underlätta bolagens arbete erbjuder Ratos bland annat ramavtal avseende visuellblåsarsystem, skydd mot barnpornografiskt material på datorer (NetClean Proactive) och klimatredovisning. Ratos ordnar också årligen nätverksmöten för olika funktioner, där Hållbarhetsforum är en plattform för att dela kunskap och erfarenheter inom hållbar affärsutveckling.

Som ett led i arbetet med att vidareutveckla bolagens hållbarhetsredovisning i linje med årsredovisningslagen införde Ratos 2017 ett krav på hållbarhetsrapportering enligt det internationella rapporteringsramverket Global Reporting Initiative (GRI) på alla större majoritetsägda bolag. För 2018 rapporterar 7 av 12 bolag i Ratos portfölj enligt GRI Core Standards.

Hållbarhet i Ratos portföljbolag

En sammanfattning av bolagens hållbarhetsarbete framgår nedan. Se ► sid 28-39 för kommentarer om respektive bolags väsentliga hållbarhetsfrågor.

Ansvar för miljö- och klimatpåverkan

Alla Ratos bolag ska identifiera bolagets största miljöpåverkan och implementera en miljöpolicy/miljöplan. I bolagens hållbarhetsrapporter sammanställs bland annat energiförbrukning (kWh), relativ energiförbrukning, avfallshantering och vattenförbrukning. Att mäta och följa upp utsläpp av växthusgaser är ett viktigt verktyg för att minska klimatpåverkan. Ett av Ratos övergripande mål är att öka andelen bolag som klimatredovisar och för att underlätta bolagens arbete erbjuds samtliga portföljbolag ramavtal för klimatredovisningssystem. 42% av de bolag som Ratos äger per den 31 december 2018 rapporterar CO₂ enligt Greenhouse Gas Protocol (GHG).

Ett antal av Ratos bolag har risker relaterat till miljö- och klimatfrågor, genom till exempel omställningen till en klimatneutral ekonomi, verksamhet i områden med ökande frekvens av extremväder (t.ex. översvämningar) eller verksamhet riktad till kunder inom utvinning av fossila bränslen.

Andel bolag med CO₂-redovisning:

42%

Andel bolag med systematiskt miljöarbete: *

67%

* Miljöpolicy eller ISO 14001-certifierade produktionsenheter.

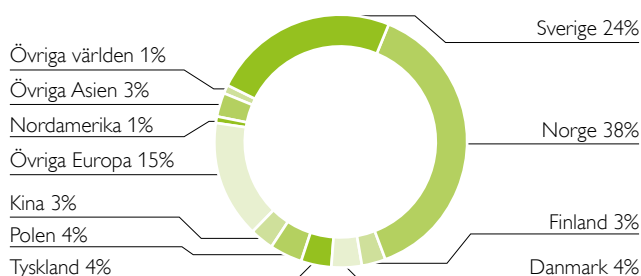
Ansvar för medarbetare i våra bolag

I Ratos-koncernen arbetar 12 300 medarbetare, vilka alla bidrar till genomförandet av Ratos utvecklingsplaner i respektive bolag. En förutsättning för implementeringen av Ratos ägaragenda och hållbart värdeskapande är kompetenta och engagerade medarbetare med god hälsa. Huvuddelen (92%) av de anställda arbetar i Norden och övriga Europa, 6% är anställda i Asien, primärt Kina. Flera av Ratos bolag har verksamheter som innebär förhöjd risk för personskada för medarbetare. Andra risker relevanta för Ratos bolag innefattar psykosocial hälsa samt risk för diskriminerande beteende. Vissa bolag har risker kopplat till framtida kompetensförsörjning och hög personalomsättning. Baserat på identifierade risker implementerar bolagen relevanta riktlinjer och processer samt bedriver ett systematiskt och förebyggande arbetsmiljöarbete.

God och säker arbetsmiljö, kompetensutveckling samt jämställdhet och mångfald är prioriterade frågor för Ratos. Bolagen ska implementera en uppförandekod

i linje med Ratos uppförandekod, vari det fastställs att erkända internationella konventioner, mänskliga rättigheter och arbetstagares rättigheter och villkor ska respekteras. I bolagens årliga hållbarhetsrapporter rapporteras bland annat andel kvinnor i ledande befattning samt implementering av visuellblåsarsystem.

Koncernens medarbetare per geografiskt område 2018

Andel kvinnor i ledande befattning hos dotterbolagen:

(baserat på medelantal anställda i koncernen 2018)

39%

Socialt ansvarstagande och respekt för mänskliga rättigheter

Socialt ansvarstagande omfattar flera områden, inklusive kravställande och uppföljning av underleverantörer, där respekt för mänskliga rättigheter, avsaknad av tvångsarbete och rimliga arbetsvillkor ingår. Flera av Ratos bolag har leverantörer och samarbetspartners i länder med förhöjd risk avseende brott mot mänskliga rättigheter eller arbetstagares rättigheter, varmed dessa frågor är prioriterade områden även i bolagens leverantörskedjor. Andra risker kopplade till Ratos bolag inkluderar integritetsbrott samt brister i kvalitet och säkerhet i produkter eller tjänster som kan leda till olycka eller personskada.

Respekt för erkända internationella konventioner, mänskliga rättigheter och arbetstagares rättigheter och villkor ska framgå i bolagens egna uppförandekoder samt i arbetet och kravställandet gentemot leverantörer och andra parter i värdekedjan.

God affärsetik och proaktivt anti-korruptionsarbete

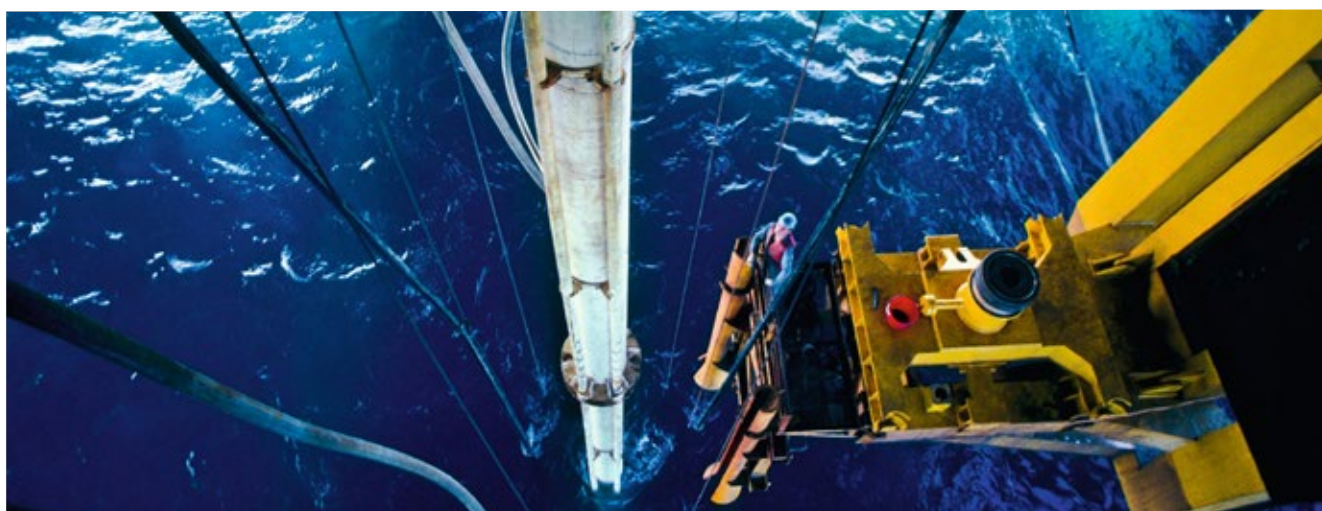
Den uppförandekod Ratos bolag implementerar innehåller skrivningar gällande affärsetik och anti-korruption. I Ratos instruktion avseende arbete med hållbarhet, lagefterlevnad och risk finns vidare principer för bolagens arbete med anti-korruption och utveckling av anti-korruptionsprogram. Alla bolag ska

göra riskanalyser avseende korruption som en del av den övergripande riskkartläggningen samt ha förebyggande rutiner och processer för detta, anpassade till riskbilden. Det förebyggande arbetet inbegriper bland annat riktlinjer för anställda, utbildningsprogram för personer i riskställning samt kravställande och uppföljning av affärspartners. Under året har samtliga (100%) Ratos portföljbolag analyserats för korruptionsrisker. Sex (50%) av Ratos bolag anses ha en förhöjd risk för korruption, exempelvis mutor, enbart baserat på närvaro i geografiska marknader med högre risk (enligt Transparency International) eller genom verksamhet i

utsatta branscher. Sedan 2016 är Ratos huvudregel att alla bolag ska ha ett visselblåsarsystem implementerat, för att säkra visselblåsares anonymitet. 100% av bolagen som Ratos äger per den 31 december 2018 innehar ett visselblåsarsystem.

Andel bolag med
visselblåsarsystem:

100%

Diab minskar CO₂-avtrycket och frikopplar tillväxt från CO₂

Diab

Diabs kompositmaterial används för applikationer inom vindkraft-, transport-, båt- och flygindustrin. Av de lätta och starka kärnmaterialet tillverkas energisnåla bilar, båtar och flygplan och framförallt effektiva vingar till vindkraftverk.

Diab har bestämt sig för att minska bolagets CO₂-avtryck och att göra detta i den takt som klimatvetenskapen kräver – genom att mätas mot så kallade Science Based Targets. Organisationen sciencesbasedtargets.org, undersöker om ett bolags föreslagna reduktionsplan för CO₂ ligger i linje med hur mycket en viss bransch behöver minska utsläpp av CO₂ till atmosfären, för att planeten inte ska värmas upp mer än 2 grader. Efter en genomförd granskningen av Diabs föreslagna Science Based Targets så fick bolaget sina planer för att nå målen godkända i september 2018.

Planen är mycket konkret och tydlig och bygger på tre områden; förbättra utnyttjandet av råvaror, effektivisera utnyttjandet av naturgas och el, samt, baserat på de lokala förutsättningarna, byta mot förnyelsebara källor om det är möjligt utan att addera kostnader.

Som del i dessa områden har Diab bytt den svenska verksamhetens naturgas mot biobränsle (träfiber), vilket både ger en besparing och en radikal minskning av CO₂-avtrycket, motsvarande cirka 5 procent för hela Diab Group. Detta har möjliggjorts genom ett avtal med energibolaget Adven AB vilket gör Diabs produktionsanläggning i Laholm 100 procent fossilfri år 2019. Hetvatten och värme kommer att genereras av biobränsle istället för fossil naturgas, en åtgärd som beräknas minska företagens klimatavtryck med 6 000 ton koldioxid per år.

– När vi utvärderade vår klimatpåverkan så blev det tydligt att en stor del av vårt klimatavtryck kan kopplas till energianvändningen i fabrikerna. Med den nya energilösningen i Laholm tar vi ett stort steg framåt i vår strävan att leverera produkter till ett framtida hållbart samhälle, säger Per Hökfelt, global hållbarhetschef på Diab.

Energiomställningen är inte bara klimatriktig utan även kostnadsmässigt fördelaktig då träflis har ett lägre pris per kilowattimme än naturgas.

Ratos som ansvarsfullt moderbolag

För att vara ett ansvarsfullt moderbolag krävs framförallt att vi säkerställer transparent och god bolagsstyrning, gör affärer med god affärsetik, arbetar proaktivt med anti-korruption samt attraherar, utvecklar och engagerar våra medarbetare. Ratos policyer, såsom uppförandekod, riktlinjer för aktieaffärer, samt processer för etik och regelefterlevnad lägger grunden för detta.

I samband med anställning av nya medarbetare introducerar Ratos chefsjurist Ratos uppförandekod, arbetsmiljöpolicy, personalhandbok, miljöpolicy och andra relaterade policyer. Genom Ratos externa visseblåsarsystem, som säkerställer visseblåsares anonymitet, följs avvikelser från policyerna och oegentligheter upp. Såväl Ratos medarbetare som externa aktörer kan använda kanalen för att rapportera om korruption eller andra oegentligheter i strid med Ratos uppförandekod. Under året har Ratos vidare installerat ett skydd på mot barnpornografiskt material på alla Ratos datorer (Net-Clean Proactive). Ratos hade under 2018 inga incidenter av överträdelser av uppförandekoden, inklusive inga rapporterade fall av diskriminering. Ratos mottog inte heller några böter eller andra sanktioner på grund av överträdelser av lag eller regler. Under året inkom inga visseblåsaranmälningar.

Ratos inköp består av tjänster och produkter till kontorsverksamheten i Stockholm samt konsultstöd i förvärvs- och försäljningsprocesser samt utvecklingsarbete. Leverantörerna är primärt verksamma i Norden.

Två hållbarhetsaspekter som ökat i prioritet i Ratos moderbolag under året är klimatpåverkan samt jämställdhet och mångfald. Inom dessa två områden är det extra viktigt för Ratos att, utöver att stötta portföljbolagen med frågorna, även verka som en god förebild. För information om hur vi arbetar med jämställdhet och mångfald, se ► sid 21.

Klimatpåverkan

Ratos miljöarbete utgår från försiktighetsprincipen och styrs av vår miljöpolicy samt tillhörande miljöplan. VD besitter ansvaret för att kontinuerligt följa upp arbetet. Ratos huvudsakliga miljöpåverkan är till följd av affärsresor och består framförallt av utsläpp från flygresor. Som ett led i att följa upp policyns och arbetets effekt redovisar Ratos årligen sin klimatpåverkan enligt Greenhouse Gas Protocol (GHG). Genom att mäta och följa upp utsläppen skapas både en medvetenhet kring Ratos påverkan samt förståelse för effektiva åtgärder och därmed möjligheter att ytterligare minska Ratos klimatpåverkan. Ratos undersöker aktivt vägar för att optimera resandet i samband med möten, till exempel genom videokonferenssystem och riktlinjer för transportmedel. Sedan 2014 klimatkompenseras samtliga flygresor. Energikonsumtionen är också något vi ser över för att minimera vår klimatpåverkan. Sedan 2016 använder Ratos enbart el märkt med "bra miljöval". Sedan 2016 har Ratos sparat 148 704 kWh vilket motsvarar en minskning på cirka 37% CO₂/år. Ratos totala utsläpp för moderbolaget uppgår till 155 ton CO₂e för 2018, vilket vi tar ansvar för genom klimatkompensation.

Totala utsläpp, ton CO ₂ e/år	2018	2017	2016
Tjänsteresor (Scope 3)	135	232	254
varav flyg	124	216	230
Huvudkontoret, fastigheten (Scope 2) ¹⁾	16	16	20
varav elförbrukning (Scope 2)	2,7	3	3
Övrigt ²⁾ (inkl. årsredovisning beräknad utifrån ett generellt LCA-perspektiv)	4	6	2
Totalt före klimatkompensation	155	255	276
Totalt efter klimatkompensation	0	0	46

¹⁾ El- och värmeförbrukning.

²⁾ Fjärrvärme, papper och tryckt material, elförbrukning.

Människor gör skillnaden

Inom allt företagande är det människor som skapar värde. Att attrahera, utveckla och behålla duktiga medarbetare och talanger är en förutsättning för Ratos och för våra bolags förmåga att nå långsiktig framgång. Därför är vi angelägna om att vi och våra bolag är attraktiva arbetsgivare.

Ratos-koncernen har cirka 12 300 medarbetare världen över som arbetar i något av de 12 bolag som ingår i Ratos bolagsportfölj eller i Ratos egen organisation. I Ratos moderbolag arbetar 24 medarbetare. Utöver detta finns 8 Industrial Advisors som är knutna till Ratos verksamhet. Ratos VD och ledningsgrupp är ansvariga för Ratos medarbetares arbetssituation och kompetensutveckling.

Rätt kompetens i fokus

I organisationen arbetar personer med lång erfarenhet av bolagsutveckling och strategisk analys, personer som ofta har en bakgrund som managementkonsulter eller från operativa roller i bolag. De arbetar löpande med investeringsprocesser och driver arbetet i portföljbolagen tillsammans med respektive ledning och styrelse. Varje portföljbolag har ett team som oftast består av två Ratos-medarbetare, varav en är bolagsansvarig, och där en eller flera tar plats i bolagets styrelse.

I Ratos organisation finns också personer med specialistkompetens inom kommunikation, juridik, finansiering och redovisning som stöttar bolagsteamerna och bolagen med frågor hänförliga till respektive område.

Ratos genomför årligen ett antal initiativ för att tillhandahålla information, öka kompetens och dela erfarenheter mellan Ratos portföljbolag, som exempelvis Nätverksdagar, Ordförandeforum, CEO Summit, CFO Summit, CR Forum och HR Forum. Under 2019 startar Ratos ett Executive Management Program som syftar till att öka fokus på talangutveckling i våra portföljbolag.

stärka koncernsammanhållningen samt öka kunskapsöverföring mellan bolagen. Varje portföljbolag representeras av upp till två kandidater och programmet löper under ett år.

Nätverk med nordisk näringslivserfarenhet

Våra industriella rådgivare bistår Ratos och våra portföljbolag med både bolagsutveckling och transaktioner, liksom att de kan vara styrelseledamöter eller ordförande i våra innehav. Det är ett nätverk av högt kvalificerade personer med lång näringslivserfarenhet i hela Norden. Dessa individer verkar som Ratos representanter och bidrar bland annat med kunskap av generell karaktär, med lokal affärskänedom och med sektorspecifika kunskaper, erfarenheter och relationer.

Ratos-andan

Ratos arbete är baserat på våra grundvärderingar – att vara entreprenöriella, engagerade och ansvarsfulla. Genom god affärsetik säkerställer vi att de vi gör affärer med kan lita på oss, vill välja oss och återkomma. Dessa värderingar utgör grunden för hur vi arbetar och interagerar med varandra och med våra intressenter.

Employer branding

Som en del i att hitta och attrahera framtida medarbetare men även stärka Ratos varumärke erbjuder vi studenter ett internship om 6 månader på Ratos.

De analytiker som erbjuds internshipplatsen arbetar i investeringsorganisationen men kan även få

Ratos värderingar

Entreprenöriella är vi för att stimulera nyskapande, nyfikenhet och för att ta vara på möjligheter, göra affärer och bygga bolag.

Engagerade och hängivna är vi i våra affärer, bolag och de människor som leder och arbetar på Ratos och i bolagen.

Ansvarsfulla är vi genom att ha höga krav på affärsetik och väga in konsekvenserna för människa och miljö i de beslut vi tar.

arbetsuppgifter från övriga avdelningar. Under 2018 erbjöd vi totalt tre stycken platser för internship på Ratos.

Vi deltar även aktivt i utbildningsprogram, föreläsningar och seminarium, främst på Stockholms Handelshögskola som vi har ett nära samarbete med.

Engagerade i samhällsutveckling

Ratos samhällsengagemang grundar sig i vår dryga 150-åriga historia där långsiktigt ansvarstagande är en naturlig del av verksamheten. Genom etablerade samarbeten med Inkludera Invest, som genom att stärka sociala entreprenörer tar sociala innovationer till marknaden och Handelshögskolan fokuserar vi vårt samhällsengagemang på organisationer som är nära vår verksamhet och där vi får ett ömsesidigt utbyte.

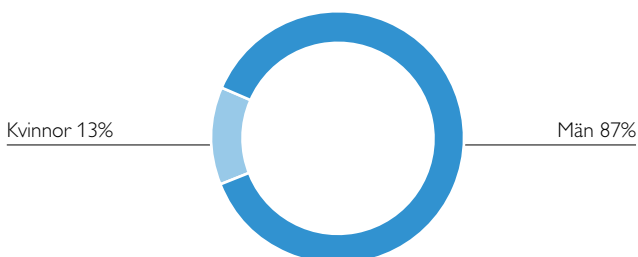
En ansvarsfull, engagerande och entreprenöriell arbetsplats

För att nå framgång på lång sikt är det av högsta vikt att Ratos är en attraktiv arbetsgivare som både attraherar, utvecklar och behåller talangfulla och nytänkande medarbetare. För att uppnå det arbetar Ratos aktivt och systematiskt med våra medarbetares arbetsmiljö och kompetensutveckling.

Som framgår av Ratos arbetsmiljöpolicy, senast fastställd av ledningsgruppen under 2018, omfattar Ratos systematiska arbetsmiljöarbete att undersöka, genomföra och följa upp verksamheten på ett sådant sätt att ohälsa och olycksfall i arbetet förebyggs samt att en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås. Arbetet omfattar alla fysiska, psykologiska och sociala förhållanden som har betydelse för arbetsmiljön. Ratos VD bär i första hand ansvaret för arbetsmiljön. Det löpande arbetsmiljöarbetet bedrivs av arbetsmiljögruppen, bestående av bland annat Ratos ekonomichef och chefsjurist, i samverkan med arbetsgivare och arbetstagare. Arbetsmiljön utgör en stående diskussionspunkt vid Ratos månatliga ledningsgruppsmöten. Ratos skickar varje år ut en medarbetarundersökning. Under 2018 har Ratos uppdaterat medarbetarundersökningen med frågor angående medarbetarnas psykosociala arbetsmiljö, diskriminering och trakasserier. Den uppdaterade medarbetarundersökningen kommer att skickas ut under 2019.

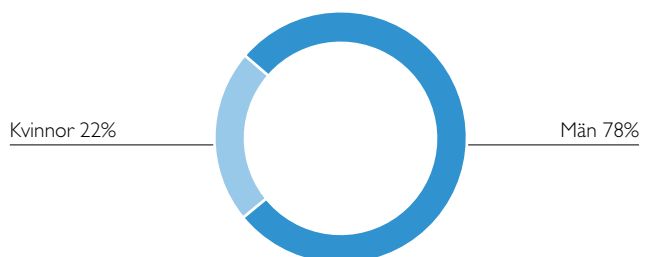
Ratos medarbetare kan i perioder av hög arbetsbelastning utsättas för negativ stress som kan leda till stressrelaterade sjukdomar. Ett viktigt element för Ratos i att skapa en attraktiv och välmående arbetsplats är att arbeta proaktivt mot stressrelaterade sjukdomar. Ratos

Fördelning investeringsorganisation 2018

Fördelning bolagets styrelser 2018

(exklusive Ratos anställda och arbetstagarrepresentanter)

uppmuntrar hälsofrämjande aktiviteter, t.ex. genom friskvårdsbidrag, samt erbjuder sjukvårdsförsäkring och förebyggande hälsoundersökningar. Ratos strävar även efter att erbjuda en god balans mellan arbets- och privatliv. För att karriär och familjeliv ska gå ihop finns exempelvis möjlighet till individuellt anpassad arbetstid och ökade möjligheter att arbeta hemifrån. Ratos uppmuntrar till föräldraledighet för både män och kvinnor och arbetar aktivt för att ge föräldralediga en smidig och god återgång till arbetet efter ledigheten. Under 2018 var, av de som var föräldralediga, män föräldralediga i genomsnitt 2,2 månader och kvinnor föräldralediga i genomsnitt 1,4 månader.

Sjukfrånvaron är generellt låg och var 2018:

0,14%

Baserat på individuella och kollektiva behov erbjuder Ratos löpande program för kompetensutveckling och ledarskap till sina medarbetare. Behoven för dessa

fastställs genom formaliserade utvecklingssamtal. Under 2018 hölls medarbetarsamtal med 24 stycken (100%) av Ratos medarbetare.

Jämställdhet och mångfald

Ratos är övertygade att jämställdhet och mångfald, utöver att ha ett värde i sig själv ur ett rättighets- och demokratiskt perspektiv, är en nyckelfråga för att stärka Ratos lönsamhet och konkurrenskraft. En central del i att skapa en attraktiv arbetsplats är att värna om jämställdhet och mångfald i samtliga delar av Ratos verksamhet, såväl operativt som inom styrnings- och ledningsorgan. Arbetet med jämställdhet och mångfald utgår huvudsakligen från riktlinjerna i Ratos mångfaldspolicy för styrelsen (se Ratos bolagsstyrningsrapport ► sid 49) och vår uppdaterade uppförandekod. Exempelvis strävar Ratos efter att enbart rekrytera utefter meritokratiska grunder och kompetens samt ge lika lön för lika arbete. Ratos arbetar även med att analysera och transparent redovisa nyckelsiffror kopplat till jämställdhet och mångfald. En annan viktig del i arbetet med jämställdhet och mångfald handlar om inkludering och att skapa en arbetsmiljö där alla tillåts att nå sin fulla potential. Denna del är något som vi strävar efter att uppnå med hjälp av våra medarbetarsamtal.

Anställda, form och funktion på Ratos huvudkontor per 31 december 2018

Antal och andel baserat på typ av anställning i relation till kön. Nedanstående uppgifter har samlats in från Ratos lönesystem.

	Kvinnor	%	Män	%	<30 år	30-50 år	>50 år
Tillsvidareanställda ¹⁾	10	42%	14	58%	3	12	9
Ledningsgrupp	1	17%	5	83%		3	3
Investeringsorganisation ²⁾	1	13%	7	87%	1	7	
Affärsstöd ³⁾	8	80%	2	20%	2	4	4
Totalt	10		14				
Ratos styrelse	2	33%	4	67%			6
Styrelser i bolagen, exklusive Ratos investeringsorganisation	9	22%	32	78%			
Anställda som slutat	4		6			10	
Nyanställda	3		4		1	3	3

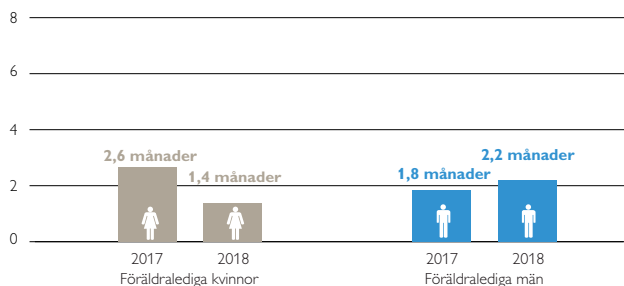
¹⁾ Alla utom en är heltidsanställd. Ratos har under året haft tre praktikanter, med visstidsanställning om cirka sex månader.

²⁾ Vid början av 2019 har tre personer slutat.

³⁾ Vid början av 2019 har en person slutat.

Genomsnittlig föräldraledighet 2018

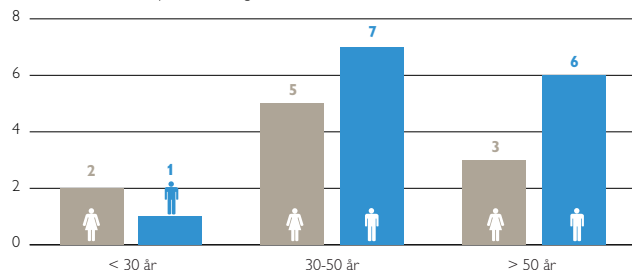
Antal månader föräldraledighet (rullande 12 månader, medel), Ratos huvudkontor

100% av Ratos medarbetare var berättigade föräldraledighet under 2018. Ratos anlitat inte arbetstagar som inte är anställda för en betydande del av bolagets verksamhet.

Åldersfördelning 2018

Antal tillsvidareanställda per ålderskategori, Ratos huvudkontor

Ratos-aktien

Ratos-aktien utvecklades -35% med en totalavkastning (kursutvecklingen inklusive återinvesterad utdelning) om -30% att jämföra med utvecklingen för SIX Return Index som var -4%.

KORTA FAKTA 2018

Aktienotering	Nasdaq Stockholm
Totalt antal aktier	324 140 896
Antal utestående aktier	319 014 634
Sista betalkurs, 2018-12-28	23,28 SEK (Ratos B)
Högsta/lägsta notering	38,58 / 21,92 SEK (Ratos B)
Börsvärde, 2018-12-28	8 miljarder SEK

Aktieägarstatistik Storleksklasser	Antal aktieägare	Andel av kapital, %
1-500	33 489	1,76
501-1 000	8 729	2,20
1 001-5 000	11 927	8,78
5 001-10 000	1 978	4,57
10 001-15 000	600	2,35
15 001-20 000	340	1,90
20 001	846	78,44
Totalt	57 909	100

Aktiens utveckling

Kursutvecklingen för Ratos B-aktie var -35% att jämföra med OMXSPI som under samma period var -8%. Årets högsta kurs (38,58 SEK) noterades i januari månad och den lägsta (21,92 SEK) i december månad. Sista betalkurs den 28 december var 23,28 SEK. Under 2018 uppgick totalavkastningen (kursutvecklingen inklusive återinvesterad utdelning) för Ratos B-aktie till -30% att jämföra med SIX Return Index som under samma period var -4%.

Utdelning

Styrelsen föreslår en ordinarie utdelning om 0,50 SEK per A- och B-aktie för räkenskapsåret 2018 och en total utbetalning om 160 MSEK. Baserat på sista betalkurs vid årets slut uppgår direktavkastningen till 2,1 %.

Ägarstruktur

De tio största ägarna svarade för 77% av rösterna och 48% av kapitalet. Andelen aktier som ägdes av fysiska eller juridiska personer utanför Sverige uppgick till 16%. Aktieägare i USA, Storbritannien, Frankrike och Luxemburg representerar den största andelen av det utländska ägandet.

Anställdas ägande i Ratos

Ratos nyckelpersoner uppmuntras till en samsyn med bolagets aktieägare genom väl avvägda optionsprogram. Läs mer i förvaltningsberättelsen på ► sid 46-49 och på Ratos hemsida.

Återköp av egna aktier

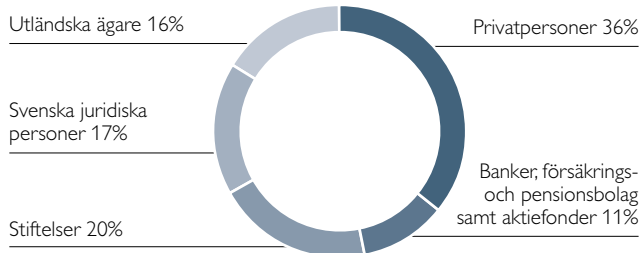
Årsstämman 2018 gav styrelsen förnyat mandat att förvärva egna aktier. Innehavet av egna aktier får inte överstiga 7% av det totala antalet aktier i bolaget. Under 2018 har inga återköp av egna aktier skett. Ratos ägde vid årets slut 5 126 262 B-aktier (motsvarande 1,6% av totalt antal aktier) med ett genomsnittligt anskaffningsvärde om 68 SEK.

Uppdelning av aktieslag

Aktieslag	Antal aktier	% av röster	% av kapital
Serie A	84 637 060	77,9	26,1
Serie B	239 503 836	22,1	73,9
Totalt	324 140 896	100	100

Källa: Euroclear Sweden

Ägarfördelning, % av kapital

Källa: Euroclear Sweden

Emission av B-aktier

Sedan årsstämman 2009 finns ett beslut om att Ratos i samband med förvärv kan emittera B-aktier i Ratos – genom kvittning, apport eller mot kontant betalning. Detta mandat förnyades vid årsstämman 2018 och avser högst 35 miljoner B-aktier.

Analytiker som följer Ratos

En aktuell förteckning över de analytiker som följer Ratos finns på vår hemsida under Investor Relations/Aktien/Analytiker.

Data per aktie*	2018	2017	2016	2015	2014
Resultat per aktie före utspädning, SEK	-1,40	0,72	-1,79	1,29	3,22
Utdelning per A- och B-aktie, SEK	0,50 ¹⁾	2,00	2,00	3,25	3,25
Utdelning per C-aktie (preferensaktie), SEK			100	100	100
Utdelning per A- och B-aktie i % av resultat	neg. ¹⁾	278	neg.	252	101
Utdelning per A- och B-aktie i % av eget kapital	2 ¹⁾	7	6	9	8
Eget kapital, SEK ²⁾	27	30	31	36	39
Börskurs vid årets slut, B-aktie, SEK	23,28	35,84	43,14	48,83	47,07
Börskurs/eget kapital, %	85	118	139	135	121
Direktavkastning, B-aktie, %	2,1 ¹⁾	5,6	4,6	6,7	6,9
Totalavkastning, B-aktie, %	-30	-13	-6	+9	-15
P/E-tal	neg.	49,9	neg.	37,9	14,6
Högsta/lägsta betalkurs, B-aktie, SEK	38,58/21,92	48,7/35,1	52,6/35,9	65/44,40	67,45/43,21

Nyckeltal*	2018	2017	2016	2015	2014
Börsvärde, MSEK ³⁾	7 530	11 723	16 252	17 563	17 103
Antal aktieägare	57 909	59 526	66 057	61 740	58 554
Antal utestående A- och B-aktier i genomsnitt före utspädning	319 014 634	319 014 634	319 014 428	319 012 617	319 009 126
Utestående antal A- och B-aktier vid årets slut	319 014 634	319 014 634	319 014 634	319 013 290	319 009 789
Genomsnittligt antal handlade Ratos-aktier/dag, (Nasdaq Stockholm)		883 000	790 000	774 000	768 000
Utdelning, MSEK ⁴⁾	160 ¹⁾	638	723	1 111	1 120

* Om inget annat anges avses B-aktien.

¹⁾ Föreslagen utdelning.

²⁾ Eget kapital hänförligt till moderbolagets ägare, dividerat med antal utestående stamaktier vid periodens slut.

³⁾ Avser utestående aktier (inklusive preferensaktier under åren 2014-2016).

⁴⁾ Utdelning avser stamaktier och avseende 2014-2016 även preferensaktier.

Ratos aktieägare 2018-12-31	Antal		Andel av	
	A-aktier	B-aktie	kapital, %	röster, %
Familjen Söderberg med bolag mm	45 917 886	14 537 824	18,65	43,63
Ragnar Söderbergs stiftelse	17 235 241	13 399 909	9,45	17,11
Torsten Söderbergs Stiftelse	12 056 186	16 063 900	8,68	12,58
Spiltan fonder	0	9 009 143	2,78	0,83
Avanza Pension	62 628	6 756 759	2,10	0,68
State Street Bank and Trust CO, W9	0	6 773 297	2,09	0,62
Societe Generale Paris	0	4 540 218	1,40	0,42
RoosGruppen	0	4 009 625	1,24	0,37
JPM Chase NA	0	3 391 313	1,05	0,31
SEB Investment Management	0	3 205 996	0,99	0,30
Ratos innehav av egna aktier	0	5 126 262	1,58	0,47
Övriga	9 365 119	152 689 590	49,99	22,68
Totalt	84 637 060	239 503 836	100	100

Våra bolag

RATOS

Bolagsöversikt	26
Aibel	28
airteam	29
Bisnode	30
Diab	31
HENT	32
HL Display	33
Kvdbil	34
LEDiL	35
Oase Outdoors	36
Plantasjen	37
Speed Group	38
TFS	39

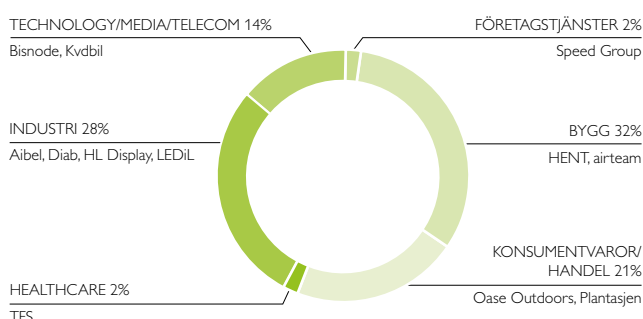
Bolagsöversikt

Ratos bolagsportfölj består av 12 bolag som tillsammans sysselsätter cirka 12 300 medarbetare och omsätter cirka 32 miljarder SEK med en EBITA om cirka 1,4 miljarder SEK på årsbasis, utan justering för Ratos ägarandel. Bolagen verkar i olika branscher och agerar strategiskt, operativt och finansiellt oberoende av varandra. Information om bolagens verksamhet, marknadsposition, finansiella nyckeltal samt utvecklingspotential finns att läsa på ► sid 28-39.

Utveckling i bolagsportföljen

För helåret 2018 uppvisar bolagsportföljen en ökad omsättning om 6% medan EBITA-resultatet minskade med 23% från 1 038 MSEK till 804 MSEK, pro forma och justerat för Ratos ägarandelar.

Omsättningsfördelning per bransch

Ratos bolag i sammandrag

MSEK	Portföljens nettoomsättning		Portföljens EBITA		Portföljens kassaflöde från rörelsen ^{A)}	Portföljens räntebärande nettoskuld	Ratos ägarandelar
	2018	2017	2018	2017	2018-12-31	2018-12-31	2018-12-31
Aibel	2 695	2 992	183	102	-31	861	32
airteam	638	570	62	54	49	58	70
Bisnode	2 583	2 484	329	277	265	963	70
Diab	1 437	1 382	-149	1	-65	855	96
HENT	6 124	5 300	113	190	78	-519	73
HL Display	1 531	1 424	94	42	95	441	99
Kvdbil	332	346	8	30	16	37	100
LEDiL	290	256	72	70	63	199	66
Oase Outdoors	330	321	28	42	4	214	78
Plantasjen	4 184	3 963	76	217	-75	2 406	99
Speed Group	517	359	-9	17	-36	49	70
TFS	504	529	-4	-4	-12	43	60
Summa justerat för Ratos ägarandel	21 165	19 927	804	1 038	349	5 606	
Förändring	6%		-23%				

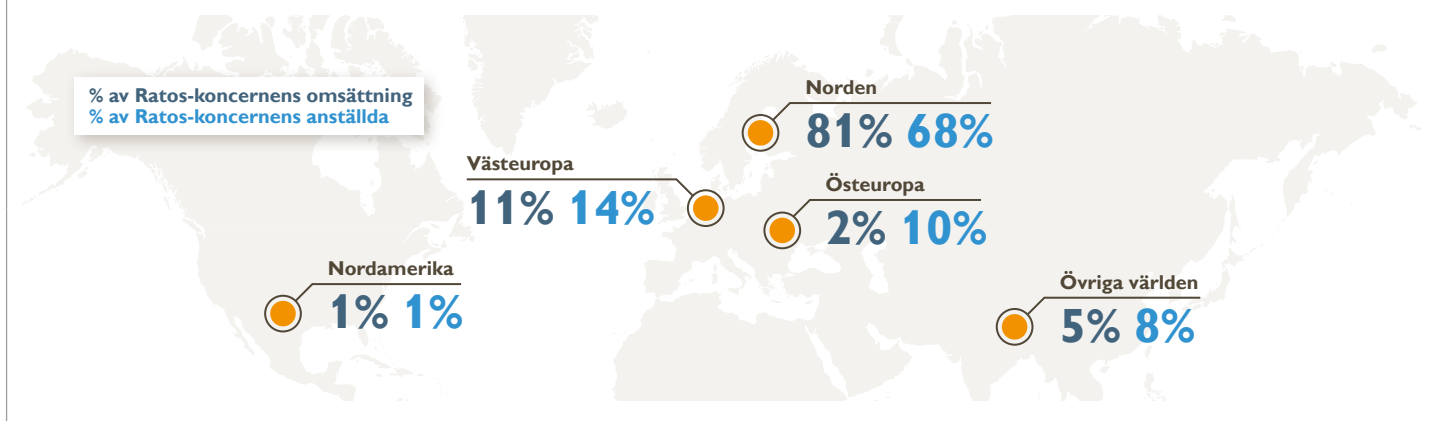
Samtliga siffror i tabellen ovan utgår från Ratos ägda andelar. Pro forma beräknas i tillämpliga fall i vissa bolag, för att underlätta jämförelser mellan åren och ge jämförbar struktur.

^{A)} Kassaflöde från rörelsen, exklusive betald skatt och betalda räntor, inklusive kassaflöde från investeringar och avyttringar av immateriella respektive materiella anläggningstillgångar.

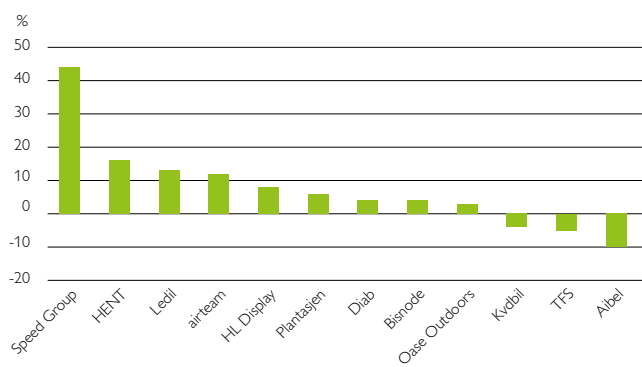
^{B)} Med systematiskt miljöarbete avses Miljöpolicy eller ISO 14001-certifierade produktionsenheter.

^{C)} CO₂-indikator för respektive bolag återfinns på sidorna 28-39.

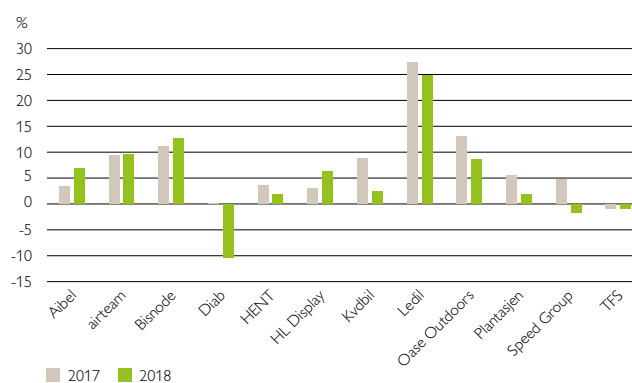
Omsättningsfördelning samt anställda per geografisk marknad

Omsättningsutveckling

EBITA-marginal

Hållbarhetsindikatorer

	Medelantal anställda	Andel kvinnor i styrelse	Systematiskt miljöarbete ^{B)}	CO ₂ -rapportering ^{C)}	Uppförandekod i linje med Ratos	Whistle-blowing-system	Hållbarhetsrapport förenlig med GRI-Core standards
Aibel	3 405	0%	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja
airteam	230	25%	Nej	Nej	Ja	Ja	Nej
Bisnode	2 045	0%	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Diab	1 294	0%	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
HENT	940	33%	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej
HL Display	1 023	100%	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja
Kvdbil	193	0%	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej
LEDiL	122	20%	Ja	Nej	Ja	Ja	Nej
Oase Outdoors	88	33%	Nej	Nej	Ja	Ja	Nej
Plantasjen	1 178	67%	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja
Speed Group	1 171	0%	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja
TFS	660	33%	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja

Summa justerat för Ratos ägarandel

12 349

Finansiell utveckling enligt IFRS

För 2018 var Ratos-koncernens nettoomsättning 23 125 MSEK (23 059), och rörelseresultatet 320 MSEK (1 081). För att underlätta jämförelse mellan perioder och uppföljning av utvecklingen i Ratos bolagsportfölj finns i Bolagsöversikten viss finansiell information, vilken inte finns definierad i IFRS. En avstämning/brygga mellan alternativa nyckeltal som används i denna rapport och närmast liggande IFRS-mått återfinns på www.ratos.se.

Bolagens kunder och mottagare

Bland portföljbolagens kunder ingår globala företag inom industrisektorn med verksamhet inom olje- och gasindustrin, flyg- och vindkraftsindustrin samt inom ledbelysning. Även byggtreprenörer verksamma inom bygg- och ventilationsbranschen och bolag som tar del av data för beslutsstöd samt lager- och logistiktjänster ingår i bolagens kunder. Inom Healthcare utförs uppdrag på beställning av läkemedels- och medicinteknikindustrin. Mottagare av bolagens produkter är också konsumenter genom bland annat försäljning av växter, utrustning för camping och friluftsliv samt förmedling av begagnade bilar och produkter för varumärkesexponering i butik.

OMSÄTTNING PER OMRÅDE

OMSÄTTNING PER MARKNAD

Aibel är ett ledande serviceföretag inom olje- och gasindustrin samt för offshore-vindkraft. Bolaget levererar optimala och innovativa lösningar inom teknik, konstruktion, modifikationer och underhåll under hela livscykeln. Aibels kompetenta medarbetare finns nära kunderna på bolagets åtta kontor i Norge och Sydostasien. Dessutom driver Aibel två varv, ett i Haugesund (Norge) och ett i Laem Chabang (Thailand), med komplett prefabricerings- och konstruktionskapacitet. Aibel har en stark marknadsposition baserat på sin integrerade affärsmodell som täcker hela värdekedjan, inklusive projektdesign, ingenjörstjänster, konstruktion och installation.

Marknad

Marknaden för underhålls- och ombyggnadstjänster för olje- och gasutvinning har förbättrats under året, och marknaden för kommande utbyggnad av offshore-vindkraft, både vindkraftparker och eldistribution offshore, är god. Marknaden för elektrifiering från land av olje- och gas offshore-fält ökar, då det ger miljöfördelar.

Hållbarhet

Aibel har fokus på bolagets sociala och miljömässiga ansvar, och hållbarhet generellt, bland annat genom att vara en attraktiv, säker och inspirerande arbetsplats för sina anställda, visa respekt för miljön och omgivningen, arbeta mot korruption i alla former samt skapa värde för ägare och kunder. Aibels hållbarhetspolicy, uppförandekod och miljöpolicyer utgör bolagets främsta styrdokument och har sin grund i FN Global Compacts principer för hållbart företagande.

Effektiv och konkurrenskraftig

Aibel har löpande arbetat med att stärka sin konkurrenskraft genom produktivitetshöjningar, digitalisering och löpande processöversyner, detta för att säkerställa hög kvalitet i leveranser av befintlig projektportfölj och konkurrenskraft för att vinna nya kontrakt inom både olja, gas och vindkraft, vilket även skett under det gångna året. Aibel har en marknadsledande position, långsiktiga kundrelationer och kärnkompetenser, liksom en stark affärsmodell på en marknad med framtida tillväxtpotentialer.

FINANSIELLA FAKTA, MNOK	2018	2017	2016	2015	2014
Nettoomsättning	7 907	9 081	10 679	7 385	8 554
EBITA	537	309	46	267	20
Rörelsens kassaflöde	-92	575	1 041	-	-
Räntebärande nettoskuld	2 634	2 211	2 453	4 060	4 553
HÅLLBARHETSINDIKATORER	2018	2017	MÅL		
Sjukfrånvaro	3,8%	4,0%	3,5% sjukfrånvaro 2018		
Antal allvarliga incidenter (per miljoner arbetstimmar)	0,2	0,6	0,3 allvarliga incidenter (per miljoner arbetstimmar) 2018		
Antal IDD (Integrity due diligence) genomförda hos leverantörer	231 (12)*	281			
Andel medarbetare som slutfört certifiering i uppförandekod	85%	89%	90%		
Avfallssortering	88%		>80%		
ÖVRIGA NYCKELTAL	2018				
Ratos ägarandel	32%				
Meddelägare: Ferd 49%, Sjätte AP-fonden (repr. av Ratos) 17%, företagsledning och styrelse 2%	68%				
Nettoinvesterat belopp, MSEK	2 040				
Förvärvstillfälle	2013				

* Antal nya leverantörer som genomgått en IDD-process; 231 stycken med minimal och låg risk, 12 med hög risk där det genomförts on site audits.

airteam erbjuder högkvalitativa och effektiva ventilationslösningar i Danmark och Sverige. Bolaget fokuserar på projektutveckling, projektledning och upphandling där projekten i stor utsträckning utförs av ett brett nätverk av kvalitetssäkrade underleverantörer. Dessutom erbjuder airteam underhåll och service av installerade ventilationslösningar. Kunderna är oftast stora byggentreprenörer inom både renovering och nybyggnation.

Marknad

Byggnadsmarknaden i Norden har strukturella tillväxtpotentialer baserat på en ökad efterfrågan av effektiva och högkvalitativa ventilationslösningar. Det finns ett underliggande behov av omfattande renoveringsprojekt och nybyggnation där ventilation blir en allt viktigare del. Ökad reglering och specifika krav på energieffektivitet samt förbättrat inomhusklimat förväntas också driva nya affärsmöjligheter. Den danska ventilationsmarknaden är fragmenterad där airteam hör till de ledande aktörerna inom sin nisch.

Hållbarhet

airteams hållbarhetsagenda är förankrad i affärsverksamheten genom utvecklingen av miljömässigt hållbara, energieffektiva ventilationslösningar som bidrar till ett hälsosamt och förbättrat inomhusklimat. Följaktligen är energieffektiviteten hos bolagets produkter samt kundernas hälsa och säkerhet viktiga hållbarhetsfrågor för airteam. Medarbetarna är bolagets viktigaste tillgång och fokusområden i förhållande till bolagets anställda omfattar resultat och karriärutveckling, säkerhet på byggarbetsplatser samt arbetsmiljö och arbetsvillkor.

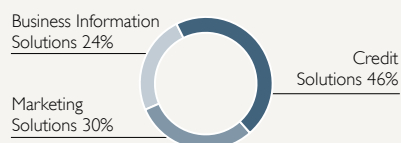
Fokus på expansion

airteam har en ledande marknadsposition och en attraktiv affärsmodell samt en stark och kundfokuserad företagskultur med engagerade medarbetare. Det finns en fortsatt potential att utveckla verksamheten vidare genom att växa organiskt på befintlig marknad samt genom förvärv och internationell expansion, likt förvärvet av svenska Luftkontroll Energy, installatör av ventilationslösningar i Mälardalsregionen, som genomfördes i år.

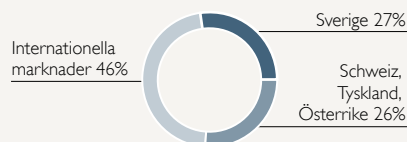
FINANSIELLA FAKTA, MDKK	2018	2017	2016	2015	2014
Nettoomsättning	667	633	604	501	322
EBITA	64	60	37	75	42
Rörelsens kassaflöde	51	88	39	-	-
Räntebärande nettoskuld	61	72	153	-	-53
HÅLLBARHETSINDIKATORER	2018	2017	MÅL		
Antal arbetsplatsolyckor med frånvaro	6	3	Att minska antalet arbetsplatsolyckor som leder till frånvaro		
Personalomsättning	21%	22,3%	Minska personalomsättningen och få anställda att stanna längre		
Sjukfrånvaro i procent (totalt antal timmars sjukfrånvaro i relation till möjligt antal arbetstimmar)	2%	3,3%	Att minska sjukfrånvaron jämfört med föregående år		
Procent medarbetare som får regelbunden utvärdering och uppföljning av sin prestation och karriärutveckling	72%		Att öka procentandelen som får en uppföljning		
ÖVRIGA NYCKELTAL	2018				
Ratos ägarandel	70%				
Meddelägare: Företagsledning och styrelse	30%				
Nettoinvesterat belopp, MSEK	335				
Förvärvstillfälle	2016				

OMSÄTTNING PER OMRÅDE

OMSÄTTNING PER MARKNAD

Bisnodes kärnverksamhet är att genom datadrivna produkter stötta företags processer inom kredit- och affärsbeslut samt marknadsföring, vilket hjälper bolagets kunder att fatta smarta beslut. På Bisnode används lokal och global data av högsta kvalitet från över 550 datakällor. Med analys förvandlas abstrakt data till relevanta beslutsunderlag. Bisnode finns i 18 europeiska länder och genom deras strategiska partner Dun & Bradstreet levereras också lokal och global kvalitetsdata till företag, myndigheter, organisationer och kommuner.

Marknad

Den europeiska marknaden för data och analys växer både inom B2B och B2C. Den totala marknaden i Europa uppskattas till cirka 6 miljarder euro. Den förväntas fortsätta växa i takt med att digitalisering, globalisering och nya tekniker möjliggör snabbare och mer kostnads-effektiv bearbetning av stora datamängder.

Hållbarhet

I takt med den digitala transformationen har digital hållbarhet identifierats som Bisnodes mest väsentliga

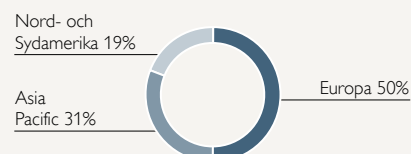
hållbarhetsfråga med hänsyn till Bisnodes affärsmodell. Digital hållbarhet inkluderar datasäkerhet, dataskydd och personlig integritet. Under året har Bisnode fortsatt övergången till förnyelsebar energiförsörjning i sina kontor och serverar. Bisnode är övertygat om att mångfald och en inkluderande arbetsplats driver innovation och attraherar talang. Bolaget strävar därför efter att öka andelen kvinnor i företaget, särskilt i ledande befattningar. Åtagande för hållbarhet regleras i vår uppförandekod som är baserad på FN:s Global Compact.

Digital transformation och tillväxtpotentialer

Bisnode är i en värdeskapande transformation och har en stor potential i att fortsätta utveckla sin affär utifrån bolagets lokala expertis och globala resurser inom växande marknads- och kreditinformationssegment. Den digitala transformation som påbörjats kommer att vara viktig framöver. Fokus på att skapa skalfördelar och synergier är fortsatt prioritet. Vidare arbetar bolaget med strategiska initiativ som stärker organisationen, utvecklar erbjudandet och expanderar verksamheten för att öka konkurrenskraft och ta marknadsandelar.

FINANSIELLA FAKTA, MSEK	2018	2017	2016	2015	2014
Nettoomsättning	3 696	3 555	3 458	3 535	3 502
EBITA	471	397	228	275	298
Rörelsens kassaflöde	380	397	177	-	-
Räntebärande nettoskuld	1 378	1 566	1 745	1 896	1 983
HÅLLBARHETSINDIKATORER	2018	2017	MÅL		
Koldioxidutsläpp, CO ₂ e, 1 000 ton (scope 2 samt tjänsteresor)	4,8	6,1	Övergripande mål: 100% förnybar energi i Bisnodes kontor och serverar. Minska utsläppen relaterade till flyg- och bilresor.		
CO ₂ /FTE, ton	2,3	3,0			
Andel kvinnor bland medarbetare	45,1%	46,2%			
Antal incidenter rapporterade gällande GDPR*	12		Noll GDPR-incidenter		
ÖVRIGA NYCKELTAL	2018				
Ratos ägarandel	70%				
Meddelägare: Bonnier	30%				
Nettoinvesterat belopp, MSEK	644				
Förvärvstillfälle	2004				

* Rapporterade till dataskyddsmyndigheter

OMSÄTTNING PER OMRÅDE**OMSÄTTNING PER MARKNAD**

Diab är ett globalt företag som utvecklar, tillverkar och säljer kärnmaterial till kompositkonstruktioner för bland annat fritidsbåtar, vingar till vindkraftverk och detaljer till flygplan, tåg, industriella applikationer och byggnader. Kärnmaterialen har en unik kombination av egenskaper såsom låg vikt, hög hållfasthet, isolationsförmåga och kemisk resistens. Bolaget har produktionsenheter i Sverige, Italien, USA och Kina. Materialbearbetning sker utöver detta i Litauen och Ecuador.

Marknad

Marknaden för kärnmaterial växer på grund av underliggande efterfrågan inom energieffektivitet vilket leder till ökat behov av lättviktslösningar till hög hållfasthet. Huvudanvändningsområdena för materialet är vindkraftverk, fritidsbåtar samt diverse applikationer där låg vikt till hög hållfasthet efterfrågas.

Hållbarhet

På Diab läggs stort fokus på säkerhet. När medarbetarna känner sig trygga kan bolaget uppnå en ökad produktivitet och generera högre kvalitet samt effektiva

ledtider och leveranser till kunderna. Även etisk verksamhet är ett viktigt fokusområde för Diab. Därför har bolaget policyer, processer och åtgärder på plats för att hantera riskerna för korruption och bedrägerier.

Sandwichkonstruktioner kompenserar inom många applikationer själva för sina koldioxidutsläpp under livscykeln.

Diab är det första bolaget inom kärnmaterialindustrin som får sina vetenskapligt baserade klimatmål godkända för att sänka koldioxidutsläppen till 2050.

Omstruktureringar och lönsamhetsförbättringar

Diab genomgår ett omstruktureringsarbete för att genomföra långsiktiga åtgärder som krävs för att bolaget ska kunna uppnå stabilitet och lönsamhet. Bedömningen är att Diab har långsiktiga förutsättningar för tillväxt och lönsamhetsförbättringar. Bolagets tillväxtprofil är driven av behovet att bygga starkt och lätt med fokus på hållbarhet.

FINANSIELLA FAKTA, MSEK	2018	2017	2016	2015	2014
Nettoomsättning	1 496	1 439	1 516	1 450	1 157
EBITA	-155	1	109	154	-4
Rörelsens kassaflöde	-68	23	7	-	-
Räntebärande nettoskuld	890	773	890	796	800
HÅLLBARHETSINDIKATORER	2018	2017	MÅL		
CO ₂ /produkt (ton)	20	8			
Antal olyckor med förlorad arbetstid som följd (per miljoner arbetade timmar)	20	14,3	0 olyckor med förlorad arbetstid som följd		
Whistleblow-ärenden (antal utredda)	1	3	Antalet visseblåsarärenden ska förbli lågt		
ÖVRIGA NYCKELTAL	2018				
Ratos ägarandel	96%				
Meddelägare: Företagsledning och styrelse	4%				
Nettoinvesterat belopp, MSEK	1 034				
Förvärvstillfälle	2001/2009				

OMSÄTTNING PER REGION

HENT är en ledande byggtreprenör som främst fokuserar på nybyggnation av offentliga och kommersiella fastigheter. HENT fokuserar på projektering, projektledning och inköp. Projekten genomförs i stor utsträckning av ett brett nätverk av kvalitetssäkrade underentreprenörer. HENT är verksam med projekt över hela Norge och har de senaste åren expanderat inom utvalda segment till Sverige samt Danmark.

Marknad

Den totala byggmarknaden i Norge uppgår till cirka 310 miljarder NOK, varav offentlig och kommersiell nybyggnation står för cirka 50-60 miljarder NOK. Marknaden för nybyggnation är cyklisk men har historiskt visat god strukturell tillväxt. Den norska byggmarknaden är mycket fragmenterad där HENT hör till de ledande aktörerna.

Hållbarhet

HENTs främsta tillgång – och dess viktigaste hållbarhetsfråga – är personalen. Fokus är därmed på frågor som hälsa och säkerhet, arbetsmiljö samt hur nöjda medarbetarna är

och utvecklingsmöjligheter för de anställda. Att bidra till en etisk verksamhet i sin bransch är också en viktig prioritering och ett mål för HENT. Där ingår förhandskvalificering av leverantörer, rutiner för kvalitetshandling samt inspektioner på plats. Genom att minska miljöpåverkan i produktionen har HENT som mål att begränsa klimatpåverkan och samtidigt utnyttja de affärsmöjligheter som en produktion av hållbara byggnader innebär.

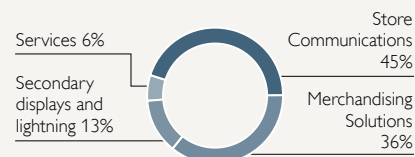
Långsiktiga tillväxtinitiativ

HENTs affärsmodell bygger på en väl genomarbetad anbudsprocess där kalkyl och inköp är bärande delar. Bolaget fokuserar på förhandlade entreprenader och partnering kontrakt inom utvalda segment. HENTs verksamhet har vuxit väsentligt under Ratos ägande och det är nu viktigt att stärka plattformen för att förbättra riskhantering och öka effektiviteten.

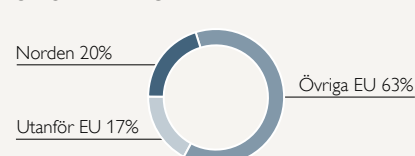
FINANSIELLA FAKTA, MNOK	2018	2017	2016	2015	2014
Nettoomsättning	7 855	7 034	7 834	5 462	4 466
EBITA	145	253	234	180	146
Rörelsens kassaflöde	99	132	172	-	-
Räntebärande nettoskuld	-694	-663	-695	-504	-464
HÅLLBARHETSINDIKATORER	2018	2017	MÅL		
Sjukfrånvaro, % (Antal möjliga arbetsdagar / Total sjukfrånvaro x 100)	3,2%		< 3,5%		
Utsläpp av växthusgaser, ton (scope 1)	2 432	1 573	Minska utsläppen av växthusgaser med 20% från 2017 till 2022		
Frekvens arbetsplatsolyckor som resulterar i minst en dags frånvaro från arbetet (H1)	29		≤ 3,6		
Återvunnet avfall (%)	87,6%		85% återvunnet avfall		
Personalomsättning (%)	11,6%		≤ 8% personalomsättning		
ÖVRIGA NYCKELTAL	2018				
Ratos ägarandel	73%				
Meddelägare: Företagsledningen	27%				
Nettoinvesterat belopp, MSEK	-64				
Förvärvstillfälle	2013				

OMSÄTTNING PER OMRÅDE

OMSÄTTNING PER MARKNAD

HL Display är en internationell leverantör av butikslösningar för förbättrad kundupplevelse, lönsamhet och hållbarhet. De tre viktigaste kundsegmenten är dagligvaruhandel, varumärkesleverantörer och fackhandel. HL Display hjälper sina kunder att skapa en attraktiv butiksmiljö, som ökar försäljningen och hjälper kunderna att reducera lönekostnader genom att höja effektiviteten i butik. Bolagets produktutbud omfattar bland annat hyllkantlister, hyllsystem, tryckt butikskommunikation, varuexponeringsställ, affschramar, lösviktsbehållare, belysningsystem och digitala skyltar.

Marknad

Den globala och regionala utvecklingen i detaljhandeln är central för efterfrågan på HL Displays produkter. Nyetablering och omprofilering av butiker, lansering av nya butikskoncept samt förbättrad effektivitet och produktivitet i butik är viktiga tillväxt drivare, liksom kampanjer och profileringsambitioner hos varumärkesleverantörer. Bolaget verkar i en fragmenterad bransch med många lokala konkurrenter. HL Display är en av de största internationella aktörerna i sin nisch.

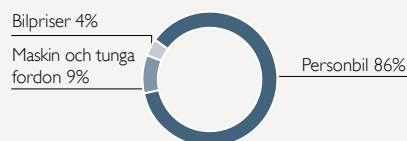
Hållbarhet

Den största miljöpåverkan i HL Displays produktion avser plastavfall, användning av plastråvara samt energiförbrukning. Bolagets hållbarhetsarbete är därför inriktat på att öka andelen återvunnet material som används, att utveckla nya material samt att minska vattenförbrukningen i bolagets verksamhet. Övriga mål innefattar säkra arbetsplatser med god arbetsmiljö. HL Display definierar även miljökrav för sina leverantörer i bolagets inköpspolicy.

Fokus på lönsam tillväxt

Senaste året har HL Display sett över produktionsstrukturen, flyttat logistikhubbar närmre marknaderna samt genomfört kostnadsbesparingsprogram, vilket sammantaget ökat konkurrenskraften för HL Displays produkt-sortiment. Bolaget har under de senaste åren även jobbat aktivt med att skapa sin egen marknad genom konceptförsäljning, mer strukturerad bearbetning av globala kunder och accelererad produktinnovation, vilket ledde till tillväxt under året. Fokus har även varit lönsamhetsstärkande initiativ vilket påverkat resultatet positivt.

FINANSIELLA FAKTA, MSEK	2018	2017	2016	2015	2014
Nettoomsättning	1 554	1 445	1 417	1 488	1 509
EBITA	96	43	67	8	60
Rörelsens kassaflöde	97	49	70	-	-
Räntebärande nettoskuld	447	503	569	627	635
HÅLLBARHETSINDIKATORER	2018	2017	MÅL		
Återvunnet icke-farligt avfall, ton	1 570	1 968	Maximera intern återvinning av avfall ifrån produktion		
Antal arbetsplatsolyckor med frånvaro	9	7	Eliminera alla arbetsskador som leder till frånvaro		
Andel affärspartners och betydande leverantörer som screenats avseende hållbarhet	100%	100%	100% av affärspartners och betydande leverantörer screenade avseende hållbarhet		
Andel produktionsenheter med ISO 14001-certifiering %	75%		100% produktionsenheter med ISO 14001-certifiering till år 2020		
Årlig vattenförbrukning (m ³)	366 631		Minska den årliga vattenförbrukningen med 20% till år 2020		
ÖVRIGA NYCKELTAL	2018				
Ratos ägarandel	99%				
Meddelägare: Företagsledning och styrelse	1%				
Nettoinvesterat belopp, MSEK	472				
Förvärvstillfälle	2001/2010				

OMSÄTTNING PER SEGMENT

Kvdbil är Sveriges största oberoende nätbaserade marknadsplats för värdering och förmedling av begagnade bilar (företagsbilar och privatägda) samt försäljning av relaterade produkter och tjänster. Varje vecka säljs mer än 500 begagnade bilar på auktion på kvdbil.se. Kvdbil är en oberoende förmedlare som hanterar hela transaktionen från uppdragsgivare till slutkund och garanterar kvaliteten genom tester på de objekt som förmedlas. I Kvdbil-koncernen ingår även Sveriges ledande bilvärderingsbolag, bilpriser.se samt Kvdpro, som förmedlar maskiner och tunga fordon.

Marknad

Marknaden för företagsbilar är stabil, största konkurrerande kanal för försäljning till slutkund är bilhandlare. Kvdbils marknadsandel uppgår till cirka 10% i Sverige med en stark tillväxt inom privatbilsegmentet. Konkurrenter på förmedling av privatägda bilar är framförallt de traditionella bilhandlarna och privat försäljning till annan privatperson.

Hållbarhet

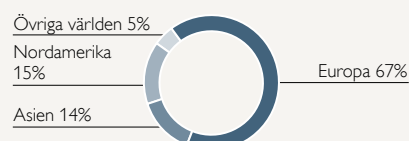
Genom att erbjuda en effektiv, oberoende och väl fungerande marknadsplats för både andrahands- och

tredjehandsmarknaden för begagnade bilar, bidrar Kvdbil till ett effektivt resursanvändande och en hållbar samhällsutveckling. Kvdbils tillväxtambitioner bygger på att skapa nöjda, återkommande kunder genom sin transparenta och hållbara avyttringsprocess samt att erbjuda en attraktiv arbetsmiljö för befintliga och nya medarbetare. Därför är såväl kunders rekommendationsvilja som medarbetares välbefinnande betydelsefulla faktorer för Kvdbils utveckling. Kvdbil vill minska verksamhetens miljöpåverkan i form av växthusgasutsläpp och har därför ett mål om 20 procents minskning från 2016 års nivåer till år 2020.

Marknadssatsningar och effektiviseringar

Kvdbil har en konkurrenskraftig affärsmodell där vi framförallt ser en potential i att fortsätta växa inom privatägda bilar, då marknadsandelen är liten och tjänsten efterfrågas av både privata köpare och säljare. Fokus är även att utveckla strategiska partnerskap, automatisera processer, kunna addera flera tilläggstjänster samt öka effektiviteten i verksamheten. Under året lanserades en ny IT-plattform som syftar till att öka kundupplevelsen.

FINANSIELLA FAKTA, MSEK	2018	2017	2016	2015	2014
Nettoomsättning	332	346	321	317	315
EBITA	8	30	37	29	44
Rörelsens kassaflöde	16	20	27	-	-
Räntebärande nettoskuld	37	141	143	159	176
HÅLLBARHETSINDIKATORER	2018	2017	MÅL		
Rekommendationsvilja köpande kunder (skala -100 till +100)	+26	+32	Rekommendationsvilja, köpande kunder 2018: +32		
Rekommendationsvilja säljande kunder (skala -100 till +100)	+35	+15	Rekommendationsvilja, säljande kunder 2018: +15		
Koldioxidutsläpp, CO ₂ e ton (scope 1+2 samt tjänsteresor)	264	228	Minska CO ₂ -utsläppen med 20% till år 2020 baserat på bruttonivån för CO ₂ -utsläpp 2016		
Koldioxidutsläpp, CO ₂ e ton/anställd (scope 1+2 samt tjänsteresor)	1,4	1,5			
Sjukfrånvaro bland medarbetare (%)	4,1%				
ÖVRIGA NYCKELTAL	2018				
Ratos ägarandel	100%				
Nettoinvesterat belopp, MSEK	325				
Förvärvstillfälle	2010				

OMSÄTTNING PER MARKNAD

LEDiL designar, utvecklar och säljer sekundäroptik till belysningsstillverkare globalt. Utveckling och design sker på huvudkontoret i Salo, Finland. Försäljningen bedrivs globalt genom egna säljare, agenter och distributörer. Huvuddelen av produktionen sker hos underleverantörer i Finland, Kina och USA. Företagets produkter återfinns uteslutande i kommersiella applikationer, bland annat i butiker, kontor och gatubelysning.

Marknad

Den globala belysningsmarknaden omsätter årligen cirka 900 miljarder SEK där LED-penetrationen uppgår till cirka 20%. Den underliggande tillväxten drivs av en växande befolkning, fortsatt urbanisering och en ökad efterfrågan på belysning. LED-teknologin har revolutionerat belysningsmarknaden genom ljuskvalitet, designflexibilitet, lägre energiförbrukning, miljövänlighet och överlägsen livslängd.

Hållbarhet

Att förbättra LED-belysningens effektivitet och kapacitet, och därmed minska dess miljöpåverkan, är av stor

vikt i LEDiLs verksamhet. Bolagets optiska lösningar bidrar till att tillhandahålla belysning som ökar människors välbefinnande och säkerhet och leder till mindre energianvändning hos LED-belysningar. För LEDiL betyder hållbarhet en ansvarsfull verksamhet genom hela värdekedjan. Bolagets uppförandekod och tillhörande policyer tillämpas i hela verksamheten samt även av bolagets underleverantörer, vilket lägger grunden till LEDiLs hållbarhetsresultat. De anställdas välbefinnande och säkerhet prioriteras mycket högt på LEDiL.

Global expansion och organisk tillväxt

LEDiL är ett snabbväxande, lönsamt och innovationsfokuserat bolag som har skapat en stark marknadsposition inom sin nisch. Satsningar görs för att etablera företaget på nya marknader och förstärka organisationen, bland annat genom investeringar på områden som produktutveckling och därmed lansering av nya innovativa produkter.

FINANSIELLA FAKTA, MEUR	2018	2017	2016	2015	2014
Nettoomsättning	42,8	40,3	38,6	31,7	26,8
EBITA	10,6	11,1	11,1	10,2	6,8
Rörelsens kassaflöde	9,3	6,2	9,9	-	-
Räntebärande nettoskuld	29,3	37,1	12,8	19,9	19,9
HÅLLBARHETSINDIKATORER	2018	2017	MÅL		
Andel underleverantörer som har godkänt LEDiLs uppförandekod	71%	67%	80% av underleverantörerna ska förbinda sig till uppförandekoden		
Andel medarbetare som deltagit i hållbarhetsutbildning	99%	97%	100% av medarbetarna ska delta i hållbarhetsutbildning		
Sammantagna energibesparingar per produkter sålda årligen, TWh	4,2	2,8	3 TWh totala energibesparingar från sålda produkter årligen		
Sjukfrånvaro bland personalen (%)	1,6%		Sjukfrånvaro bland personalen < 3%		
ÖVRIGA NYCKELTAL	2018				
Ratos ägarandel	66%				
Meddelägare: Bolagets grundare, företagsledning och styrelse	34%				
Nettoinvesterat belopp, MSEK	291				
Förvärvstillfälle	2014				

OMSÄTTNING PER MARKNAD

Oase Outdoors utvecklar, designar och säljer innovativ utrustning för camping och friluftsliv under tre starka varumärken Outwell®, Easy Camp® och Robens®. Oase Outdoors erbjuder ett brett produktsortiment som främst består av tält, campingmöbler, sovsäckar och annan friluftsutrustning. För de tre olika varumärkena finns en tydlig differentiering mot olika konsumentgrupper, så som familjer, nybörjare, festivalbesökare och äventyrare som med olika krav på kvalitet och pris vill njuta av friluftsliv med bra utrustning.

Marknad

Marknaden för campingutrustning och friluftslivsprodukter är attraktiv och stabilt växande med flera underliggande tillväxttrender. Trender som produktinnovation och nya materialteknologier samt konsumenters ökade intresse av naturnära upplevelser och rekreation utomhus ökar efterfrågan på högkvalitativ och användarvänlig utrustning.

Hållbarhet

Givet att Oase Outdoors är verksamt på marknader med en förhöjd risk är förebyggande antikorrupsionsarbete samt initiativ för efterlevnad av sociala ramverk viktiga hållbarhetsfrågor. Oase Outdoors har infört en antikorrupsionspolicy och utökar även arbetet för efterlevnad av arbetsmiljöregler och socialt arbete samt due diligence-processerna gällande bolagets affärspartners. Företagskultur och engagemang är också viktigt, vilket gör medarbetarnöjdhet till en viktig hållbarhetsfråga vilken mäts genom skraddarsydda medarbetarundersökningar.

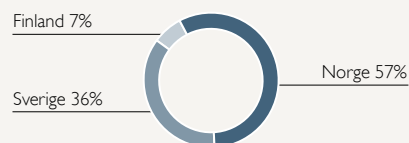
Geografisk expansion och fortsatt produktutveckling

Oase Outdoors har en stark konsumentdriven företagskultur med fokus på innovation och kvalitet vilket lett till en stark marknadsposition i Europa. Ratos ser möjligheter till att fortsätta utveckla verksamheten både genom geografisk expansion, tillväxtsatsningar inom organisationen, tillägsförvärv och fortsatt produktutveckling. Under året lanserades en egen e-handel kanal.

FINANSIELLA FAKTA, MDKK	2018	2017	2016	2015	2014
Nettoomsättning	306	316	332	265	255
EBITA	26	41	37	29	29
Rörelsens kassaflöde	3	26	35	-	-
Räntebärande nettoskuld	198	210	220	-	45
HÅLLBARHETSINDIKATORER	2018	2017	MÅL		
Andel av relevanta anställda som fullföljt e-utbildningen om antikorrupktion med resultatet "godkänt"	0%	0%	Minst 90% av relevanta anställda ska ha fullföljt e-utbildningen om antikorrupktion med resultatet "godkänt"		
Högriskleverantörer (bestäms genom intern bedömning) som ska utvärderas utifrån miljökriterier framtagna av Business Environmental Performance Initiative (BEPI)	1	0	Minst 1 högriskleverantör som utvärderas utifrån BEPI 2018/2019		
Högriskleverantörer (bestäms genom intern bedömning) som ska inkluderas i BSCI (Business Social Compliance Initiative)	7	0	Minst 10 högriskleverantörer som inkluderas i BSCI 2018/2019		
Medarbetarnöjdhet – Trust Index för 2017	85%	86%	Trust index minimum 80%		
ÖVRIGA NYCKELTAL	2018				
Ratos ägarandel	78%				
Meddelägare: Bolagets VD Henrik Arens och nyckelpersoner	22%				
Nettoinvesterat belopp, MSEK	161				
Förvärvstillfälle	2016				

OMSÄTTNING PER MARKNAD

Plantasjen är Nordens ledande kedja för försäljning av växter och växttillbehör med drygt 140 butiker i Norge, Sverige och Finland främst inriktade mot konsumenter.

Marknad

Marknaden för växter och växttillbehör har en stabil tillväxt och underliggande positiva trender i form av ökat intresse för odling, växter och heminredning. Den nordiska marknaden för växter och tillbehör uppskattas till cirka 3,3 miljarder EUR med en fortsatt tillväxt om cirka 2-3% per år.

Hållbarhet

Plantasjen, med sin kärnverksamhet inom växter och växttillbehör strävar efter att integrera hållbarhetsfrågorna i verksamheten. Växter är mycket viktiga för såväl Plantasjens verksamhet som för samhället i stort. Plantasjens mål är att produkterna ska ha en positiv påverkan på både människors välbefinnande och på den biologiska mångfalden.

Plantasjen fokuserar sitt hållbarhetsarbete på att arbeta med social hållbarhet och granskning av aktörerna i leverantörskedjan samt med att effektivisera verksamheten i Plantasjens butiker, transporter och kontor. För de butiker som är byggda som växthus finns det en potential att optimera energianvändningen. En förutsättning för Plantasjens framgångar på lång sikt är också att företaget agerar som en god arbetsgivare som attraherar, utvecklar och behåller duktiga medarbetare.

Arbete med förbättrad kundnöjdhet

Plantasjens ledande marknadsposition, starka varumärke och industriledande supply chain på en icke-cyklisk marknad med stabil tillväxt är attraktivt. Bolaget arbetar idag med ett utökat fokus på produktsortimentet inom växter och tillbehör för att möta det ökande intresset för trädgård, odling och inredning med växter vilket vi ser som en framgångsrik strategi för fortsatt värdetillväxt. Stort fokus är även arbetet med en förbättrad kundnöjdhet i butik och lansering av egen e-handel.

FINANSIELLA FAKTA, MNOK	2018	2017	2016	2015	2014
Nettoomsättning	3 961	3 881	3 624	3 517	3 503
EBITA	72	213	228	247	275
Rörelsens kassaflöde	-71	359	264	-	-
Räntebärande nettoskuld	2 376	2 100	2 262	-	2 560
HÅLLBARHETSINDIKATORER	2018	2017			
Försäljning av växtprodukter/total försäljning	53,7%	54,9%			
Employee Satisfaction Index, ESI, totalt	74	74			
Employee Satisfaction Index, ESI, leadership index	75	75			
Andel leverantörer* i riskländer** som har genomgått en bedömning av socialt ansvar	84,8%	70,5%			
CO ₂ -utsläpp från energianvändning, ton	27 747				
ÖVRIGA NYCKELTAL	2018				
Ratos ägarandel	99%				
Meddelägare: Företagsledning	1%				
Nettoinvesterat belopp, MSEK	1 385				
Förvärvstillfälle	2016				

* Leverantörer som producerar Plantasjens produkter under eget märke (private label). ** Definition av riskländer enligt BSCI, Business Social Compliance Initiative.

OMSÄTTNING PER SEGMENT

Speed Group är en svensk leverantör av logistik- och bemanningstjänster, med komplement inom rekrytering och utbildning. Inom bemanning erbjuds uthyrning av både tjänstemän och lager- och produktionspersonal samt extern rekrytering av dessa personalgrupper. Logistik-tjänsterna innefattar fullskaligt övertagande av lagerhantering.

Marknad

Efterfrågan på effektiva logistik- och produktionstjänster ökar kontinuerligt i takt med den växande e-handeln, ökad outsourcing, centralisering av lager på strategiska platser samt ökad komplexitet i logistiksystemen. Kunderna har också ett ökat behov av flexibla lösningar med specialiserad och kompetent personal. Marknaden för outsourcing av logistik har vuxit de senaste åren och förväntas fortsätta visa en årlig tillväxt om cirka 5-7%.

Hållbarhet

En god och säker arbetsmiljö är en viktig strategisk fråga för Speed Group. Bolaget arbetar systematiskt med att minimera risker för arbetsskador och att förebygga arbetsrelaterad ohälsa. Motiverade, engagerade och

kompetenta medarbetare är en förutsättning för Speed Groups framgång. Därför vill bolaget bygga en hållbar och jämställd organisation, där Speed Group upplevs som en attraktiv arbetsgivare.

Speed Groups påverkan på miljö och klimat uppstår främst från energianvändning. Bolaget strävar därför efter att energieffektivisera och miljöanpassa sina fastigheter och sin verksamhet.

Effektivitet i kundkontrakt

Speed Groups kundfokuserade företagskultur och starka marknadsposition inom automatiserade lagerlösningar innebär en fortsatt utvecklingspotential att växa organiskt, både med befintliga och nya kunder. Marknaden för effektiva logistiklösningar och behovet för flexibla lösningar är i fortsatt expansion. Under året förvärvades Samdistribution, en ledande logistikpartner för bokdistribution, och Speed Group växte därmed sin verksamhet till Stockholmsområdet.

Fokus för Speed Group är att höja effektivitet i nuvarande kontrakt och därmed öka lönsamheten för bolaget.

FINANSIELLA FAKTA, MSEK	2018	2017	2016	2015	2014
Nettoomsättning	738	513	562	536	413
EBITA	-12	24	34	25	57
Rörelsens kassaflöde	-52	-3	105	-	-
Räntebärande nettoskuld	69	-28	-50	41	-
HÅLLBARHETSINDIKATORER	2018	2017	MÅL		
Allvarliga arbetsrelaterade olyckor	2	3	Max 1 allvarlig arbetsplatsrelaterad olycka		
Andel chefer som är kvinnor	12%	23%	Långsiktigt mål: Andelen kvinnliga chefer ska återspegla andelen kvinnliga anställda. Nytt kortsiktigt mål ska fastställas 2019		
Energintensitet, fjärrvärme, kWh/kvm	1,93	1,85	Mål 2018: 1,85 kWh/kvm		
Energintensitet, elförbrukning, kWh/TSEK	19,55	22,57	Mål 2018: 21,44 kWh/TSEK		
ÖVRIGA NYCKELTAL	2018				
Ratos ägarandel	70%				
Meddelägare: Bolagets grundare Jarl Ternander, Daniel Johansson och Jesper Andersson	30%				
Nettoinvesterat belopp, MSEK	281				
Förvärvstillfälle	2015				

OMSÄTTNING PER SEGMENT

OMSÄTTNING PER REGION

TFS är en CRO (Contract Research Organisation) som erbjuder tjänster för läkemedels-, bioteknik- och medicinteknikindustrin, samt närliggande branscher. TFS erbjuder bred medicinsk kompetens och nischad expertis, och tillhandahåller kliniska studier och tjänster inom säkerhetsövervakning på ett reglerat och säkert sätt till kunder över hela världen. TFS har kontor i Europa och Nordamerika och bedriver kliniska studier i totalt 40 länder.

Marknad

Marknaden för CRO:s är global med ett uppskattat värde om cirka 35 miljarder USD. Marknaden växer i takt med att läkemedelsbolagen i allt större omfattning väljer att fokusera på sin kärnverksamhet (FoU), och genom att kraven och komplexiteten i de regulatoriska ramverken ökar. TFS har sin kärnkompetens i att betjäna läkemedels-, bioteknik- och medicinteknikbolag där man ser en växande outsourcingtrend av kliniska studier. Marknaden för CRO:s förväntas växa med cirka 6-8% per år.

Hållbarhet

De viktigaste hållbarhetsfrågorna för TFS handlar om lika möjligheter, kompetensutveckling, patientsäkerhet och dataintegritet, efterlevnad av lagar och regler, affärsetik samt antikorrup­tion. Patientsäkerhet och dataintegritet är TFS främsta prioriteringar. TFS medarbetare är bolagets viktigaste resurs och för att kunna attrahera och behålla de bästa medarbetarna har TFS fokus på att skapa en arbetsmiljö som grundar sig på ömsesidig respekt och tillit, där människor kan utvecklas. TFS arbetar aktivt för att säkerställa att det inte förekommer någon korrup­tion inom TFS-koncernen.

Omstruktureringsarbete för att uppnå lönsamhet

Bolaget är inne i en omstruktureringsfas med fokus på att bygga upp två huvudverksamheter; Strategic Resources & Solutions (SRS) och Clinical Development Services (CDS). SRS fokuserar på att bygga upp ett långsiktigt partnerskap med kunderna, medan CDS utvecklar ett erbjudande med totalt ansvar för hela eller delar av en klinisk test, huvudsakligen mot små och medelstora läkemedels- och bioteknikbolag.

FINANSIELLA FAKTA, MEUR	2018	2017	2016	2015	2014
Nettoomsättning	82,0	91,6	83,7	73,7	58,8
- Tjänster	55,9	58,6	60,2	52,9	45,1
- Ersättningsbara utlägg	26,0	33,0	23,5	20,7	13,7
EBITA	-0,6	-0,7	6,7	4,8	1,3
Rörelsens kassaflöde	-2,0	1,2	1,4	-	-
Räntebärande nettoskuld	7,0	4,0	0,4	-	0,2
HÅLLBARHETSINDIKATORER	2018	2017	MÅL		
Procent medarbetare som får regelbunden utvärdering och uppföljning av sin prestation och karriärutveckling	100%	100%	100%		
Procent kvinnor i organisationen	75%	76%	50%		
Andel anställda som har fått utbildning i anti-korrup­tion	99%	78%	100%		
ÖVRIGA NYCKELTAL	2018				
Ratos ägarandel	60%				
Meddelägare: Bolagets grundare Daniel Spasic	40%				
Nettoinvesterat belopp, MSEK	259				
Förvärvstillfälle	2015				

1939
F&S

Finansiella rapporter

RATOS

Förvaltningsberättelse	42
Ordföranden har ordet	46
Bolagsstyrningsrapport	47
Styrelse och VD	56
Koncernens resultaträkning	58
Koncernens rapport över totalresultat	59
Rapport över finansiell ställning för koncernen	60
Rapport över förändringar i koncernens eget kapital	61
Rapport över kassaflöden för koncernen	62
Moderbolagets resultaträkning	63
Moderbolagets rapport över totalresultat	63
Moderbolagets balansräkning	64
Förändringar i moderbolagets eget kapital	65
Moderbolagets kassaflödesanalys	66
Notförteckning	67
Noter till de finansiella rapporterna	68
Revisionsberättelse	118

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Ratos AB (publ) 556008-3585 får härmed avge årsredovisning för 2018 för moderbolaget och koncernen. Styrelsens säte är i Stockholm, Sverige.

Bolagets verksamhet

Ratos är ett investeringsbolag vars verksamhet består av förvärv och utveckling av företrädesvis onoterade nordiska bolag. Ratos ska över tid skapa högsta möjliga aktieägarvärde genom att som aktiv ägare förverkliga potentialen i ett antal utvalda bolag.

Ratos har sitt ursprung i stålgrossisten Söderberg & Haak, Sveriges första grossist för järn och järnmanufaktur som bildades den 5 maj 1866. 1934 samlades tillgångarna i ett investmentbolag under namnet Ratos, som i Ragnar och Torsten Söderberg. Ratos börsintroducerades år 1954. Under årens lopp har affärsinriktningen förändrats, men som en röd tråd genom Ratos historia finns entreprenörskap, företagsutveckling och samhällsengagemang.

Per 31 december 2018 arbetar 24 personer på Ratos huvudkontor. Ratos äger per 2018-12-31 12 portföljbolag i Norden.

Portföljbolag	Ratos ägarandel 2018-12-31
Aibel	32%
airteam	70%
Bisnode	70%
Diab	96%
HENT	73%
HL Display	99%
Kvdbil	100%
LEDiL	66%
Oase Outdoors	78%
Plantasjen	99%
Speed Group	70%
TFS	60%

Finansiella mål

Under 2018 presenterades nya finansiella mål. Målen fokuserar på vinstutvecklingen i bolagsportföljen, Ratos skuldsättningskvot samt Ratosaktiens totalavkastning.

1. Vinsten i bolagsportföljen ska öka varje år
2. En konservativ belåning i portföljbolagen med en aggregerad skuldsättningskvot, inklusive Ratos AB, som ska understiga 2,5x (Nettoskuld/EBITDA)
3. Totalavkastningen för Ratos-aktien ska över tid vara bättre än genomsnittet på Nasdaq Stockholm

Kriterier för nya investeringar

Under 2018 uppdaterades Ratos kriterier för nyinvesteringar. Bolagen inom Ratos ska ha:

- Nordiskt huvudkontor
- God lönsamhet jämfört med relevanta jämförandebolag
- Storlek >50 MSEK i EBITA
- Kassaflöde och belåningsgrad som möjliggör utdelningar till Ratos
- Stark ledning och bolagskultur

Ratos har ingen given exittidpunkt för sina bolag, utan är en långsiktig ägare med en flexibel ägarhorisont tack vare att vi bland annat investerar kapital från egen balansräkning. Ratos strävar efter att vara majoritetsägare i sina bolag men kan även välja att saminvestera med andra ägare.

Händelser under året

Peter Wallin utsågs till CFO i Ratos och tillträdde sin tjänst på Ratos i december 2018.

Ratos presenterade under året nya finansiella mål som fokuserade på vinstutvecklingen i bolagsportföljen, Ratos skuldsättningskvot samt Ratosaktiens totalavkastning.

Ratos genomförde under första kvartalet förändringar i ledningsgruppen samt investeringsorganisation, förändringarna innebar att totalt fem personer lämnade sina anställningar.

Förvärv

Ratos har inte förvärvat något portföljbolag under 2018.

Avyttringar

Ratos sålde under året samtliga aktier i dotterföretaget Jøtul A/S (Jøtul) till ett företagsvärde om 364 MNOK (enterprise value). Försäljningen gav en positiv resultateffekt om 26 MSEK. Fokus de senaste åren har varit att effektivisera verksamheten för att förbättra lönsamheten vilket givit resultat då bolaget uppvisat tillväxt och en förbättring av det operativa EBITA-resultatet. Ratos har ägt Jøtul sedan 2006 och tidpunkten för bolaget att utvecklas vidare med en ny ägare var lämplig.

Ratos sålde under året samtliga aktier, motsvarande en ägarandel om 30%, i intresseföretaget Gudrun Sjødén Group till VD och grundaren Gudrun Sjødén. Gudrun återtog i samband med transaktionen fullt ägande av bolaget. Ratos erhöll 225 MSEK jämfört med investeringen som uppgick till 160 MSEK.

Utdelningar från portföljbolag

HENT har lämnat utdelning om 150 MNOK varav Ratos andel uppgick till 106 MNOK.

Kapitaltillskott

Ratos har tillskjutit kapital om 100 MSEK till Kvdbil och lämnat kapitaltillskott till Diab om 20 MSEK.

Händelser i portföljbolagen

airteam stärker sin marknadsposition när bolaget genom förvärv av Luftkontroll Energy expanderar till Sverige. Luftkontroll Energy har cirka 35 medarbetare med kontor i Örebro. Bolaget erbjuder effektiva ventilations- och energilösningar inklusive service och underhållstjänster. Bolaget har en stark marknadsposition och en bra ledning och passar väl in i airteams affärsmodell.

Equinor har tilldelat Aibel ett intentionsavtal för projektering, inköp och byggnation av däck till en processplattform på Johan Sverdrup-fältet. Kontraktet har ett värde om cirka 8 miljarder NOK. Kontraktet, som är Aibels största hittills och ett av de enskilt största kontrakt som blivit tilldelat på norsk sockel, omfattar projektering, inköp och byggnation (EPC - Engineering, Procurement, Construction) av en processplattform (P2) för utbyggnationen av Johan Sverdrup-fältet, fas 2. Plattformen kommer att bestå av tre moduler, varav två kommer att byggas på Aibels varv i Haugesund och den tredje modulen på Aibels varv i Thailand. Projekteringen startar omedelbart medan byggnationen startar under 2019. Det färdiga plattformsdäcket på cirka 23 000 ton är planerat för leverans till Equinor under 2022. Projektet kommer som mest att sysselsätta cirka 3 500 medarbetare.

HENT har under året sålt större delen av sin bostadsutvecklingsverksamhet, HENT Eiendomsinvest. Försäljningen innebar en reavinst om 85 MNOK. HENT Eiendomsinvest utgjorde majoriteten av HENTs

bostadsutvecklingsverksamhet och omfattar cirka 1 200 planerade lägenheter där HENTs ägarandel i genomsnitt uppgick till knappt 50%. HENT har på kort tid etablerat sig som en aktör på den norska bostadsutvecklingsmarknaden, med en intention om ett långsiktigt engagemang. Fredensborg Bolig bud var dock mycket attraktivt och de är en köpare med betydande kompetens att driva verksamheten vidare.

Speed Group förvärvade under året Bonnier Books dotterbolag, Samdistribution Logistik. Samdistribution Logistik är idag den ledande logistikparten för den svenska bokmarknaden och bedriver sin verksamhet i lokaler om 22 000 kvm i Rosersberg i norra Stockholm. Med förvärvet i Rosersberg har Speed Group nu betydande logistikverksamhet på strategiska platser som Borås, Göteborg och Stockholm och stärker sin position som en betydande nationell logistikaktör.

HENT har fått uppdraget att bygga delar av nya Livsvitenskapsbygget vid Oslo Universitetet på uppdrag av Statsbygg. Ordervärdet uppgår till cirka 1 miljard NOK. Den nya fakulteten är ett samverkansprojekt som omfattar cirka 66 700 kvadratmeter. Kontraktet gäller den så kallade samverkansfasen och innebär att HENT, Statsbygg och övriga intressenter inkluderas i planeringen av byggprojektet.

Speed Group avyttrade Speed Production AB. Anledningen till försäljningen var en renodling av Speed Groups tjänsteerbjudande där fokus kommer att ligga på logistik samt bemanning, rekrytering och utbildning.

Miljöpåverkan

Inom vissa dotterföretag bedrivs tillståndspliktig verksamhet enligt miljöskyddslagen. Tillstånden avser miljöpåverkan i form av utsläpp av lösningsmedel till luft samt stoft, avloppsvatten och buller. Ratos direkta miljö- och klimatpåverkan är begränsad.

Hållbarhet

Vi är övertygade att det finns en stark koppling mellan hållbarhet och långsiktigt värdeskapande. Som ansvarsfull investerare och ägare är Ratos ambition att främja hållbar utveckling och medvetenhet kring hållbarhetsfrågor i den egna organisationen så väl som hos portföljbolagen. Ratos arbete som ansvarsfull investerare och ägare har hög prioritet eftersom den direkta påverkan i moderbolaget är begränsad i förhållande till portföljbolagens påverkan. Hållbarhet är en integrerad del av såväl Ratos investeringsprocess som i det löpande ägarutövandet. Ratos arbete som ansvarsfull investerare och ägare utgår från ett antal relevanta policyer och riktlinjer fastställda av Ratos styrelse bestående i huvudsak av en uppförandekod, en policy för hållbarhet och ansvarsfulla investeringar samt en miljöpolicy (se Ratos hemsida). Policyramverket är baserat på FN Global Compacts tio principer för hållbart företagande samt FN:s principer för ansvarsfulla investeringar (PRI). Ratos VD har det övergripande ansvaret för den koncernövergripande strategin och arbetet med hållbarhet samt ansvarsfulla investeringar. Samtliga bolagsansvariga hos Ratos har ett ansvar att säkerställa att hållbarhet finns på respektive portföljbolags lednings- och styrelseagenda. Respektive portföljbolags VD och företagsledning är operativt ansvariga för det egna hållbarhetsarbetet genom direkt delegering av Ratos ledning.

För mer information, se ► sid 126 för sidhänvisningar till den lagstadgade hållbarhetsrapporten i enlighet med ÅRL.

Koncernens resultat

EBITA för helåret 2018 uppgick till 978 MSEK (1 741). I EBITA ingår realisationsresultat från försäljning av bolag om totalt 62 MSEK (596). Resultat/resultatandelar från bolagen ingår med 1 030 MSEK (1 196), där större förändringar mot föregående år är Diab om -156 MSEK, Plantasjen -143 MSEK och HENT -106 MSEK. Samtidigt uppvisar Aibel en resultatförbättring om 183 MSEK jämfört med föregående år.

Resultat före skatt för helåret 2018 uppgick till -69 MSEK (658), varav nedskrivningar av portföljbolag uppgick till -600 MSEK (-550). Resultat/resultatandelar från bolagen ingick med 604 MSEK (679).

Ratos operativa förvaltningskostnader uppgick till -117 MSEK (-153). Minskning av kostnader förklarar främst av lägre personalkostnader och övriga förvaltningskostnader.

Koncernens kassaflöde

Periodens kassaflöde uppgick till -485 MSEK (-494), varav kassaflöde från den löpande verksamheten stod för 732 MSEK (1 299). Plantasjen och Diab står för den största negativa förändringen, HL Display utvecklades positivt kassaflödesmässigt. Kassaflöde från investeringsverksamheten uppgick till -256 MSEK (1 135) och kassaflöde från finansieringsverksamheten till -962 MSEK (-2 928).

Finansiell ställning och skuldsättning

Koncernens likvida medel var vid periodens slut 3 404 MSEK (3 881) och räntebärande nettoskuld uppgick till 3 549 MSEK (3 324).

Portföljens aggregerade skuldsättningskvot, inklusive moderbolaget, uppgick till 3,4x (2,4x). Ratos målsättning är att ha en konservativ beläning i portföljbolagen med en aggregerad skuldsättningskvot, inklusive moderbolaget, som på sikt ska understiga 2,5x (Nettoskuld/EBITDA). Med beaktande av IFRS 16 *Leasing*, den nya leasingstandarden som träder ikraft 1 januari 2019, så kommer räntebärande nettoskuld i koncernen öka med cirka 4 miljarder SEK till knappt 8 miljarder SEK per 1 januari 2019. Den aggregerade skuldsättningskvoten kommer därför att öka, varför Ratos målsättning om en aggregerad skuldsättningskvot om 2,5x kommer ses över, mot bakgrund av denna förändrade redovisningsprincip.

Kreditfacilitet och nyemissionsmandat

Moderbolaget har en lånefacilitet på 1 miljard SEK inklusive checkräkningskredit. Syftet med faciliteten är att dels kunna använda den vid behov av överbrygnadsfinansiering vid förvärv, dels kunna finansiera utdelning och löpande driftskostnader under en period med få eller inga försäljningar. I normalfallet ska moderbolaget vara obelånat. Vid periodens slut var krediten outnyttjad. Därutöver finns ett bemyndigande från årsstämman 2018 att emittera högst 35 miljoner Ratos B-aktier i samband med avtal om förvärv.

Moderbolaget

Rörelseresultatet uppgick till -114 MSEK (-172). Moderbolagets resultat före och efter skatt uppgick till -239 MSEK (1 491), varav nedskrivning av aktier i dotterföretag -836 MSEK (-533). Moderbolagets likvida medel uppgick till 1 734 MSEK (2 226).

Händelser efter balansdagen

Ratos dotterföretag airteam har tecknat avtal om förvärv av Creovent AB (Creovent) och Thorszelius Ventilation & Service AB (Thorszelius), ledande installatörer av klimat- och ventilationslösningar i Stockholms- och Uppsalaregionen. Proforma uppgick omsättningen 2017 för de båda bolagen till cirka 235 MSEK och operativ EBITA till 24 MSEK. Förvärvet har slutförts under första kvartalet 2019 och finansieras av airteam.

Ratos har förvärvat resterande aktier (40%) i dotterbolaget Trial Form Support International AB (TFS) av delägaren och grundaren Daniel Spasic till ett aktievärde om 11 MEUR. Ratos ägande uppgår efter förvärvet till 100%.

I januari genomförde Ratos förändringar i ledningsgruppen samt investeringsorganisationen. Förändringen innebar att två personer lämnade sina anställningar.

Kapitaltillskott till Plantasjen om 200 MNOK genomfördes i januari 2019.

Framtida utveckling

2018 har präglats av ett intensivt arbete med bolagsportföljen. Inga nya investeringar utanför vår bolagsportfölj har genomförts. Arbetet i Ratos bolagsportfölj har utgått från att säkerställa stabilitet, lönsamhet följt av tillväxt i respektive bolag. Under året har en rad åtgärder vidtagits, bland annat VD-skiftet, effektivisering av produktion samt förändringar i styrelsesammansättningen hos portföljbolag. I juni presenterades nya finansiella mål samt investeringskriterier. Ratos har ytterligare effektiviserat sin centrala organisation och därmed sänkt förvaltningskostnaderna. Genom fokuserat arbete på att vända lönsamhetsutvecklingen i existerande portfölj följt av en mer effektiv central Ratos-organisation är grunden lagd för en stabilare utveckling framåt. Ratos har en kassa om 1,7 miljarder kronor vid utgången av 2018 att agera med.

Risker och osäkerhetsfaktorer

Ratos värde och avkastning på investerat kapital är beroende av utvecklingen i de bolag som Ratos förvärvar och förmågan att realisera värdet av dessa bolag. Bolagens framgång och värdeutveckling är beroende av hur skickliga bolagsansvariga och respektive bolags ledningsgrupper och styrelser är på att genomföra förbättringar. Värdet är också beroende av externa faktorer såsom allmänt makroekonomiskt klimat samt hur de marknader som bolagen är verksamma på utvecklas. Om utveckling inte motsvarar förväntan riskerar värdet på enskilda investeringar att sjunka, vilket kan få till konsekvens att avkastningen blir sämre än förväntat. Ratos genomför årligen en kartläggning och bedömning av risker och riskhantering för bolagen och Ratos moderbolag som aggregeras, sammanställs och diskuteras av Ratos ledning och styrelse. Riskarbetet har ett brett perspektiv och inkluderar externa, strategiska, finansiella, operationella risker samt risker relaterat till compliance och hållbarhet. Se vidare Ratos Bolagsstyrningsrapport.

Det är även väsentligt att Ratos har förmåga att attrahera och behålla medarbetare med rätt kompetens, erfarenhet och värderingar. Hög kompetens kring verksamhetsutveckling, transaktioner och finansiering är nödvändig i Ratos verksamhet.

Ratos och portföljbolagen är från tid till annan part i juridiska processer, vars utfall inrymmer osäkerhet. Aktuella tvister, och därtill hänförliga avsättningar, bevakas och följs upp löpande av Ratos revisionsutskott och styrelse.

Koncernen är genom sin verksamhet exponerad för olika slag av finansiella risker relaterade till kundfordringar, leverantörsskulder, lån och derivatinstrument. De finansiella riskerna består av likviditetsrisk, ränterisk, kreditrisk och valutarisk. Ratos styrelse fastställer den finansiella strategin för moderbolaget medan dotterföretagens styrelser fastställer respektive företags finansiella strategier. Moderbolagets finanspolicy, som anger riktlinjer för hantering av finansiella risker, fastställs årligen av Ratos styrelse. Styrelsen utvärderar och föreslår vid behov förändringar av finanspolicyn. I koncernen finns inte någon central finansavdelning, men Ratos huvudkontor bistår koncernens dotterföretag i övergripande finansiella frågor. Dotterföretagens finanspolicy fastställs av respektive företags styrelse. För ytterligare information hänvisas till not 25 Finansiella risker och riskpolicy.

Redogörelse för styrelsearbetet

I bolagsstyrningsrapporten finns en redogörelse för styrelsearbetet, se ► sid 47-57.

Styrelsens förslag till beslut om riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare till årsstämman 2019

Styrelsen föreslår att årsstämman fattar beslut om att, för tiden fram till årsstämman 2020, anta följande riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare. Riktlinjerna överensstämmer i huvudsak med de riktlinjer som beslutades på årsstämman 2018.

Incitamentssystem för bolagets affärsorganisation är av stor strategisk betydelse för Ratos. Mot denna bakgrund har ett ersättnings- och incitamentssystem tagits fram som ska erbjuda konkurrenskraftiga villkor samtidigt som bolagets medarbetare motiveras att verka i aktieägarnas intresse. Incitamentssystemet består av ett antal komponenter – fast lön, rörlig kontant lön, pensionsavsättningar, teckningsoptioner samt konvertibler – och vilar på fem grundläggande principer.

- Ratos medarbetare ska erbjudas konkurrenskraftiga villkor i en bransch där konkurrensen kring kvalificerade medarbetare är hård.
- Såväl individuella insatser som gruppens prestationer ska gå att koppla till av styrelsen tydligt uppsatta mål.
- Rörlig kontant lön som utbetalas till ledande befattningshavare ska kopplas till gemensamma och individuella årligen fastställda mål. Målen är både kvantitativa och kvalitativa och syftar till att uppfylla Ratos långsiktiga strategi och den resultatutveckling som kommer aktieägarna till godo.
- Styrelsen fastställer årligen ett tak för den sammantagna rörliga lönen, vilken maximalt ska uppgå till cirka 0,6 procent av bolagets eget kapital vid ingången av verksamhetsåret.
- Ratos nyckelpersoner ska uppmuntras till en samsyn med bolagets aktieägare vilken åstadkoms genom rimligt avvägda incitamentsprogram där medarbetarna tar del av kursstegringar.

Såvitt avser kostnaderna för föreslagna incitamentsprogram hänvisas till styrelsens förslag till beslut om långsiktigt incitamentsprogram 2019/2024.

Pensionsförmånerna ska så långt möjligt vara avgiftsbestämda pensionslösningar, men vissa pensionsförmåner som följer ITP-planen är förmånsbestämda. Det finns inte någon avtalad pensionsålder.

För VD gäller en ömsesidig uppsägningstid om sex (6) månader. Det finns inget avtal om avgångsvederlag.

Vid uppsägning från bolagets eller ledande befattningshavares sida gäller normalt en uppsägningstid om tre (3) till sex (6) månader. Det finns inga avtal om avgångsvederlag i anställningsavtal.

Samtliga tidigare beslutade ersättningar som ännu inte utbetalats håller sig inom de riktlinjer som tidigare beslutats.

Styrelsen ska ha rätt att frånga dessa riktlinjer om särskilda skäl föreligger i ett enskilt fall.

Ratos-aktien

Totalt antal A-aktier vid årets slut	84 637 060
Totalt antal B-aktier vid årets slut	239 503 836
Totalt antal aktier	324 140 896

Aktier av serie A berättigar till en röst per aktie och aktier av serie B till en tiondel röst per aktie. A-aktier kan högst utges till ett antal som motsvarar 27% av aktiekapitalet, B-aktier till ett antal som motsvarar 100% av aktiekapitalet, C-aktier till ett antal som motsvarar 10% av aktiekapitalet och D-aktier till ett antal som motsvarar 10% av aktiekapitalet. Familjen Söderberg med bolag ägde vid årsskiftet aktier motsvarande 18,65% av kapitalet och 43,63% av rösterna. Ragnar Söderbergs stiftelse ägde 9,45% av kapitalet och 17,11% av rösterna. Torsten Söderbergs Stiftelse hade 8,68% av kapitalet och 12,58% av rösterna.

Det finns inga för bolaget kända avtal mellan aktieägare som kan medföra begränsningar i rätten att överföra aktierna.

Innehav av egna aktier

Årsstämman 2018 förnyade styrelsens mandat att genomföra återköp av aktier av serie A och aktier av serie B. Förvärv får ske vid ett eller flera tillfällen före nästa årsstämma. Förvärv ska ske på Nasdaq Stockholm till ett pris inom det vid var tid gällande kursintervallet. Högst så många aktier får förvärvas att bolagets innehav vid var tid inte överstiger 7% av totalt antal utgivna aktier i bolaget.

Under 2018 har inga A- eller B-aktier återköpts. Vid årets utgång innehar företaget 5 126 262 B-aktier, motsvarande 1,6% av totalt antal aktier, med ett kvotvärde om 3,15 per aktie. Totalt har 355 MSEK erlagts i köpeskilling för dessa till en genomsnittlig kurs om 68 SEK.

Förslag till vinstdisposition

	SEK
Överkursfond	128 695 169
Balanserat resultat	6 685 161 899
Årets resultat	-238 649 900
Totalt	6 575 207 168

Styrelsen föreslår följande vinstdisposition:

Utdelning till innehavare av aktier av serie A och B 0,50 SEK/aktie ¹⁾	159 507 317
Balanseras i ny räkning	6 415 699 851

¹⁾ Baserat på antalet utestående aktier den 2 april 2019. Antalet återköpta aktier per detta datum är 5 126 262 st och kan förändras fram till avstämningsdagen för utdelning.

Ordföranden har ordet

Vi är nu en god bit på vägen att genomföra de förändringar som jag beskrev i förra årets "Ordföranden har ordet". Ratos skall vara ett supereffektivt, modernt drivet ägarbolag där vi opererar logiskt och fokuserar på värdeutvecklingen i våra innehav.

Vi har nu teamet på plats och jag anser att Ratos under 2018 fått den ledning som krävs för framtiden. Förbättringsarbetet har fortsatt under hela året då vi avyttrat verksamheter vi inte skall ha i vår portfölj, trimmat organisationen, ökat tempot i allt vi gör och än viktigare, höjt kompetensen med rätt ledare.

Det nya Ratos är på väg att formas med basen i långsiktigt företagsbyggande där fokus är på affärerna, kunderna och medarbetarna. Framförallt görs nu rätt saker, komplexiteten minskar och beslutsvägarna kortas. Vi har lämnat transaktionsfokus som värdeskapande modell.

Vår filosofi är att med en rimlig risknivå genomleva marknadens svängningar. Kunskapen om det enskilda bolagets marknad är däremot viktig och inte minst bolagets relativa styrka gentemot konkurrenterna. Viljan att bli bäst och att ständigt, varje dag, utveckla våra medarbetare och verksamheterna är det som driver oss.

Vi kan glädja oss åt att de bolag som tidigare presterat bra har fortsatt att utvecklas väl under året. Även glädjande är att den negativa resultatrenden brutits i några av våra lågpresterande bolag. En viktig del till att dessa förbättringar har åstadkommit är just personförändringar i ledningar och styrelser i innehaven. Vi har idag en klar bild av var vi är på kartan med varje innehav och vi nu genomför de rätta åtgärderna.

Resultatmässigt är detta tyvärr en smärtsam men nödvändig process som har lett till stora kostnader i boksluten för 2017 och nu för 2018, men grunden har nu lagts för en tydligare, stabilare och lönsammare framtid för Ratos

Vi har härmed också valt att anpassa utdelningsnivån till den underliggande lönsamheten, så som tidigare kommunicerats. När resultatet i framtiden återhämtar sig så kommer också utdelningen att göra det. Vi sparar kassan till att minska risken i det tuffa åtgärdsarbetet men framför allt till att kunna växa från en stabil bas i framtiden.

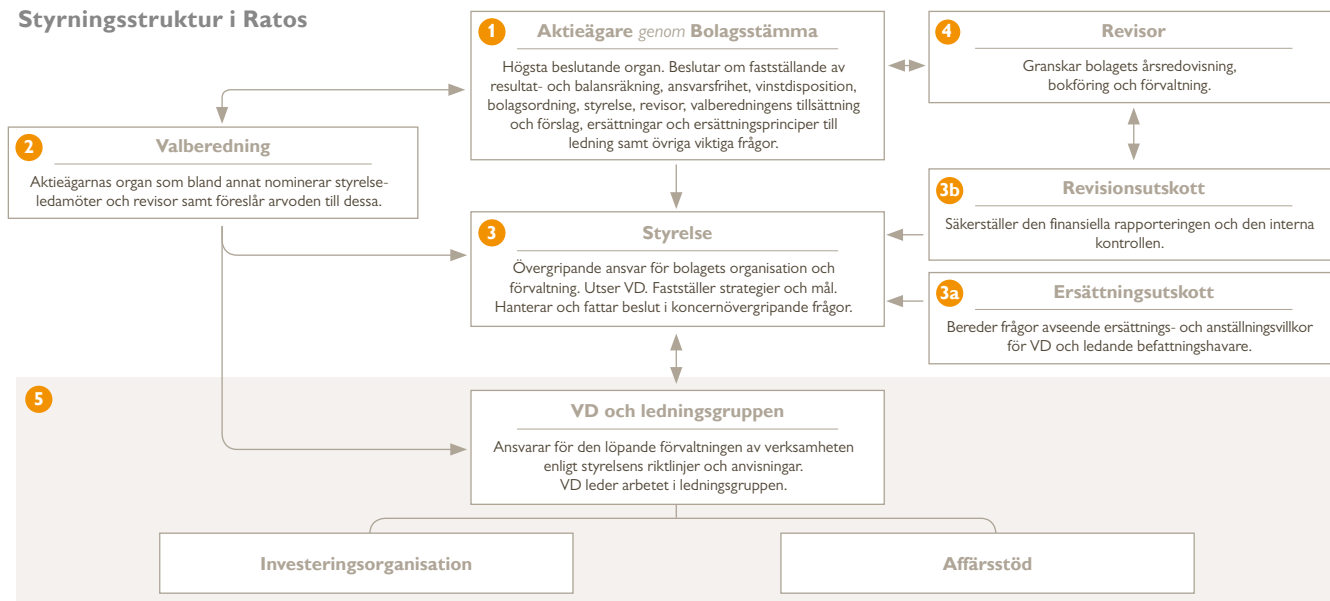
Det har nu gått ett år sedan jag tillträdde som ordförande och arbetet är mycket stimulerande och spännande. Jag är övertygad om att vi efter flera år av besvikelser, och nu efter Jonas och ledningens kraftfulla effektiviseringsarbete, snart ser en klar förbättring. Självförtroendet i organisationen har stärkts avsevärt.

Jag tackar alla er som fortsatt tror på Ratos och är mycket hoppfull inför framtiden nu när det nya Ratos skapas. Vi har förhoppningsvis lärt av historien för att kunna möta framtiden.

Per-Olof Söderberg
Styrelseordförande

Bolagsstyrningsrapport

Styrningsstruktur i Ratos

Bolagsstyrning inom Ratos

Ratos AB är ett publikt aktiebolag och till grund för styrningen av Ratos ligger både externa och interna regelverk. I syfte att fastställa riktlinjer för bolagets drift har styrelsen utarbetat och fastslagit policydokument. I dessa lämnas en vägledning för organisationen och medarbetarna baserad på de grundläggande värderingar och principer som ska präglja verksamhet och uppförande.

Ratos tillämpar Svensk kod för bolagsstyrning ("koden") och redovisar inte några avvikelser från koden för räkenskapsåret 2018, förutom vad avser valberedningens sammansättning (se Valberedning på ► sid 48).

Denna bolagsstyrningsrapport strävar efter att undvika upprepningar av information som följer av tillämpliga regelverk och att i första hand beskriva bolagsstyrning för Ratos AB.

Bolagets revisorer har utfört en lagstadgad genomgång av bolagsstyrningsrapporten.

Viktiga externa regelverk

- Svensk aktiebolagslag
- Redovisningslagstiftning och rekommendationer
- Nasdaq Stockholms Regelverk för emittenter
- Svensk kod för bolagsstyrning

Viktiga interna regelverk och dokument

- Bolagsordning
- Styrelsens och styrelseutskottens arbetsordningar
- Beslutsordningar/attestinstruktioner
- VD-instruktion och rapporteringsinstruktion
- Interna riktlinjer, policydokument och manualer som ger vägledning för koncernens verksamhet och medarbetare, till exempel Ratos kommunikationspolicy, ägarpolicy, uppförandekod, insiderpolicy och policy för hållbarhet, corporate responsibility och ansvarsfulla investeringar

Läs mer om Ratos bolagsstyrning

Läs mer om Ratos bolagsstyrning på vår hemsida under *Investor Relations/Koncernens styrning*:

- Tidigare års bolagsstyrningsrapporter
- Bolagsordning
- Information från tidigare års bolagsstämmor
- Valberedning
- Styrelsen och dess utskott
- Incitamentssystem
- Revisor

1 Aktieägare och bolagsstämmor

Aktiekapital och aktieägare

Ratos är sedan 1954 noterat på Nasdaq Stockholm. Aktiekapitalet uppgick vid årsskiftet till cirka 1 021 MSEK fördelat på totalt 324 140 896 aktier, varav 84 637 060 A-aktier och 239 503 836 B-aktier. Bolagets A-aktier ger rätt till en röst per aktie medan B-aktier ger rätt till en tiondel röst per aktie. A- och B-aktier medför samma rätt till andel av bolagets tillgångar samt berättigar till lika stor utdelning. Bolagsstämman beslutar om utdelning.

Vid årsskiftet hade Ratos totalt 57 909 aktieägare enligt statistik från Euroclear Sweden. De tio största ägarna svarade för 76,9% av rösterna och 48,4% av kapitalet. Mer information om Ratos-aktien och aktieägare finns på ► sid 22-23.

Bolagsstämmor

Bolagsstämman är det högsta beslutande organet i Ratos och det är genom deltagande på den som Ratos aktieägare utövar sitt inflytande i företaget. Normalt hålls bolagsstämma en gång per år, årsstämman, som sammankallas i Stockholm före juni månads utgång. Kallelse sker

genom publicering i Post- och Inrikes Tidningar och på Ratos hemsida. Att kallelse skett annonseras i Svenska Dagbladet. Samtliga stämmodokument publiceras på Ratos hemsida på svenska och engelska.

Aktieägare med minst en tiondel av rösterna i Ratos har rätt att begära en extra bolagsstämma. Även styrelsen och Ratos revisor kan kalla till extra bolagsstämma.

Aktieägare som vill få ett ärende behandlat vid en årsstämma ska skicka en skriftlig begäran till styrelsen i så god tid att ärendet kan tas upp i kallelsen till årsstämman, normalt cirka sju veckor före årsstämman. Uppgift om senaste tidpunkt för en sådan begäran finns på Ratos hemsida.

57 909 aktieägare i Ratos

Aktieägare som är registrerad i Euroclear Swedens aktieägarregister och som i tid har anmält sitt deltagande har rätt att delta i bolagsstämman, personligen eller genom ombud, och rösta för sitt innehav. Biträde till aktieägare får närvara om aktieägaren anmäler detta.

Årsstämmans uppgift är bland annat att fatta beslut om:

- Fastställande av resultat- och balansräkning
- Ansvarsfrihet för styrelsen och verkställande direktören
- Disposition av företagets vinst eller förlust
- Fastställande av arvode till styrelse och revisor
- Val av styrelse och revisor
- Riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare
- Ändringar av bolagsordningen

Årsstämma 2018

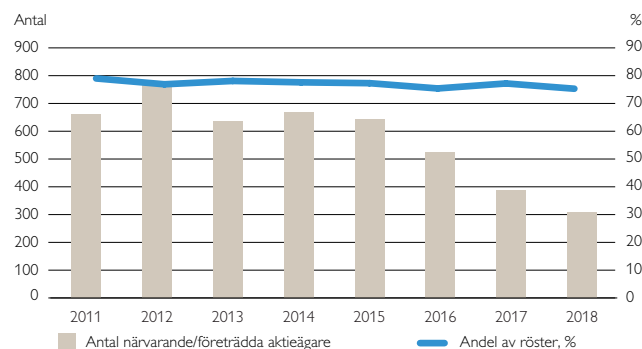
Årsstämman 2018 avhölls den 3 maj på Skandiascenen, Cirkus, Stockholm. Vid årsstämman var 306 aktieägare, ombud och biträden närvarande vilka sammantaget representerade 75,3% av rösterna och 46,5% av kapitalet.

Samtliga styrelseledamöter som valdes på årsstämman (förutom Ulla Litzén) var närvarande, liksom Ratos VD och revisor. Protokoll och information om årsstämman 2018, både på svenska och engelska, samt vd:s anförande, finns publicerade på www.ratos.se.

Årsstämman 2018 fattade bland annat beslut om följande:

- Utdelning med 2,00 SEK/aktie av serie A och B, totalt 638 MSEK
- Arvode om 970 000 SEK till styrelsens ordförande och 485 000 SEK till varje styrelseledamot samt ersättning till revisor
- Omval av styrelseledamöterna Ulla Litzén, Annette Sadolin, Jan Söderberg, Karsten Slotte, Per-Olof Söderberg samt av Jonas Wiström. Charlotte Strömberg avböjde omval. Val av Per-Olof Söderberg som styrelsens ordförande
- Omval av revisionsfirma PricewaterhouseCoopers AB (PwC)
- Fastställande av riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare
- Erbjudande till VD och övriga nyckelpersoner i Ratos om förvärv av konvertibler och teckningsoptioner i Ratos
- Bemyndigande för styrelsen att förvärva Ratosaktier upp till 7% av samtliga aktier
- Bemyndigande för styrelsen att besluta om nyemission av högst 35 miljoner aktier av serie B i samband med företagsförvärv

Närvaro vid årsstämman

Årsstämma 2019

Årsstämman 2019 kommer att avhållas den 8 maj kl 14.00 på Skandiascenen, Cirkus, Stockholm.

För ärenden till valberedningen och årsstämman hänvisas till Ratos hemsida. För ytterligare information om årsstämman se ► sid 128.

2 Valberedningen

Årsstämman 2016 beslutade om principerna för hur valberedningen ska utses, vilka principer ska gälla tills vidare tills annat beslutas av bolagsstämma. Valberedningen ska bestå av minst fem ledamöter, jämte styrelseordföranden. Valberedningens ledamöter ska utses av de till röstetalet största aktieägarna, eller grupp av aktieägare som ägargrupperats i Euroclear Sweden systemet (sådan grupp anses som en aktieägare), baserat på aktieägarstatistik hos Euroclear Sweden AB per den 31 augusti året före årsstämman. Om någon aktieägare avstår från sin rätt att utse ledamot, ska den aktieägare som därefter är den till röstetalet största ägaren erbjudas utse en ledamot. Majoriteten av valberedningens ledamöter ska vara oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen. Valberedningens mandatperiod sträcker sig intill dess ny valberedning utsetts. Om en ledamot avgår ur valberedningen ska den ägare som utsett ledamoten ha rätt att utse ersättare. I de fall en ägare som utsett ledamot i valberedningen väsentligt reducerat sitt aktieinnehav i bolaget, kan valberedningen erbjuda annan aktieägare att utse ersättare.

Valberedningens sammansättning meddelades på Ratos hemsida samt offentliggjordes genom pressmeddelande den 27 september 2018.

Valberedningen består av:

- Ragnar Söderberg, utsedd av Ragnar Söderbergs stiftelse, samt närståendes innehav, valberedningens ordförande
- Jan Söderberg, eget och närståendes innehav
- Maria Söderberg, utsedd av Torsten Söderbergs Stiftelse, samt eget innehav
- Erik Brändström, utsedd av Spiltan Fonder AB
- Håkan Roos, utsedd av Roosgruppen AB
- Per-Olof Söderberg, ordförande i Ratos styrelse

Tillsammans representerar valberedningen 60,4% av röstetalet för samtliga aktier i bolaget.

Valberedningens arbete

I valberedningens uppgifter ingår att:

- Utvärdera styrelsens sammansättning och arbete
- Framarbeta förslag till årsstämman avseende val av styrelse och styrelseordförande
- I samarbete med bolagets revisionsutskott framarbeta förslag till årsstämman avseende val av revisor
- Framarbeta förslag till årsstämman avseende arvode till styrelse, uppdelat mellan ordförande och övriga ledamöter samt eventuell ersättning för utskottsarbete, och revisor
- Framarbeta förslag till årsstämman avseende ordförande för årsstämman
- I förekommande fall framarbeta förslag till ändring av principer för tillsättande av kommande valberedning

Valberedningens arbete inför årsstämman 2019

Valberedningen har inför årsstämman 2019 hållit sex protokollförda sammanträden och däremellan haft löpande kontakt. Valberedningen har för sitt arbete tagit del av den interna utvärdering av styrelsens arbete som utförts, tagit del av styrelseordförandens redogörelse för styrelsearbetet och vd:s redogörelse för bolagets strategi. Valberedningens ordförande har därutöver intervjuat enskilda styrelseledamöter.

Ratos är ett investeringsbolag som investerar i, äger och utvecklar företrädesvis onoterade bolag i Norden. Ratos har under 2018 bland annat tagit fram nya finansiella mål för sin verksamhet. Det ställs mot denna bakgrund höga krav på att styrelsen kan värdera såväl förvärvs- och försäljningsmöjligheter som medverka till att driva och utveckla bolag i olika branscher och i olika utvecklingsfaser. Annette Sadolin har avböjt omval. Vid sökandet efter en ny ledamot har det varit viktigt för valberedningen att hitta en person med goda ledaregenskaper samt med både bred industriell bakgrund och dokumenterad förmåga att vidareutveckla verksamheten. Valberedningen anser att Eva Karlsson dokumenterat dessa förmågor. Valberedningen bedömer att Eva Karlsson har möjlighet att ägna rollen som ledamot den tid och det engagemang som fordras.

Sammantaget bedömer valberedningen att de föreslagna ledamöterna har en bred och kompletterande erfarenhet som mycket väl svarar upp mot kraven som ställs. Valberedningen anser vidare att den föreslagna sammansättningen med sex ledamöter är lämplig och ändamålsenlig.

Kraven på oberoende bedöms också vara uppfyllt.

Valberedningen har fortsatt diskuterat kraven på mångfald, bland annat utifrån bolagsstyrningskodens krav att ange hur mångfaldspolicyn har tillämpats och har valt att som mångfaldspolicy använda bolagsstyrningskodens avsnitt 4.1 som anger att styrelsen ska präglas av mångsidighet och bredd avseende kompetens, erfarenhet och bakgrund, samt har en jämn könsfördelning eftersträvat. Efter valberedningens överväganden rörande bland annat styrelseledamöternas bakgrund och erfarenhet konstateras att könsfördelningen kommer

att bli densamma som föregående år, eftersom de föreslagna ledamöterna är två kvinnor och fyra män, vilket ger en könsfördelning om 33,3%/66,7% i den föreslagna styrelsen vilket, enligt valberedningens uppfattning, är förenligt med kravet på jämn könsfördelning.

Förslagen till arvodet för styrelsen, liksom ersättning för utskottsarbete, har beretts av de fyra ledamöter i valberedningen som inte ingår i Ratos styrelse.

Aktieägarna har informerats om att förslag till årsstämman kan lämnas till valberedningen.

Valberedningens förslag, redogörelse för valberedningens arbete inför årsstämman 2019 samt kompletterande information om föreslagna styrelseledamöter offentliggörs i samband med kallelsen till årsstämman och redogörs även för på årsstämman 2019.

Avvikelser/överträdelser

Ratos följer koden förutom vad avser kodens regel 2.4, andra stycket, som anger att om mer än en styrelseledamot ingår i valberedningen, får högst en av dem vara beroende i förhållande till bolagets större aktieägare. Per-Olof Söderberg (också styrelsens ordförande) respektive Jan Söderberg ingår i valberedningen och är båda att betrakta som beroende i förhållande till bolagets större ägare. Mot bakgrund av dessa personers långa medverkan i styrelsearbetet, deras djupa kunskap om Ratos och förankring i huvudägarkretsen samt deras nätverk i svenskt näringsliv har det bedömts vara gynnsamt för bolaget att på denna punkt avvika från koden. Inga överträdelser av Nasdaq Stockholms Regelverk för emittenter eller god sed på aktiemarknaden har förekommit.

3 Styrelse Styrelsens sammansättning

Ratos styrelse ska bestå av lägst fyra och högst nio ledamöter, med högst tre suppleanter. Styrelsen utses av aktieägarna vid varje årsstämma. Mandatperioden är därmed ett år.

Årsstämman 2018 beslutade att styrelsen ska bestå av sex ledamöter, en minskning med en, utan suppleanter. Omval skedde av styrelseledamöterna Ulla Litzén, Annette Sadolin, Karsten Slotte, Jan Söderberg, Per-Olof Söderberg och av Jonas Wiström. Charlotte Strömberg avböjde omval. Val skedde av Per-Olof Söderberg som styrelsens ordförande. VD ingår i styrelsen och närvarar därmed vid styrelsemötet. Styrelsens sammansättning och en bedömning av varje styrelseledamots oberoende presenteras närmare på ► sid 56-57.

Styrelsens ansvar och uppgifter

Styrelsen har det övergripande ansvaret för Ratos organisation och förvaltning, i så väl bolagets som aktieägarnas intresse. Styrelsen fastställer finansiella mål och beslutar om bolagets strategi, affärsplan, säkerställer god intern kontroll, riskhantering och ett adekvat hållbarhetsarbete. Styrelsens arbete regleras av bland annat aktiebolagslagen, bolagsordningen, koden och styrelsens arbetsordning. Styrelsens övergripande ansvar kan inte delegeras men styrelsen kan utse utskott med uppgift att bereda och utvärdera frågor inför beslut i styrelsen.

Styrelsen fastställer årligen en arbetsordning för styrelsearbetet som ska tillse att bolagets operativa arbete och bolagets ekonomiska förhållanden kontrolleras på ett betryggande sätt. I arbetsordningen beskrivs styrelseordförandens särskilda roll och uppgifter, beslutsordningar, instruktioner för Ratos VD och rapportering samt ansvarsområden för utskotten. Därutöver fastställer styrelsen också årligen ett antal policydokument för bolagets verksamhet och säkerställer att det finns en tillfredsställande kontroll av bolagets efterlevnad av lagar, regler och interna riktlinjer. Styrelsen säkerställer nämnda efterlevnad bland annat genom Ratos årliga riskhanteringsprocess och assurance mapping, där ansvar för och validering av interna processer kopplade till identifierade risker tydliggörs samt genom att kommittéer bestående av ledande

befattningshavare adresserar ett antal viktiga frågor, såsom insiderfrågor samt personuppgiftsfrågor.

Styrelseordförandens främsta uppgift är att leda styrelsearbetet och se till att styrelseledamöterna fullgör sina respektive uppgifter. Övriga ansvarsområden är bland annat följande:

- Ansvara för att styrelsens arbete utförs effektivt
- Säkerställa att beslut fattas i erforderliga frågor samt att protokoll förs
- Ansvara för att kalla till sammanträde och tillse att erforderligt beslutsmaterial tillsänds styrelsen
- Vara kontaktperson och hålla löpande kontakt med VD och företagsledning
- Vara kontaktperson med ägare i ägarfrågor
- Hålla löpande kontakt med revisorn och tillse att revisorn kallas till sammanträde i samband med bokslut per juni och årsskiftet
- Tillse att styrelsen fortlöpande uppdaterar och fördjupar sina kunskaper om verksamheten
- Tillse att styrelsens arbete årligen utvärderas

Styrelsens arbete under 2018

Under 2018 har sammanlagt 15 protokollförda styrelsemöten hållits: sex ordinarie och ett konstituerande, samt åtta extra styrelsemöten. Styrelsemötena har en återkommande struktur med bestämda huvudpunkter. Informationsmaterial och beslutsunderlag inför styrelsemötena utsänds i regel cirka en vecka före varje möte. Ratos chefsjurist är protokollförare i styrelsen.

Extra styrelsemöten behandlar vanligtvis förvärvs- och avyttringsfrågor samt finansiering och hålls när dessa beslutsärenden uppkommer. 2018 har varit ett år med försäljningar av bolag, upprättande av nya finansiella mål, kapitaltillskott och andra finansieringsfrågor. Ledande befattningshavare i Ratos har deltagit i styrelsens möten såsom föredragande i särskilda frågor.

Utvärdering av styrelsen

Styrelsen utvärderar årligen styrelsens arbete i en strukturerad process där ledamöterna har möjlighet att ge sin syn på arbetsformer och effektivitet, styrelsematerial, ledamöternas insatser samt uppdragets omfattning för att utveckla styrelsens arbetsformer. För verksamhetsåret 2018 gjordes utvärderingen internt genom att styrelseledamöterna besvarat ett anonymt frågeformulär och resultatet av utvärderingen har föredragits av styrelseordföranden med efterföljande diskussion i styrelsen. Därutöver har valberedningens ordförande haft enskilda samtal med respektive styrelseledamot. Resultatet av utvärderingen har

redovisats för valberedningen. Av utvärderingen framgår att styrelsearbetet bedömdes fungera väl.

Utskott

Styrelsen har inrättat ett ersättningsutskott och ett revisionsutskott för att strukturera, effektivisera och kvalitetssäkra arbetet och bereda styrelsens beslut inom dessa områden. Utskottens ledamöter utses årligen vid det konstituerande styrelsemötet.

3a

Ersättningsutskottets arbete

Inom Ratos har ett strukturerat arbete med ersättningsprinciper pågått under lång tid. Ersättningsutskottet har dels en rådgivande (uppföljning och utvärdering), dels en beredande funktion för beslutsärenden innan behandling och beslut sker i Ratos styrelse.

Följande frågor handläggs bland annat i ersättningsutskottet:

- VD:s anställningsvillkor och villkor för bolagsledningen och medarbetare som direktrapporterar till vd
- Följa och utvärdera program för rörliga ersättningar för bolagsledningen
- Ärenden av principiell karaktär rörande pensionsavtal, avgångsvederlag, uppsägningstid, bonus/tantiem, arvoden, förmåner med mera
- Bereda frågor kring Ratos och bolagens incitamentssystem för styrelsens och/eller bolagsstämmas beslut
- Styrelsens förslag till årsstämman avseende riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare

Ersättningsutskottet arbetar enligt fastställd arbetsordning. Normalt görs under tidig höst en genomgång av om det finns några större principiella ersättningsrelaterade frågor att förbereda. Om sådana finns behandlas dessa inför ett slutligt förslag vid de ordinarie mötena i januari och februari. Under 2018 har ersättningsutskottet gjort en grundlig utvärdering av Ratos ersättningsstrukturer och incitamentsprogram, vilken resulterat i förslag från utskottet att ändra beräkningar och kriterier för rörlig kontantlön för 2018, samt att föreslå årsstämman 2018 ett nytt långsiktigt incitamentsprogram i form av ett tecknings- samt konvertibeloptionsprogram istället för de syntet- samt köpoptionsprogram som föreslagits tidigare år. Vissa mindre justeringar i ersättningsriktlinjerna inför årsstämman 2019 beslut föreslås. Ersättningsutskottet förbereder och behandlar även riktlinjer för hur den generella löneutvecklingen bör se ut under kommande år och gör en årlig utvärdering av Ratos långsiktiga incitamentsystem, som Ratos

STYRELSENS SAMMANSÄTTNING

Namn ¹⁾	Invald år	Oberoende av bolaget	Oberoende av större aktieägare	Totalt arvode ²⁾ , TSEK	Mötesnärvaro under 2018		
					Ersättningsutskottsmöten	Revisionsutskottsmöten	Styrelsemöten
Per-Olof Söderberg	2000	Ja	Nej	1 120	11/11	4/4	15/15
Jan Söderberg	2000	Ja	Nej	635	11/11	3/3 ⁵⁾	14/15
Ulla Litzén	2016	Ja	Ja	635	–	4/4	15/15
Annette Sadolin	2007	Ja	Ja	585	–	3/3 ⁵⁾	14/15
Karsten Slotte	2015	Ja	Ja	635	7/7 ⁴⁾	3/3 ⁵⁾	15/15
Jonas Wiström ³⁾	2016	Nej	Ja	0	–	–	14/15
Summa				3 610			

¹⁾ Charlotte Strömberg avbjöd omval vid årsstämman 2018.

²⁾ Avser arvoden för bolagsstämmaåret 2018/2019.

³⁾ Jonas Wiström uppbär inte något arvode för uppdraget som ordinarie styrelseledamot.

⁴⁾ Invald i ersättningsutskottet vid det konstituerande styrelsemötet den 3 maj 2018.

⁵⁾ Invald i revisionsutskottet vid det konstituerande styrelsemötet den 3 maj 2018.

styrelse lämnar en redovisning av senast tre veckor före årsstämman på bolagets hemsida (www.ratos.se).

Under 2018 har Per-Olof Söderberg (styrelsens ordförande, tillika ordförande i ersättningsutskottet), Jan Söderberg och (från och med den 3 maj 2018) Karsten Slotte ingått i utskottet.

Ersättningsutskottet har hållit 11 protokollförda möten under 2018 och har däremellan haft löpande kontakt. Ratos chefsjurist är protokollförare i utskottet. Ersättningsutskottet lämnar fortlöpande muntliga rapporter till styrelsen och lämnar förslag i frågor som kräver styrelsens beslut. Protokollen görs tillgängliga för samtliga styrelseledamöter. VD och ledande befattningshavare deltar vanligtvis i utskottets sammanträden som föredragande i vissa frågor.

3b

Revisionsutskottets arbete

Under 2018 har Charlotte Strömberg (ordförande), Per-Olof Söderberg och Ulla Litzén ingått i utskottet. Efter årsstämman 2018 har Ulla Litzén övertagit ordföranderollen i utskottet. Revisionsutskottet består från och med årsstämman 2018 av Ulla Litzén (ordförande), Annette Sadolin, Karsten Slotte, Jan Söderberg samt Per-Olof Söderberg. Bolagets revisor har deltagit vid fem revisionsutskottsmöten under 2018. Revisionsutskottet har hållit fem protokollförda möten. Ratos ekonomichef är protokollförare i utskottet.

Revisionsutskottet har dels en rådgivande, dels en beredande funktion för beslutsärenden innan behandling och beslut sker i Ratos styrelse.

Revisionsutskottet fastställer årligen en årscykel över de arbetsuppgifter och områden som revisionsutskottet ansvarar för. Under 2018 har endast mindre revideringar gjorts av revisionsutskottets årscykel samt arbetsordning. Utskottet ansvarar för och följer enligt ett fastställt schema upp bland annat redovisning och rapportering, revision, intern kontroll, bolagsstyrning, riskhantering, inköp av icke-revisionstjänster, betalning av skatter, moderbolagets garanti- och kapitalåtaganden, IT-säkerhet, försäkring, tvister och strategiska redovisningsfrågor samt efterlevnad av lagar och regler och vissa policydokument beslutade av Ratos styrelse. Vidare upprätthåller revisionsutskottet tillsyn av Ratos externt opererade visseblåsarsystem. Revisionsutskottet arbetar enligt Ratos kvartalsrapportering samt Ratos arbete med värderingsfrågor och nedskrivningsprövningar, med fem ordinarie möten varje år där revisorn deltar i samtliga utskottsmöten. Frågor som särskilt behandlats under 2018 var bland annat värderings- och nedskrivningsfrågor, uppföljning av bankvillkor och åtaganden om kapitaltillskott samt tvister. VD och ledande befattningshavare deltar vanligtvis i utskottets sammanträden som föredraganden.

Revisionsutskottets övergripande uppgifter innefattar bland annat att:

- Övervaka bolagets finansiella rapportering samt lämna rekommendationer och förslag för att säkerställa rapporteringens tillförlitlighet
- Med avseende på den finansiella rapporteringen övervaka effektiviteten i bolagets interna kontroll, internrevision och riskhantering
- Överväga värderingsfrågor och andra bedömningar i boksluten
- Hålla sig informerat om revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen och Revisorsnämndens kvalitetskontroll samt granska revisionsprocessen
- Granska och övervaka revisorns opartiskhet och självständighet och därvid särskilt uppmärksamma om revisorn tillhandahåller bolaget andra tjänster än revisionstjänster
- Utfärda riktlinjer för tjänster förutom revision som tillhandahålls av revisorn och i tillämpliga fall godkänna sådana tjänster i enlighet med sådana riktlinjer
- Biträda vid upprättandet av förslag till bolagsstämmans beslut om revisorsval liksom beslut rörande arvodering till revisorerna
- Säkerställa att koncernens sexmånadersrapport översiktligt granskas av koncernens revisor
- Diskutera och bereda styrelsebeslut gällande risk och intern kontroll

Revisionsutskottet lämnar fortlöpande muntliga rapporter till styrelsen och lämnar förslag i frågor som kräver styrelsens beslut. Protokollen görs tillgängliga för samtliga styrelseledamöter. Utskottets ordförande har dessutom löpande kontakt med bolagets revisor.

Ersättning till styrelsens ledamöter

Årsstämman 2018 beslutade att ersättning till styrelsens ordinarie ledamöter ska utgå med 485 000 SEK per ledamot och år. Ersättning till styrelsens ordförande ska utgå med 970 000 SEK per år. Till ordförande i revisionsutskottet beslutades att därutöver utbetala 150 000 SEK per år och till övriga utskottsledamöter 100 000 SEK per år. Till ordförande i ersättningsutskottet beslutades utbetala 50 000 SEK per år och till övriga utskottsledamöter 50 000 SEK per år.

4

Revisor

Revisor i Ratos utses årligen av årsstämman. Nominering sker av valberedningen. Revisorn har till uppgift att på aktieägarnas vägnar granska bolagets årsredovisning och koncernredovisning, styrelsens och verkställande direktörens förvaltning samt bolagsstyrningsrapporten. Granskningsarbetet och revisionsberättelsen föredras på årsstämman.

Vid årsstämman 2018 valdes PricewaterhouseCoopers till revisionsbyrå intill nästa årsstämma. PwC har utsett Peter Clemetson till huvudansvarig revisor. Utöver uppdraget i Ratos är Peter Clemetson huvudansvarig revisor i bland annat Nordea och SKF. Vid årsstämman 2019 föreslås EY att utses till revisionsbyrå intill nästa årsstämma.

Ersättning till revisor

Arvode till bolagets revisor utgår enligt särskild därom träffad överenskommelse, i enlighet med beslut på årsstämman. För specifikation av revisionsarvode och kostnader för andra uppdrag, se not 8. Ratos policy för inköp av icke-revisionstjänster, som började tillämpas den 1 januari 2017, följs kontinuerligt upp av revisionsutskottet som även utvärderar innehållet i såväl revisions- som konsulttjänster.

5

Styrning i Ratos Ratos principer för aktivt ägande och utövande av ägarrollen

Ratos är ett investeringsbolag vars verksamhet består av förvärv och utveckling av företrädesvis onoterade nordiska företag. Ratos ska över tid skapa högsta möjliga aktieägarvärde genom att som aktiv ägare förverkliga potentialen i ett antal utvalda bolag. I Ratos ägarpolicy finns vissa strategiska fundament som ligger till grund för hur vi väljer att agera som ägare och hur vi ser på bolagsstyrning. Ett av dessa fundament är att Ratos bolag ska vara oberoende av varandra, både strategiskt, som operativt och finansiellt. Ratos som ägare ska addera värde men värdeskapande och styrning är därmed inte detsamma i alla situationer. Att ha en tydlig ansvarsfördelning mellan ägare, styrelse och VD är viktigt för styrningen av Ratos bolag såväl som för moderbolaget Ratos AB och är därför en viktig del av affärsmodellen och för Ratos framgång som ägare. Mer om Ratos utövande av ägarrollen går att läsa på ► sid 10-13.

Investeringsbeslut och utvärdering av befintliga bolag

I beslutsordningen för Ratos styrelse och VD rörande investeringsverksamheten fastställs att alla väsentliga förvärv av, och tilläggsinvesteringar i, bolag som ska ingå i Ratos bolagsportfölj ska beslutas av styrelsen. Detta gäller även försäljning, helt eller delvis, av ett bolag. Varje år genomförs en utvärdering av samtliga bolag där bland annat en analys av innehavsstrategi, resultat och prognoser inför kommande år presenteras.

VD och ledningsgruppen

VD utses av styrelsen och ansvarar tillsammans med ledningsgruppen för den dagliga verksamheten i Ratos i enlighet med styrelsens instruktioner. VD ger styrelsen löpande uppdateringar om verksamheten och tillser att den får information för att fatta väl avvägda beslut.

Jonas Wiström är sedan den 13 december 2017 VD på Ratos.

Ledningsgruppen i Ratos bestod inledningsvis under 2018 av VD, tre Senior Investment Directors, ekonomichef samt chefsjurist. Efter genomförda organisationsförändringar under året består ledningsgruppen från och med april 2018 av VD, ekonomichef, två Vice Presidents, chefsjurist samt IR- och presschef och från och med december 2018 även av CFO, då ekonomichefen utträdde ur ledningsgruppen. Ledningsgruppens roll är att förbereda och implementera strategier, hantera bolagsstyrnings- och organisationsfrågor samt följa upp Ratos finansiella utveckling och hållbarhetsarbete.

Händelseutvecklingen i bolagen samt uppdatering av aktiva investeringsprocesser avhandlas vid månadsvisa möten.

Under och efter genomförd due diligence skickas beslutsunderlag till Ratos styrelse, inför beslut om eventuell investering. (Mer att läsa om utvecklingsmodellen finns i avsnittet Ratos som ägare.)

Ersättning till ledande befattningshavare

Riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare godkändes på årsstämman 2018. Mer information om fast och rörlig ersättning finns i not 7 på ► sid 84-88.

Utvärdering av behovet av internrevision

Ratos är ett investeringsbolag som förvärvar, utvecklar och säljer nordiska bolag. Vid utgången av året hade Ratos 12 bolag vilka verkar inom olika branscher med olika risker. Ratos bolagsportfölj och dess sammansättning uppvisar betydande olikheter över tid.

För Ratos har behovet av internrevision därmed bedömts lämpligare att diskutera och besluta för varje enskilt bolag utifrån behov, storlek och komplexitet än från moderbolags- eller koncernnivå.

Ratos årliga riskgenomgång och assurance mapping utgör ett

underlag som förstärker styrelsens förståelse för verksamhetens riskhantering och uppföljning.

Ratos genomför årligen en riskgenomgång, där betydande risker i bolagen sammanfattas och diskuteras i Ratos ledning och styrelse. Processen syftar till att ge Ratos ledning och styrelse en förståelse för koncernens största risker. Respektive bolags VD och ledning är operationellt ansvariga för att en ändamålsenlig riskprocess finns och är godkänd av respektive bolags styrelse. Ratos riskhanteringsprocess kompletteras med en assurance mapping, dvs ett tydliggörande av ansvar för och validering av interna processer kopplade till identifierade risker. Ratos ledning och styrelse kan med denna som grund identifiera behov av fördjupning/utveckling av vissa områden, möjlighet att identifiera områden som behöver centraliseras/stärkas, samt ge vägledning för revisionsutskott vid revisionsprioriteringar för portföljbolagen.

Därutöver är de revisionsåtgärder som utförs av moderbolagets och koncernens revisorer, inklusive revision av intern kontroll, viktiga instrument för att identifiera brister och ge underlag för fördjupade insatser/uppföljning och underlag för beslut om kommande revisionsprioriteringar för portföljbolagen.

Moderbolaget Ratos AB med 24 anställda vid början av 2019 är ett relativt litet bolag och har inga komplexa funktioner som är svåra att genomlysas. Behovet av att införa en internrevisionsfunktion för moderbolaget Ratos AB måste därför betraktas som litet. Revisionsutskottet har därför, i likhet med föregående år, beslutat att inte inrätta en internrevisionsfunktion varken på koncernnivå eller för moderbolaget Ratos AB.

Intern kontroll

Styrelsen har det övergripande ansvaret för att det internt på Ratos finns en effektiv och adekvat riskhantering och intern kontroll. Syftet är att ge en rimlig försäkran att verksamheten drivs ändamålsenligt och effektivt, att den externa rapporteringen är tillförlitlig och att lagar såväl som interna regler och policydokument följs. Detta sker genom ett strukturerat styrelsearbete samt genom att uppgifter delegeras till ledningen, revisionsutskottet och andra medarbetare. Därutöver sker en dialog med koncernens revisorer avseende deras

REKOMMENDERAD RISKHANTERINGSPROCESS FÖR RATOS DOTTERBOLAG

1 IDENTIFIERING: Ratos rekommenderar en bred ansats, där samtliga relevanta operationella, strategiska, finansiella samt legala områden täcks, för att identifiera bolagens största risker. Respektive bolag bör fånga upp och diskutera risker på lämplig nivå i organisationen i en bolagsanpassad process.

2 KLASSIFICERING: Klassificering och rangordning av identifierade risker, baserat på sannolikhet, påverkansgrad, typ av risk och tidsaspekt.

3 HANTERING: En plan för hur identifierade risker ska hanteras tas fram med aktiviteter och medel för att eliminera/minska/bevaka risken, samt vem som är ansvarig för respektive aktivitet.

4 RAPPORTERING: Riskbedömningen och handlingsplaner presenteras och diskuteras i respektive bolags styrelse åtminstone en gång per år.

5 ÄGARRAPPORTERING: En rapport som summerar Ratos och bolagens största risker sammanställs och diskuteras i Ratos styrelse årligen.

löpande observationer samt den årliga revisionen av intern kontroll, som genomförs under tredje kvartalet och avrapporteras av Ratos revisorer till revisionsutskottet. Ansvar och befogenheter definieras även i Ratos assurance mapping, vilket utgör en del av Ratos riskhanteringsprocess, samt i instruktioner för attesträtt, policydokument och manualer som anger riktlinjer och handledning för koncernens verksamhet och medarbetare. Som ett komplement till portföljbolagens finansiella rapportering och hållbarhetsrapportering, skickar Ratos även ut en årlig complianceenkät till samtliga portföljbolags finansdirektörer, vars slutsatser sammanställs och avrapporteras av chefsjuristen till revisionsutskottet bland annat som underlag för beslut om kommande revisionsprioriteringar för portföljbolagen.

Vidare har respektive dotterbolags styrelse ansvar för att bolaget i fråga följer lagar och regler samt för efterlevnad av interna policydokument och riktlinjer. Under åren har en rutin successivt implementerats för att stärka uppföljningen av dessa.

Ratos riskhanteringsprocess

Ratos genomför årligen en riskgenomgång, där betydande risker i den egna verksamheten och bolagen sammanfattas och diskuteras i Ratos ledning och styrelse.

Som en del av god bolagsstyrning förväntas bolagen ha en kontinuerlig process för att identifiera, bedöma och hantera sina risker. Respektive bolags VD och ledning är operationellt ansvariga för att en ändamålsenlig riskhanteringsprocess finns, godkänd av bolagets styrelse. Alla dotterbolags styrelseordförande ombeds årligen bekräfta till Ratos VD att bolaget i fråga implementerat en ändamålsenlig process och intern kontroll för hantering av bolagets risker.

Ratos arbetar löpande med att stärka den interna och dotterbolagens riskprocesser. Ratos riskhanteringsprocess kompletteras med en assurance mapping, dvs ett tydliggörande av ansvar och validering av interna processer och identifierade risker. Ratos största risker finns sammanfattade i förvaltningsberättelsen på ► sid 42-45.

RATOS INTERNA RISKPROCESS

I Ratos interna riskprocess beaktas ett brett spektrum av risker såsom externa händelser, strategiska, operationella, finansiella risker samt risker relaterade till brott mot lagar och regler, inklusive interna policydokument (compliance och hållbarhetsfrågor).

Q1 Januari-mars

- Insamling av riskrapporter från dotterbolag, förankrade och godkända av respektive dotterbolags styrelse, bekräftade av styrelseordföranden till Ratos vd
- Respektive bolagsteam analyserar och diskuterar dotterbolagens riskanalys

Q2 April-juni

- En övergripande koncernrapport över risker aggregeras och sammanställs
- Diskussion och fastställande av slutlig riskrapport i Ratos ledningsgrupp
- Riskrapporten diskuteras och fastställs därefter i Ratos styrelse

Q3 Juli-september

- Uppföljning av punkter från styrelsediskussion
- Relevanta punkter förs vid behov in i Ratos så väl som dotterbolagens strategidiskussioner
- Översyn av riskprocessen baserat på inspel från Ratos styrelse

Q4 Oktober-december

- Fokus på större förändringar och statusuppdatering av hanteringsplan för koncernrisker

Ratos stödjer dotterbolagen med upplägg, modeller, etc. för arbetet med riskhantering, se ► sid 53.

Intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen

Den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen utgår från hur verksamheten bedrivs och hur Ratos organisation är uppbyggd. Varje bolag är oberoende av andra bolag ägda av Ratos och har ett dedikerat bolagsteam som vanligen består av två Ratosmedarbetare, där en är bolagsansvarig. Teamen arbetar aktivt i bolagens styrelser.

Den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen utformas för att vara ändamålsenlig i Ratos AB, liksom i bolagen, och utvärderas och beslutas av respektive styrelse och ledning.

Befogenheter och ansvar inom Ratos kommuniceras och finns dokumenterade i bland annat interna riktlinjer, policydokument och manualer. Det gäller till exempel arbetsfördelningen mellan styrelsen och VD och övriga organ som styrelsen inrättar, instruktioner för attesträtt samt redovisnings- och rapporteringsinstruktioner. Detta tjänar även till att minska risken för oegentligheter och otillbörligt gynnande av annan part på företagets bekostnad.

Ratos bolagsteam utvärderar inrapporteringen från bolagen ur analytisk synvinkel. Utvecklingen och risker som identifieras kommuniceras månadsvis av bolagsansvarig till VD, som i tillämpliga fall i sin tur rapporterar till styrelsen. Inför förvärv genomförs en så kallad due diligence (genomlysning) av bolaget, där även redovisningsmässiga effekter analyseras och en genomgång av kapitalstruktur och en finansiell riskanalys sker.

Bolagens IFRS-tillämpning i rapporteringen och hur den ansluter till de principval som Ratos har gjort följs upp löpande.

Redovisning av förvärv och avyttringar, liksom större transaktioner och redovisningsfrågor, diskuteras och stäms löpande av med Ratos revisor. En nedskrivningsprövning av varje bolag utförs under fjärde kvartalet, vilken även granskas av Ratos revisorer.

Säkerställandet av kvaliteten i den finansiella rapporteringen

Det är styrelsens uppfattning att kvaliteten i ett bolags finansiella rapportering i första hand styrs av organisationens kompetens i redovisningsfrågor samt hur ekonomi-, redovisnings- och finansfunktionerna är bemannade och organiserade. Inom Ratos är hela investeringsorganisationen djupt involverad i rapporteringen från bolagen. Detta innebär att kvaliteten i bolagens redovisning och rapportering kontinuerligt granskas och utvecklas. Styrelsen övervakar genom revisionsutskottet den interna kontrollen samt den finansiella rapporteringens tillförlitlighet och utvärderar rekommendationer till förbättringar. Revisionsutskottet lämnar förslag i frågor som kräver styrelsens beslut.

Ratos ekonomifunktion är organiserad och bemannad utifrån behovet av att säkerställa att koncernen upprätthåller en hög redovisningsstandard samt följer IFRS och övrig normgivning inom redovisningsområdet. I arbetsuppgifterna ingår att upprätta löpande redovisning i huvudsak för moderbolaget samt att upprätta bokslut för både moderbolag och koncern. Sammantaget består Ratos Ekonomi av fem personer under ledning av bolagets ekonomichef. Medarbetarna har relevant yrkeserfarenhet från rapportering och redovisningsfrågor. Inom funktionen Debt Management arbetar en person med mångårig erfarenhet av bank- och finansfrågor. Från och med december 2018 har Ratos även anställt en CFO.

I Ratos affärsidé ingår att investera i och utveckla hel- eller delägda bolag. Avsikten är inte att system- och rapporteringsmässigt integrera dessa bolag i Ratoskoncernen, utan resurser läggs på uppföljning och utveckling av dotter- och intresseföretagens rapportering. Ratos ambition är att, som en del i det värdeskapande arbetet med bolagen, skapa självständiga och högkvalitativa organisationer med en rapporteringskvalitet som motsvarar den för noterade bolag.

PROCESS FÖR FINANSIELL RAPPORTERING

1 INRAPPORTERING FRÅN BOLAGEN

Bolagen rapporterar enligt fastslagen tidplan månadsvis en resultat- och balansräkning och kvartalsvis ett utökad rapportpaket. I samband med årsbokslutet lämnas kompletterande information inom ett flertal områden.

Inrapporteringen utgör underlag både till den legala koncernredovisningen och till Ratos analys av samtliga portföljbolag. I normalfallet är det samma finansiella information, men i vissa fall rapporterar bolagen ett justerat resultat, så kallat proforma, för att uppnå jämförbara perioder och jämförbara resultat.

Den finansiella rapporteringen är utarbetad för att följa gällande lagar och regelverk såsom IFRS. Rapporteringen sker i ett gemensamt koncernredovisningssystem. Ratos har andra stödjande instruktioner och dokument avsedda som stöd för bolagen vid rapportering. Bolagens ekonomi- och finansfunktioner erbjuds en gång per år att delta i ett av Ratos anordnat seminarium som behandlar framförallt rapportering av bokslut, annan finansiell information och övrig rapportering till Ratos, men även kommande redovisningsförändringar och andra relevanta och aktuella ämnen.

2 RATOS EKONOMIS ANALYS OCH BEDÖMNING

Ratos Ekonomi agerar som financial controllers vid analys och bedömning av respektive bolags inrapportering. Det inrapporterade materialet från bolagen granskas analytiskt och utvärderas med avseende på fullständighet och rimlighet samt att Ratos redovisningsprinciper följs. Ratos Ekonomi har en aktiv dialog med respektive bolag. Eventuella avvikelser som uppmärksammas i den legala och operativa uppföljningen samt analys- och avstämningsarbetet korrigeras efter dialog med berört bolag både i den legala koncernredovisningen och i den information som presenteras på bolagsnivå.

3 INVESTERINGSORGANISATIONENS ANALYS OCH BEDÖMNING

Investeringsorganisationen agerar som business controllers vid analys och bedömning av respektive bolags inrapportering.

Parallellt med Ratos Ekonomis arbete analyseras inrapporterat material utifrån den kunskap som finns om respektive bolag, bland annat utifrån information som lämnas till bolagens styrelser, för att förstå respektive bolags finansiella utveckling. Investeringsorganisationen skriver månatligen en rapport per bolag där aktiviteter i bolagen och bolagens utveckling beskrivs och analyseras. Rapporten lämnas till Ratos ledning månatligen och till Ratos styrelse kvartalsvis.

4 RATOS EKONOMIS BEARBETNING OCH KONSOLIDERINGSARBETE

Ratos Ekonomi upprättar både en legal koncernredovisning enligt IFRS och olika analyser av Ratos portföljbolag sammantaget, såsom till exempel bolagstabellen som återfinns på ► sid 26-27.

Konsolideringsprocessen innehåller ett antal avstämningskontroller, bland annat av bidrag till totalt eget kapital per bolag och att förändringarna i eget kapital är i enlighet med genomförda transaktioner.

5 RAPPORTERING TILL STYRELSE OCH LEDNING

Ratos Ekonomi utarbetar månatligen en rapport till ledningen och styrelsen avseende utvecklingen i Ratos portföljbolag sammantaget, med fokus på utveckling av omsättning, EBITA, operativ EBITA och EBITA-marginaler samt ett formellt resultat för Ratos-koncernen, i enlighet med IFRS.

Styrelsen erhåller utöver ovan kvartalsvis en uppföljning av utveckling för varje enskilt portföljbolag.

6 REVISION

Bolagets revisorer avger revisionsberättelse per december gällande koncernredovisning och förvaltning av Ratoskoncernen.

Revisorerna genomför även en översiktlig granskning av delårsrapport samt innehavens bokslut vilken utförs per juni.

Revisionen sker i enlighet med aktiebolagslagen, International Standards on Auditing (ISA) och god revisionsd i Sverige.

7 REVISIONSUTSKOTTETS ROLL

Revisionsutskottet erhåller en revisionsrapport från Ratos revisor både i samband med andra kvartalets bokslut och årsbokslutet. Ratos revisorer föredrar då även muntligen revisionsrapporten för revisionsutskottet och då finns möjlighet för Ratos revisionsutskott att ställa kompletterande frågor. Vid dessa möten deltar Ratos VD, CFO samt ekonomichef. Ratos revisorer deltar vid samtliga revisionsutskottsmöten. Vidare har revisionsutskottet möjlighet att ställa frågor till revisorn utan att ledningen är närvarande.

8 EXTERN RAPPORTERING

Ratos offentliggör delårs- och bokslutsrapporter samt årsredovisning genom pressmeddelande och publicering på hemsidan. Historiska rapporter kan laddas ner från hemsidan. Årsredovisningen finns att tillgå på svenska och engelska samt trycks på svenska och skickas till dem som så önskar. Därutöver publiceras finansiell information avseende bolagen på Ratos hemsida.

Styrelse och VD

Styrelsens och VD's innehav per 31 december 2018

Per-Olof Söderberg, ordförande

Beroende (av större aktieägare) styrelseordförande sedan december 2017.

Civilekonom HHS. MBA Insead. Född 1955, svensk.

Styrelseordförande i Söderberg & Partners, Stockholms Stadsmision och Inkludera Invest. Vice ordförande i Stockholms Handelskammare och i Handelshögskolan i Stockholm med flera.

Aktier i Ratos (eget och närståendes):
16 634 396 A-aktier, 150 000 B-aktier

Ulla Litzén

Oberoende styrelseledamot sedan 2016.

Civilekonom och MBA. Född 1956, svensk.

Styrelseledamot i Electrolux, Epiroc, Husqvarna och NCC.

Tidigare VD för W Capital Management AB (helägt av Wallenberg-stiftelserna). Ledande befattningar och medlem av ledningsgruppen i Investor AB.

Aktier i Ratos (eget): 20 000 B-aktier
Optioner utställda av Ratos huvudägare i Ratos: 85 000

Annette Sadolin

Oberoende styrelseledamot sedan 2007.

Jur. kand. Född 1947, danska.

Styrelseordförande i Østre Gasværk Teater. Styrelseledamot i Blue Square Re NL, DSB, DSV, Ny Carlsberg Glyptotek och Topdanmark. Tidigare vVD GE Frankona Ruck 1996-2004, VD GE Employers Re International 1993-96, vVD GE Employers Re International 1988-93.

Aktier i Ratos (eget): 8 264 B-aktier
Optioner utställda av Ratos huvudägare i Ratos: 42 500

Karsten Slotte

Oberoende styrelseledamot sedan 2015.

Civilekonom. Född 1953, finsk.

Styrelseledamot i bland annat Antti Ahlströms arvingar, Conficap, Royal Unibrew och Scandi Standard.

Tidigare VD och koncernchef Karl Fazer-gruppen 2007-2013. VD för Cloetta-Fazer 2002-2006.

Aktier i Ratos (eget): 8 600 B-aktier
Optioner utställda av Ratos huvudägare i Ratos: 42 500

Jan Söderberg, vice ordförande

Beroende (av större aktieägare) vice styrelseordförande sedan december 2017.

Civilekonom. Född 1956, svensk.

Styrelseordförande i Söderbergföretagen. Styrelseledamot i Blinkfyrrar, Elisolation, Henjo Plåtteknik, NPG, ProVia, SEAB och Min stora Dag. Medlem av rådgivande kommittén i Ekonomihögskolan vid Lunds universitet.

Aktier i Ratos (eget och närståendes):

14 975 580 A-aktier, 2 897 800 B-aktier

Jonas Wiström, VD

VD och oberoende styrelseledamot sedan december 2017.

Civilingenjör. Född 1960, svensk.

Vice ordförande i Business Sweden.

Aktier i Ratos (eget): 120 000 B-aktier

Teckningsoptioner i Ratos: 100 000

Konvertibler i Ratos: 100 000

Optioner utställda av Ratos huvudägare i Ratos: 260 000

Revisor

Vid 2018 års ordinarie bolagsstämma valdes revisionsbyrån PricewaterhouseCoopers AB. Peter Clemedtson, auktoriserad revisor, har utsetts till huvudansvarig revisor för tiden till och med ordinarie bolagsstämma 2019.

Styrelsesekreterare

Magnus Stephensen, Chefsjurist, Ratos.

Finansiella rapporter

Koncernens resultaträkning

MSEK	Not 2, 4	2018	2017
Nettoomsättning	3	23 125	23 059
Övriga rörelseintäkter		115	79
Förändring av lager av produkter i arbete, färdiga varor och pågående arbete för annans räkning		-1	-16
Aktiverat arbete för egen räkning		128	70
Råvaror och förnödenheter		-13 084	-12 123
Kostnader för ersättning till anställda	7, 22	-6 107	-6 098
Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	11, 12	-1 167	-1 163
Övriga kostnader	8, 26	-3 010	-3 467
Realisationsresultat vid försäljning av koncernföretag	5	104	559
Nedskrivningar och realisationsresultat för investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	5	44	161
Andelar av resultat från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden ¹⁾	6, 13	171	19
Rörelseresultat		320	1 081
Finansiella intäkter	9	62	77
Finansiella kostnader	9	-450	-500
Finansnetto		-388	-423
Resultat före skatt		-69	658
Inkomstskatt	10	-155	-234
Andel av skatt från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden ¹⁾	10	-38	-17
Årets resultat		-262	407
<i>Hänförligt till</i>			
Moderbolagets ägare		-448	268
Innehav utan bestämmande inflytande		186	139
Resultat per aktie, SEK	21		
- före utspädning		-1,40	0,72
- efter utspädning		-1,40	0,72

¹⁾ Skatt hänförlig till andelar av resultat före skatt från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden presenteras på egen rad.

Koncernens rapport över totalresultat

MSEK	Not	2018	2017
Årets resultat		-262	407
Övrigt totalresultat			
Poster som inte ska återföras i resultaträkningen	22		
Omvärdering av förmånsbestämda pensioner, netto		-15	8
Skatt hänförlig till poster som inte ska återföras i resultaträkningen	10	1	2
		-14	10
Poster som senare kan återföras i resultaträkningen	19		
Årets omräkningsdifferenser		209	-29
Årets förändring av säkringsreserv		-10	-1
Skatt hänförlig till poster som senare kan återföras till resultaträkningen	10	2	0
		201	-30
Årets övrigt totalresultat, netto efter skatt		187	-20
Summa totalresultat för året		-75	387
<i>Summa totalresultat för året hänförligt till</i>			
Moderbolagets ägare		-307	248
Innehav utan bestämmande inflytande		232	139

Rapport över finansiell ställning för koncernen

MSEK	Not 4	2018-12-31	2017-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Goodwill	11	11 274	11 583
Övriga immateriella anläggningstillgångar	11	1 761	1 841
Materiella anläggningstillgångar	12	1 586	1 827
Andelar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	13	1 092	1 204
Aktier och andelar	16	8	10
Finansiella fordringar	16	83	84
Övriga fordringar	32	30	25
Uppskjutna skattefordringar	10	486	478
Summa anläggningstillgångar		16 320	17 053
Omsättningstillgångar			
Varulager	17	1 060	1 136
Skattefordringar		71	73
Kundfordringar	16, 25	2 657	2 432
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		452	303
Finansiella fordringar	16	17	34
Övriga fordringar	32	821	411
Likvida medel	16, 30	3 404	3 881
Summa omsättningstillgångar		8 483	8 270
Summa tillgångar		24 803	25 323
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Aktiekapital	18, 19	1 021	1 021
Övrigt tillskjutet kapital		417	417
Reserver		-223	-374
Balanserat resultat inklusive årets resultat		7 486	8 596
Eget kapital hänförligt till moderbolagets aktieägare		8 701	9 660
Innehav utan bestämmande inflytande	20	1 929	1 886
Summa eget kapital		10 630	11 546
Skulder			
Långfristiga räntebärande skulder	16, 25	4 938	5 819
Övriga långfristiga skulder	32	171	179
Finansiella skulder	16	285	177
Avsättningar för pensioner	22	524	486
Övriga avsättningar	23	21	61
Uppskjutna skatteskulder	10	429	500
Summa långfristiga skulder		6 368	7 222
Kortfristiga räntebärande skulder	16, 25	1 591	1 019
Finansiella skulder	16	0	4
Leverantörsskulder	16	2 279	2 284
Skatteskulder		225	126
Övriga skulder	32	1 955	1 098
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		1 050	1 369
Avsättningar	23	705	656
Summa kortfristiga skulder		7 805	6 555
Summa skulder		14 173	13 777
Summa eget kapital och skulder		24 803	25 323

Information om koncernens ställda säkerheter och eventalförpliktelser, se not 27.

Rapport över förändringar i koncernens eget kapital

MSEK	Not 18, 19, 20	Eget kapital hänförligt till moderbolagets aktieägare					Summa	Innehav utan bestämmande inflytande	Totalt eget kapital
		Aktie- kapital	Övrigt tillskjutet kapital	Reserver	Balanserat resultat, inkl. årets resultat				
Ingående eget kapital 2017-01-01		1 024	1 842	-364	8 780	11 283	2 003	13 286	
Justering ¹⁾				16	-17	0	0	0	
Justerat eget kapital		1 024	1 842	-348	8 764	11 283	2 004	13 286	
Årets resultat					268	268	139	407	
Årets övrigt totalresultat				-27	7	-20	0	-20	
Årets totalresultat				-27	275	248	139	387	
Utdelning					-659	-659	-90	-749	
Innehav utan bestämmande inflytandes andel av kapitaltillskott, nyemission och nedsatt kapital							27	27	
Nettoeffekt, återköp/inlösen av egna aktier		-3	-1 425		128	-1 300		-1 300	
Optionspremier					1	1		1	
Säljoption, framtida förvärv från innehav utan bestämmande inflytande					-3	-3	-2	-5	
Förvärv av andel i dotterföretag från innehav utan bestämmande inflytande					-1	-1	-6	-6	
Avyttring av andel i dotterföretag till innehav utan bestämmande inflytande					1	1	6	6	
Innehav utan bestämmande inflytande i avyttrat företag							-101	-101	
Justering innehav utan bestämmande inflytande					91	91	-91	0	
Utgående eget kapital 2017-12-31		1 021	417	-374	8 596	9 660	1 886	11 546	
Ingående eget kapital 2018-01-01		1 021	417	-374	8 596	9 660	1 886	11 546	
Justering ²⁾				0	-29	-29	-17	-46	
Justerat eget kapital		1 021	417	-374	8 567	9 631	1 869	11 500	
Årets resultat					-448	-448	186	-262	
Årets övrigt totalresultat				150	-10	141	46	187	
Årets totalresultat				150	-457	-307	232	-75	
Utdelning					-638	-638	-42	-680	
Innehav utan bestämmande inflytandes andel av kapitaltillskott, nyemission och nedsatt kapital							9	9	
Värdet av konverteringsrätt för konvertibla förlagslån					2	2		2	
Optionspremier					1	1		1	
Säljoption, framtida förvärv från innehav utan bestämmande inflytande					8	8	-114	-106	
Förvärv av andel i dotterföretag från innehav utan bestämmande inflytande					3	3	-15	-12	
Avyttring av andel i dotterföretag till innehav utan bestämmande inflytande					1	1	5	6	
Innehav utan bestämmande inflytande vid förvärv							0	0	
Innehav utan bestämmande inflytande i avyttrat företag							-15	-15	
Utgående eget kapital 2018-12-31		1 021	417	-223	7 486	8 701	1 929	10 630	

¹⁾ Avser justering av omräkningsreserv i Bisnode.

²⁾ Justering 2018 avser ändrad värdering av intresseföretag till Aibel som hos Aibel klassificerats om från tillgångar som innehas för försäljning till andelar redovisade enligt kapitalandelsmetoden.

Rapport över kassaflöden för koncernen

MSEK	Not 30	2018	2017
Den löpande verksamheten			
Rörelseresultat		320	1 081
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet		1 042	522
		1 362	1 602
Betald inkomstskatt		-147	-251
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		1 215	1 351
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Ökning (-)/Minskning (+) av varulager		-73	-26
Ökning (-)/Minskning (+) av rörelsefordringar		-730	232
Ökning (+)/Minskning(-) av rörelseskulder		321	-258
Kassaflöde från den löpande verksamheten		732	1 299
Investeringsverksamheten			
Förvärv, koncernföretag		-82	-365
Avyttring, koncernföretag		92	709
Förvärv, investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden		0	-16
Avyttring, investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden		233	1 065
Förvärv, övriga immateriella/materiella anläggningstillgångar		-521	-578
Avyttring, övriga immateriella/materiella anläggningstillgångar		11	6
Investeringar, finansiella tillgångar		0	0
Avyttringar, finansiella tillgångar		1	288
Erhållna räntor		10	25
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-256	1 135
Finansieringsverksamheten			
Innehav utan bestämmande inflytandes andel i emission/kapitaltillskott		9	41
Återköp/inlösen av egna aktier			-1 300
Återköp/slutreglering optioner		-10	-24
Inbetald optionspremie		7	19
Förvärv och avyttring av andel i dotterföretag från innehav utan bestämmande inflytande		-11	0
Utbetald utdelning		-638	-677
Utbetald utdelning, innehav utan bestämmande inflytande		-55	-90
Upptagna lån		2 542	662
Amortering av lån		-2 475	-1 199
Betalda räntor		-301	-330
Amortering av finansiella leasingkulder		-31	-30
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-962	-2 928
Årets kassaflöde			
		-485	-494
Likvida medel vid årets början		3 881	4 389
Kursdifferens i likvida medel		7	-46
Ökning (-)/Minskning (+) av likvida medel klassificerade som Tillgångar som innehas för försäljning			32
Likvida medel vid årets slut		3 404	3 881

Moderbolagets resultaträkning

MSEK	Not	2018	2017
Övriga rörelseintäkter		22	10
Övriga externa kostnader	8	-55	-81
Personalkostnader	7, 22	-77	-98
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar	12	-4	-3
Rörelseresultat		-114	-172
Resultat från andelar i koncernföretag	5	-108	883
Resultat från andelar i intresseföretag	5		778
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	9	2	
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	9	12	24
Räntekostnader och liknande resultatposter	9	-29	-21
Resultat efter finansiella poster		-239	1 491
Inkomstskatt	10	0	
Årets resultat		-239	1 491

Moderbolagets rapport över totalresultat

MSEK	Not 19	2018	2017
Årets resultat		-239	1 491
Övrigt totalresultat			
Poster som senare kan återföras i resultaträkningen			
Årets förändring av fond för verkligt värde		-7	
Årets övrigt totalresultat		-7	
Årets totalresultat		-245	1 491

Moderbolagets balansräkning

MSEK	Not	2018-12-31	2017-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar	12	59	61
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	29	6 931	8 267
Andelar i intresseföretag	14		
Fordringar på koncernföretag	15, 16	5	12
Andra långfristiga värdepappersinnehav	16	0	0
Summa anläggningstillgångar		6 995	8 340
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Fordringar på koncernföretag	15,16	5	2
Övriga fordringar		19	11
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		2	2
Kassa och bank	16, 30	1 734	2 226
Summa omsättningstillgångar		1 760	2 240
Summa tillgångar		8 755	10 581
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital	18, 19		
Bundet eget kapital			
Aktiekapital (antal A-aktier 84 637 060, antal B-aktier 239 503 836)		1 021	1 021
Reservfond		289	289
Fritt eget kapital			
Överkursfond		129	129
Fond för verkligt värde		0	7
Balanserat resultat		6 685	5 829
Årets resultat		-239	1 491
Summa eget kapital		7 885	8 765
Långfristiga skulder			
Räntebärande skulder			
Konvertibelt förlagslån	16	16	
Skulder till koncernföretag	16	572	306
Finansiella skulder	16	48	30
Ej räntebärande skulder			
Övriga skulder		6	18
Summa långfristiga skulder		643	354
Kortfristiga avsättningar			
Övriga avsättningar	23	140	140
Summa kortfristiga avsättningar		140	140
Kortfristiga skulder			
Räntebärande skulder			
Skulder till koncernföretag	16		13
Finansiella skulder	16	0	
Ej räntebärande skulder			
Skulder till koncernföretag	16	33	1 250
Leverantörsskulder	16	4	7
Övriga skulder		4	7
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	24	45	46
Summa kortfristiga skulder		87	1 322
Summa eget kapital och skulder		8 755	10 581

Information om moderbolagets ställda säkerheter och eventalförpliktelser, se not 27.

Förändringar i moderbolagets eget kapital

MSEK	Not 18, 19	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital			Årets resultat	Totalt eget kapital
		Aktie-kapital	Reserv-fond	Överkurs-fond	Fond för verkligt värde	Balanserat resultat		
Ingående eget kapital 2017-01-01		1 024	286	1 556	7	6 671	-312	9 232
Övriga vinstdispositioner						-312	312	
Årets resultat							1 491	1 491
Årets totalresultat							1 491	1 491
Utdelning						-659		-659
Inlösen av C-aktier (preferensaktier)		-3	3	-1 428		128		-1 300
Optionspremier						1		1
Utgående eget kapital 2017-12-31		1 021	289	129	7	5 829	1 491	8 765
Ingående eget kapital 2018-01-01		1 021	289	129	7	5 829	1 491	8 765
Övriga vinstdispositioner						1 491	-1 491	
Årets resultat							-239	-239
Årets förändring av fond för verkligt värde						-7		-7
Årets totalresultat						0	-239	-245
Utdelning						-638		-638
Optionspremier						2		2
Konverteringsrätt						2		2
Uppskjuten skatt på konverteringsrätt						0		0
Utgående eget kapital 2018-12-31		1 021	289	129	0	6 685	-239	7 885

Moderbolagets kassaflödesanalys

MSEK	Not 30	2018	2017
Den löpande verksamheten			
Resultat före skatt		-239	1 491
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet		254	-1 463
		16	27
Betald inkomstskatt		-	-
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		16	27
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Ökning(-)/Minskning (+) av rörelsefordringar		0	-19
Ökning (+)/Minskning (-) av rörelseskulder		-61	-69
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-45	-61
Investeringsverksamheten			
Investering, aktier i dotterföretag		-120	-422
Avyttring, aktier i dotterföretag		62	
Skuld till koncernföretag ¹⁾		236	1 228
Avyttring, aktier i intresseföretag			781
Förvärv, materiella anläggningstillgångar		-2	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		177	1 587
Finansieringsverksamheten			
Återköp/inlösen av egna aktier			-1 300
Inbetald optionspremie			4
Återköp/slutreglering optioner		-3	-16
Konvertibelt förlagslån		18	
Utbetald utdelning		-638	-677
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-623	-1 989
Årets kassaflöde			
Likvida medel vid årets början		2 226	2 677
Kursdifferens i likvida medel		-1	12
Likvida medel vid årets slut		1 734	2 226

¹⁾ Skuld till centralt administrerat koncernföretag som uppkommit vid avyttring av koncernföretag.

Notförteckning

RATOS

Not 1	sid 68	Redovisningsprinciper
Not 2	sid 78	Rörelsesegment
Not 3	sid 80	Intäkternas fördelning
Not 4	sid 81	Förvärvade och avyttrade verksamheter
Not 5	sid 83	Realisationsresultat från koncernföretag och investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden
Not 6	sid 83	Andel av resultat från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden
Not 7	sid 84	Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares och styrelsens ersättningar
Not 8	sid 88	Arvode och kostnadsersättning till revisorer
Not 9	sid 89	Finansiella intäkter och kostnader
Not 10	sid 91	Skatter
Not 11	sid 92	Immateriella anläggningstillgångar
Not 12	sid 96	Materiella anläggningstillgångar
Not 13	sid 97	Andelar redovisade enligt kapitalandelsmetoden
Not 14	sid 99	Specifikation av moderbolagets andelar i intresseföretag
Not 15	sid 99	Fordringar på koncernföretag
Not 16	sid 99	Finansiella instrument
Not 17	sid 102	Varulager
Not 18	sid 103	Eget kapital
Not 19	sid 104	Redogörelse för övrigt totalresultat samt förändring av reserver och innehav utan bestämmande inflytande
Not 20	sid 105	Innehav utan bestämmande inflytande
Not 21	sid 106	Resultat per aktie
Not 22	sid 106	Pensioner
Not 23	sid 107	Avsättningar
Not 24	sid 108	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter
Not 25	sid 108	Finansiella risker och riskpolicy
Not 26	sid 111	Leasing
Not 27	sid 111	Ställda säkerheter och eventalförpliktelser
Not 28	sid 112	Närstående relationer
Not 29	sid 112	Andelar i koncernföretag
Not 30	sid 113	Kassaflödesanalys
Not 31	sid 115	Viktiga uppskattningar och bedömningar
Not 32	Sid 115	Avtalstillgångar och avtalsskulder
Not 33	Sid 116	Händelser efter balansdagen
Not 34	Sid 117	Uppgifter om moderbolaget

Noter till de finansiella rapporterna

Not 1 Redovisningsprinciper

Överensstämmelse med normgivning och lag

Ratos koncernredovisning har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen (1995:1554), RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner, International Financial Reporting Standards (IFRS) och tolkningar till standarderna (IFRIC) så som de antagits av EU. Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen utom i de fall som anges i avsnittet "Moderbolagets redovisningsprinciper" sid 77.

Ändrade redovisningsprinciper föranledda av nya eller förändrade IFRS

Från och med 2018 tillämpas IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder och IFRS 9 Finansiella instrument. Nedan förändringar har gjorts avseende tillämpning av de nya standarderna. I övrigt är redovisnings- och värderingsprinciper oförändrade i förhållande till Ratos årsredovisning 2017.

IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder

IFRS 15 tillämpas från 2018 och behandlar redovisningen av intäkter från kontrakt med kunder och försäljning av vissa icke-finansiella tillgångar. Den ersätter IAS 11 *Entreprenadavtal* och IAS 18 *Intäkter* samt tillhörande tolkningar. Den nya standarden innebär en ny modell för intäktsredovisning som baseras på när kontrollen av en vara eller tjänst överförs till kunden samt att intäkten redovisas till ett belopp som återspeglar den ersättning som företaget förväntas ha rätt till i utbyte mot varan eller tjänsten

Ratos har valt att tillämpa full retroaktivitet vid övergången med användning av standardens praktiska lösningar, dock har inga väsentliga praktiska lösningar använts. Övergången till IFRS 15 har inte medfört några väsentliga effekter på Ratos-koncernens finansiella resultat och ställning. Inga jämförelsetal har därför räknats om och därmed lämnas ingen upplysning om övergångsbrygga.

IFRS 9 Finansiella Instrument

IFRS 9 tillämpas från 2018 och har ersatt IAS 39 *Finansiella instrument: Redovisning och värdering*. För Ratos-koncernen medför IFRS 9 inga förändringar avseende redovisning i och borttagande från Rapport över finansiell ställning. Däremot förändras klassificering och värdering av finansiella instrument. Vid första redovisningstillfället redovisas alla finansiella instrument till verkligt värde, vilket överensstämmer med IAS 39. Efter det första redovisningstillfället värderas finansiella tillgångar antingen till upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde via resultaträkningen eller verkligt värde via övrigt totalresultat. Vilken kategori en finansiell tillgång klassificeras till styrs dels av bolagets affärsmodell, samt dels av vilka kontraktssenliga kassaflöden bolaget kommer att erhålla från den finansiella tillgången.

I kategorin upplupet anskaffningsvärde ingår kundfordringar, finansiella fordringar och likvida medel. I kategorin verkligt värde via resultaträkningen ingår derivat som inte används som säkringsinstrument, syntetiska optioner, tilläggsköpeskillingar och andra långfristiga värdepappersinnehav. Ratos-koncernen har inga finansiella tillgångar i kategorin verkligt värde via övrigt totalresultat. Värdering av finansiella skulder är i huvudsak oförändrad jämfört med IAS 39.

Enligt IFRS 9 fastställs fordringars nedskrivningsbehov baserat på förväntade kreditförluster, vilket främst berör Ratos-koncernen avseende redovisning av kundförluster. Koncernens kundförluster har varit, och är även efter övergången till den nya standarden, ej materiella. Respektive portföljbolag tillämpar en egen nedskrivningsmodell för kundfordringar som baseras på antaganden och historisk information. Samtliga portföljbolag har valt att tillämpa en förenklad nedskrivningsmodell.

Avseende säkringsredovisning får IFRS 9 ingen effekt på Ratos-koncernens finansiella ställning och resultat. Jämförelsesiffror för 2017

baseras på tidigare principer och är inte omräknade. Övergången till IFRS 9 har inte medfört några effekter i öppningsbalansen.

Nya IFRS som ännu inte börjat tillämpas

Flera nya standarder, ändringar och förbättringar i befintliga standarder samt tolkningar har inte trätt i kraft för räkenskapsåret 2018 och har därmed inte tillämpats vid upprättandet av denna finansiella rapport. Nya standarder som förväntas ha inverkan på Ratos finansiella rapporter när de träder i kraft, eller som i övrigt bedömts viktiga att kommentera, följer nedan.

IFRS 16 Leasingavtal

IFRS 16 *Leasingavtal*, ersätter IAS 17 *Leasingavtal* och IFRIC 4 *Fastställande av huruvida ett avtal innehåller ett leasingavtal* och relaterade regler, från och med 2019. Den nya standarden innebär att leasetagare ska redovisa alla kontrakt som uppfyller definitionen av ett leasingkontrakt som nyttjanderättstillgång och finansiell skuld i rapport över finansiell ställning.

Standarden gör för leasetagare ingen åtskillnad mellan operationella och finansiella avtal. Avtal som i dag utgör operationella leasingavtal kommer således att rapporteras i balansräkningen med följden att nuvarande rörelsekostnad, motsvarande periodens leasingavgift, ersätts med avskrivning och räntekostnad i resultaträkningen. Betalningar för korta kontrakt och leasingavtal av mindre värde kommer kostnadsföras linjärt i resultaträkningen. Korta kontrakt är avtal med en leasingtid på 12 månader eller mindre. De finansiella rapporterna för Ratos-koncernen kommer innebära ett förbättrat rörelseresultat före avskrivningar, ökade avskrivningar, försämrat finansnetto, ökad balansomslutning. Kassaflöde från leasingkontrakt kommer att flyttas från den löpande verksamheten till finansieringsverksamheten (amortering och betald ränta).

För att förenkla för läsaren kommer Ratos att under 2019 i kvartalsrapporter inkludera vissa nyckeltal för 2019 exklusive IFRS 16. Detta för att få jämförbarhet mellan åren.

Effekten av IFRS 16 redovisas i öppningsbalansen per 1 januari 2019. IFRS 16 bedöms medföra att räntebärande nettoskuld ökar med ca 4 miljarder SEK till knappt 8 miljarder SEK per ingången av 2019. Ökningen är främst hänförlig till Plantasjen vars leasingskuld bedöms öka med cirka 3 miljarder SEK. Nedan tabell visar preliminär påverkan på ingående balans 1 januari 2019.

Preliminär påverkan ingående balans 2019

Miljarder SEK	Förändring 2019-01-01
TILLGÅNGAR	
Nyttjanderättstillgångar	4
Uppskjuten skattefordran	0
Kortfristiga fordringar	-0
Summa Tillgångar	4
EGET KAPITAL OCH SKULDER	
Eget kapital	-0
SKULDER	
Finansiell leasingskuld (räntebärande)	4
Avsättningar	-0
Summa Skulder och eget kapital	4

Ratos har valt att tillämpa förenklad metod (modifierade retroaktiva metod) vid övergången till IFRS 16 med användning av standardens

forts. Not 1

praktiska lösningar. Det innebär att den ackumulerade effekten av tillämpning av IFRS 16 redovisas i balanserat resultat i öppningsbalansen per 1 januari 2019 utan omräkning av jämförelsesiffror. 2017 och 2018 i denna årsredovisning baseras således på tidigare principer och är inte omräknade. Leasingavtal av lågt värde, liksom leasingavtal med en leasingperiod om maximalt 12 månader, så kallade korttidsleasingavtal, eller som upphör inom 12 månader från övergångstidpunkten, kommer inte inkluderas i leaseingskulden utan fortsätta redovisas med linjär kostnadsföring under leasingperioden.

Koncernen har för merparten av leasingavtalen valt att värdera ingående leaseingskuld och ingående nyttjanderätt till samma belopp per den 1 januari 2019 där nyttjanderättstillgången med justering för förutbetalda leasingavgifter redovisade i balansräkningen per 31 december 2018. För leasingavtal klassificerade som finansiella leasingavtal i enlighet med IAS 17 kommer det redovisade värdet för nyttjanderätten och leaseingskulden i enlighet med IFRS 16 per den 1 januari 2019 motsvara det redovisade värdet för leasingtillgången och leaseingskulden i enlighet med IAS 17 omedelbart före övergången till IFRS 16. För förlustbringande avtal har koncernen valt att justera ned värdet av nyttjanderätten med belopp som per 31 december 2018 redovisades som avsättningar. Effekten på eget kapital är därmed begränsad.

Vid fastställande av värdet på nyttjanderätterna och finansiell leaseingskuld, är de mest väsentliga bedömningarna följande:

- Leasingbetalningarna har diskonterats med marginell låneränta. Plantasjens förändring av finansiell låneskuld står för 70% av koncernens förändring. Plantasjen har använt en marginell låneränta om 4,1%-6,7%.
- Optioner att förlänga och säga upp avtal har beaktats för de leasingavtal där det ansetts rimligt säkert att dessa kommer utnyttjas.
- Historisk information har använts vid bedömningen av ett leasingavtals längd i de fall det finns optioner att förlänga eller säga upp ett avtal.

Nedan tabell visar preliminär effekt vid övergång till IFRS 16.

Preliminär effekt vid övergång från IAS 17 Leasingavtal till IFRS 16 Leasingavtal

Miljarder SEK	2018
Framtida avgifter för ingångna operationella leasingavtal per den 31 december 2018	6
Med avdrag för avtal klassificerade som	
Korttidsleasingavtal	-0
Leasingavtal för vilka den underliggande tillgången är av lågt värde	-0
Serviceavtal och därmed inte omfattas av IFRS 16	-0
	5
Diskontering med marginell låneränta	-1
Finansiella leaseingskulder per den 31 december 2018	1
Justeringar på grund av annan hantering av optioner att förlänga respektive säga upp avtal	0
Valutaomräkning och övriga justeringar	-0
Finansiell leaseingskuld per den 1 januari 2019	5
Nyttjanderättstillgångar per den 1 januari 2019	4
Påverkan eget kapital efter uppskjuten skatt vid övergång till IFRS 16	-0

IFRIC 23 Osäkerhet i fråga om inkomstskattemässig behandling

IFRIC 23 förtydligar hur aktuella skattefordringar och -skulder ska redovisas och värderas när det föreligger osäkerhet kring den skattemässiga hanteringen. En osäker skattemässig hantering föreligger när det finns osäkerhet kring huruvida hanteringen kommer att godkännas av skattemyndigheten. Tolkningen förväntas inte medföra någon väsentlig påverkan på Ratos finansiella rapporter.

Förutsättningar vid upprättande av moderbolagets och koncernens finansiella rapporter

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor som även utgör rapporteringsvaluta för moderbolaget och för koncernen. Det innebär att de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor.

Belopp anges i miljoner kronor (MSEK) om inte annat framgår. Avrundning kan förekomma i tabeller och räkningar, vilka får till följd att angivna totalbelopp inte alltid är en exakt summa av de avrundade delbeloppen.

Värdering av tillgångar och skulder sker utifrån historiska anskaffningsvärden med undantag för följande tillgångar och skulder som värderas på annat sätt:

- Finansiella tillgångar och skulder värderas antingen till verkligt värde eller upplupet anskaffningsvärde.
- Intresseföretag och joint ventures redovisas i enlighet med kapitalandelsmetoden.
- Värdering av uppskjutna skattefordringar och skatteskulder baseras sig på hur redovisade värden på tillgångar och skulder förväntas realiseras eller regleras. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av aktuell skattesats.
- Tillgångar som innehas för försäljning redovisas till det lägsta av det tidigare redovisade värdet och det verkliga värdet med avdrag för försäljningskostnader.
- Varulager värderas till det lägsta av anskaffningsvärde och nettoförsäljningsvärde.
- Avsättningar värderas till det belopp som krävs för att reglera en förpliktelse, med eventuell nuvärdesberäkning.
- Nettoförpliktelse avseende förmånsbestämda pensionsplaner värderas till nuvärdet av en uppskattning av den framtida ersättning som är intjänad av de anställda med avdrag för eventuella förvaltningstillgångar som är kopplade till respektive pensionsplan, värderade till verkligt värde.

Koncernens redovisningsprinciper, som återges i sammandrag nedan, tillämpas konsekvent på samtliga perioder som presenteras i koncernens finansiella rapporter. Principerna tillämpas även konsekvent på rapportering och konsolidering av moderbolag, dotterföretag och intresseföretag.

Bedömningar och uppskattningar

Att upprätta de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS kräver bedömningar och uppskattningar samt antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Det verkliga utfallet kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet. Ändringar av uppskattningar redovisas i den period ändringen görs.

Bedömningar vid tillämpningen av IFRS som har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna, liksom gjorda uppskattningar som kan medföra väsentliga justeringar i det påföljande årets finansiella rapporter, beskrivs närmare i not 31.

Klassificering

Anläggningstillgångar består i allt väsentligt av belopp som förväntas återvinnas eller betalas efter mer än tolv månader räknat från balansdagen medan omsättningstillgångar i allt väsentligt består av belopp som förväntas återvinnas eller betalas inom tolv månader räknat från balansdagen.

Långfristiga skulder utgörs i allt väsentligt av belopp som Ratos koncernen har en ovillkorad rätt att välja att betala längre bort i tiden än tolv månader efter rapportperiodens slut. Föreligger inte en sådan rätt per rapportperiodens slut eller förväntas skuld regleras inom den normala verksamhetscykeln – redovisas skuldbeloppet som kortfristig skuld.

forts. Not 1

Konsolideringsprinciper och rörelseförvärv

Koncernredovisning upprättas i enlighet med IFRS 10 Koncernredovisning och IFRS 3 Rörelseförvärv. Dotterföretag konsolideras med tillämpning av förvärvsmetoden. Intresseföretag och joint ventures konsolideras med tillämpning av kapitalandelsmetoden.

Dotterföretag

Dotterföretag är företag som Ratos har ett bestämmande inflytande över. Bestämmande inflytande innehas när koncernen exponeras för eller har rätt till rörlig avkastning från sitt innehav i företaget och har möjlighet att påverka avkastningen genom sitt bestämmande inflytande i företaget. Dotterföretag inkluderas i koncernredovisningen från och med den dag då det bestämmande inflytandet överförs till koncernen.

Potentiella rösträtter

Konsolidering görs i normalfallet utifrån aktuell ägarandel. Med potentiella rösträtter avses röster som kan tillkomma efter utnyttjande av exempelvis konvertibler och optioner. Röstberättigade aktier som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras beaktas vid bedömningen om betydande eller bestämmande inflytande föreligger. Förekomsten av samtliga sådana potentiella rösträtter beaktas, dvs inte bara moder- eller ägarföretagens.

Förvärvsmetoden

Dotterföretag redovisas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att förvärv av ett dotterföretag betraktas som en transaktion genom koncernen indirekt förvärvar dotterföretagets tillgångar och övertar dess skulder. I förvärvsanalysen fastställs det verkliga värdet på förvärvsdagen av förvärvade identifierbara tillgångar och övertagna skulder samt eventuella innehav utan bestämmande inflytande. Vid förvärv av rörelse finns två alternativa metoder för redovisning av goodwill, antingen proportionell andel eller full goodwill. Full goodwill innebär att innehav utan bestämmande inflytande redovisas till verkligt värde. Val mellan dessa två metoder görs individuellt för varje förvärv.

Förvärvsrelaterade kostnader, med undantag av kostnader som är hänförliga till emission av egetkapitalinstrument eller skuldinstrument, redovisas direkt i årets resultat. Vid förvärv som sker i steg fastställs goodwill den dag då bestämmande inflytande uppkommer. Om företaget sedan tidigare ägt en andel i det förvärvade dotterföretaget omvärderas denna till verkligt värde och värdeförändringen redovisas i årets resultat. Vid rörelseförvärv där överförd ersättning, eventuellt innehav utan bestämmande inflytande och verkligt värde på tidigare ägd andel överstiger verkligt värde på förvärvade tillgångar och övertagna skulder, redovisas skillnaden som goodwill. När skillnaden är negativ, benämnt "Förvärv till lågt pris", redovisas skillnaden direkt i årets resultat. Betalningar som avser reglering av tidigare affärsförbindelser ingår inte i förvärvsanalysen utan redovisas i resultatet. Villkorade köpeskillingar redovisas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten. Om den villkorade köpeskillingen klassificeras som en finansiell skuld omvärderas denna till verkligt värde vid varje rapporttillfälle. Omvärderingen redovisas i årets resultat. Om den villkorade köpeskillingen däremot klassificeras som egetkapitalinstrument görs ingen omvärdering, och reglering redovisas inom eget kapital.

Förvärv och avyttringar i dotterföretag där det bestämmande inflytandet är oförändrat

Förvärv och avyttringar av andelar i dotterföretag där Ratos har, ett av transaktionen opåverkat bestämmande inflytande, redovisas som en transaktion inom eget kapital, dvs mellan moderbolagets ägare och Innehav utan bestämmande inflytande.

Säljoption utställd till ägare utan bestämmande inflytande

Säljoption utställd till ägare utan bestämmande inflytande avser avtal som ger denne rätt att sälja andelar i dotterföretaget till ett fast eller

verkligt värde vid en framtida tidpunkt. Det belopp som kan komma att betalas om optionen utnyttjas redovisas initialt till nuvärdet av inlösenpriset, som gäller vid den tidpunkt då optionen först kan utnyttjas, som finansiell skuld med ett motsvarande belopp direkt i eget kapital. Ratos har valt att redovisa mot i första hand Innehav utan bestämmande inflytandes eget kapital och om detta inte är tillräckligt mot eget kapital hänförligt till moderbolagets ägare. Skulden justeras till inlösenpris som gäller vid den tidpunkt då optionen först kan utnyttjas. Om optionen löper ut utan att utnyttjas, bokas skulden bort och en motsvarande justering av eget kapital görs.

Avyttring av dotterföretag

Dotterföretag exkluderas ur koncernredovisningen från och med den dag då det bestämmande inflytandet upphör, vilket inträffar när koncernen inte längre har ett bestämmande inflytande. Vid denna tidpunkt värderas varje kvarstående innehav till verkligt värde. Värdeförändring redovisas i årets resultat. Det verkliga värdet används som det första redovisade värdet och utgör grund för den fortsatta redovisningen av det kvarvarande innehavet som intresseföretag, joint venture eller finansiell tillgång. Alla belopp avseende det avyttrade dotterföretaget som tidigare redovisats i övrigt totalresultat, redovisas som om koncernen direkt avyttrat de hänförliga tillgångarna eller skulderna, vilket medför att belopp som tidigare redovisats i övrigt totalresultat omklassificeras till resultatet.

Intresseföretag och joint venture – kapitalandelsmetod

Intresseföretag är företag som Ratos har ett betydande inflytande över. Betydande inflytande innebär möjlighet att delta i beslut som rör företagets finansiella och operativa strategier, men innebär inte ett bestämmande inflytande eller gemensamt bestämmande inflytande. I normalfallet innebär ett ägande motsvarande lägst 20% och högst 50% av rösterna att ett betydande inflytande innehas. Omständigheter i det enskilda fallet kan ge ett betydande inflytande även vid ett ägande under 20% av rösterna.

Ett joint venture är ett samarbetsarrangemang genom vilket parterna som har gemensamt bestämmande inflytande över arrangemanget har rätt till nettotillgångarna från arrangemanget. Gemensamt bestämmande inflytande föreligger när det i avtal är reglerat ett gemensamt utövande av det bestämmande inflytandet över en verksamhet. Det existerar endast när det krävs att de parter som delar det bestämmande inflytandet måste ge sitt samtycke vid beslut avseende verksamheterna.

Intresseföretag och joint ventures redovisas enligt kapitalandelsmetoden. Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen bokförda värdet på aktierna i intresseföretagen motsvaras av koncernens andel i intresseföretagens eget kapital samt eventuella restvärden på koncernmässiga över- och undervärden reducerat med eventuella internvinster. I koncernens resultaträkning redovisas som "Andel av resultat från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden" koncernens andel i intresseföretagens resultat efter finansiella intäkter och kostnader samt avskrivningar på koncernmässiga övervärden och upplösning av koncernmässiga undervärden. Koncernens andel i intresseföretagens redovisade skatter redovisas på separat rad. Erhållna utdelningar från intresseföretag minskar redovisat värde.

Förvärvsrelaterade kostnader, med undantag av kostnader som är hänförliga till emission av egetkapitalinstrument eller skuldinstrument, inkluderas i anskaffningsvärdet.

När koncernens andel av redovisade förluster i intresseföretaget överstiger det redovisade värdet på andelarna i koncernen reduceras andelarnas värde till noll. Fortsatta förluster redovisas inte såvida inte koncernen har lämnat garantier för att täcka förluster uppkomna i intresseföretaget. Kapitalandelsmetoden tillämpas fram till den tidpunkt när det betydande inflytandet upphör.

Om ägarandelen i ett joint venture eller intresseföretag minskas men gemensam kontroll (JV) eller betydande inflytande (intresseföretag)

forts. Not 1

klarstår, omklassificeras endast ett proportionellt belopp av den vinst eller förlust som tidigare redovisades i övrigt totalresultat till resultatet.

Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader och orealiserade vinster eller förluster som uppkommer vid transaktioner mellan koncernföretag, elimineras i sin helhet.

Orealiserade vinster som uppkommer vid transaktioner med intresseföretag elimineras i en utsträckning som motsvarar koncernens ägarandel i bolaget. Orealiserade förluster elimineras på motsvarande sätt, men endast i den utsträckning det inte finns någon indikation på ett nedskrivningsbehov.

Utländsk valuta

Transaktioner

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen.

Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på balansdagen.

Valutakursdifferenser som uppstår vid omräkningar redovisas i årets resultat. Värdeförändringar som beror på valutaomräkning avseende rörelserelaterade tillgångar och skulder redovisas i rörelse-resultatet.

Icke-monetära tillgångar och skulder som redovisas till historiska anskaffningsvärden omräknas till valutakurs vid transaktionstillfället. Icke-monetära tillgångar som redovisas till verkliga värden omräknas till funktionell valuta baserat på den kurs som föreligger vid tidpunkten för värdering till verkligt värde.

Utländska verksamheters finansiella rapporter

Tillgångar och skulder i utlandsverksamheter, inklusive goodwill och andra koncernmässiga över- och undervärden, omräknas till svenska kronor till den valutakurs som föreligger på balansdagen. Intäkter och kostnader i en utlandsverksamhet omräknas till svenska kronor till en genomsnittskurs som utgör en approximation av kurserna vid respektive transaktionstidpunkt. Omräkningsdifferenser som uppstår vid valutaomräkning av utlandsverksamheter redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i omräkningsreserven i eget kapital.

I det fall den utländska verksamheten inte är helägd fördelas omräkningsdifferensen till Innehav utan bestämmande inflytande utifrån dess proportionella ägarandel. Vid avyttring av en utlandsverksamhet realiserar de till verksamheten hänförliga ackumulerade omräkningsdifferenserna, varvid de omklassificeras från omräkningsreserven till årets resultat. I de fall avyttring sker men bestämmande inflytande kvarstår överförs proportionell andel av ackumulerade omräkningsdifferenser från övrigt totalresultat till Innehav utan bestämmande inflytande.

Nettoinvestering i en utlandsverksamhet

Monetära långfristiga fordringar på en utlandsverksamhet för vilken reglering inte är planerad eller troligen inte kommer att ske inom överskådlig framtid, är i praktiken en del av nettoinvesteringen i utlandsverksamheten. En valutakursdifferens som uppstår på den monetära långfristiga fordringen redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i omräkningsreserv i eget kapital.

När en utlandsverksamhet återbetalar monetära långfristiga fordringar eller lämnar utdelning och moderbolaget har samma ägarandel som tidigare, har Ratos valt att inte omföra de ackumulerade omräkningsdifferenserna från omräkningsreserven i eget kapital till årets resultat. Vid avyttring av en utlandsverksamhet omklassificeras de ackumulerade valutakursdifferenserna hänförliga till monetära långfristiga fordringar från omräkningsreserven i eget kapital till årets resultat.

Intäktsredovisning

Intäktsredovisning enligt IFRS 15 ska ske på det sätt som bäst speglar överföringen av den utlovade varan eller tjänsten till kunden, med hjälp av en femstegsmodell som anges i standarden. För att tillämpa modellen måste ett företag identifiera ett kontrakt som innehåller en prestationsförpliktelse för att överföra en vara eller tjänst till en kund till ett fastställt transaktionspris (försäljningspris). Transaktionspriset utgörs av den ersättning som ett företag förväntar sig ha rätt att erhålla i utbyte mot att det överför varor eller tjänster till en kund. När transaktionspriset är fastställt så ska det fördelas till de respektive åtagandena i kontraktet. Intäkten redovisas när prestationsförplikten är uppfylld. Intäktsredovisningen kan antingen ske vid en tidpunkt eller över tid, beroende på när kontrollen överförs till kunden. Ett företag uppfyller ett prestationsåtagande över tid om ett av följande kriterier är uppfyllt:

- 1) kunden erhåller omedelbar nytta när åtagandet uppfylls
- 2) företagets prestationer skapar eller förbättrar en tillgång som kunden kontrollerar
- 3) företagets prestationer skapar inte en tillgång som har en alternativ användning för företaget och företaget har en rätt till betalning för hittills utförda prestationer.

För mer information om intäktsredovisning, se Not 3.

Operationell leasing

Kostnader avseende operationella leasingavtal redovisas i resultatet linjärt över leasingperioden. Förmåner erhållna i samband med tecknandet av ett avtal redovisas i resultatet som en minskning av leasingavgifterna linjärt över leasingavtalets löptid. Variabla avgifter kostnadsförs i de perioder de uppkommer.

Finansiella intäkter och kostnader

I finansnettot redovisas bland annat utdelning, ränta samt kostnader för att uppta lån, beräknad med tillämpning av effektivräntemetoden samt valutakursförändringar avseende finansiella tillgångar och skulder. Utdelningsintäkter redovisas när rätten att erhålla utdelning fastställts. Realisationsresultat vid avyttring av finansiella tillgångar och nedskrivningar av finansiella tillgångar redovisas i finansnettot, liksom orealiserade och realiserade värdeförändringar avseende finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet. Värdeförändringar på derivatinstrument där säkringsredovisning ej tillämpas redovisas i finansnettot.

Därutöver fördelas betalningar avseende finansiella leasingkontrakt mellan räntekostnad och amortering. Räntekostnaden redovisas som finansiell kostnad.

Valutakursvinster och valutakursförluster redovisas netto.

Immateriella tillgångar

Goodwill

Goodwill värderas till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella ackumulerade nedskrivningar. Goodwill skrivs inte av utan prövas årligen för nedskrivningsbehov eller när indikation uppkommer som tyder på att tillgången minskat i värde. Goodwill som uppkommit vid förvärv av intresseföretag eller joint ventures inkluderas i det redovisade värdet för andelarna.

Forskning och utveckling

Utgifter för forskning redovisas som kostnad då de uppkommer. I koncernen redovisas utgifter för utveckling som immateriell tillgång endast under förutsättning att produkten eller processen är tekniskt och kommersiellt användbar, och förutsättningar finns att fullfölja utvecklingen och därefter använda eller sälja tillgången samt utgifterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Det redovisade värdet inkluderar samtliga direkt hänförliga utgifter, till exempel för material och tjänster, ersättningar till anställda samt registrering av en juridisk rättighet. Avskrivning påbörjas när produkten tas i bruk och fördelas linjärt över

forts. Not 1

den tid produkten ger ekonomiska fördelar. Övriga utvecklingsutgifter kostnadsförs i den period de uppkommer.

Övriga immateriella anläggningstillgångar

Övriga immateriella anläggningstillgångar som förvärfvas av koncernen redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för nedskrivningar samt, om tillgången har en bestämbar nyttjandeperiod, ackumulerade avskrivningar.

Nedlagda kostnader för internt genererad goodwill och internt genererade varumärken redovisas i resultatet när kostnaden uppkommer.

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter för aktiverade immateriella tillgångar redovisas som en tillgång i Rapport över finansiell ställning endast då de ökar de framtida ekonomiska fördelarna för den specifika tillgången till vilka de hänförs sig. Alla andra utgifter kostnadsförs när de uppkommer.

Låneutgifter

Låneutgifter som är hänförliga till uppförandet av så kallade kvalificerade tillgångar aktiveras som en del av den kvalificerade tillgångens anskaffningsvärde. En kvalificerad tillgång är en tillgång som med nödvändighet tar en betydande tid i anspråk att färdigställa. I första hand aktiveras låneutgifter som uppkommit på lån som är specifika för den kvalificerade tillgången. I andra hand aktiveras låneutgifter som uppkommit på generella lån, som inte är specifika för någon annan kvalificerad tillgång.

Avskrivning

Avskrivningar redovisas i resultatet linjärt över immateriella tillgångars beräknade nyttjandeperioder, såvida inte sådana nyttjandeperioder är obestämbara. Nyttjandeperioderna omprövas årligen alternativt vid behov.

Avskrivningsbara immateriella tillgångar skrivs av från det datum då de är tillgängliga för användning. De beräknade nyttjandeperioderna är:

Antal år	Koncernen
Varumärken	20
Databaser	5-10
Kundrelationer	2-20
Affärssystem	3-10
Övriga immateriella tillgångar	3-10

Materiella anläggningstillgångar

Ägda tillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas i koncernen till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt kostnader direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Exempel på direkt hänförliga kostnader som ingår i anskaffningsvärdet är kostnader för leverans och hantering, installation, lagfarter, konsult- och juristtjänster.

Redovisat värde för en materiell anläggningstillgång tas bort ur Rapport över finansiell ställning vid utrangering eller avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde, med avdrag för direkta försäljningskostnader, redovisas som övrig rörelseintäkt/kostnad.

Leasade tillgångar

Leasing klassificeras i koncernredovisningen antingen som finansiell eller operationell leasing. Finansiell leasing föreligger då de ekonomiska riskerna och förmånerna som är förknippade med ägandet i

allt väsentligt är överförda till leasetagaren, om så inte är fallet är det fråga om operationell leasing.

Tillgångar hänförliga till finansiella leasingavtal redovisas som anläggningstillgång i Rapport över finansiell ställning och värderas initialt till det lägsta av leasingobjektets verkliga värde och nuvärdet av minimileasingavgifterna vid ingången av avtalet. Förpliktelsen att betala framtida leasingavgifter redovisas som lång- och kortfristiga skulder. De leasade tillgångarna skrivs av över respektive tillgångs nyttjandeperiod medan leasingbetalningarna redovisas som ränta och amortering av skulderna.

Tillgångar som hyrs enligt operationella leasingavtal redovisas inte som tillgång i Rapport över finansiell ställning. Operationella leasingavtal ger inte heller upphov till en skuld.

Låneutgifter

Låneutgifter som är hänförliga till uppförandet av så kallade kvalificerade tillgångar aktiveras som en del av den kvalificerade tillgångens anskaffningsvärde. En kvalificerad tillgång är en tillgång som med nödvändighet tar en betydande tid i anspråk att färdigställa. I första hand aktiveras låneutgifter som uppkommit på lån som är specifika för den kvalificerade tillgången. I andra hand aktiveras låneutgifter som uppkommit på generella lån, som inte är specifika för någon annan kvalificerad tillgång.

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter läggs till anskaffningsvärdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med tillgången kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer. Avgörande för bedömningen när en tillkommande utgift läggs till anskaffningsvärdet är om utgiften avser utbyten av identifierade komponenter, eller delar därav, varvid sådana utgifter aktiveras.

Även i de fall ny komponent tillskapats läggs utgiften till anskaffningsvärdet. Eventuella oavskrivna redovisade värden på utbytta komponenter, eller delar av komponenter, utranteras och kostnadsförs i samband med utbytet. Reparationer kostnadsförs löpande.

Avskrivningsprinciper

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod per komponent. Mark skrivs inte av.

Antal år	Koncernen
Byggnader	10-50
Inventarier	3-10

Bedömning av en tillgångs restvärde och nyttjandeperiod görs årligen. Moderbolaget har en byggnad som skrivs av över 100 år.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i Rapport över finansiell ställning inkluderar på tillgångssidan likvida medel, kundfordringar, aktier och andelar samt finansiella fordringar. På skuldsidan återfinns leverantörsskulder, finansiella skulder och räntebärande skulder. Derivatinstrument redovisas både på tillgångs- och skuldsidan.

Redovisning i och borttagande från Rapport över finansiell ställning

En finansiell tillgång eller en finansiell skuld tas upp i Rapport över finansiell ställning när bolaget blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor. En fordran tas upp när bolaget presterat och en avtalsenlig skyldighet föreligger för motparten att betala, även om faktura ännu inte har skickats. Kundfordringar tas upp i Rapport över finansiell ställning när faktura har skickats. Skuld tas upp när motparten har

forts. Not 1

presterat och avtalsenlig skyldighet föreligger att betala, även om faktura ännu inte mottagits. Leverantörsskulder tas upp när faktura mottagits. Finansiella tillgångar och skulder kan värderas till verkligt värde, anskaffningsvärde eller upplupet anskaffningsvärde.

En finansiell tillgång tas bort från Rapport över finansiell ställning när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för del av en finansiell tillgång. En finansiell skuld tas bort från Rapport över finansiell ställning när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av en finansiell skuld.

En finansiell tillgång och en finansiell skuld kvittas och redovisas med ett nettobelopp i Rapport över finansiell ställning endast när det föreligger en legal rätt att kvitta beloppen samt att det föreligger avsikt att reglera posterna med ett nettobelopp eller att samtidigt realisera tillgången och reglera skulden.

Förvärv och avyttring av finansiella tillgångar redovisas på affärsdagen, som utgör den dag då bolaget förbinder sig att förvärva eller avyttra tillgången, förutom i de fall bolaget förvärvar eller avyttrar noterade värdepapper, då likviditetsredovisning tillämpas.

Klassificering och värdering

Initialt värderas finansiella tillgångar och skulder till anskaffningsvärde motsvarande verkligt värde med tillägg för transaktionskostnader. Undantag är finansiella tillgångar och skulder som redovisas till verkligt värde via resultatet, som initialt redovisas till verkligt värde exklusive transaktionskostnader.

Verkligt värde på noterade finansiella tillgångar motsvaras av tillgångens noterade köpkurs på balansdagen. Verkligt värde på onoterade finansiella tillgångar fastställs genom att använda värderingstekniker, till exempel nyligen genomförda transaktioner, pris på liknande instrument eller diskonterade kassaflöden. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektivränta som beräknas vid anskaffningstidpunkten. Effektivränta är den ränta som diskonterar de uppskattade framtida in- och utbetalningarna under ett finansiellt instruments förväntade löptid till den finansiella tillgångens eller skuldens redovisade nettovärde. Beräkningen innefattar alla avgifter som erlagts eller erhållits av avtalsparterna som är en del av effektivräntan, transaktionskostnader och alla andra över- och underkurser.

Från 1 januari 2018 görs en indelning av finansiella tillgångar och skulder till någon av nedan nämnda kategorier. Klassificering av investeringar i skuldinstrument beror på koncernens affärsmodell för hantering av finansiella tillgångar och de avtalsenliga villkoren för tillgångarnas kassaflöden. För egetkapitalinstrument som inte innehas för handel, beror redovisningen på om koncernen, vid instrumentets anskaffningstidpunkt, har gjort ett oåterkalleligt val att redovisa egetkapitalinstrumentet till verkligt värde via övrigt totalresultat. Koncernen omklassificerar skuldinstrument endast i de fall då koncernens affärsmodell för instrumentet ändras. Kategoriindelningen framgår inte av Rapport över finansiell ställning, däremot av not 16.

Likvida medel består av kassamedel och omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut samt kortfristiga likvida placeringar med en löptid från anskaffningstidpunkten understigande tre månader vilka är utsatta för endast en obetydlig risk för värdefluktuationer.

– Upplupet anskaffningsvärde

Tillgångar som innehas med syfte att inkassera avtalsenliga kassaflöden och där dessa kassaflöden enbart består av kapitalbelopp och ränta, redovisas till upplupet anskaffningsvärde. Ränteintäkter från sådana finansiella tillgångar redovisas som finansiella intäkter genom tillämpning av effektivräntemetoden. Vinst och förluster som uppstår vid bortbokning från balansräkningen redovisas direkt i resultatet inom övriga vinster och förluster tillsammans med valutakurs resultatet.

I kategorin upplupet anskaffningsvärde ingår kundfordringar,

finansiella fordringar och likvida medel. Kundfordringar redovisas till det belopp varmed de förväntas inflyta, med avdrag för förlustrereserv.

– Verkligt värde via övrigt totalresultat

Tillgångar som innehas med syfte att inkassera avtalsenliga kassaflöden och för försäljning, där tillgångarnas kassaflöden enbart består av kapitalbelopp och ränta, värderas till verkligt värde via övrigt totalresultat. Förändringar i redovisat värde redovisas via övrigt totalresultat, med undantag för redovisning av, ränteintäkter, valutakursdifferenser och nedskrivningar vilka redovisas i resultaträkningen. När den finansiella tillgången tas bort från balansräkningen, omförs den ackumulerade vinsten eller förlusten, som tidigare redovisats i övrigt totalresultat, från eget kapital till resultaträkningen. Ränteintäkter från dessa finansiella tillgångar redovisas som finansiella intäkter genom tillämpning av effektivräntemetoden. Valutakursvinster och -förluster ingår i övriga vinster och förluster.

Ratos-koncernen har inga finansiella tillgångar i kategorin verkligt värde via övrigt totalresultat.

– Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Tillgångar som inte uppfyller kraven för att redovisas till upplupet anskaffningsvärde eller verkligt värde via övrigt totalresultat värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Koncernen värderar alla egetkapitalinstrument till verkligt värde.

Förändringar i det verkliga värdet av finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen redovisas som övriga vinster/förluster i resultaträkningen. En vinst eller förlust för ett skuldinstrument som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen och som inte ingår i ett säkringsförhållande redovisas netto i resultaträkningen i den period vinsten eller förlusten uppkommer.

Skuldinstrument som ingår i kategorin är tilläggsköpeskillingar samt derivat med positivt verkligt värde med undantag för derivat som är identifierat och effektivt säkringsinstrument. Syfte med derivatinstrument, som inte klassificeras som säkringsinstrument, avgör om värdeförändringen redovisas i finansnettot eller i rörelseresultatet.

Egetkapitalinstrument som ingår i kategorin är innehav av aktier och andelar som inte redovisas som dotterföretag eller intresseföretag.

– Klientmedel

Klientmedel, vilka redovisas som tillgångar och skulder i Rapport över finansiell ställning, innefattar erhållen betalning för en specifik fordran för en klients räkning och ska utbetalas till klienten inom en viss period. Klientmedel är likvida medel med begränsad dispositionsrätt, varför samma belopp redovisas som skuld. Klientmedel klassificeras ej som likvida medel.

– Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet

Se beskrivning på denna sida under "Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen". I kategorin ingår syntetiska optioner, sälloptioner, tilläggsköpeskillingar samt derivatinstrument med negativt värde som inte klassificeras som säkringsinstrument i samband med säkringsredovisning. Dessa värderas löpande till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i årets resultat. Syftet med ett derivatinstrument avgör om värdeförändringen redovisas i finansnettot eller i rörelseresultatet. Värdeförändring på finansiella skulder hänförliga till utfärdade syntetiska optioner där marknadsmässiga premier har erlagts redovisas inom finansnettot.

– Andra finansiella skulder

Lån samt övriga finansiella skulder, till exempel leverantörsskulder, ingår i denna kategori. Skulderna värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Leverantörsskulder, som har en kort förväntad löptid, värderas till nominellt belopp utan diskontering.

forts. Not 1

Redovisningsprinciper tillämpade till och med 31 december 2017

Koncernen har tillämpat IFRS 9 med retroaktiv verkan, men har valt att inte räkna om jämförelsetalen. Detta innebär att de lämnade jämförelsetalen har redovisats i enlighet med de tidigare redovisningsprinciperna.

Klassificering och värdering

Principerna för värdering vid första redovisningstillfället samt principer för klassificering och värdering av finansiella skulder är i huvudsak oförändrad vid övergången till IFRS 9, se beskrivning ovan.

En indelning av finansiella tillgångar gjordes till någon av nedan nämnda kategorier. En kombination av avsikt med innehavet vid ursprunglig anskaffningstidpunkt samt typ av finansiell tillgång eller skuld var avgörande vid indelningen.

– Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet

Denna kategori bestod av två undergrupper: finansiella tillgångar som innehas för handel och andra finansiella tillgångar som företaget initialt valde att klassificera i denna kategori (enligt den så kallade fair value option). Värdering skedde löpande till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i årets resultat. I den första undergruppen ingick derivat med positivt verkligt värde med undantag för derivat som var ett identifierat och effektivt säkringsinstrument.

– Lånefordringar och kundfordringar

I kategorin ingick kundfordringar, finansiella fordringar och likvida medel. Kundfordringar redovisades till det belopp varmed de förväntades inflyta, efter avdrag för individuell bedömning av osäkra fordringar. Nedskrivningar av kundfordringar redovisades i rörelsens kostnader.

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar med fasta betalningar eller med betalningar som går att fastställa, och som inte är noterade på en aktiv marknad. Dessa tillgångar värderades till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektivränta som beräknas vid anskaffningstidpunkten. Kundfordringar har kort återstående löptid och värderades därför till nominellt belopp utan diskontering.

– Finansiella tillgångar som kan säljas

I kategorin finansiella tillgångar som kan säljas ingick finansiella tillgångar som inte klassificerades i någon annan kategori eller finansiella tillgångar som företaget initialt valde att klassificera i denna kategori. Innehav av aktier och andelar som inte redovisades som dotterföretag eller intresseföretag redovisades här. Aktier och andelar klassificerades som tillgångar som kan säljas, som inte var noterade på en aktiv marknad och vars verkliga värde inte kunde beräknas på ett tillförlitligt sätt, värderades till anskaffningsvärde.

Derivatinstrument och säkringsredovisning

Koncernens derivatinstrument har anskaffats för att säkra de risker för ränte- och valutaexponeringar koncernen är utsatt för. För att säkra risken används olika typer av derivatinstrument såsom terminer, swappar och säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet.

Samtliga derivatinstrument redovisas till verkligt värde i Rapport över finansiell ställning. Transaktionskostnader belastar resultatet initialt. De värdeförändringar som uppstår vid omvärdering redovisas på olika sätt, beroende på om säkringsredovisning tillämpas eller ej.

Enligt IFRS 9 dokumenterar koncernen förhållandet mellan säkringsinstrumentet och den säkrade posten då transaktionen ingås, liksom även koncernens mål för riskhanteringen och riskhanteringsstrategin avseende säkringen. Koncernen dokumenterar också sin bedömning, både när säkringen ingås och fortlöpande av huruvida de derivatinstrument som används i säkringstransaktioner har varit och fortsätter vara effektiva när det gäller att motverka förändringar i

verkligt värde eller kassaflöden som är hänförliga till de säkrade posterna. Säkringarnas utfall redovisas i årets resultat vid samma tidpunkt som vinster och förluster redovisas för de poster som säkrats.

Om säkringsredovisningen avbryts innan derivatinstrumentets förfallodag återgår derivatinstrumentet till att klassificeras som finansiell tillgång eller skuld värderad till verkligt värde via resultatet, och derivatinstrumentets framtida värdeförändringar redovisas därmed direkt i årets resultat.

För att uppfylla kraven på säkringsredovisning enligt IAS 39 som tillämpades fram till 31 december 2017 krävdes att det fanns en entydig koppling till den säkrade posten. Vidare krävdes att säkringen effektivt skyddade den säkrade posten, att säkringsdokumentation upprättats och att effektiviteten genom effektivitetsmätning kunde visas vara tillräckligt.

Fordringar och skulder i utländsk valuta

För säkring av en fordran eller skuld med valutakursrisk används valutaterminer. I dessa fall tillämpas inte säkringsredovisning eftersom en ekonomisk säkring avspeglas i redovisningen genom att både den underliggande fordran eller skulden och säkringsinstrumentet redovisas till balansdagens valutakurs och valutakursförändringarna redovisas över årets resultat.

Valutakursförändringar avseende rörelserelaterade fordringar och skulder redovisas i rörelseresultatet medan valutakursförändringar avseende finansiella fordringar och skulder redovisas i finansnettot.

Kassaflödessäkringar

Säkring av prognostiserade inköp och försäljningar i utländsk valuta
De valutaterminer som används för säkring av framtida kassaflöden och prognostiserade inköp och försäljningar i utländsk valuta redovisas i Rapport över finansiell ställning till verkligt värde. I de fall säkringsredovisning tillämpas redovisas periodens värdeförändringar i övrigt totalresultat och de ackumulerade värdeförändringarna i säkringsreserven inom eget kapital till dess att det säkrade flödet redovisas i årets resultat, varvid säkringsinstrumentets ackumulerade värdeförändringar omklassificeras till årets resultat för att där möta och matcha resultateffekterna från den säkrade transaktionen.

Tillämpas inte säkringsredovisning redovisas periodens värdeförändring direkt i årets resultat.

Säkring av framtida ränteflöden

För säkring av osäkerheten i framtida ränteflöden avseende lån till rörlig ränta används ränteswappar, där företaget erhåller rörlig ränta och betalar fast ränta. Ränteswapparna värderas till verkligt värde i Rapport över finansiell ställning. I årets resultat redovisas räntekupongdelen löpande som räntekostnad. I de fall säkringsredovisning tillämpas redovisas orealiserade förändringar i verkligt värde på ränteswappen i övrigt totalresultat och ingår som en del av säkringsreserven till dess den säkrade posten påverkar årets resultat och så länge som kriterierna för säkringsredovisning och effektivitet är uppfyllda. Den vinst eller förlust som hänför sig till den ineffektiva delen redovisas i årets resultat.

Tillämpas inte säkringsredovisning redovisas periodens värdeförändring direkt i årets resultat.

Säkring av nettoinvestering

Säkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamheter redovisas på liknande sätt som kassaflödessäkringar.

Den andel av vinst eller förlust på ett säkringsinstrument som bedöms som en effektiv säkring redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i eget kapital. Den vinst eller förlust som hänför sig till den ineffektiva delen redovisas direkt i resultaträkningen som övriga intäkter eller övriga kostnader.

Ackumulerade vinster och förluster i eget kapital omklassificeras till resultaträkningen när utlandsverksamheten avyttras helt eller delvis.

forts. Not 1

Nedskrivningar

Vid varje rapporttillfälle görs en bedömning av huruvida det föreligger någon indikation på att en tillgång minskat i värde. Om en indikation på värdenedgång finns beräknas tillgångens återvinningsvärde.

Bedömning av redovisat värde sker på annat sätt för vissa tillgångar. Detta gäller varulager, tillgångar som innehas för försäljning, förvaltningstillgångar som används för finansiering av ersättningar till anställda samt uppskjutna skattefordringar, se respektive rubrik nedan. IAS 36 tillämpas avseende nedskrivning av andra tillgångar än finansiella tillgångar vilka redovisas enligt IFRS 9.

Nedskrivning av goodwill, immateriella och materiella anläggningstillgångar

I Ratos-koncernen hänförs goodwill och immateriella anläggningstillgångar med obestämbar nyttjandeperiod till ett bolag, dvs ett dotter- eller intresseföretag, då varje bolag utgör en kassagenererande enhet. En prövning av redovisat värde, inklusive värdet på goodwill och immateriella tillgångar som är hänförliga till bolaget i fråga, görs per bolag. Prövningen sker årligen genom att ett återvinningsvärde beräknas oavsett om en indikation på värdenedgång föreligger eller ej.

Däremellan prövas värdet om en indikation på värdenedgång föreligger.

En nedskrivning belastar rörelseresultatet och redovisas när redovisat värde överstiger återvinningsvärdet. Nedskrivning fördelas i första hand till goodwill.

Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader och nyttjandevärdet. För utförlig beskrivning, se not 11.

Nedskrivning av finansiella tillgångar

Koncernen värderar från 1 januari 2018 de framtida förväntade kreditförlusterna relaterade till investeringar i skuldinstrument redovisade till upplupet anskaffningsvärde resp. verkligt värde med förändringar via övrigt totalresultat baserat på framåtriktad information.

Koncernen tillämpar i enlighet med reglerna i IFRS 9 en förenklad metod för nedskrivningsprövning av kundfordringar. Förenklingen innebär att reserven för förväntade kreditförluster beräknas baserat på förlustrisken för hela fordrans löptid och redovisas när fordran redovisas första gången. För mer information se not 25.

Till och med 31 december 2017 bedömde koncernen vid varje rapportperiods slut om det fanns objektiva bevis för att nedskrivningsbehov förelåg för en finansiell tillgång eller grupp av finansiella tillgångar. Objektiva bevis utgjordes dels av observerbara förhållanden som hade inträffat och som hade en negativ inverkan på möjligheten att återvinna anskaffningsvärdet, dels av betydande eller utdragen minskning av det verkliga värdet för en investering i en finansiell placering klassificerad som en finansiell tillgång som kan säljas. Fordringars nedskrivningsbehov fastställdes utifrån historiska erfarenheter från förluster på liknande fordringar. Kundfordringar med nedskrivningsbehov redovisades till nuvärdet av förväntade framtida kassaflöden. Nedskrivningar på finansiella tillgångar som kan säljas redovisades i finansnettot.

Återföring av nedskrivningar

Nedskrivningar på goodwill återförs inte.

Nedskrivningar på andra tillgångar återförs om det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet. En nedskrivning återförs endast i den utsträckning tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värdet som tillgången skulle ha haft om någon nedskrivning inte hade gjorts, med beaktande av de avskrivningar som då skulle ha gjorts.

Finansiella tillgångar skrivs bort när det inte längre föreligger rimlig förväntan om betalning, exempelvis när en gäldenär har misslyckats att uppfylla en återbetalningsplan eller fordran har förfallit över ett visst antal dagar. När lån och fordringar har skrivits bort, genomförs fortsatta åtgärder i försök att återkräva fordran. Om en

tidigare bortskrivna fordran återvinns redovisas beloppet i resultaträkningen.

Till och med 31 december 2017 återfördes nedskrivningar av lånefordringar och kundfordringar som redovisades till upplupet anskaffningsvärde om de tidigare skälen till nedskrivningar inte längre förelåg och att full betalning förväntades. Nedskrivningar av egetkapitalinstrument, vilka tidigare redovisats i årets resultat, återfördes inte via årets resultat utan i övrigt totalresultat. Det nedskrivna värdet var det värde från vilket efterföljande omvärderingar gjordes, vilka redovisades i övrigt totalresultat. Nedskrivningar av räntebärande instrument, klassificerade som finansiella tillgångar som kan säljas, återfördes över årets resultat om det verkliga värdet ökade och ökningen objektivt kunde hänföras till en händelse som inträffade efter det att nedskrivningen gjordes.

Varulager

Varulager värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet.

Anskaffningsvärdet innefattar alla kostnader för inköp, kostnader för tillverkning samt andra kostnader för transport av lagertillgångarna till deras nuvarande plats och skick. Anskaffningsvärdet för varor som inte är utbytbara, samt för varor och tjänster som produceras för och hålls åtskilda för särskilda projekt, fastställs med utgångspunkt i de specifika kostnader som är hänförliga till respektive produkt.

För andra varor beräknas anskaffningsvärdet enligt först in-/först ut-principen eller genom metoder som bygger på vägda genomsnitt.

Nettoförsäljningsvärdet är det uppskattade försäljningspriset i den löpande verksamheten, efter avdrag för uppskattade färdigställande och försäljningskostnader.

Eget kapital

Återköp av egna aktier

Förvärv av egna aktier redovisas som en minskning av eget kapital.

Likvid från avyttring av egna aktier redovisas som en ökning av eget kapital. Eventuella transaktionskostnader redovisas direkt mot eget kapital.

Preferensaktier

Ratos redovisar preferensaktier som eget kapital i enlighet med IAS 32, då Ratos inte har något åtagande att lösa in utestående preferensaktier. Ratos styrelse har möjlighet att fatta beslut om inlösen av preferensaktier. Utdelning till preferensaktieägare kräver stämmobeslut.

Utdelningar

Utdelningar redovisas som skuld efter det att årsstämman fattat beslut om utdelningen.

Ersättning till anställda

Avgiftsbestämda pensionsplaner

Som avgiftsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där företagets förpliktelse är begränsad till de avgifter företaget åtagit sig att betala. I sådant fall beror storleken på den anställdes pension på de avgifter som företaget betalar till planen eller till ett försäkringsbolag och den kapitalavkastning som avgifterna ger. Följaktligen är det den anställda som bär den aktuariella risken och investeringsrisken. Företagets förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i årets resultat i den takt de intjänas.

Åtaganden för ålderspension och familjepension för tjänstemän i Sverige tryggas genom försäkring i Alecta. Enligt ett uttalande från Rådet för finansiell rapportering, UFR 10, är detta en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. Information som gör det möjligt att redovisa denna plan som en förmånsbestämd plan är hittills inte tillgänglig.

Pensionsplanen enligt ITP som tryggas genom en försäkring i Alecta redovisas därför som en avgiftsbestämd plan.

forts. Not 1

Förmånsbestämda planer

Koncernens nettoförpliktelse avseende förmånsbestämda planer beräknas separat för varje plan genom en uppskattning av den framtida ersättning som de anställda intjänat genom sin anställning i både innevarande och tidigare perioder. Ersättningen diskonteras till ett nuvärde och det verkliga värdet på eventuella förvaltnings-tillgångar dras av. Diskonteringsräntan är räntan på balansdagen på en förstklassig företagsobligation med en löptid som motsvarar koncernens pensionsförpliktelser. När det inte finns en aktiv marknad för sådana företagsobligationer används i stället marknadsräntan på statsobligationer med en motsvarande löptid. Beräkningen utförs av en kvalificerad aktuarie med användande av den så kallade projected unit credit-metoden.

När villkoren i en plan förbättras, redovisas den andel av den ökade ersättningen som hänför sig till de anställdas tjänstgöring under tidigare perioder som en kostnad i årets resultat. Omvärderingar som uppkommer till följd av förmånsbestämda planer omfattar även avkastning på förvaltningstillgångar (exklusive ränta), vinster eller förluster till följd av förändrade demografiska och finansiella antaganden, erfarenhetsbaserade vinster och förluster samt förändring av tillgångstak (om någon, exklusive ränta). Dessa redovisas omedelbart i övrigt totalresultat. Alla andra kostnader relaterade till förmånsbestämda planer redovisas under personalkostnader i resultaträkningen. Koncernen redovisar ränta på förmånsbestämda förpliktelser under finansnettot i resultaträkningen.

Övriga långfristiga ersättningar

Den del av rörlig ersättning till anställda som endast utbetalas om den anställda kvarstår i tjänst redovisas under Övriga långfristiga skulder. Ersättningen diskonteras till ett nuvärde och det verkliga värdet på eventuella förvaltningstillgångar dras av. Diskonteringsräntan fastställs på samma grunder som för förmånsbestämda pensionsplaner.

Ersättningar vid uppsägning

En kostnad för ersättningar i samband med uppsägningar av personal redovisas endast om företaget är bevisligen förpliktigt, utan realistisk möjlighet till tillbakadragande, av en formell detaljerad plan att avsluta en anställning före den normala tidpunkten. När ersättningar lämnas som ett erbjudande för att uppmuntra frivillig avgång, redovisas en kostnad om det är sannolikt att erbjudandet kommer att accepteras och antalet anställda som kommer att acceptera erbjudandet tillförlitligt kan uppskattas.

Kortfristiga ersättningar

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnader när de relaterade tjänsterna erhålls.

Incitamentsprogram, köpoptioner

Ratos AB:s utfärdade under åren 2013-2017 köpoptionsprogram. Köpoptionerna säkras genom återköp av egna aktier. Återköp av egna aktier redovisas som en minskning av eget kapital. Optionerna har förvärvat till marknadsmässigt pris och optionspremien redovisas direkt mot eget kapital. Vid ett eventuellt framtida utnyttjande av optionerna kommer lösenpriset att inbetalas och öka det egna kapitalet.

Incitamentsprogram, syntetiska optioner

Ratos AB har under åren ställt ut syntetiska optioner under åren 2007-2017. Syntetiska optioner kan även ställas ut av dotterföretag.

Erhållen premie redovisas som finansiell skuld. Det har initialt inte inneburit någon kostnad för företaget då en värdering av optionernas verkliga värde motsvarar den premie företaget har erhållit.

Skulden omvärderas löpande till verkligt värde genom tillämpning av en optionsvärderingsmodell, med beaktande av gällande villkor.

Värdeförändringar under optionens löptid redovisas som en finansiell post.

Om en syntetisk option utnyttjas av innehavaren regleras den finansiella skulden. Realiserat resultat ingår i resultatet som en finansiell post. Om de syntetiska optionerna förfaller värdelösa intäktsför den redovisade skulden.

I de fall en marknadsmässig premie inte har erlagts redovisas och värderas dessa i enlighet med IFRS 2. Grundläggande för IFRS 2 är att företaget bär den kostnad det har inneburit att inte erhålla en marknadsmässig premie. Kostnaden som initialt motsvaras av marknadsvärdet på skulden redovisas som ersättningar till anställda. I vissa fall periodiseras kostnaden över en intjänandeperiod. Skulden omvärderas löpande till verkligt värde och värdeförändringar redovisas i årets resultat.

Incitamentsprogram, konvertibelt förlagslån och teckningsoptioner

Moderbolaget har emitterat konvertibla förlagslån till personalen, som erlagt ett marknadsvärde. Redovisning av det konvertibla förlagslånet delas upp i en räntebärande skuld och en konverteringsrätt. Konverteringsrätten redovisas i eget kapital. Det initiala verkliga värdet för det konvertibla förlagslånet skulddel beräknas genom användning av marknadsräntan på utgivningsdagen för en likvärdig icke konvertibel obligation. Efter första redovisningstillfället redovisas skulden till upplupet anskaffningsvärde till dess den konverteras eller förfaller. Resterande del av likviden fördelas till konverteringsrätten och redovisas netto efter skatt i eget kapital och omvärderas inte. Utgivet konvertibelt förlagslån medför inte några personalkostnader. Vid en eventuell framtida konvertering av förlagslånet emitteras nya aktier som ökar eget kapital samtidigt som skulddelen överförs till eget kapital. Om konvertering ej sker återbetalas skulden till deltagarna på förfalldagen.

Moderbolaget har även emitterat teckningsoptioner till personalen. Teckningsoptionerna erbjuds vederlagsfritt, vilket innebär att deltagarna erhåller en förmån motsvarande marknadsvärdet. Marknadsvärdet vid tilldelning är beräknat med Black & Scholes värderingsformel. Förmånen och därtill hörande sociala avgifter redovisas i sin helhet som personalkostnad vid emitteringstillfället då intjänandevillkor saknas. Kostnaden för förmånen redovisas med en motsvarande ökning av eget kapital. Vid ett eventuellt framtida utnyttjande av teckningsoptioner erhåller moderbolaget en likvid motsvarande lösenkursen varvid nya aktier emitteras och lösenlikviden redovisas som en ökning av eget kapital.

Resultat per aktie

Resultat per aktie baseras på årets resultat i koncernen hänförligt till moderbolagets aktieägare dividerat med genomsnittligt utestående stamaktier.

Vid beräkningen av resultat per aktie efter utspädning justeras resultatet och det genomsnittliga antalet aktier för att ta hänsyn till effekter av potentiella stamaktier, vilka under rapporterade perioder härrör från konvertibla förlagslån och optioner utgivna till anställda. Utspädning från konvertibla förlagslån beräknas genom att öka antalet aktier med det totala antalet aktier som konvertiblerna motsvarar och öka resultatet med den redovisade räntekostnaden efter skatt. Potentiella stamaktier ses som utspädande endast under perioder då det leder till en lägre vinst eller större förlust per aktie.

Avsättningar

En avsättning skiljer sig från andra skulder genom att det råder ovisshet om betalningstidpunkt eller beloppets storlek för att reglera avsättningen.

forts. Not 1

En avsättning redovisas i Rapport över finansiell ställning när koncernen har en befintlig legal eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse och det är troligt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Avsättningar görs med det belopp som är den bästa uppskattningen av vad som krävs för att reglera den befintliga förpliktelsen på balansdagen. Om effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, beräknas avsättningar genom diskontering av det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar av pengars tidsvärde och, om det är tillämpligt, de risker som är förknippade med avsättningen.

En avsättning för förlustkontrakt redovisas när fördelarna som koncernen förväntas erhålla från ett kontrakt är lägre än de oundvikliga kostnaderna för att uppfylla förpliktelserna enligt kontraktet.

En avsättning för garantier redovisas när de underliggande produkterna eller tjänsterna säljs. Avsättningen baseras på historiska data om garantier och en sammanvägning av tänkbara utfall i förhållande till de sannolikheter som utfallen är förknippade med.

Omstrukturering

En avsättning för omstrukturering redovisas när det finns en fastställd, utförlig och formell omstruktureringsplan och omstruktureringen har antingen påbörjats eller blivit offentligt tillkännagiven. Ingen avsättning görs för framtida rörelsekostnader.

Skatt

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i resultatet utom då underliggande transaktion redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital.

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Till aktuell skatt hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas med utgångspunkt i skillnaden mellan redovisat och skattemässigt värde på tillgångar och skulder. En värdering görs baserat på de skattesatser och skatteregler som har beslutats eller aviserats per balansdagen. Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas i den mån det är sannolikt att de kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Eventualförpliktelser

En eventualförpliktelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

Moderbolagets redovisningsprinciper

Moderbolaget har upprättat sin årsredovisning enligt årsredovisningslagen och Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2 Redovisning för juridisk person. Även av Rådet för finansiell rapportering utgivna uttalanden för noterade företag tillämpas. RFR 2 innebär att moderbolaget i årsredovisningen för den juridiska personen ska tillämpa samtliga av EU antagna IFRS och uttalanden så långt det är möjligt inom ramen för årsredovisningslagen, tryggandelagen och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

Rekommendationen anger vilka undantag från och tillägg till IFRS som ska göras.

Skillnaderna mellan koncernens och moderbolagets redovisningsprinciper framgår nedan.

De nedan angivna redovisningsprinciperna för moderbolaget tillämpas konsekvent på samtliga perioder som presenteras i moderbolagets finansiella rapporter.

Klassificering och uppställningsformer

Moderbolagets resultaträkning och balansräkning är uppställda enligt årsredovisningslagens scheman, medan Rapport över totalresultat, Rapport över förändringar i eget kapital och Rapport över kassaflöden baseras på IAS 1 Utformning av finansiella rapporter respektive IAS 7 Rapport över kassaflöden. De skillnader mot koncernens rapporter som gör sig gällande i moderbolagets resultat- och balansräkningar utgörs främst av redovisning av finansiella intäkter och kostnader, anläggningstillgångar, eget kapital samt förekomsten av avsättningar som egen rubrik i balansräkningen.

Finansiella instrument

Moderbolaget tillämpar reglerna i IFRS 9.

Anteciperade utdelningar

Anteciperad utdelning från dotterföretag redovisas i de fall moderbolaget ensamt har rätt att besluta om utdelningens storlek och detta har beslutats innan moderbolaget publicerat sina finansiella rapporter.

Intresse- och dotterföretag

Andelar i intresse- och dotterföretag redovisas i moderbolaget enligt anskaffningsvärdemetoden.

Detta innebär att transaktionsutgifter inkluderas i det redovisade värdet för innehav i dotterföretag och intresseföretag. I koncernen däremot redovisas transaktionsutgifterna för dotterföretag direkt i resultatet.

Villkorade köpeskillningar värderas utifrån sannolikheten av att köpeskillningen kommer att utgå. Eventuella förändringar av avsättningen/fordran ökar/reducerar anskaffningsvärdet. I koncernredovisningen redovisas villkorade köpeskillningar till verkligt värde med värdeförändringar över resultatet.

Koncernbidrag och aktieägartillskott

I de fall moderbolaget lämnar aktieägartillskott aktiveras dessa som aktier och andelar i den mån nedskrivning inte erfordras.

Moderbolaget kan varken ge eller ta emot koncernbidrag på grund av dess skattemässiga status, se Skatt nedan.

Skatt

Moderbolaget beskattas enligt reglerna för investmentbolag. Det innebär att uppkomna kapitalvinster på aktier och andra delägarätter inte är skattepliktiga. Kapitalförluster är inte avdragsgilla.

Bolaget deklarerar en schablonintäkt på 1,5% av marknadsvärdet på noterade aktier som vid årets ingång innehafts mindre än ett år eller där ägarandelen (röstetalet) understiger 10% av rösterna. Mottagna utdelningar och ränteintäkter redovisas som skattepliktig intäkt. Räntekostnader och omkostnader är avdragsgilla liksom lämnad utdelning. Dessa regler leder till att moderbolaget normalt inte betalar någon inkomstskatt. Ratos koncernmässiga skattekostnad utgörs därför så gott som uteslutande av intresse- och dotterföretagens skatt.

Not 2 Rörelsesegment

Ratos är ett investeringsbolag vars verksamhet består av förvärv och utveckling av företrädesvis onoterade nordiska företag. Ratos ska över tid skapa högsta möjliga aktieägarvärde genom att som aktiv ägare förverkliga potentialen i ett antal utvalda bolag. Vid utgången 2018 består portföljen av 11 dotterföretag samt ett intresseföretag. Portföljbolagen verkar i olika branscher samt agerar strategiskt, operativt och finansiellt oberoende av varandra. Då Ratos dotterföretags verksamheter skiljer sig betydligt från varandra anses den mest relevanta uppdelningsgrunden för att kategorisera intäkter vara efter portföljbolag samt de branscher bolagen verkar i. Dessa två kategorier ger upplysning om det mest primära analysbehovet för Ratos-koncernen samt ger läsaren möjlighet att få förståelse för de olika branscher som Ratos är involverad i för att kunna bedöma konjunktürkänslighet för koncernen samt andra ekonomiska faktorer som kan påverka intäkterna.

Ratos ledning och styrelse, Ratos-koncernens "högsta verkställande beslutsfattare", följer upp verksamheten utifrån utvecklingen i Ratos samtliga bolag, utifrån Ratos finansiella målsättningar att vinsten i bolagsportföljen ska öka varje år och en konservativ belåning i portföljbolagen med en aggregerad skuldsättningskvot, inklusive Ratos AB, som ska understiga 2,5x (Nettoskuld/EBITDA).

MSEK	Netto-omsättning		Avskrivningar ¹⁾		Ränteintäkter		Räntekostnader		EBITA ²⁾		EBT ²⁾	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Bolag												
Aibel									159	-24	159	-24
airteam	918	820	-2	-36	0	0	-5	-7	89	77	83	37
Bisnode	3 690	3 555	-158	-153	1	1	-48	-75	464	397	321	280
Diab	1 496	1 439	-70	-72	1	1	-36	-30	-155	1	-181	-41
HENT	8 394	7 266	-11	-9	2	5	-4	-7	155	261	165	250
HL Display	1 554	1 445	-38	-36	0	0	-23	-25	96	43	69	17
Kvdbil	332	346	-12	-8	0	0	-3	-4	8	30	6	27
LEDiL	439	388	-16	-7	0	0	-9	-9	109	107	99	93
Oase Outdoors	421	409	-3	-7	0	0	-10	-9	36	53	26	40
Plantasjen	4 233	4 009	-126	-115	4	1	-154	-142	77	220	-116	51
Speed Group	738	513	-33	-22	0	0	-5	-2	-12	24	-32	10
TFS	841	882	-18	-32	0	0	-6	-2	-6	-4	-14	-30
Summa bolag i portföljen alla redovisade perioder	23 056	21 072	-485	-498	9	9	-303	-312	1 019	1 185	584	709
AH Industries		265								3		-2
Arcus										0		0
GS-Hydro		542		-15		0		-9		-70		-79
Gudrun Sjödén Group									10	23	10	23
Jøtul	70	944	-4	-48	0	1	-2	-23	0	-17	10	-46
Nebula		177		-15		0		-8		54		40
Serena Properties										18		33
Summa bolag avyttrade under redovisade perioder	70	1 929	-4	-77	0	1	-2	-44	10	11	20	-31
Summa bolag i portföljen	23 125	23 001	-489	-575	9	10	-305	-355	1 030	1 196	604	679

Tabellen fortsätter på nästa sida.

¹⁾ Avskrivningar på immateriella och materiella anläggningstillgångar.

²⁾ Dotterföretagens resultat ingår med 100% i koncernens resultat och investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden ingår med ägd andel före skatt.

forts. Not 2

MSEK	Nettoomsättning		Avskrivningar ¹⁾		Ränteintäkter		Räntekostnader		EBITA ²⁾		EBT ²⁾		
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	
Bolag													
AH Industries											-32	-32	
Arcus											33	33	
Gudrun Sjödén Group										36		36	
Jøtul										26		26	
Nebula											515	515	
Serena Properties											79	79	
Realisationsresultat										62	596	62	596
Nedskrivning Diab													-200
Nedskrivning och resultat från konkurs GS-Hydro											68		68
Nedskrivning HL Display													-350
Nedskrivning Plantasjen												-600	
Resultat från bolag	23 125	23 001	-489	-575	9	10	-305	-359	1 092	1 859	66	792	
Poster hänförliga till moderbolag och centrala bolag													
Operativa förvaltningskostnader			-4	-9					-117	-153	-117	-153	
Övriga intäkter och kostnader, inkl. transaktionskostnader		58							1	34	1	34	
Kostnader, vilka kommer att belasta portföljbolagen									2	0	2	0	
Finansiella poster					12	26	0	-1			-21	-16	
Övrigt/elimineringar					-8	-7	4	4					
Koncernen totalt	23 125	23 059	-492	-584	13	29	-301	-353	978	1 741	-69	658	

¹⁾ Avskrivningar på immateriella och materiella anläggningstillgångar.

²⁾ Dotterföretagens resultat ingår med 100% i koncernens resultat och investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden ingår med ägd andel före skatt.

MSEK	Räntebärande nettofordran (+)/ nettoskuld (-) ¹⁾		Koncernmässigt värde ²⁾	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Bolag				
Aibel			725	679
airteam	-84	-96	443	383
Bisnode	-1 378	-1 566	2 156	1 929
Diab	-890	-773	454	623
HENT	711	664	413	410
HL Display	-447	-503	621	566
Kvdbil	-37	-141	481	376
LEDiL	-301	-365	495	418
Oase Outdoors	-273	-278	188	155
Plantasjen	-2 434	-2 103	575	1 275
Speed Group	-69	28	278	297
TFS	-72	-39	246	239
Summa bolag i portföljen alla redovisade perioder	-5 274	-5 171	7 074	7 348
Gudrun Sjödén Group				183
Jøtul		-471		-34
Summa bolag avyttrade under redovisade perioder	0	-471	0	149
Summa bolag i portföljen	-5 274	-5 642	7 074	7 497
Övrigt/elimineringar ³⁾	1 725	2 318	1 627	2 163
Koncernen totalt	-3 549	-3 324	8 701	9 660

Nettoomsättning per geografisk område

MSEK	Nettoomsättning per geografiskt område	
	2018	2017
Norge	9 553	9 921
Sverige	5 809	4 554
Övriga Norden	2 338	2 219
Övriga Europa	4 141	4 874
Nordamerika	462	590
Övriga världen	822	1 056
	23 125	23 059

Ingen enskild kund svarar för mer än 10% av de totala intäkterna.

¹⁾ Exklusive aktieägarlån

²⁾ Innehavens visas till koncernmässiga värden, vilket motsvaras av koncernens andel i innehavens eget kapital, eventuella restvärden på koncernmässiga över- och undervärden reducerat med eventuella internvinster. Därutöver inkluderas även aktieägarlån.

³⁾ I koncernmässigt värde består övrigt av nettotillgångar i moderbolaget och centrala bolaget, varav likvida medel i moderbolaget 1 734 MSEK (2 226)

forts. Not 2

Omsättningsfördelning per bransch ¹⁾		
MSEK	2018	2017
Bygg		
airteam	918	820
HENT	8 394	7 266
	9 312	8 086
<i>Technology, Media, Telecom</i>		
Bisnode	3 690	3 555
Kvdbil	332	346
Nebula ²⁾	177	177
	4 022	4 078
<i>Industri</i>		
AH Industries ³⁾		265
Diab	1 496	1 439
GS-Hydro ⁴⁾		542
HL Display	1 554	1 445
LEDiL	439	388
	3 489	4 079
<i>Konsumentvaror/Handel</i>		
Jøtul ⁵⁾	70	944
Plantasjen	4 233	4 009
Oase Outdoors	421	409
	4 723	5 363
<i>Healthcare</i>		
TFS	841	882
	841	882
<i>Företagstjänster</i>		
Speed Group	738	513
	738	513
Omsättning centrala bolag		58
Summa	23 125	23 059

¹⁾ Endast dotterföretagens omsättning ingår. Intresseföretag redovisas enligt kapitalandelsmetoden.

²⁾ Nebula avyttrades juli 2017

³⁾ AH Industries avyttrades mars 2017

⁴⁾ GS-Hydro försattes i konkurs september 2017

⁵⁾ Jøtul avyttrades februari 2018

Not 3 Intäkternas fördelning

Koncernen

MSEK	2018	2017
<i>Nettoomsättningens fördelning</i>		
Varuförsäljning	8 434	9 921
Tjänsteuppdrag	5 113	4 735
Entreprenaduppdrag	9 312	8 086
Ersättningsbara utlägg	267	318
	23 125	23 059

Nedan beskrivs prestationsåtaganden samt viktiga bedömningar vid tillämpning av IFRS15.

Av koncernens totala nettoomsättning hänförs 84% (84%) till nedan dotterföretag.

Bisnode

Tjänsteuppdrag

Abonnemangsförsäljning

Prestationsåtagande är att ge kunden löpande åtkomst till databas samt ge kunden återkommande rådgivningstjänst genom abonnemangsförsäljning. Prestationsåtagandet uppfylls proportionellt över kontraktets tid. Förskottsbetalning sker normalt vid fastprisavtal, så kallade klick-baserade avtal faktureras i efterskott. Betalningsvillkor varierar mellan 10-60 dagar. Förskottsbetalning vid fastprisavtal. Intäkt redovisas i takt med uppfyllnad av prestationsåtagande. Bolaget besitter ingen skyldighet för retur, återbetalning eller garanti. Avtal innehåller fristående försäljningspris. I de fall rörlig ersättning (prisreduktion, mängdrabatt etc.) eller andra rabatter förekommer fördelas motsvarande till samtliga prestationsåtaganden på basis av deras relativa fristående försäljningspriser.

Engångsförsäljning

Prestationsåtagande är att vid en tidpunkt förse kunden åtkomst till databas, rådgivningstjänst samt utfärdande av certifikat. Prestationsåtagande uppfylls vid leverans av tjänst eller data till kund. Betalningsvillkor varierar mellan 10-60 dagar. Intäkt redovisas när prestationsåtagande uppfylls. Bolaget besitter ingen skyldighet för retur, återbetalning eller garanti. Avtal innehåller fristående försäljningspris. I de fall rörlig ersättning (prisreduktion, mängdrabatt etc.) eller andra rabatter förekommer fördelas motsvarande till samtliga prestationsåtaganden på basis av deras relativa fristående försäljningspriser.

Diab

Varuförsäljning

Kompositmaterial

Prestationsåtagandet är att leverera kompositmaterial till kund. Prestationsåtagandet uppfylls vid leverans av vara från fabrik till kund. Betalningsvillkor varierar mellan 30-120 dagar. Bolaget besitter ingen skyldighet för retur eller återbetalning. Garanti lämnas att produkten överensstämmer med specifikationen. Avtal innehåller fristående transaktionspris. I de fall rörlig ersättning (prisreduktion, mängdrabatt etc.) eller andra rabatter förekommer fördelas motsvarande till samtliga prestationsåtaganden på basis av deras relativa fristående försäljningspriser.

HENT

Entreprenaduppdrag

Företagets verksamhet består huvudsakligen av att genomföra kontraktsuppdrag (projekt) med en varaktighet av några månader till två till tre år och gäller för alla typer av bygg- och anläggningsprojekt. Prestationsåtagande är att uppföra byggnation åt kund. Överföring till kund sker löpande och intäktsredovisning sker över tid (succesiv vinstavräkning), då byggnationer uppförs på kundernas mark, det saknas alternativ användning för byggnader som uppförs samt det finns rätt till betalning. Succesiv vinstavräkning innebär att intäkter redovisas när arbetet fortskrider, baserat på färdigställandegraden. Graden av färdigställande bedöms på grundval av den utförda produktionen och beräknas normalt som förhållandet mellan nedlagda kostnader per bokslutsdatumet och beräknad totalkostnad för respektive projekt. Resultatföring sker från första månaden i ett projekt där en intäkt tas upp till motsvarande nedlagd kostnad för projektet. Så snart ett slutresultat kan uppskattas på ett tillförlitligt sätt börjar man löpande ta upp en vinst i förhållande till färdigställandegrad i projektet. Normalt faktureras kund månatligen med betalningsvillkor om normalt 30 dagar. Varje projekt har olika betalningsplaner. Fakturering sker antingen i takt med att arbetet fortskrider eller enligt avtalade betalningsplaner. Vid slutfaktura till kund uppgår betalningsvillkor normalt till 60 dagar. Upplupna intäkter som inte fakturerats redovisas som avtalstillgångar. Fakturerade intäkter som ännu inte har intjänats, redovisas som kortfristig avtalsskuld. Bolaget besitter ingen skyldighet

forts. Not 3

för retur eller återbetalning. Bolaget har en garantiförpliktelse och gör avsättning för reklamationsarbete. Uppskattade garantiavsättningar baseras på historiska data från liknande projekt. Garantiperioden är vanligtvis från tre till fem år. Avtal innehåller fristående försäljningspris.

HL Display

Varuförsäljning

Butiksinredning

Prestationsåtagande är att leverera butiksinredning till kund och åtagande uppfylls vid leverans. Betalningsvillkor varierar mellan 30-90 dagar. Bolaget besitter normalt ingen skyldighet för retur och återbetalning. Generella garantiåtaganden saknas, dock kan det förekomma i vissa individuella kundavtal. Avtal innehåller fristående försäljningspris. Månatliga avsättningar görs för bonus och rabatter.

Kundanpassade varor

Prestationsåtagande är att leverera butiksinredning till kund och åtagande uppfylls vid leverans. Betalningsvillkor varierar mellan 30-90 dagar. Bolaget besitter ingen skyldighet för retur och återbetalning. Generella garantiåtaganden saknas. Avtal innehåller fristående försäljningspris. Månatliga avsättningar görs för bonus och rabatter.

Tjänsteuppdrag

Design, frakt och installation

Försäljning av tjänster förekommer i begränsad omfattning. Prestationsåtagande är att designa, frakta eller installera varor till kund. Åtagande uppfylls vid slutleverans av tjänst till kund. Betalningsvillkor varierar mellan 30 -90 dagar. Bolaget besitter ingen skyldighet för retur eller återbetalning. Garantiåtaganden saknas. Avtal innehåller fristående försäljningspris. Installation och frakttjänster levereras av externa samarbetspartners och är separat prissatt.

Plantasjen

Varuförsäljning

Varuförsäljning av växter, snittblommor och trädgårdsutrustning

Prestationsåtagande är försäljning av bl.a växter, snittblommor och trädgårdsutrustning till kund i butik eller via webshop. Försäljning kan ske kontant eller genom kredit. Åtagandet uppfylls direkt vid kontantförsäljning i butik eller vid leverans från lager vid försäljning från webshopen. Vid kreditförsäljning sker intäktsredovisning vid fakturering. Betalningsvillkor varierar mellan 15-45 dagar. Skyldighet för retur varierar mellan 7-30 dagar. Garantiåtagande uppgår till 5 dagar för snittblommor och 12 månader för utomhusväxter. Avtal innehåller fristående försäljningspris, i de fall rörlig ersättning (prisreduktion eller mängdrabatter etc.) eller andra rabatter förekommer fördelas dessa till samtliga prestationsåtaganden baserat på deras relativa fristående försäljningspriser. På den svenska marknaden förekommer en kundklubb där köp registreras och resulterar i återbäring på 2% i form av bonuscheckar. Detta åtagande skuldförs och värderas enligt historiskt utfall.

Grossistverksamhet

Prestationsåtagande är försäljning av blommor till butiker främst inom dagligvaruhandeln. Åtagandet uppfylls vid leverans av varor till butik. Fakturering sker dagligen och intäktsförs i samband med fakturering. Betalningsvillkor varierar mellan 10-35 dagar. Skyldighet för retur och återbetalning finns. Kunderna rapporterar löpande avfall och returer, dessa volymer krediteras löpande på dagliga basis. Avsättningar för återbetalningar görs de sista 15 försäljningsdagarna och baseras på historiska data. Garantiåtaganden saknas. Avtal innehåller fristående försäljningspris, i de fall rörlig ersättning (prisreduktion eller mängdrabatter etc.) eller andra rabatter förekommer fördelas dessa till samtliga prestationsåtaganden baserat på deras relativa fristående försäljningspriser.

Not 4 Förvärvade och avyttrade verksamheter

Under 2018

Avyttrade dotterföretag

Kassflödeseffekt från avyttrade företag återfinns i not 30.

Avyttring av Jøtul

I mars 2018 slutfördes försäljningen av Ratos innehav i Jøtul om 93%. Företagsvärdet (enterprise value) uppgick till cirka 364 MNOK. Avyttringen medförde en realisationsvinst om 26 MSEK.

Avyttrade företag redovisade enligt kapitalandelsmetoden

Avyttring av Gudrun Sjödén Group

I september 2018 tecknade Ratos avtal om att sälja samtliga sina aktier i Gudrun Sjödén Group till ett försäljningspris motsvarande 225 MSEK för 30% av aktierna. Försäljningen avslutades i september 2018 och realisationsvinsten uppgick till 36 MSEK.

Förvärv inom dotterföretag

I januari köpte Kvdbil Smart Software 365 AB. Danska airteam förvärvade under första kvartalet aktier i Luftkontroll Energy i Örebro AB som är en ledande installatör av ventilationslösningar i Mälardalen för att expandera till Sverige. Per 1 mars 2018 förvärvade Speed Group samtliga aktierna i Samdistribution Logistik Sverige AB som är ledande logistikparten för svenska bokmarknaden. Under andra kvartalet förvärvade Bisnode SIDA Datum Serviss vilket var Dun & Bradstreets lettiska franchisepartner. I december förvärvade LEDiL aktier i Delivered Limited som är baserat i Hong Kong.

De förvärvade bolagen utgör dotterföretag i sina respektive koncerner. De dotterföretag som ingår i Ratos-koncernen vid årets slut och vars förvärv haft störst påverkan på Ratos finansiella rapporter presenteras nedan. Redovisade värden är slutgiltiga. Förvärvsrelaterade kostnader för ovan förvärv uppgår totalt till ca 3 MSEK och ingår i Övriga kostnader i koncernens resultaträkning 2018. Verkligt värde och nominellt värde på kundfordringar uppgår totalt till 17 MSEK. Inga kundfordringar bedöms som osäkra.

Förvärv av koncernföretag

– inom dotterföretag

MSEK	Inom airteam	Inom Speed Group
Immateriella anläggningstillgångar		36
Materiella anläggningstillgångar	0	4
Uppskjuten skattefordran		0
Omsättningstillgångar	11	29
Likvida medel	9	1
Uppskjuten skatteskuld		-8
Kortfristiga skulder	-8	-32

Netto identifierbara tillgångar och skulder

Goodwill	28	24
Överförd ersättning	40	53
varav kontant utbetald	26	42
varav villkorad köpeskilling		10
Förvärvsrelaterade kostnader	2	1
Förvärvad andel, %	75	100

forts. Not 4

Nettoomsättning från verksamheten Samdistribution Logistik Sverige AB, som ingår i koncernens resultaträkning sedan förvärvstidpunkten, uppgår till 158 MSEK. Resultat före skatt uppgår till 8 MSEK under samma period. För perioden januari till december uppgick nettoomsättningen till 184 MSEK och resultat före skatt till 7 MSEK. Verkligt värde och nominellt värde på kundfordringar uppgår till 10 MSEK. Inga kundfordringar bedöms som osäkra.

Nettoomsättning från verksamheten Luftkontroll Energy i Örebro AB som ingår i koncernens resultaträkning sedan förvärvstidpunkten uppgår till 55 MSEK. Resultat före skatt uppgår till 1 MSEK under samma period. För perioden januari till december uppgick nettoomsättningen till 59 MSEK och resultat före skatt till 2 MSEK. Verkligt värde och nominellt värde på kundfordringar uppgår till 6 MSEK. Inga kundfordringar bedöms som osäkra.

Avyttring inom dotterföretag

Under andra kvartalet avyttrade HENT sin bostadsutvecklingsverksamhet, dotterbolaget HENT Eiendomsinvest, till Fredensborg Bolig. Till avtalet finns en potentiell tilläggsköpeskilling om Fredensborg Bolig väljer att utnyttja en option kopplad till utbyggnad av ett projekt utanför Oslo. Försäljningen innebar en realisationsvinst om 84 MNOK inklusive potentiell tilläggsköpeskilling. I oktober sålde Speed Group sina aktier i Speed Production AB. Köpare var Inission Borås AB. Försäljningen är en renodling av Speed Groups tjänsteerbjudande där fokus ska ligga på logistik samt bemanning, rekrytering och utbildning. Försäljningen innebar en realisationsförlust om -12 MSEK.

Under 2017

Avyttrade dotterföretag

Kassafödeseffekt från avyttrade företag återfinns i not 30.

Avyttring av AH Industries

I mars 2017 avyttrade Ratos hela sitt innehav om 70% i AH Industries, i enlighet med det avtal som tecknades i december 2016. Avyttringen medförde en exitförlust om -32 MSEK.

Avyttring av Nebula

I maj 2017 tecknade Ratos avtal om att sälja samtliga sina aktier i Nebula till ett försäljningspris (equity value) motsvarande 110 MEUR (cirka 1 100 MSEK) för 100% av aktierna. Försäljningen avslutades i juli 2017. Ratos andel av försäljningspriset är 78 MEUR (752 MSEK) och exitvinsten uppgick till 515 MSEK.

Avyttring av Sophion Bioscience

I juni 2017 avyttrade Ratos Sophion Bioscience, den kvarvarande delen av det tidigare portföljbolaget Biolin Scientific. Ratos avyttrade den större delen av verksamheten inom Biolin Scientific redan i december 2016 genom försäljningen av affärsområdet Analytical Instruments. Avyttringen av Sophion Bioscience, som redovisats som en övrig nettotillgång i Ratos, medförde en mindre resultat-effekt för Ratos då innehavet sedan tidigare skrivits ner till förväntat exitvärde.

Avyttrade företag redovisade enligt kapitalandelsmetoden

Avyttring av kvarvarande andel i Arcus

I december 2016 noterades Ratos tidigare dotterbolag Arcus på Oslo Børs, varpå bolaget övergick till att vara ett intresseföretag till Ratos. I mars 2017 avyttrade Ratos sin kvarvarande andel om 24% till ett pris uppgående till 762 MNOK, motsvarande 47,40 NOK per aktie. Försäljningen medförde en exitvinst om 33 MSEK. Total exitvinst för försäljningen av Arcus uppgår till 1 437 MSEK varav 1 403 MSEK ingick i resultatet för 2016.

Avyttring av Serena Properties

I juni 2017 tecknade Ratos avtal om att sälja samtliga sina aktier i Serena Properties till ett försäljningspris (equity value) om 90 MEUR (cirka 0,9 miljarder SEK), varav Ratos andel uppgick till 50,4 MEUR (481 MSEK). Försäljningen slutfördes under tredje kvartalet 2017 och exitvinsten uppgick till 79 MSEK.

GS-Hydro försatt i konkurs

Under september 2017 har Ratos dotterbolag GS-Hydro Holding Oy och dess dotterbolag GS-Hydro Oy ansökt om konkurs. Egentliga Tavastlands tingsrätt fattade beslut om att försätta bolagen i konkurs under samma månad och en konkursförvaltare tog därmed över kontrollen över portföljbolaget GS-Hydro. Då Ratos inte längre har något inflytande över GS-Hydro konsolideras portföljbolaget inte längre i Ratos-koncernen. Innehavet klassificeras istället, från september 2017, som en finansiell tillgång och värderas till marknadsvärde. Eftersom Ratos inte förväntar sig att erhålla något i konkursen uppgår marknadsvärdet per sista december 2017 till noll. Ratos har heller inte några utestående åtaganden gentemot GS-Hydro.

Då det bokförda värdet på GS-Hydro var negativt vid tidpunkten för omklassificering från dotterbolag till finansiell tillgång uppstod en positiv resultat-effekt i koncernen, vilken uppgick till 68 MSEK och redovisas på raden Realisationsresultat från koncernföretag i koncernens resultaträkning.

Justerad förvärvsanalys i Plantasjen

Ratos förvärvade 99% av aktierna i Plantasjen i november 2016. Den preliminära förvärvsanalysen justerades under andra kvartalet 2017 i enlighet med nedan, vilket påverkat koncernens rapport över finansiell ställning. Den justerade förvärvsanalysen har inte inneburit några väsentliga förändringar i koncernens resultaträkning.

Plantasjen MSEK	Preliminär förvärvsanalys	Justerad förvärvsanalys
Varumärke	624	715
Kundrelationer	40	44
Övriga tillgångar	1 821	1 821
Innehav utan bestämmande inflytande	-11	-11
Uppskjuten skatteskuld	-148	-172
Övriga skulder	-3 486	-3 486
Netto identifierbara tillgångar och skulder	-1 159	-1 087
Goodwill	2 391	2 319
Överförd ersättning	1 232	1 232

forts. Not 4

Förvärv inom dotterföretag

Nebula slutförde förvärvet av web-hostingleverantören Sigmatic Oy under andra kvartalet, innan Ratos sålde hela Nebula-koncernen till Telia Company. Under andra kvartalet slutförde också Bisnode förvärvet av Global Group Digital Solutions AG, en tysk ledande leverantör av lösningar baserade på marknadsinformation. Plantasjen har utökat sitt erbjudande genom sitt förvärv av SABA Blommar AB med ytterligare 700 försäljningsställen inom dagligvaruhandeln från tidigare 40 trädgårdscarters.

De förvärvade bolagen utgör dotterföretag i sina respektive koncerner. De dotterföretag som ingår i Ratos-koncernen vid årets slut och vars förvärv haft störst påverkan på Ratos finansiella rapporter presenteras nedan.

Förvärv av koncernföretag – inom dotterföretag

MSEK	Inom Bisnode	Inom Plantasjen
Immateriella anläggningstillgångar	-1	16
Materiella anläggningstillgångar	5	1
Uppskjuten skattefordran	4	
Omsättningstillgångar	15	57
Likvida medel		8
Uppskjuten skatteskuld		-4
Kortfristiga skulder	-17	-65
Netto identifierbara tillgångar och skulder	6	13
Goodwill	73	7
Överförd ersättning	79	20

Not 5 Realisationsresultat från koncernföretag och investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden

Koncernen

Realisationsresultat vid försäljning av koncernföretag

MSEK	2018	2017
Nebula		515
GS-Hydro (resultat från konkurs)		68
AH Industries		-32
Jøtul	26	
Företag inom HENT-koncernen	90	7
Företag inom Bisnode-koncernen	0	1
Företag inom Speed-koncernen	-12	
	104	559

Realisationsresultat vid försäljning av investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden

MSEK	2018	2017
Företag inom HENT-koncernen	8	8
Gudrun Sjödén Group	36	
Serena Properties		79
Arcus		33
Aalborg Real Estate		40
	44	161

Moderbolaget

Resultat från andelar i koncernföretag

MSEK	2018	2017
Utdelning	114	572
Resultat vid avyttring av aktier	614	844
Nedskrivning	-836	-533
	-108	883

Resultat från andelar i intresseföretag

MSEK	2018	2017
Resultat vid avyttring av aktier		778
	0	778

Not 6 Andel av resultat från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden

Koncernen

MSEK	2018	2017
Resultatandelar		
Aibel	159	-24
Gudrun Sjödén Group	10	23
Serena Properties		18
Andel av resultat från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden, ägda av koncernföretag	2	2
	171	19
Andel av skatt från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	-38	-17
	133	2

Not 7 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares och styrelsens ersättningar

Medelantalet anställda

	2018		2017	
	Totalt	Varav kvinnor, %	Totalt	Varav kvinnor, %
Moderbolaget	26	38	36	46
Koncernföretag	9 026	36	9 951	41
Koncernen totalt	9 052		9 987	
<i>Varav i:</i>				
Sverige	2 982	35	2 626	44
Norge	1 718	22	2 035	35
Finland	335	54	541	39
Danmark	414	33	585	30
Australien	11	18	9	22
Belgien	162	30	166	33
Bosnien-Hercegovina	5	60	2	50
Ecuador	120	8	126	7
Estland	54	93	50	94
Frankrike	111	58	147	54
Förenade Arabemiraten	7	29	7	29
Indien	9	33	10	40
Indonesien	9	67	8	63
Italien	302	9	291	13
Japan			3	39
Kanada			3	67
Kina	395	39	556	31
Kroatien	46	54	42	60
Lettland	4	25		
Litauen	213	29	224	31
Nederländerna	34	73	53	50
Polen	508	55	553	60
Rumänien	8	38	11	45
Ryssland	15	33	21	43
Schweiz	97	44	99	36
Serbien	24	71	26	73
Singapore			8	13
Slovakien	28	79	32	84
Slovenien	92	42	100	58
Spanien	264	76	358	68
Storbritannien	204	29	266	31
Sydkorea	11	55	55	20
Thailand	17	59	13	62
Tjeckien	105	44	109	62
Tyskland	464	47	448	46
Ungern	76	51	85	58
USA	142	41	246	24
Österrike	64	55	74	54
Andra länder	2	50	1	0
	9 052		9 987	

Könsfördelning i styrelse och bland ledande befattningshavare

	2018-12-31 Andel kvinnor	2017-12-31 Andel kvinnor
Styrelse		
Moderbolaget	33%	43%
Koncernen totalt	23%	18%
Företagsledning		
Moderbolaget	17%	17%
Koncernen totalt	39%	28%

Koncernen – Löner och andra ersättningar

	Styrelse och ledande befattningshavare	Övriga anställda	Summa
MSEK			
2018			
Koncernen, totalt	310	4 309	4 619
(varav tantiem)	(39)		(39)
Varav i Sverige	119	1 310	1 429
(varav tantiem)	(12)		(12)
Varav i övriga länder	191	2 999	3 190
(varav tantiem)	(27)		(27)
Antal personer	238		

2017

Koncernen, totalt	273	4 318	4 590
(varav tantiem)	(27)		(27)
Varav i Sverige	112	1 150	1 261
(varav tantiem)	(11)		(11)
Varav i övriga länder	161	3 168	3 329
(varav tantiem)	(16)		(16)
Antal personer	224		

Sociala kostnader

	2018	2017
MSEK		
Sociala kostnader	1 261	1 258
(varav pensionskostnader)	(331)	(332)

Av koncernens pensionskostnader avser 45 MSEK (36) styrelse och ledande befattningshavare i koncernens företag. Koncernens utestående pensionsförpliktelser till dessa uppgår till 14 MSEK (14).

Moderbolaget – Löner och andra ersättningar

	2018	2017
MSEK		
Ledande befattningshavare, VD och vVD		
Medelantal personer ¹⁾	6	6
Löner och andra ersättningar ²⁾	27	34
(varav bonus) ³⁾	(4)	(3)
Löner och andra ersättningar, övriga anställda	18	31
Summa	46	65

¹⁾ Per balansdagen var antalet personer sex (fem)

²⁾ Exklusive semestertillägg

³⁾ Rörig ersättning avser bonus hänförlig till 2018. Utbetalning sker med 50% under 2019 och 50% under 2020.

Sociala kostnader

	2018	2017
MSEK		
Sociala kostnader	26	35
(varav pensionskostnader)	(11)	(17)

Av moderbolagets pensionskostnader avser 2,1 MSEK VD (4,2 avser både VD och vVD).

Ersättning till styrelse och ledande befattningshavare

Riktlinjer och principer för ersättning till ledande befattningshavare

De riktlinjer för ersättnings- och incitamentssystem för ledande befattningshavare som redogörs för nedan beslutades av årsstämman 2018. Den väsentliga skillnaden mellan föregående års riktlinjer är att det långsiktiga incitamentssystemet bestående av ett köptionsprogram och ett syntetoptionsprogram har ersatts med ett teckningsoptionsprogram samt ett konvertibelprogram. I övrigt är riktlinjerna i huvudsak överensstämmande med de riktlinjer som beslutades på årsstämman 2017. Riktlinjerna har tillämpats under hela 2018.

Incitamentssystem för bolagets affärsorganisation är av stor strategisk betydelse för Ratos. Mot denna bakgrund har ett ersättnings- och incitamentssystem tagits fram som ska erbjuda konkurrenskraftiga villkor samtidigt som bolagets medarbetare motiveras att verka i aktieägarnas intresse.

Incitamentssystemet består av ett antal komponenter – fast lön, rörlig kontant lön, pensionsavsättningar, teckningsoptioner samt konvertibler – och vilar på fem grundläggande principer.

- Ratos medarbetare ska erbjudas konkurrenskraftiga villkor i en bransch där konkurrensen kring kvalificerade medarbetare är hård
- Såväl individuella insatser som gruppens prestationer ska gå att koppla till av styrelsen tydligt uppsatta mål
- Rörlig kontant lön som utbetalas till ledande befattningshavare ska kopplas till gemensamma och individuella årligen fastställda mål. Målen är både kvantitativa och kvalitativa och syftar till att uppfylla Ratos långsiktiga strategi och den resultatutveckling som kommer aktieägarna till godo
- Styrelsen fastställer årligen ett tak för den sammantagna rörliga lönen, vilken maximalt ska uppgå till cirka 0,6 procent av bolagets eget kapital vid ingången av verksamhetsåret
- Ratos nyckelpersoner ska uppmuntras till en samsyn med bolagets aktieägare vilken åstadkoms genom rimligt avvägda incitamentsprogram där medarbetarna tar del av kursstegringar

Pensionsförmånerna ska så långt möjligt bestå av avgiftsbestämda pensionslösningar, men vissa pensionsförmåner som följer ITP-planen är förmånsbestämda. Det finns inte någon avtalad pensionsålder.

Styrelsen ska ha rätt att frågå dessa riktlinjer om särskilda skäl föreligger i ett enskilt fall.

Rörlig kontantlön till ledande befattningshavare

Den rörliga kontantlönen är knuten till gemensamma och individuella årligen fastställda mål. Målen är både kvantitativa och kvalitativa och syftar till att uppfylla Ratos långsiktiga strategi. Under 2018 har förändringar skett av kriterierna för och beräkningarna av utfallet av rörlig kontantlön, i huvudsak genom borttagandet av kriterierna avseende tillväxt i rörelsens kassaflöde för portföljen samt utvecklingen av Ratos substansvärde (NAV). I övrigt beslöt styrelsen att lämna strukturen för den rörliga kontantlönen i huvudsak oförändrad då denna bedöms vara marknadsmässig och ändamålsenlig.

Rörlig kontantlön utbetalas över två år och fördelas med 50% per år. Kostnaden för respektive års rörliga lön kostnadsförs i sin helhet det år ersättningen intjänats. Ett tak har fastställts i förhållande till respektive ledande befattningshavares fasta lön och kan för 2018 maximalt uppgå till 100% av fast lön.

Uppföljning och utvärdering av rörlig kontantlön görs kring årsskiftet. Måloppfyllelsen för den verkställande direktören och bolagsledningen följs upp och utvärderas av Ersättningsutskottet och fastställs sedan av styrelsen efter förslag av Ersättningsutskottet.

Konvertibelt förlagslån och teckningsoptioner utställda under 2018

Årsstämman 2018 beslutade om införande av långsiktigt incitamentsprogram för VD och övriga nyckelpersoner i Ratos bestående av konvertibler och teckningsoptioner (nedan gemensamt "Instrumenten"), där deltagare i programmet äger fritt bestämma hur stor andel utav erbjudna Instrument som ska utgöras av konvertibler (som löper under högst 4 år) och/eller teckningsoptioner (som löper under högst 5 år). En förutsättning för tilldelning av teckningsoptionerna är att medarbetaren har ingått avtal angående återköp m.m. med bolaget enligt vilket bl.a. bolaget eller av bolaget anvisad köpare har en rätt att återköpa teckningsoptioner om deltagarens anställning upphör.

Ratos har med anledning av incitamentsprogrammet emitterat och tilldelat totalt 1 240 000 Instrument till deltagarna, fördelat på 724 528 konvertibler och 515 472 teckningsoptioner, vid tidpunkten för emissionen av instrumenten. Ratos konvertibla förlagslån uppgår till nominellt drygt 19 miljoner SEK. En konvertibel ger rätt att teckna en aktie till en konverteringskurs om 26,64 kronor.

Ökningen av bolagets aktiekapital kan vid fullt utnyttjande av Instrumenten uppgå till högst 3 906 000 SEK (förutsatt nuvarande kvotvärde och att ingen omräkning skett enligt villkoren), vilket motsvarar en utspädning om cirka 0,39 procent av aktierna i Ratos, beräknat på antalet utestående aktier vid tidpunkten för emissionen av instrumenten.

Värdering av teckningsoptionerna har utförts enligt sedvanlig värderingsmodell (Black & Scholes), där volatilitet har antagits vara 24,0% och riskfri ränta till 0,11%. Teckningskursen är 125% av den volymvägda genomsnittskursen enligt Nasdaq Stockholms officiella kurslista för aktier av serie B under perioden 8 maj till och med den 18 maj 2018. Då teckningsoptionerna erbjöds kostnadsfritt till deltagarna erhåller de en förmån motsvarande marknadsvärdet på teckningsoptionerna vid tilldelning (optionspremien). Nettokostnaden för deltagare, efter subventionering, uppgår till cirka 50 procent av förmånsvärdet.

Köptionsprogram utställda under åren 2013-2017

Årsstämmorna från 2001 och fram till och med 2017 har beslutat om köptionsprogram riktade till ledande befattningshavare och andra nyckelpersoner inom Ratos. Styrelseledamöter i Ratos omfattas inte av erbjudandet. Medarbetarna har erlagt marknadsmässig premie för köptionsprogram i samtliga program. Förvärv av köptionsprogram subventioneras genom att köparen erhåller kontant extra ersättning motsvarande högst 50% av optionspremien efter avdrag för 55% schablonskatt, varvid ersättningen fördelas till lika delar över fem år. Utbetalning av ersättningen är i normalfallet villkorad av fortsatt anställning samt fortsatt innehar från Ratos förvärvade optioner eller aktier förvärvade genom optionerna. Köptionsprogrammen är utställda på återköpta aktier och har en löptid om drygt 4 år.

Syntetiska optioner utställda under åren 2007-2017

Årsstämman 2017 beslutade, i likhet med årsstämmorna sedan 2007, om ett kontantavräknat optionsprogram relaterat till Ratos investeringar i bolagen. Programmet genomförs genom utgivande av syntetiska optioner som överläts till marknadpris. Programmet ger VD och andra nyckelpersoner inom Ratos möjlighet att ta del av investeringsutfallet i de enskilda bolagen. Optionerna relaterade till en enskild investering har endast ett värde om Ratos årliga avkastning på investeringen överstiger 8%. Det sammanlagda värdet av utställda optioner enligt 2017 års optionsprogram vid sluttidpunkten är högst 5% av skillnaden mellan faktiskt realiserat värde för Ratos investering vid sluttidpunkten och lösenpriset uppräknat med 8% per år. Förvärv av syntetiska optioner subventioneras genom att optionsköparen erhåller kontant extra ersättning motsvarande högst 50% av optionspremien upp till 5% av Ratos totala investering i det aktuella portföljbolaget efter avdrag för 55% schablonskatt, varvid ersättningen fördelas till lika delar över fyra år och förutsätter i normalfallet att vederbörande är fortsatt verksam i Ratos-koncernen och fortsatt innehar från Ratos förvärvade optioner.

forts. Not 7

Ersättning till Ratos styrelse och ledande befattningshavare

2018 MSEK	Styrelsearvode/ grundlön ¹⁾	Rörlig ersättning ²⁾	Övriga förmåner ³⁾	Pensions- kostnad	Summa	Pensions- förpliktelser
Per-Olof Söderberg, styrelsens ordförande	1,1	-	-	-	1,1	-
Annette Sadolin, styrelseledamot	0,6	-	-	-	0,6	-
Jan Söderberg, styrelseledamot	0,6	-	-	-	0,6	-
Karsten Slotte, styrelseledamot	0,6	-	-	-	0,6	-
Ulla Litzén, styrelseledamot	0,6	-	-	-	0,6	-
Jonas Wiström, VD	6,9	1,1	0,4	2,1	10,6	-
Andra ledande befattningshavare ⁴⁾	16,1	3,2	1,1	5,1	25,6	-

¹⁾ Grundlön exklusive semestertillägg. Styrelsearvodet avser arvode för stämмоåret maj 2018 till och med maj 2019.

²⁾ Rörlig ersättning avser bonus hänförlig till 2018. Utbetalning sker med 50% under 2019 och 50% under 2020. Rörlig ersättning inkluderar även subventioner för teckningsoptioner.

³⁾ Övriga förmåner består av förmån för teckningsoption. Bilförmån ingår med immateriellt värde.

⁴⁾ Omfattar åtta personer som ingått i ledningsgruppen under 2018, fem av dem under delar av året. Per 2018-12-31 uppgår antalet till sex. Beloppen omfattar även ersättning för två personer som slutat under året, samt en person som slutat under januari 2019. Beloppen omfattar ersättning under uppsägningstiden för dessa tre personer.

Ersättning till Ratos styrelse och ledande befattningshavare

2017 MSEK	Styrelsearvode/ grundlön ¹⁾	Rörlig ersättning ²⁾	Övriga förmåner ³⁾	Pensions- kostnad	Summa	Pensions- förpliktelser
Per-Olof Söderberg, styrelsens ordförande ⁴⁾	0,5	-	-	-	0,5	-
Jonas Wiström, fd styrelsens ordförande ⁵⁾	1,2	-	-	-	1,2	-
Jan Söderberg, styrelseledamot	0,5	-	-	-	0,5	-
Annette Sadolin, styrelseledamot	0,5	-	-	-	0,5	-
Karsten Slotte, styrelseledamot	0,5	-	-	-	0,5	-
Charlotte Strömberg, styrelseledamot ⁶⁾	0,6	-	-	-	0,6	-
Ulla Litzén, styrelseledamot ⁶⁾	0,6	-	-	-	0,6	-
Jonas Wiström, VD ⁷⁾	-	-	-	-	-	-
Magnus Agervald, VD ⁸⁾	13,2	1,6	-	4,1	18,9	-
Bo Jungner, vVD tom 2017-02-28 ⁹⁾	2,3	-	-	0,1	2,4	-
Andra ledande befattningshavare ¹⁰⁾	9,9	4,0	0,1	3,6	17,6	-

¹⁾ Grundlön exklusive semestertillägg. Styrelsearvodet avser arvode för stämмоåret april 2017 till och med maj 2018.

²⁾ Rörlig ersättning avser bonus hänförlig till 2017. Utbetalning sker med 50% under 2018 och 50% under 2019. Rörlig ersättning inkluderar även subventioner på köpoptioner och syntetiska optioner för under året förvärvade optioner. Utbetalning sker under 5 respektive 4 år.

³⁾ Bilförmån.

⁴⁾ Per-Olof Söderberg tillträdde som styrelsens ordförande 2017-12-13. Ersättning betalas enligt stämmobeslut 2017, utan förändring.

⁵⁾ Jonas Wiström var styrelsens ordförande fram till 2017-12-12 och är därefter styrelseledamot och VD. Styrelsearvode erhålls endast för mandatperioden från årsstämman fram till och med 31 december.

⁶⁾ Fakturerat arvode med hänsyn tagen till sociala avgifter.

⁷⁾ Jonas Wiström tillträdde som VD 2017-12-13. Ingen ersättning i rollen som VD har utgått under 2017.

⁸⁾ Magnus Agervald lämnade som VD i Ratos 2017-12-12. Grundlön omfattar även ersättning för uppsägningstid om 12 månader. Ersättningen betalas ut under 12 månader och avräknas mot eventuell erhållen ersättning från annan part. Uppsägninglönen är semesterlöne- och pensionsgrundande.

⁹⁾ Grundlön omfattar även ersättning under uppsägningstid. Denna ersättning är ej semesterlöne- eller pensionsgrundande.

¹⁰⁾ Omfattar sex personer som ingått i ledningsgruppen under 2017, två av dem under delar av året. Per 2017-12-31 uppgår antalet till fem. Beloppen omfattar även ersättning under uppsägningstid för ledningsperson som slutat under året.

Ersättningar till VD¹⁾

Rörlig ersättning

Den rörliga ersättningens storlek beslutas diskretionärt av styrelsen på förslag av ersättningsutskottet och inom ramen för den totala rörliga ersättningen till ledande befattningshavare och andra nyckelpersoner. Förvärv av teckningsoptioner subventioneras inom ramen för incitamentsprogram för ledande befattningshavare.

Pensionsvillkor

Pensionspremie uppgår till 30% av den fasta lönen. Pensionen är avgiftsbestämd. Det finns inte någon avtalad pensionsålder.

Villkor för avgångsvederlag

Vid uppsägning från bolagets eller vds sida gäller en uppsägningstid om sex (sex) månader. Det finns inget avtal om avgångsvederlag.

forts. Not 7

Andra ledande befattningshavare

Rörlig ersättning

För ersättning till övriga ledande befattningshavare, se tabell på föregående sida.

Pensionsvillkor

Pensionsförmånerna består av avgiftsbestämda pensionslösningar. Det finns inte någon avtalad pensionsålder.

Villkor för avgångsvederlag

Vid uppsägning från Bolagets eller ledande befattningshavares sida gäller normalt en uppsägningstid om tre till sex månader. Det finns inget avtal om avgångsvederlag i något anställningsavtal.

Köpooptioner Innehav 2018-12-31 ¹⁾	2014 Antal	2015 Antal	2016 Antal	2017 Antal	2018 Antal	Förmån
Styrelsens ordförande ²⁾	-	-	-	-	-	-
Övriga styrelseledamöter ²⁾	-	-	255 000	-	-	-
Jonas Wiström, VD ²⁾³⁾	-	-	260 000	-	-	-
Andra ledande befattningshavare	50 000	10 000	23 000	45 000	-	-

Innehav 2017-12-31 ¹⁾	2013 Antal	2014 Antal	2015 Antal	2016 Antal	2017 Antal	Förmån
Styrelsens ordförande ²⁾	-	-	-	-	-	-
Övriga styrelseledamöter ²⁾	-	-	-	255 000	-	-
Jonas Wiström, VD (fr o m 2017-12-13) ²⁾³⁾	-	-	-	260 000	-	-
Andra ledande befattningshavare	48 000	140 000	66 100	110 000	87 500	-

¹⁾ Avser eget och närståendes innehav, inkl. övertilldelning.

²⁾ Optioner i Ratos utställda av Ratos huvudägare. Förvärv har skett till marknadsvärde. Värdering har utförts enligt sedvanlig värderingsmodell (Black & Scholes). Köpooptionerna löper till och med den 18 mars 2021. Utnyttjande av köpooptionerna för köp av aktier i Ratos kan ske under perioden 1 oktober 2019 - 19 mars 2021. Varje köpooption ger rätt att köpa en B-aktie i Ratos av utställarna. Lösenpriset skall motsvara 125 procent av genomsnittet av den för varje handelsdag under perioden 12-16 september 2016 framräknade volymvägda betalkursen för Ratos B aktie på Nasdaq Stockholm, med hänsyn tagen till utdelning. Programmet har utarbetats av huvudägarna tillsammans med externa rådgivare.

³⁾ Jonas Wiströms innehav avser optioner utställda av huvudägare förvärvade under tiden som styrelsens ordförande.

Syntetiska optioner utställda under åren 2007-2017

MSEK	2018			2017		
	Inbetald premie	Erhållen likvid vid inlösen	Förmån	Inbetald premie	Erhållen likvid vid inlösen	Förmån
Styrelsen	-	-	-	-	-	-
VD och andra ledande befattningshavare	-	0,2	-	1,0	1,5	-

Tecknings- och köpooptioner utställda av Ratos

	2018-12-31				2017-12-31	
	Teckningsoptioner		Köpooptioner		Köpooptioner	
	Antal optioner	Motsvarande antal aktier	Antal optioner	Motsvarande antal aktier	Antal optioner	Motsvarande antal aktier
Utestående vid periodens ingång			2 318 000	2 318 000	3 224 700	3 259 176
Utställda	515 472	515 472	-	-	242 500	242 500
Omräkning på grund av utdelning						
Återköpta	-85 661	-85 661				
Förfallna ¹⁾			-585 900	-585 900	-1 149 200	-1 183 676
Utestående vid periodens utgång	429 811	429 811	1 732 100	1 732 100	2 318 000	2 318 000
varav inlösenbara	0					

¹⁾ Lösenpris köpooptionerna uppgår till 56,9 SEK per aktie (72,0), aktiekurs då optionerna förföll 33,1 SEK (42,4).

Upplysningar om utställda tecknings- och köpooptioner under perioden

Varje option berättigar till inköp av en aktie.

	2018 ¹⁾	2017 ²⁾
Förfalltidpunkt	2023-06-08	2022-03-18
Lösenpris per aktie vid utställandet, SEK	37,11	43,60
Sammanlagda optionspremieinbetalningar, MSEK	-	1,1
Förmånsvärde inkl sociala avgifter	2,2	
Sammanlagda inbetalningar till Ratos om aktierna förvärvas, MSEK	16,0	10,6

¹⁾ Avser enbart teckningsoptioner

²⁾ Avser enbart köpooptioner

forts. Not 7

Optionsvillkor för utestående köpoptioner

Förfallotidpunkt	Optionspris kr/option	Lösenpris kr/aktie	Rätt att köpa antal aktier	2018-12-31		2017-12-31	
				Antal optioner	Motsvarande antal aktier	Antal optioner	Motsvarande antal aktier
2018-03-20	11,50	56,90	1,00			585 900	585 900
2019-03-20	7,30	48,50	1,00	574 500	574 500	574 500	574 500
2020-03-20	6,50	52,10	1,00	462 100	462 100	462 100	462 100
2021-03-19	4,80	41,50	1,00	453 000	453 000	453 000	453 000
2022-03-18	4,50	43,60	1,00	242 500	242 500	242 500	242 500
				1 732 100	1 732 100	2 318 000	2 318 000
Maximal utökning av antalet aktier i förhållande till utestående aktier vid periodens slut					0,5%		0,7%

Kontantbelopp som bolaget kan erhålla vid lösen av utestående optioner uppgår till 81 MSEK (121).

Optionsvillkor för utestående teckningsoptioner

Förfallotidpunkt	Optionspris kr/option	Lösenpris kr/aktie	Rätt att köpa antal aktier	2018-12-31	
				Antal optioner	Motsvarande antal aktier
2023-06-08	3,30 ¹⁾	37,11	1,00	429 811	429 811
				429 811	429 811

¹⁾ Då teckningsoptionerna erbjöds vederlagsfritt till deltagarna erhåller de en förmån motsvarande marknadsvärdet på teckningsoptionerna vid tilldelning (optionspremien). Nettokostnaden för deltagare, efter subventionering, uppgår till cirka 50 procent av förmånsvärdet.

Incitamentsprogram i Ratos dotterföretag

Ratos arbetar aktivt för att en incitamentsstrategi ska finnas för styrelsen och ledande befattningshavare i de bolag som Ratos investerar i. Det förekommer olika typer av incitamentsprogram, som omfattar aktier, aktieägarlån, teckningsoptioner, syntetiska optioner och syntetiska aktier. Investering genomförs på marknadsmässiga villkor, med vissa undantag.

Dessa undantag har inte haft någon betydande inverkan på Ratos-koncernens resultat- och balansräkning. Sammanlagt uppgår finansiella skulder avseende syntetiska optioner i Ratos-koncernen till 183 MSEK (159). Under året påverkades koncernens resultat med -24 MSEK (-9) avseende syntetiska optionsskulder.

Not 8 Arvode och kostnadsersättning till revisorer

MSEK	2018		2017	
	Koncernen	Moderbolaget	Koncernen	Moderbolaget
Huvudansvarig revisor PwC				
Revisionsuppdrag	16	2	19	2
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	1	0	1	0
Skatterådgivning	1		2	0
Andra uppdrag	0		2	1
Övriga revisorer				
Revisionsuppdrag	7		10	
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	0		0	
Skatterådgivning			0	
Andra uppdrag	0		0	
	26	2	35	3

Koncernen

Av revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget avser 1 MSEK (1) PwC Sverige, av arvoden för skatterådgivning avser 0 MSEK (0) PwC Sverige och av andra uppdrag avser 0 MSEK (1) PwC Sverige.

Moderbolaget

För moderbolaget avser revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget 0 MSEK (0) PwC Sverige.

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och vd's förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter. Allt annat avser uppdrag utöver revisionsuppdraget.

Not 9 Finansiella intäkter och kostnader

Koncernen

2018

Finansiella intäkter ¹⁾

MSEK

	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde via resultat- räkningen	Övriga finansiella skulder	Total
Ränteintäkter	13	0		13
Resultat vid avyttring		2		2
Värdeförändring, syntetiska optioner		23		23
Värdeförändring villkorade köpeskillingar		11		11
Värdeförändring, derivat				
- säkringsredovisade		8		8
- ej säkringsredovisade		5		5
Övriga finansiella intäkter	0			0
	13	49		62
Finansiella kostnader ¹⁾				
Räntekostnader		-1	-301	-301
Räntekostnader, konvertibelt förlagslån	-1			-1
Värdeförändring, syntetiska optioner		-47		-47
Värdeförändring, derivat				
- ej säkringsredovisade		-2		-2
Övriga finansiella kostnader		-5	-57	-63
Netto, valutakursförändring			-24	-24
Nedskrivningar	-3			-3
	-4	-55	-382	-441
Pensioner, räntekostnad				-9
				-450

¹⁾ Klassificering enligt IFRS 9 som tillämpas från 1 januari 2018.

Koncernen

2017

Finansiella intäkter ²⁾

MSEK

	Verkligt värde via resultatet – Innehas för handel	Låne- och kundfordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Övriga finansiella skulder	Total
Ränteintäkter		29			29
Utdelning			2		2
Resultat vid avyttring			0		0
Värdeförändring, syntetiska optioner	21				21
Värdeförändring villkorade köpeskillingar	0				0
Värdeförändring, derivat					
- säkringsredovisade	15				15
- ej säkringsredovisade	9				9
Övriga finansiella intäkter		0			0
	46	29	2		77
Finansiella kostnader ²⁾					
Räntekostnader				-353	-353
Värdeförändring, syntetiska optioner	-31				-31
Värdeförändring villkorade köpeskillingar	-22				-22
Värdeförändring, derivat					
- säkringsredovisade	-9				-9
- ej säkringsredovisade	-6				-6
Övriga finansiella kostnader				-53	-53
Netto, valutakursförändring				-19	-19
	-68			-425	-493
Pensioner, räntekostnad					-7
					-500

²⁾ Klassificering enligt IAS 39 som tillämpades fram till 31 december 2017.

Ränteintäkter hänförliga till finansiella tillgångar ej värderade till verkligt värde i resultatet uppgår till 13 MSEK (29). Räntekostnader hänförliga till finansiella skulder ej värderade till verkligt värde i resul-

tatet uppgår till 301 MSEK (353). I årets resultat har redovisat 7 MSEK (7) som avser ineffektivitet i kassaflödessakringar. Koncernen har inga verkligt värdesakringar.

forts. Not 9

Moderbolaget

2018

Finansiella intäkter ¹⁾

MSEK

	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde via resultat- räkningen	Övriga finansiella skulder	Total
Ränteintäkter	0			0
Resultat vid avyttring		2		2
Värdeförändring, syntetiska optioner		1		1
Netto, valutakursförändring	6			6
Övriga finansiella intäkter	4			4
	10	3		14

Finansiella kostnader ¹⁾

Räntekostnader			0	0
Räntekostnader, konvertibla förlagslån	-1			-1
Värdeförändring, syntetiska optioner		-23		-23
Övriga finansiella kostnader			-6	-6
	-1	-23	-6	-29

¹⁾ Klassificering enligt IFRS 9 som tillämpas från 1 januari 2018.

Moderbolaget

2017

Finansiella intäkter ²⁾

MSEK

	Verkligt värde via resultatet – Innehas för handel	Låne- och kundfordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Övriga finansiella skulder	Total
Ränteintäkter		0			0
Utdelning			2		2
Värdeförändring, syntetiska optioner	10				10
Netto, valutakursförändring		12			12
	10	12	2		24

Finansiella kostnader ²⁾

Räntekostnader				0	0
Värdeförändring, syntetiska optioner	-13				-13
Övriga finansiella kostnader				-8	-8
	-13			-8	-21

²⁾ Klassificering enligt IAS 39 som tillämpades fram till 31 december 2017.

Ränteintäkter hänförliga till finansiella tillgångar ej värderade till verkligt värde via resultatet uppgår till 0 MSEK (0 MSEK). Räntekostnader hänförliga till finansiella skulder ej värderade till verkligt värde via resultatet uppgår till 0 MSEK (0 MSEK).

Not 10 Skatter

Redovisat i resultaträkningen

MSEK	2018	2017
Periodens skattekostnad	-258	-180
Justering av skatt hänförlig till tidigare år	-2	-2
Uppskjuten skatt, netto	105	-52
	-155	-234
Andel i intresseföretags skatt	-38	-17
Totalt redovisad skattekostnad i koncernen	-193	-251

Avstämning effektiv skatt

MSEK	2018	2017
Resultat före skatt	-69	658
Avgår resultat från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	-171	-19
	-240	639
Skatt enligt gällande skattesats, 22%	53	-140
Effekt av särskilda skatteregler för investmentbolag	10	14
Effekt av andra skattesatser i andra länder	8	-9
Ej avdragsgilla kostnader	-227	-177
Ej skattepliktiga intäkter	58	171
Ökning av underskottsavdrag utan motsvarande aktivering av uppskjuten skatt	-80	-107
Nedskrivning av tidigare aktiverade underskottsavdrag	-7	-2
Utnyttjande av tidigare ej aktiverade underskottsavdrag	35	7
Aktivering av tidigare ej aktiverade underskottsavdrag	0	8
Skatt hänförlig till tidigare år	-2	-2
Effekt av ändrade skattesatser / skatteregler	-1	13
Övrigt	-2	-8
Redovisad effektiv skatt	-155	-234

I ej avdragsgilla kostnader ingår nedskrivning av koncernmässigt värde om 132 MSEK (121).

Skatteposter som redovisats i övrigt totalresultat

MSEK	2018	2017
Uppskjuten skatt hänförlig till förändring av säkringsreserv	1	0
Uppskjuten skatt hänförlig till omvärdering av förmånsbestämda pensionsåtaganden	2	2
	3	2

Redovisade uppskjutna skattefordringar och skulder

MSEK	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld	
	2018	2017	2018	2017
Immateriella anläggnings-tillgångar	9	11	354	357
Materiella anläggnings-tillgångar	18	13	14	66
Finansiella anläggnings-tillgångar	50	46	2	1
Varulager	13	15	0	2
Kundfordringar	5	5	1	1
Övriga fordringar	10	2	183	256
Räntebärande skulder	1	11	1	3
Avsättningar pensioner	84	79		0
Övriga avsättningar	146	162		
Övriga skulder	2	1	1	
Underskottsavdrag	273	310		
Periodiseringsfonder	14	17	12	12
Skattefordringar/ skatteskulder	625	674	568	696
Kvittningar	-139	-196	-139	-196
Skattefordringar/ skatteskulder, netto	486	478	429	500

Av redovisade uppskjutna skattefordringar förväntas 11 MSEK (6) att nyttjas inom ett år och 392 MSEK (380) saknar fastställd nyttjandetidpunkt. Av redovisade uppskjutna skatteskulder förväntas 45 MSEK (44) att nyttjas inom ett år och 371 MSEK (441) saknar fastställd nyttjandetidpunkt.

Ej redovisade temporära skillnader och underskottsavdrag, brutto

MSEK	2018	2017
Avdragsgilla temporära skillnader	28	138
Underskottsavdrag	15 709	15 568
	15 737	15 706

Av ej redovisade underskottsavdrag hänför sig 140 MSEK (197) till av Ratos centralt administrerade dotterföretag. 458 MSEK (505) av de skattemässiga underskotten förfaller under de närmaste tio åren. Resterande del har ej fastställda förfallodagar. Ovanstående ej redovisade avdragsgilla temporära skillnader och skattemässiga underskott motsvarar ett skattemässigt värde uppgående till 3 255 MSEK (3 500). Det är inte sannolikt att de ej redovisade skattefordringarna kommer att medföra lägre skatteutbetalningar i framtiden varför de ej åsätts något värde.

Moderbolaget

Moderbolaget beskattas enligt reglerna för investmentbolag¹⁾. Detta leder normalt till att moderbolaget inte betalar någon inkomstskatt. Moderbolagets skattekostnad 2018 uppgår till 0 MSEK (0). Ratos AB har ackumulerade underskott som vid utgången av 2018 uppgick till cirka 14 miljarder kr (14).

¹⁾ För närmare beskrivning av dessa regler, se not 1 Redovisningsprinciper.

forts. Not 10

Förändring uppskjuten skatt

MSEK	Ingående balans 2018	Redovisat i resultat-räkningen	Redovisat i övrigt totalresultat	Omräknings-differens	Omklassifi-ceringar	Förvärv och avyttringar av rörelse/ dotterföretag	Utgående balans 2018
Immateriella anläggningstillgångar	-345	17		-10		-4	-342
Materiella anläggningstillgångar	-55	-2		-4	7	56	2
Finansiella anläggningstillgångar	46	4	-2	2		-1	49
Varulager	14	-3				2	13
Kundfordringar	6	-1					5
Övriga fordringar	-255	92		-10			-173
Räntebärande skulder	7	-5	4		-7		-1
Avsättningar pensioner	80	1	1	3		-1	84
Övriga avsättningar och skulder	164	-3		6	-11	-9	147
Underskottsavdrag	312	7		6		-52	273
Periodiseringsfonder	4	-1			-3		0
Skattefordringar/ skatteskulder, netto	-22	105	3	-7	-14	-9	58

Förändring uppskjuten skatt

MSEK	Ingående balans 2017	Redovisat i resultat-räkningen	Redovisat i övrigt totalresultat	Omräknings-differens	Omklassifi-ceringar	Förvärv och avyttringar av rörelse/ dotterföretag	Utgående balans 2017
Immateriella anläggningstillgångar	-326	30		14	-57	-6	-345
Materiella anläggningstillgångar	-58	-4		2	7	-2	-55
Finansiella anläggningstillgångar	42	4	2	-2			46
Varulager	21	-3		1	-2	-3	14
Kundfordringar	8	-2					6
Övriga fordringar	-215	-57		10	6	1	-255
Räntebärande skulder	12	6	-2		-10		7
Avsättningar pensioner	73	5	2				80
Övriga avsättningar och skulder	158	-6		-4	33	-16	164
Underskottsavdrag	374	-20		-6	2	-38	312
Periodiseringsfonder	4	-5		6	-1		4
Skattefordringar/ skatteskulder, netto	93	-52	2	21	-22	-64	-22

Not 11 Immateriella anläggningstillgångar

Koncernen	Förvärvade anläggningstillgångar						Internt genererade immateriella anläggningstillgångar				
	Goodwill	Varu-märken	Kund-relationer	Data-baser	Affärs-system	Övriga tillgångar	Data-baser	Affärs-system	Övriga tillgångar	Pågående projekt	Totalt
Akkumulerade anskaffningsvärden											
Ingående balans 2017-01-01	14 522	1 087	469	396	179	703	294	109	226	154	18 139
Rörelseförvärv	124		16		0			1	-3		138
Investeringar					25	45	11	6	12	122	221
Avyttrade företag	-493				0	-70			-80	-10	-654
Avyttringar		0			-4	-20	-4	-19	-38	0	-85
Omklassificering till Tillgångar som innehas för försäljning ¹⁾	-846				-7	-22					-875
Omklassificering	-68	86	3	-182	-96	-279	237	144	301	-104	40
Årets valutakursdifferenser	-66	-32	3	2	1	4	6	0	6	-2	-77
Utgående balans 2017-12-31	13 172	1 141	492	216	99	360	544	242	422	160	16 848
Ingående balans 2018-01-01	13 172	1 141	492	216	99	360	544	242	422	160	16 848
Rörelseförvärv	60					36					96
Investeringar							9	82	4	179	275
Avyttrade företag	-496	-194				-93			-3		-785
Avyttringar				-22			-35	-26	-22	0	-107
Omklassificering ²⁾					-102	-83	216	243	-140	-156	-23
Årets valutakursdifferenser	250	21	12	9	3	7	19	-2	-36	0	283
Utgående balans 2018-12-31	12 987	968	504	202	0	227	753	538	225	183	16 587

forts. Not 11

Koncernen	Förvärvade anläggningstillgångar						Internt genererade immateriella anläggningstillgångar				Totalt
	Goodwill	Varu- märken	Kund- relationer	Data- baser	Affärs- system	Övriga tillgångar	Data- baser	Affärs- system	Övriga tillgångar	Pågående projekt	
MSEK											
Ackumulerade av- och nedskrivningar											
Ingående balans 2017-01-01	-1 533	-41	-302	-343	-111	-505	-243	-64	-165		-3 306
Rörelseförvärv									1		1
Årets avskrivningar		-3	-29	-4	-14	-87	-49	-25	-35		-246
Årets nedskrivningar	-550					-13	-4		-11		-578
Ackumulerade av- och nedskrivningar i avyttrat företag	469				0	60			71		601
Avyttringar					4	13	3	18	42		80
Omklassificering till Tillgångar som innehas för försäljning ¹⁾					4	15					19
Omklassificering				135	86	252	-156	-81	-237		0
Årets valutakursdifferenser	24	1	-4	-2	0	-2	-6	-1	-4		5
Utgående balans 2017-12-31	-1 589	-43	-335	-214	-32	-266	-454	-153	-337		-3 424
Ingående balans 2018-01-01	-1 589	-43	-335	-214	-32	-266	-454	-153	-337		-3 424
Årets avskrivningar		-3	-28	-1		-28	-57	-65	-16		-198
Årets nedskrivningar	-600							-5	0		-605
Ackumulerade av- och nedskrivningar i avyttrat företag	486					77			1		565
Avyttringar				21			35	24	12		93
Omklassificering ²⁾					33	42	-36	-109	98		28
Årets valutakursdifferenser	-10	2	-9	-7	-1	-7	-16	0	37		-10
Utgående balans 2018-12-31	-1 713	-44	-372	-201	0	-182	-528	-307	-205		-3 553

Redovisat värde enligt Rapport över finansiell ställning:

Per 2018-12-31	11 274	924	132	2	0	45	224	231	20	183	13 035
Per 2017-12-31	11 583	1 098	157	2	66	93	90	89	85	160	13 424

¹⁾ Avser Nebula, vilket är avyttrat under 2017.

²⁾ Avser främst omklassificering av förvärvade affärssystem och övriga förvärvade tillgångar till internt genererade affärssystem samt övriga internt genererade tillgångar. Avser även omklassificering från övriga internt genererade tillgångar till internt genererade databaser och affärssystem.

Nedskrivningar och prövning av goodwill och övriga immateriella tillgångar med obestämbart nyttjandeperiod

Goodwill och övriga immateriella tillgångar med obestämbart nyttjandeperiod uppgick per den 31 december 2018 till ett bokfört värde om 12 776 MSEK (12 656). Nedan framgår hur beloppet fördelats mellan kassagenererande enheter, vilka utgörs av respektive portföljbolag.

MSEK	2018 Immateriella anläggningst- tillgångar ¹⁾		2017 Immateriella anläggningst- tillgångar ¹⁾	
	Goodwill		Goodwill	
Bisnode	4 254		4 173	
Plantasjen	1 629	682	2 185	671
HL Display	722		718	
HENT	892		871	
LEDiL	981		939	
Diab	573		573	
airteam	787	17	729	16
	9 838	699	10 190	687
Portföljbolag utan enskilt betydande värden	1 436	203	1 394	386
	11 274	902	11 583	1 073

¹⁾ Immateriella anläggningstillgångar avser varumärken med obestämbart nyttjandeperiod som därmed inte skrivs av. Varumärken med obestämbart nyttjandeperiod avser nyckeltillgångar för de dotterföretag som har värderat dessa tillgångar. Arbete med att förbättra och utveckla varumärkena sker fortlöpande. Nettokassaflöden som varumärkena genererar förväntas inte upphöra inom en överskådlig framtid. Varumärkena anses därför ha obestämbara nyttjandeperioder.

Ratos bedömer löpande om det föreligger en indikation på att något portföljbolag minskat i värde. För det fall att sådan indikation skulle föreligga beräknas bolagets återvinningsvärde. Goodwill och andra immateriella tillgångar med obestämbart nyttjandeperiod prövas också årligen, oavsett om det finns en indikation på en värdeminskning eller ej. Prövning av redovisade värden sker genom att återvinningsvärdet beräknas för respektive portföljbolag. Återvinningsvärdet, vilket utgörs av det högsta av nyttjandevärde och verkligt värde minskat med försäljningskostnader, jämförs med det redovisade värdet. Om återvinningsvärdet är lägre än det redovisade värdet görs en nedskrivning. I första hand skrivs goodwill ned.

Beräkning av nyttjandevärde

Nyttjandevärde för ett portföljbolag baseras på Ratos andel av nuvärdet av portföljbolagets framtida beräknade kassaflöden, vilka utgår från en resultatprognos som omfattar maximalt fem år. Resultatprognosen är baserad på senast fastställda budgetar och prognoser samt rimliga och verifierbara antaganden som utgör Ratos bästa uppskattningar av de ekonomiska förhållanden som beräknas råda under prognosperioden. Utgångspunkt för att skatta värden för dessa är tidigare erfarenheter samt externa källor.

Efter prognosperioden uppskattas ett slutvärde. Detta görs med hjälp av ett antagande om stabil tillväxt i nominella termer för respektive bolag som matchar antagen långfristig tillväxttakt för relevanta produkter, branscher, länder och marknader. I nedskrivningsprövningarna för 2018 uppgår denna tillväxttakt till 2-3 procent (2-3 procent).

forts. Not 11

Andra viktiga antaganden vid beräkning av nyttjandevärde är bland annat diskonteringsränta, omsättningstillväxt, brutto- och EBITA-marginaler. Antaganden som används är anpassade för respektive portföljbolag då varje bolag i sig är en oberoende enhet med unika förutsättningar. Viktiga antaganden beskrivs vidare nedan under rubriken Diskonteringsränta samt Nedskrivningsprövning i portföljbolag med betydande goodwill-poster.

Diskonteringsränta

Framtida kassaflöden har nuvärdesberäknats med en diskonteringsränta. Ratos har använt en diskonteringsfaktor efter skatt, då beräknade framtida kassaflöden även omfattar skatt. Ratos har utifrån det faktiskt använda avkastningskravet efter skatt (WACC) gjort en översättning till ett estimat motsvarande avkastningskrav före skatt genom att dividera med ett minus skattesats.

Diskonteringsfaktorn återspeglar marknadsmässiga bedömningar av pengars tidsvärde och de specifika risker som är knutna till tillgången. Nedan framgår de diskonteringsräntor som använts för beräkning av nyttjandevärden i portföljbolag med betydande goodwillsposter.

%	Diskonteringsränta efter skatt		Diskonteringsränta före skatt	
	2018	2017	2018	2017
airteam	8	7	10	10
Bisnode	8	8	10	10
Diab	8	8	10	10
HL Display	8	9	10	11
Plantasjen	8	9	10	12

Beräkning av verkligt värde

Beräkning av verkligt värde utgår från tre nivåer. I nivå ett beräknas verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader utifrån ett pris som finns i ett bindande avtal mellan oberoende parter. I nivå två kan verkligt värde, i avsaknad av bindande avtal, utgöras av marknadspris under förutsättning att tillgången omsätts på en aktiv marknad. Närmast föregående transaktion kan också ge ett underlag från vilket värdet kan fastställas när aktuella köpkurser saknas. Om även detta saknas, utgörs verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader i nivå tre, av det pris som beräknas kunna uppnås vid försäljning av tillgången mellan parter som är oberoende av varandra, välinformerade och har ett intresse av transaktionen. När värdet fastställs beaktas resultatet från avyttringar av andra bolag som nyligen gjorts inom samma bransch.

Det beräknade värdet baseras inte på en tvångsförsäljning.

Nedskrivning av goodwill

Nedskrivningar

MSEK	2018	2017
Diab		200
HL Display		350
Plantasjen	600	
	600	550

Nedskrivning av goodwill under 2018

Samtliga nedskrivningsprövningar är fastställda av styrelsen i Ratos AB.

Plantasjen

Styrelsen i Ratos AB har beslutat om nedskrivning i det fjärde kvartalet hänförligt till Plantasjen om 600 MSEK. Till följd av svag resultatutveckling i kombination med att bolagets åtgärder för förbättrad lönsamhet förväntas ta längre tid än tidigare beräknat har Ratos koncernmässigt redovisade värde på Plantasjen skrivits ned med 600 MSEK. Efter nedskrivningen uppgår det koncernmässiga värdet för Plantasjen till 575 MSEK. Värdet

motsvarar det återvinningsvärde som fastställts baseras på verkligt värde minskat med försäljningskostnader. Omsättningstillväxt, brutto- och EBITA-marginal utgör utöver antagen vinstmultipel, viktiga antaganden. Antagen vinstmultipel är i nivå med jämförbara bolag.

Nedskrivning av goodwill under 2017

Baserat på nedskrivningsprövningar under 2017, fastställda av styrelsen i Ratos AB, genomfördes nedskrivningar av goodwill hänförliga till portföljbolagen Diab och HL Display.

HL Display

Till följd av svag resultatutveckling i kombination med att bolagets åtgärder för förbättrad lönsamhet förväntas ta längre tid än tidigare beräknat har Ratos koncernmässigt redovisade värde på HL Display skrivits ned med 350 MSEK. Efter nedskrivningen uppgår det redovisade värdet för HL Display till 566 MSEK. Värdet motsvarar det återvinningsvärde som fastställts baseras på nyttjandevärde.

Diab

Till följd av den svaga utvecklingen under 2017 i kombination med att bolagets åtgärder för förbättrad lönsamhet förväntas ta längre tid än tidigare beräknat har Ratos koncernmässigt redovisade värde på Diab skrivits ned med 200 MSEK. Efter nedskrivningen uppgår det redovisade värdet för Diab till 623 MSEK. Värdet motsvarar det återvinningsvärde som fastställts som baseras på nyttjandevärde.

Nedskrivningsprövning i portföljbolag med betydande goodwill-poster

Nedan beskrivs genomförda nedskrivningsprövningar och viktiga antaganden, som använts vid beräkning av återvinningsvärde, för portföljbolag där goodwill bedömts vara av betydande storlek. Goodwill hänförlig till övriga portföljbolag är var för sig inte betydande i förhållande till Ratos-koncernens totala goodwill.

Återvinningsvärde fastställt genom beräkning av nyttjandevärde

För portföljbolagen Bisnode, Diab, HL Display, Plantasjen och airteam har återvinningsvärde fastställts genom beräkning av nyttjandevärde. Viktiga antaganden utöver diskonteringsränta (se separat tabell på sid 94), är omsättningstillväxt och EBITA-marginal.

Känslighetsanalys av beräkningarna har genomförts, för ett antagande åt gången, där långsiktig tillväxttakt har sänkts med en procentenhet, diskonteringsräntan har höjts med en procentenhet respektive att prognostiserat kassaflöde har reducerats med tio procent.

Bisnode

Prognostiserade kassaflöden i Bisnode innefattar antagande om en något högre tillväxt nästkommande år. En växande marknad för krediter och digital marknadsföring, en ändamålsenlig produktportfölj samt lansering av nya produkter driver tillväxten. Förbättrad EBITA-marginal baserat på skalfördelar och realisering av kostnadsbesparande initiativ antas i nästkommande år. Evigt tillväxtantagande är 3 procent (2). Känslighetsanalys har inte medfört att återvinningsvärde understiger bokfört värde.

Plantasjen

Plantasjen förvärvades i november 2016. Sedan förvärvet har dåliga väderförutsättningar och minskad kundtrafik påverkat försäljningsutveckling och EBITA-marginalen negativt. Prognosen för nästkommande år innefattar satsningar på förbättrad kundupplevelse under normaliserade väderförhållande med minskat svinn och fortsatt förbättrad kostnadskontroll. Dessa satsningar förväntas resultera i förbättrad EBITA-marginal under prognosperioden. Tillväxttaktan efter prognosperioden uppgår till 2 procent (2). Till följd av svag resultatutveckling i kombination med att bolagets åtgärder för förbättrad

forts. Not 11

lönsamhet förväntas ta längre tid än tidigare beräknat har Ratos koncernmässigt redovisade värde på Plantasjen skrivits ned med 600 MSEK.

HL Display

Prognostiserade kassaflöden baseras på att bolaget är marknadsledande i Europa och har en god strategisk position med diversifierad kundexponering. Omsättningstillväxten antas ligga på en stabil låg nivå de närmaste åren. Pågående förbättringsinitiativ och kostnadseffektiviseringar antas förbättra EBITA-marginalen under prognosperioden. Tillväxttakten efter prognosperioden uppgår till 2 procent (2 procent). Känslighetsanalys har inte medfört att återvinningsvärde understiger bokfört värde. Föregående år, 2017, gav känslighetsanalys ett nedskrivningsbehov. Efter nedskrivning om 350 MSEK bedömdes värdet på goodwill motsvara återvinningsvärde som fastställts baserat på nyttjandevärde.

Diab

Den svagare utvecklingen i Diab under 2017 och 2018 förväntas inte påverka den långsiktiga potentialen i verksamheten. Bolagets åtgärder för förbättrad lönsamhet börjar nu sätta sig och vind marknaden går nu starkare. Framtida tillväxt drivs av en fundamental efterfrågan på lättviktsmaterial (att bygga starkt och lätt) med fokus på hållbarhet. Diab opererar i en tillväxtmarknad där vind-segmentet förväntas driva betydande tillväxt. Givet att Diab har en operativ hävstång förväntas ökat kapacitetsutnyttjande samt ökad produktionseffektivitet leda till förbättrade EBITA-marginaler.

Tillväxttakten efter prognosperioden uppgår till 2 procent (3). Marknaden för kärnmaterial växer med den underliggande produktionsvolymen för kunderna, till exempel antalet vindkraftverk och båtar, och genom en ökad användning av sandwichkonstruktioner i befintliga och nya applikationer. Ökningen drivs av en strävan att uppnå konstruktioner med högre hållfasthet och lägre vikt. Känslighetsanalys har inte medfört att återvinningsvärde understiger bokfört värde.

airteam

airteam har ett starkt lönsamhetsfokus och förväntar en något högre EBITA-marginal samtidigt som tillväxten förväntas vara i linje med den underliggande marknadstillväxten under prognosperioden. Tillväxttakten efter prognosperioden uppgår till 2 procent (2,5). Den danska och svenska byggmarknaden har strukturella tillväxtpotentialer baserat på en ökad efterfrågan av effektiva och högkvalitativa ventilationslösningar. Känslighetsanalys har inte medfört att återvinningsvärde understiger bokfört värde.

Återvinningsvärde fastställt genom beräkning av verkligt värde

För portföljbolagen HENT och LEDiL har återvinningsvärde fastställts genom beräkning av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader. Verkligt värde har fastställts i enlighet med nivå tre i värderinghierarkin. För båda bolagen visar beräkningarna att återvinningsvärdet överstiger bokfört värde och inget nedskrivningsbehov bedöms således föreligga. Viktiga antaganden vid värderingen är vinstmultipel och prognos på EBITA. Använda vinstmultiplar är i nivå med noterade jämförbara bolag. Känslighetsanalys av beräkningarna har genomförts, för ett antagande åt gången, där EBITA-multipel har justerats ned med 1% respektive EBITA-prognos justerats ned med 10%. Ingen av känslighetsanalyserna för portföljbolagen nedan har medfört att återvinningsvärdet understiger bokfört värde.

HENT

HENT har haft en stabil utveckling under 2018. Omsättningen har ökat drivet av bra orderbok, men EBITA marginal är något lägre på grund av negativ påverkan av projektnedskrivningar. Prognosen för nästkommande år är baserad på nuvarande orderbok, där inkomna ordar har under året varit god, och försäljningsprognos.

LEDiL

LEDiL prognostiserar en fortsatt omsättningstillväxt under de närmaste åren baserat på marknadstillväxt, expansion till nya marknader samt lansering av nya produkter. Lönsamheten förväntas vara stabil under de närmast kommande åren som en funktion av omsättningstillväxt samt fortsatta investeringar i organisation och expansion.

Not 12 Materiella anläggningstillgångar

Koncernen

MSEK	Byggnader och mark	Inventarier	Pågående nyanläggningar	Totalt
Ackumulerade anskaffningsvärden				
Ingående balans 2017-01-01	1 517	4 034	148	5 699
Investeringar	27	234	101	362
Avyttringar	-7	-210		-217
Tillgångar i förvärvat företag		12		12
Tillgångar i avyttrat företag	-8	-319	-4	-331
Överfört från anläggning under uppförande	1	111	-112	
Omklassificering till Tillgångar som innehas för försäljning ¹⁾		-216		-216
Omklassificering	0	10	-31	-21
Årets valutakursdifferenser	-21	-48	-4	-73
Utgående balans 2017-12-31	1 510	3 607	98	5 215

Ingående balans 2018-01-01	1 510	3 607	98	5 215
Investeringar	21	164	67	252
Avyttringar	-4	-119		-123
Tillgångar i förvärvat företag		6		6
Tillgångar i avyttrat företag	-7	-737		-743
Överfört från anläggning under uppförande	1	104	-105	
Omklassificering	-5	29	-30	-6
Årets valutakursdifferenser	32	60	1	94
Utgående balans 2018-12-31	1 548	3 115	31	4 695

Ackumulerade av- och nedskrivningar

Ingående balans 2017-01-01	-573	-3 157		-3 729
Årets avskrivningar	-67	-271		-338
Årets nedskrivningar		-2		-2
Ackumulerade avskrivningar i förvärvat företag		-3		-3
Ackumulerade avskrivningar i avyttrat företag	5	263		268
Avyttringar	7	205		212
Omklassificering till Tillgångar som innehas för försäljning ¹⁾		153		153
Omklassificering	0	2		2
Årets valutakursdifferenser	9	40		49
Utgående balans 2017-12-31	-618	-2 769		-3 387

Ingående balans 2018-01-01	-618	-2 769		-3 387
Årets avskrivningar	-73	-222		-295
Årets nedskrivningar		-69		-69
Ackumulerade avskrivningar i förvärvat företag		-2		-2
Ackumulerade avskrivningar i avyttrat företag	5	584		589
Avyttringar	4	109		113
Omklassificering	2	-3		-1
Årets valutakursdifferenser	-14	-43		-57
Utgående balans 2018-12-31	-693	-2 415		-3 108

Redovisat värde enligt rapport över finansiell ställning

Per 2018-12-31	855	700	31	1 586
Varav finansiell leasing	476	20		496
Per 2017-12-31	892	838	98	1 827
Varav finansiell leasing	496	23		519

¹⁾ Avser Nebula, vilket är avyttrat under 2017.

forts. Not 12

Moderbolaget

MSEK	Byggnader och mark	Inventarier	Totalt
Ackumulerade anskaffningsvärden			
Ingående balans 2017-01-01	82	20	102
Investeringar		0	0
Utgående balans 2017-12-31	82	20	103
Ingående balans 2018-01-01	82	20	103
Investeringar		2	2
Utrangering/avyttringar		-5	-5
Utgående balans 2018-12-31	82	16	99
Ackumulerade avskrivningar			
Ingående balans 2017-01-01	-21	-17	-38
Årets avskrivningar	-2	-1	-3
Utgående balans 2017-12-31	-24	-18	-42
Ingående balans 2018-01-01	-24	-18	-42
Årets avskrivningar	-2	-1	-4
Utrangering / avyttringar		5	5
Utgående balans 2018-12-31	-26	-14	-40
Värde enligt balansräkningen			
Per 2018-12-31	56	3	59
Per 2017-12-31	58	2	61

Not 13 Andelar redovisade enligt kapitalandelsmetoden

Förändring av redovisade värden

Koncernen

MSEK	2018	2017
Redovisat värde vid årets ingång	1 204	1 964
Justering av ingående värde	-46	3
Investeringar	0	128
Avyttringar	-189	-871
Andel av resultat från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	171	19
Andel av skatt från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	-38	-17
Andel av övrigt totalresultat från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	-11	-9
Valutakursdifferenser	1	-13
Redovisat värde vid årets utgång	1 092	1 204

Nedskrivningsprövning av Aibel

Per 31 december 2018 uppgår det redovisade värdet på Aibel till 720 MSEK. Genomförd nedskrivningsprövning för 2018, vilken baseras på en nyttjandevärdesberäkning, visar inte på något ytterligare nedskrivningsbehov. Liksom i nyttjandevärdesberäkningen 2017 har omsättningsstillväxt och antagande om EBITA-marginal i de prognosticerade kassaflödena anpassats efter de rådande marknadsförhållandena. Prognostiserade affärsvolymerna och vinstnivåerna baseras på befintliga

kontrakt och orderbok plus antagna framtida affärer, med lönsamhetsantaganden som baseras på ingångna kontrakt plus historisk erfarenhet. Använd diskonteringsränta efter skatt uppgår till 9 procent (8) och diskonteringsränta före skatt till 12 procent (11). Inga rimliga förändringar i viktiga antaganden leder till att det beräknade nyttjandevärdet understiger redovisat värde. För beskrivning av metodik vid nedskrivningsprövning, se not 11.

forts. Not 13

Andelar redovisade enligt kapitalandelsmetoden fördelade mellan betydande och ej individuellt betydande andelar

MSEK	2018				2017				
	Aibel ¹⁾	Gudrun Sjödén Group ²⁾	Individuellt ej betydande andelar	Totalt	Aibel ¹⁾	Gudrun Sjödén Group ²⁾	Serena Properties ³⁾	Individuellt ej betydande andelar	Totalt
Andelar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	49%	30%			49%	30%	0%		
Ingår i koncernen enligt följande:									
Andel av resultat före skatt	159	10	2	171	-24	23	18	2	19
Skatt	-35	-4	0	-38	-1	-6	-4	-6	-17
Andel av övrigt totalresultat	-13	1		-12	-8	1	-3		-10
Andel av totalresultat	112	8	2	121	-33	17	11	-4	-8
Koncernmässigt värde	1 066		26	1 092	997	183		24	1 204
100%									
Nettoomsättning	8 450	578			9 381	793	85		
Årets resultat	251	22			-50	56	25		
Övrigt totalresultat	-26	5			-16	2	-6		
Summa totalresultat	225	27			-65	58	20		
Anläggningstillgångar	6 545				6 658	256			
Omsättningstillgångar	2 207				2 897	248			
Långfristiga skulder	-4 091				-4 339	-209			
Kortfristiga skulder	-2 751				-3 437	-107			
Nettotillgångar	1 910				1 778	187			

¹⁾ Aibel Holding I AS ägs till 49% av NCS Invest. Mer information om koncernstrukturen framgår av not 30 Andelar i koncernföretag

²⁾ Gudrun Sjödén Group avyttrades i september 2018. Gudrun Sjödén Group ägdes till 30% av GS Intressenter AB.

³⁾ Serena Properties AB avyttrades i september 2017.

Avstämning finansiell information i sammandrag för betydande investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden

MSEK	Aibel 100%		Gudrun Sjödén Group 100%	
	2018	2017	2018	2017
Ingående balans nettotillgångar	1 778	1 843	610	552
Justering av ingående balans	-93			
Årets resultat före skatt	320	-48	34	77
Skatt	-69	-2	-12	-21
Övrigt totalresultat	-21	-13	5	2
Omräkningsdifferenser	-5	-3		
Avyttring			-637	
Utgående balans nettotillgångar	1 910	1 778	0	610
MSEK	Aibel 49% ¹⁾		Gudrun Sjödén Group 30%	
	2018	2017	2018	2017
Andel i nettotillgångar	951	885		56
Goodwill				119
Övrigt	115	112		9
Redovisat värde	1 066	997		183

¹⁾ Koncernmässigt värde, justerat för andel som tillfaller innehav utan bestämmande inflytande, uppgår till 725 MSEK (679).

Not 14 Specifikation av moderbolagets andelar i intresseföretag

Förändring av redovisade värden

Moderbolaget

MSEK	2018	2017
Akkumulerade anskaffningsvärden vid årets början		3
Avyttrat		-3
Värde enligt balansräkning	0	0

Not 15 Fordringar på koncernföretag

Moderbolaget

MSEK	Långfristiga fordringar Koncernföretag		MSEK	Kortfristiga fordringar Koncernföretag	
	2018	2017		2018	2017
Akkumulerade anskaffningsvärden vid årets början	12	0	Akkumulerade anskaffningsvärden vid årets början	2	1
Investerat	8	3	Investerat	6	226
Motpartsbyte	7	27	Motpartsbyte	0	-27
Omklassificeringar	-2	0	Reglerat	-4	-197
Reglerat	-20	-18	Utgående balans	5	2
Utgående balans	5	12			

Not 16 Finansiella instrument

Koncernen

31 december 2018

MSEK	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde via resultat- räkningen	Derivat som används för säkringsändamål	Övriga finansiella skulder	Total enligt rapport över finansiell ställning
Finansiella tillgångar ¹⁾					
Aktier och andelar	1	8			8
Finansiella fordringar ²⁾	81	2	17		99
Kundfordringar	2 657				2 657
Likvida medel	3 404				3 404
	6 142	9	17		6 168
Överskott i pensionsplan, tillgång					1
					6 169
Finansiella skulder ¹⁾					
Räntebärande skulder					
- Skulder till kreditinstitut				5 536	
- Finansiell leasing				683	
- Övriga räntebärande skulder		194	3	97	
- Konvertibla förlagslån				16	6 529
Finansiella skulder		285			285
Leverantörsskulder				2 279	2 279
		479	3	8 612	9 094
Avsättningar för pensioner					524
					9 617

¹⁾ Klassificering enligt IFRS 9 som tillämpas från 1 januari 2018.

²⁾ I finansiella fordringar ingår 99 MSEK som är räntebärande.

forts. Not 16

Omklassificering av finansiella instrument vid tillämpningen av IFRS 9

Vid övergångstidpunkten, 1 januari 2018, fördelades koncernens finansiella instrument på följande sätt:

Finansiell tillgång	Värderingskategori		Redovisat belopp		
	IAS 39	IFRS 9	Före	Efter	Differens*
Aktier och andelar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Verkligt värde via resultaträkningen	10	10	-
Finansiella fordringar	Låne- och kundfordringar	Upplupet anskaffningsvärde	88	88	-
Kundfordringar	Låne- och kundfordringar	Upplupet anskaffningsvärde	2 432	2 432	0
Likvida medel	Låne- och kundfordringar	Upplupet anskaffningsvärde	3 881	3 881	-

* Skillnaderna som anges i denna kolumn är en effekt av tillämpningen av den nya modellen för att beräkna förlusträserv. Omklassificeringar av finansiella instrument vid övergången till IFRS 9 resulterade inte i några skillnader i värderingar.

31 december 2017 MSEK	Verkligt värde via resultatet – Innehas för handel	Derivat som används för säkringsändamål	Låne- och kundfordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Övriga finansiella skulder	Total enligt rapport över finansiell ställning
Finansiella tillgångar³⁾						
Aktier och andelar				10		10
Finansiella fordringar ⁴⁾		29	88			117
Kundfordringar			2 432			2 432
Likvida medel			3 881			3 881
		29	6 402	10		6 440
Överskott i pensionsplan, tillgång						1
						6 442

Finansiella skulder³⁾

Räntebärande skulder						
- Skulder till kreditinstitut					5 860	
- Finansiell leasing					698	
- Övriga räntebärande skulder	162	26			92	6 838
Finansiella skulder	181					181
Leverantörsskulder					2 284	2 284
	343	26			8 934	9 303
Avsättningar för pensioner						486
						9 789

³⁾ Klassificering enligt IAS 39 som tillämpades fram till 31 december 2017.

⁴⁾ I finansiella fordringar ingår 89 MSEK som är räntebärande.

Verkligt värde

Valutaterminer har värderats till verkligt värde med beaktande av aktuella räntor och kurser på bokslutsdagen. Ränteswapparnas verkliga värde baseras på en diskontering av beräknade framtida kassaflöden enligt kontraktets förfallodagar och villkor och med hänsyn tagen till markandsräntan för liknande instrument på balansdagen. Verkligt värde för fordringar med rörlig ränta motsvarar dess redovisade värde. Merparten av de räntebärande skulderna löper med rörlig ränta, samt oftast en marginal som beror på skuldsättningsgrad, varför verkligt värde på balansdagen motsvarar redovisat värde.

I nedanstående tabeller lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestäms för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i rapport över finansiell ställning. Uppdelning av hur verkligt värde bestämts utgår från följande nivåer.

Nivå 1: finansiella instrument värderas enligt priser noterade på en aktiv marknad.

Nivå 2: finansiella instrument värderas utifrån direkt eller indirekt observerbara marknadsdata och som inte inkluderas i nivå 1.

Nivå 3: finansiella instrument värderas utifrån indata som inte är observerbara på marknaden.

Verkligt värde-hierarki

Tillgångar MSEK	Nivå 2		Nivå 3	
	2018	2017	2018	2017
Derivat				
- Valutaterminer	17	29		
Villkorade köpeskillingar			2	
	17	29	2	0

Förändring, nivå 3

Tillgångar MSEK	Villkorade köpeskillingar	
	2018	2017
Ingående balans	0	3
Redovisat i finansnettot	1	
Tillkommande	28	
Reglerat	-28	-3
Utgående balans	2	0

forts. Not 16

Verkligt värde-hierarki

Skulder MSEK	Nivå 2		Nivå 3	
	2018	2017	2018	2017
Syntetiska optioner			183	159
Derivat				
- Ränteswappar	2	15		
- Valutaterminer	2	15		
Säljoption till innehav utan bestämmande inflytande			285	173
Villkorade köpeskillingar			9	7
	5	30	477	339

Förändring, nivå 3

Skulder MSEK	Syntetiska optioner		Säljoption		Villkorade köpeskillingar	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Ingående balans	159	158	173	166	7	189
Redovisat i finansnettot	24	9				22
Redovisat i rörelseresultatet					-3	2
Redovisat mot innehav utan bestämmande inflytande			-62	5		
Nyutgivna/tillkommande	7	18	168		6	
Avyttring, koncernföretag		0				-1
Förvärv, koncernföretag						-40
Reglerat	-10	-22	-1		-6	-143
Omräkningsdifferens	3	-4	7	5	0	1
Omklassificering					0	-22
Utgående balans	183	159	285	173	9	7

Omvärdering av finansiella instrument i nivå tre som ingår i årets resultat, och som avser skulder som ingår i den utgående balansen, uppgår till 24 MSEK (-8).

Den utgående balansen avseende syntetiska optioner representerar det sammanlagda bedömda värdet av ett antal utestående optioner inom koncernen, vilka har Ratos olika bolag som underliggande tillgångar. Ratos värderar syntetiska optioner utifrån på marknaden vedertagna principer. Avgörande parametrar i samband med optionsvärderingen är antagna marknadsvärden avseende de underliggande tillgångarna, den underliggande tillgångens volatilitet och hur lång den återstående löptiden på optionen är. Det finns som regel inte något starkt samband

mellan hur dessa parametrar utvecklas för olika optionsprogram. Eventuell samvariation har snarare att göra med allmänekonomiska faktorer.

Säljoptioner utställda till ägare utan bestämmande inflytande värderas med utgångspunkt i villkoren i köpeavtal och aktieägaravtal och diskonteras till balansdagen. Den viktigaste parametern är aktiens värdeutveckling, vilken baseras på resultat fram till estimerad förfallotidpunkt.

Värdering av villkorade köpeskillingar beaktar nuvärdet av förväntade betalningar, diskonterade med en riskjusterad ränta. Olika scenarier för prognostiserat resultat beaktas för att bedöma storleken av de förväntade utbetalningarna och sannolikheten för dess inträffande.

Moderbolaget

31 december 2018

MSEK	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde via resultaträkningen	Övriga finansiella skulder	Total enligt rapport över finansiell ställning
Finansiella tillgångar ¹⁾				
Fordringar på koncernföretag	10			10
Likvida medel	1 734			1 734
	1 744			1 744
Finansiella skulder ¹⁾				
Räntebärande skulder, koncernföretag	572			572
Ej räntebärande skulder, koncernföretag	33			33
Finansiella skulder		48		48
Konvertibelt förlagslån			16	16
Leverantörsskulder			4	4
	606	48	20	674

¹⁾ Klassificering enligt IFRS 9 som tillämpas från 1 januari 2018.

forts. Not 16

Omklassificering av finansiella instrument vid tillämpningen av IFRS 9

Vid övergångstidpunkten, 1 januari 2018, fördelades moderbolagets finansiella instrument på följande sätt:

Finansiell tillgång	Värderingskategori		Redovisat belopp		
	IAS 39	IFRS 9	Före	Efter	Differens
Andra långfristiga värdepappersinnehav	Finansiella tillgångar som kan säljas	Verkligt värde via resultaträkningen	0	0	-
Fordringar på koncernföretag	Låne- och kundfordringar	Upplupet anskaffningsvärde	15	15	-
Likvida medel	Låne- och kundfordringar	Upplupet anskaffningsvärde	2 226	2 226	-

31 december 2017 MSEK	Verkligt värde via resultatet – Innehas för handel	Låne- och kundfordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Övriga finansiella skulder	Total enligt rapport över finansiell ställning
Finansiella tillgångar²⁾					
Andra långfristiga värdepappersinnehav			0		0
Fordringar på koncernföretag		15			15
Likvida medel		2 226			2 226
		2 241	0		2 241
Finansiella skulder²⁾					
Räntebärande skulder, koncernföretag				319	319
Ej räntebärande skulder, koncernföretag				1 250	1 250
Finansiella skulder	30				30
Leverantörsskulder				7	7
	30			1 576	1 605

²⁾ Klassificering enligt IAS 39 som tillämpades fram till 31 december 2017.

Verkligt värde-hierarki Skulder

MSEK	Nivå 3	
	2018	2017
Syntetiska optioner	48	30
	48	30

Förändring, nivå 3, skulder

MSEK	Syntetiska optioner	
	2018	2017
Ingående balans	30	39
Redovisat i finansnettot	21	3
Nyutgivna		3
Reglerat	-3	-16
Utgående balans	48	30

Omvärderingar som avser syntetiska optioner ingår i årets resultat, med -21 MSEK (-3), avseende tillgångar och skulder som ingår i den utgående balansen.

Not 17 Varulager

Koncernen

MSEK	2018	2017
Råvaror och förnödenheter	59	121
Varor under tillverkning	159	179
Färdiga varor och handelsvaror	842	836
	1 060	1 136

Under året har nedskrivning av lager skett med 34 MSEK.

Not 18 Eget kapital

Aktiekapital

Antal	Stam A		Stam B		Preferens C	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Utgivna aktier per 1 januari	84 637 060	84 637 060	239 503 836	239 503 836		830 000
Inlösen av C-aktier (preferensaktier)						-830 000
Utgivna aktier per 31 december	84 637 060	84 637 060	239 503 836	239 503 836		0
			Totalt antal aktier	Kvotvärde		MSEK
Utgivna aktier per 1 januari 2018			324 140 896	3,15		1 021
Utgivna aktier per 31 december 2018			324 140 896	3,15		1 021

Omstämpling av aktier

Årsstämman 2003 beslutade om att ett konverteringsförbehåll avseende möjlighet att stämpla om A-aktier till B-aktier skulle införas i bolagsordningen. Detta innebär att ägare av A-aktier har en kontinuerlig möjlighet att genomföra en konvertering till B-aktier. Under 2018 har 0 (0) A-aktier omstämplats till B-aktier.

Koncernen

Övrigt tillskjutet kapital

Avser eget kapital som är tillskjutet från ägarna. Här ingår överkursfonder som betalats i samband med emissioner.

Balanserat resultat inklusive årets resultat

I balanserat resultat ingår intjänade resultat och omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner som redovisats i övrigt totalresultat för moderbolaget och dess dotterföretag och intresseföretag. Tidigare avsättningar till reservfond ingår också i denna post.

Moderbolaget

Bundna fonder

Bundna fonder får inte minskas genom vinstutdelning.

Reservfond

Syftet med reservfonden har varit att spara en del av nettovinsten, som inte går åt för täckning av balanserat förlust. I reservfonden ingår även belopp som före 2006-01-01 tillförts överkursfonden.

Fritt eget kapital

Följande fonder utgör tillsammans med årets resultat fritt eget kapital, dvs det belopp som finns tillgängligt för utdelning till aktieägarna.

Överkursfond

När aktierna emitteras till överkurs, dvs för aktierna betalas mer än aktiernas kvotvärde, ska ett belopp motsvarande det erhållna beloppet utöver aktiernas kvotvärde föras till överkursfonden. Avsättning till överkursfond efter 2006-01-01 utgör fritt eget kapital.

Fond för verkligt värde

Moderbolaget tillämpar årsredovisningslagens regler avseende värdering av finansiella instrument till verkliga värden enligt 4 kap 14 § a-e. Redovisning sker direkt mot fond för verkligt värde när värdet förändringen avser en kursförändring på en monetär post som utgör en del av företagens nettoinvestering i en utländsk enhet. Redovisning framgår av not 19.

Balanserat resultat

Balanserat resultat utgörs av föregående års balanserade resultat och resultat efter avdrag för under året lämnad vinstutdelning. Kostnader för återköp av egna aktier, erhållna köptionspremier och eventuellt tillkommande transaktionskostnader redovisas direkt i balanserat resultat

Kapitalhantering

Koncernens målsättning är att ha en god finansiell ställning, som bidrar till att bibehålla investerarens, kreditgivares och marknadsens förtroende samt utgör en grund för fortsatt utveckling av affärsverksamheten, och att den långsiktiga avkastningen som genereras till aktieägarna är tillfredsställande.

I samband med Ratos kapitalmarknadsdagen i juni 2018 presenterade Ratos nya finansiella mål. De nya finansiella målen är; (1) vinsten i bolagsportföljen ska öka varje år, (2) en konservativ beläning i bolagsportföljen med en aggregerad skuldsättningskvot (inklusive moderbolaget), ska understiga 2,5x (nettoskuld/EBITDA) samt (3) totalavkastningen för Ratos-aktien ska över tid var bättre än genomsnittet på Nasdaq Stockholm. Bolagsportföljen för 2018 uppnådde en EBITA, justerat för Ratos ägarandelar, om 804 MSEK, att jämföra med 1 048 MSEK¹⁾ för 2017. Portföljens aggregerade skuldsättningskvot, inklusive moderbolaget, uppgår till 3,4x (2,4x). Totalavkastningen för Ratos-aktien på B-aktien uppgick för helåret 2018 till -30%, att jämföra med utvecklingen för SIX Return Index som var -4%.

Styrelsen föreslår en ordinarie utdelning om 0,50 SEK per A- och B-aktie för räkenskapsåret 2018, vilket motsvarar en total utbetalning om 160 MSEK. Baserat på betalkurs vid årets slut uppgår direktavkastningen till 2,1%.

Sedan årsstämman 2009 finns ett beslut om att Ratos i samband med förvärv kan emittera B-aktier i Ratos genom kvittning, apport eller mot kontant betalning. Detta mandat förnyades vid årsstämman 2018 och avser högst 35 miljoner B-aktier.

Kapital definieras som totalt eget kapital inklusive innehav utan bestämmande inflytande. Varken moderbolaget eller något av dotterföretagen står under externa kapitalkrav såsom till exempel tillsyn under en myndighet. För beskrivning av låneavtal kopplat till finansiering och dess lånevillkor, se not 25 Finansiella risker och riskpolicy.

¹⁾ Avser resultat för Ratos bolagsportfölj per 2017-12-31 inklusive Jøtul samt Gudrun Sjöden Group.

Återköpta egna aktier som ingår i eget kapital-posten balanserat resultat inklusive årets resultat

Antal aktier	2018	2017
Ingående återköpta aktier	5 126 262	5 248 854
Inlösen av C-aktier (preferensaktier)		-122 592
Utgående återköpta aktier	5 126 262	5 126 262
Antal utestående aktier		
Totalt antal aktier	324 140 896	324 140 896
Återköpta aktier	-5 126 262	-5 126 262
	319 014 634	319 014 634

forts. Not 18

Optioner

Köptioner 2013-2017

Årsstämorna 2013-2017 beslutade om utställande av köpoptioner på återköpta aktier. Optionsvillkor för utestående köpoptioner per 2018-12-31 framgår av not 7 (sid 87). Enligt utestående optionsprogram är 2 318 000 återköpta aktier reserverade för överlåtelse. Totalt antal återköpta B-aktier uppgår till 5 126 262.

Teckningsoption 2018

Årsstämman 2018 beslutade om emittera teckningsoptioner till personalen. Villkoren för utestående teckningsoptioner framgår av not 7.

Konverteringsrätt avseende konvertibelt förlagslån

Årsstämman 2018 beslutade om emittering av konvertibelt förlagslån till personalen. Konvertibelt förlagslån delas upp i en räntebärande skuld som framgår i not 16 och en konverteringsrätt. Konverteringsrätten redovisas i eget kapital. För ytterligare beskrivning se även not 7.

Utdelning

Efter balansdagen har styrelsen föreslagit följande utdelning:

	MSEK
Utdelning till innehavare av aktier av serie A och B 0,50 kr/aktie ¹⁾	160
Balanseras i ny räkning	6 416

¹⁾ Baserat på antalet utestående aktier den 2 april 2019. Antalet återköpta aktier per detta datum är 5 126 262 st och kan förändras fram till avstämningsdagen för utdelning.

Den föreslagna utdelningen för 2017 fastställdes på årsstämman den 3 maj 2018. Föreslagen utdelning för 2018 blir föremål för fastställande på årsstämman den 8 maj 2019.

Not 19 Redogörelse för övrigt totalresultat samt förändring av reserver och innehav utan bestämmande inflytande

MSEK	Majoritetens andel av reserver			Innehav utan bestämmande inflytande	Totalt
	Omräknings-reserv	Säkrings-reserv	Totalt		
Ingående redovisat värde 2017-01-01	-321	-43	-364	-132	-495
Justering	16		16		16
Justerat ingående redovisat värde	-305	-43	-348	-132	-479
Årets omräkningsdifferenser	-10		-10	14	5
Omräkningsdifferenser hänförliga till avyttrade verksamheter	-16		-16	-18	-34
Kassaflödessäkringar					
– redovisade i övrigt totalresultat		-1	-1	0	-1
– skatt hänförlig till årets förändring		0	0	0	1
Utgående redovisat värde 2017-12-31	-331	-43	-374	-135	-509
Ingående redovisat värde 2018-01-01	-331	-43	-374	-135	-509
Justering	0		0		0
Justerat ingående redovisat värde	-331	-43	-374	-135	-509
Årets omräkningsdifferenser	142		142	51	194
Omräkningsdifferenser hänförliga till avyttrade verksamheter	15		15	0	15
Kassaflödessäkringar					
– redovisade i övrigt totalresultat		-9	-9	-1	-10
– skatt hänförlig till årets förändring		2	2	0	2
Utgående redovisat värde 2018-12-31	-173	-50	-223	-84	-308

Omräkningsreserv

Omräkningsreserven innefattar alla valutakursdifferenser som uppstår vid omräkning av finansiella rapporter från utländska verksamheter som har upprättat sina finansiella rapporter i annan valuta än den valuta som koncernens finansiella rapporter presenteras i. Moderbolaget och koncernen presenterar sina finansiella rapporter i svenska kronor.

Säkringsreserv

Säkringsreserven innefattar den effektiva andelen av den ackumulerade nettoförändringen av verkligt värde på ett kassaflödessäkringsinstrument hänförligt till kassaflöden som ännu inte har inträffat.

Moderbolaget

Specifikation av eget kapital-posten reserver

MSEK	2018	2017
<i>Fond för verkligt värde</i>		
Ingående balans	7	7
Omvärderingar redovisat i övrigt totalresultat	-7	
Utgående balans	0	7

Not 20 Innehav utan bestämmande inflytande

2018 MSEK	NCS Invest	Bisnode	LEDiL	Individuellt ej betydande innehav utan bestämmande inflytande	
					Total
I sin helhet, 100%					
Anläggningstillgångar	951	5 161	1 021		
Omsättningstillgångar		1 087	102		
Långfristiga skulder		-1 789	-275		
Kortfristiga skulder	-6	-1 374	-100		
Nettotillgångar	945	3 085	748		
Redovisat värde på innehav utan bestämmande inflytande	340	929	252	407	1 929
Nettoomsättning		3 690	439		
Årets resultat	119	233	92		
Övrigt totalresultat	-13	92	27		
Summa totalresultat	106	325	119		
Kassaflöde från löpande verksamhet		508	110		
Kassaflöde från investeringsverksamhet		-202	-20		
Kassaflöde från finansieringsverksamhet		-214	-73		
Årets kassaflöde		92	16		
Årets resultat hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande	43	70	31	42	186
Övrigt totalresultat hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande	-5	28	9	14	46
Utdelning utbetald till innehav utan bestämmande inflytande				-55	-55
Innehav utan bestämmande inflytande, andel i %	36%	30%	34%		

2017 MSEK	NCS Invest	Bisnode	LEDiL	Individuellt ej betydande innehav utan bestämmande inflytande	
					Total
I sin helhet, 100%					
Anläggningstillgångar	885	5 011	974		
Omsättningstillgångar		949	79		
Långfristiga skulder		-1 644	-331		
Kortfristiga skulder		-1 556	-92		
Nettotillgångar	885	2 760	629		
Redovisat värde på innehav utan bestämmande inflytande	319	831	211	525	1 886
Nettoomsättning		3 555	388		
Årets resultat	-25	201	72		
Övrigt totalresultat	-8	57	15		
Summa totalresultat	-33	258	87		
Kassaflöde från löpande verksamhet		515	75		
Kassaflöde från investeringsverksamhet		-291	-35		
Kassaflöde från finansieringsverksamhet		-183	-43		
Årets kassaflöde		41	-3		
Årets resultat hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande	-9	61	24	63	139
Övrigt totalresultat hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande	-3	17	5	-19	0
Utdelning utbetald till innehav utan bestämmande inflytande			-86	-4	-90
Innehav utan bestämmande inflytande, andel i %	36%	30%	34%		

Not 21 Resultat per aktie

Resultat per aktie har beräknats på följande sätt:

MSEK	2018	2017
Årets resultat hänförligt till moderbolagets ägare	-448	268
Använt i beräkningen av resultat per aktie före utspädning	-448	268
Räntekostnad för konvertibla förlagslån, netto	-1	
Utdelning preferensaktier		-39
Använt i beräkning av resultat per aktie efter utspädning	-449	229
Vägt genomsnittligt antal aktier		
Totalt antal stamaktier	324 140 896	324 140 896
Effekt av innehav av egna aktier	-5 126 468	-5 126 262
Vägt genomsnittligt antal före utspädning	319 014 634	319 014 634
Konvertibla förlagslån	724 528	
Vägt genomsnittligt antal efter utspädning	319 424 669	319 014 634
Resultat per aktie före utspädning, SEK	-1,40	0,72
Resultat per aktie efter utspädning, SEK	-1,40	0,72

Köoptioner

Ratos AB hade vid utgången av 2018 fyra utestående köoptionsprogram vars lösenkurser uppgår till 51,80 SEK, 55,50 SEK, 45 SEK respektive 47,10 SEK och överstiger stamaktiernas genomsnittskurs. Dessa optioner saknar utspädningseffekt och har exkluderats från beräkningen av resultat per aktie efter utspädning. Om stamaktiernas genomsnittskurs i framtiden överstiger lösenkursen på optionerna så kommer dessa optioner att medföra utspädning.

Teckningsoptioner

Ratos AB incitamentsprogram som startade 2018 består av konvertibler och teckningsoptioner. Lösenkursen uppgår till 37,11 SEK och överstiger stamaktiernas genomsnittskurs. Dessa optioner ingår inte i beräkning av resultat per aktie efter utspädning då de saknar utspädningseffekt. Optionerna tas med i resultat per aktie efter utspädning när lösenkursen på optionerna överstiger stamaktiernas genomsnittskurs.

Konvertibla förlagslån

Under räkenskapsåret upptaget konvertibelt förlagslån har inkluderats i beräkningen av resultat per aktie efter utspädning från emitterings-tidpunkten genom att öka antalet aktier med det totala antalet aktier som konvertiblerna motsvarar och öka resultatet med den redovisade räntekostnaden efter skatt. Konvertiblerna har inte inkluderats i beräkningen av resultat per aktie före utspädning. För ytterligare information om konvertiblerna hänvisas till not 7.

Not 22 Pensioner

I koncernen finns både förmånsbestämda och avgiftsbestämda pensionsplaner. Ratos-koncernen har inte någon koncerngemensam policy avseende pensioner utan varje enskilt bolags styrelse beslutar om pensionslösningar för bolaget. Av Ratos nuvarande dotterföretag har fem förmånsbestämda pensioner. De förmånsbestämda planerna är inte huvudlösningen för dotterföretagen utan utgör endast komplement till avgiftsbestämda pensionsplaner.

Bisnode har det beloppsmässigt största pensionsåtagandet i koncernen och det uppgår till 446 MSEK (413) och är fördelat på planer i fem olika länder. Diab har ett pensionsåtagande om 70 MSEK (66). Tillsammans står Bisnode och Diab för 98% (99) av koncernens förmånsbestämda pensionskund.

Förmånsbestämda pensioner

Pensionsplanerna omfattar huvudsakligen ålderspension. Intjäningen baseras på antal år inom pensionsplanen och lönen vid pensioneringstillfället.

Pensionsförpliktelseerna är säkerställda genom pensionsstiftelser och dylikt eller av bolaget.

Avgiftsbestämda pensioner

Pensionsplanerna omfattar huvudsakligen ålderspension. Pensionspremierna är lönerelaterade och kostnadsförs löpande.

Koncernen

Pensionskostnad

MSEK	2018	2017
Kostnad avseende tjänstgöring under innevarande period	16	23
Räntenetto	9	7
Effekter av reduceringar och regleringar	0	1
Pensionskostnader för förmånsbestämda pensioner	25	31
Pensionskostnader för avgiftsbestämda pensioner, Alecta	85	78
Pensionskostnader för avgiftsbestämda pensioner, övriga	118	111
Årets pensionskostnad	228	220

Pensionskostnaderna ingår i resultaträkningen på raden Kostnader för ersättning till anställda med undantag av räntenetto som ingår i finansnettot i resultaträkningen.

Förmånsbestämda pensionsplaner

MSEK	2018	2017
Nuvärde av fonderade förpliktelser	432	395
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde	-274	-237
	158	158
Nuvärde av ofonderade förpliktelser	366	328
Effekt av begränsningsregel för nettotillgångar	-2	-2
Nettoskuld i Rapport över finansiell ställning	523	485
Belopp som redovisas i balansräkningen		
Avsättningar för pensioner	524	486
Överskott i förmånsbestämd plan redovisad som långsiktig finansiell fordran	-1	-1
Nettoskuld i Rapport över finansiell ställning	523	485

forts. Not 22

Aktuariella vinster och förluster

Erfarenhetsmässiga justeringar uppkommer som en följd av att utfallet på grund av dödlighet, sjukfrånvaro, personalomsättning, löneförändringar samt avkastning på förvaltningstillgångar under året avvikit från gjorda antaganden.

Specifikation av förändringarna i den nettoskuld som redovisas i Rapport över finansiell ställning

MSEK	2018	2017
Nettoskuld vid årets början	485	485
Nettokostnad redovisad i resultaträkningen	25	31
Omvärdering av pensionsförpliktelse redovisad i övrigt totalresultat ¹⁾	4	-16
Inbetalda avgifter och utbetalda pensioner	-9	-14
Valutakursdifferenser på utländska planer	16	1
Netto överlätna pensionsförpliktelser i samband med avyttring av företag		-2
Nettoskuld vid årets slut	523	485

¹⁾ I koncernens övriga totalresultat redovisas även omvärdering av pensionsförpliktelse för investering som i koncernen redovisas enligt kapitalandelsmetoden.

Förvaltningstillgångarna består av följande:

MSEK	2018	2017
Egetkapitalinstrument	2	2
Finansiella räntebärande tillgångar	2	2
Fastigheter	2	2
Andra tillgångar	268	232
	274	237

Alectas överskott kan fördelas till försäkringstagarna och/eller de försäkrade. Vid utgången av 2018 uppgick Alectas överskott i form av den kollektiva konsolideringsnivån till preliminärt 142% (154). Den kollektiva konsolideringsnivån utgörs av marknadsvärdet på Alectas tillgångar i procent av försäkringsåtagandena beräknade enligt Alectas försäkringstekniska beräkningsantaganden, vilka inte överensstämmer med IAS 19.

Väsentliga aktuariella antaganden på balansdagen

	Bisnode		Diab	
	2018	2017	2018	2017
Nettoskuld i Rapport över finansiell ställning	446	413	70	66
Diskonteringsränta, %:				
Förstklassiga obligationer, Sverige	2,4	2,9	3,0	3,0
Förstklassiga obligationer, Tyskland	1,7	1,5		
Förstklassiga obligationer, Schweiz	0,9	0,8		
Förstklassiga obligationer, Finland	1,6	1,9		
Förstklassiga obligationer, Italien			1,0	1,0
Förstklassiga obligationer, övrigt	1,6	1,8		
Inflation, %	1,7	1,4	2,0	2,0
Förväntad löneökningstakt, %	1,6	1,5	3,0	3,0
Årlig ökning av pensioner och fribrev, %	1,0	0,9		

Moderbolaget

Moderbolagets pensionskostnader för avgiftsbestämda pensioner uppgår till 12 MSEK (13), varav inget (1) avser Alecta.

Not 23 Avsättningar

Koncernen

Avsättningar, långfristiga

MSEK	2018	2017
Garantiåtaganden		
Vid årets början	9	6
Årets avsättningar	-3	3
Avsättningar i avyttrat företag	0	0
Omräkningsdifferens	0	0
Vid årets slut	6	9
Övrigt		
Vid årets början	53	93
Årets avsättningar	2	3
Ianspråktaga avsättningar	-1	-13
Outnyttjade reverserade avsättningar	0	-13
Avsättningar i avyttrat företag	-42	-6
Omklassificering	0	-11
Omräkningsdifferens	3	-2
Vid årets slut	15	53
Summa långfristiga avsättningar	21	61

Avsättningar som är långfristiga skulder och förfallostruktur

Garantiåtaganden

Avsättningarna avser garantiåtagande för utförda arbeten. Avsättning för garantier börjar beräknas när en tjänst slutförs eller en vara har övergått till kund. För att uppskatta beloppen används huvudsakligen historiska data avseende reparationer och utbyten. Garantiperioderna sträcker sig över 2-10 år.

Övriga avsättningar

Övriga långfristiga avsättningar består bland annat av legala krav. Övriga avsättningar beräknas regleras inom 2-5 år.

Avsättningar som är kortfristiga skulder

Avsättningar, kortfristiga

MSEK	2018	2017
Garantiavsättningar		
Vid årets början	496	480
Årets avsättningar	188	143
Outnyttjade reverserade avsättningar	-74	-51
Avsättningar i förvärvat företag	-69	-52
Omräkningsdifferens	11	-24
Vid årets slut	551	496

forts. Not 23

Övrigt MSEK	2018	2017
Vid årets början	161	59
Årets avsättningar	104	142
lanspråkta avläggningar	-91	-47
Outnyttjade reverserade avläggningar	-22	-14
Omklassificering	0	20
Omräkningsdifferens	3	1
Vid årets slut	155	161
Summa kortfristiga avsättningar	705	656

Moderbolaget Avsättningar, långfristiga MSEK	2018	2017
Övrigt		
Vid årets början		11
Omklassificering		-11
Förändring av diskonterat värde		0
Vid årets slut		0

Avsättningar, kortfristiga MSEK	2018	2017
Övrigt		
Vid årets början	140	117
Årets avsättningar	57	129
lanspråkta avläggningar	-61	-97
Outnyttjade reverserade avläggningar	0	-21
Valutakurseffekt	3	1
Omklassificering	0	11
Vid årets slut	140	140

Av moderbolagets avsättningar avser 135 MSEK (112) avsättningar för dotter- och intresseföretag.

Not 24 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Moderbolaget MSEK	2018	2017
Personalkostnader	31	35
Övrigt	15	11
	45	46

Not 25 Finansiella risker och riskpolicy

Principer för finansiering och finansiell riskhantering

Koncernen är genom sin verksamhet exponerad för olika slag av finansiella risker relaterade till kundfordringar, leverantörsskulder, lån och derivatinstrument. Ratos finansiella risker består av:

- likviditetsrisk
- kreditrisk
- ränterisk
- valutarisk

Ratos styrelse fastställer den finansiella strategin för moderbolaget medan respektive dotterföretags styrelser fastställer respektive företags finansiella strategier.

Moderbolaget

Moderbolagets finanspolicy, som anger riktlinjer för hantering av finansiella risker, fastställs årligen av Ratos styrelse. Styrelsen utvärderar och föreslår vid behov förändringar av finanspolicyen.

Koncernföretag

I koncernen finns inte någon central finansavdelning, men Ratos huvudkontor bistår koncernen dotterföretag i övergripande finansiella frågor. Finanspolicy fastställs av respektive dotterföretags styrelse.

Den finansiella målsättningen för koncernen är att ha en god finansiell ställning, som bidrar till att bibehålla investerares, kreditgivares och marknadens förtroende samt utgör en grund för fortsatt utveckling av affärsverksamheten, samtidigt som den långsiktiga avkastning som genereras till aktieägarna är tillfredsställande.

Likviditetsrisk

Definition

Risken för att ett företag får svårigheter att fullgöra förpliktelse som sammanhänger med finansiella skulder som regleras med kontanter eller annan finansiell tillgång.

Aktuell likviditetsrisk

Moderbolaget är i normalfallet obelånat men ska ha bindande lånelöfte från bank. Pantsättning av aktier eller andra tillgångar som säkerhet för egna åtaganden eller för innehavens eller annans förpliktelse kan göras efter beslut i styrelsen. Moderbolaget ska inte gå i generell borgen gentemot någon långgivare för innehavens eller annans förpliktelse.

Garantier avseende tillskjutande av ägarkapital kan lämnas efter beslut i styrelsen. Tillgång till kapital och flexibilitet säkerställs genom moderbolagets rullande långfristiga kreditfacilitet som uppgår till 1 miljard SEK inklusive checkräkningskredit. Faciliteten kan även användas för att finansiera utdelning och löpande driftskostnader under en period med få eller inga exits. Utöver detta har moderbolaget ett bemyndigande från årsstämman att emittera aktier i samband med avtal om förvärv, se vidare not 18 avsnitt Kapitalhantering.

Varje dotterföretag ansvarar för sin egen finansiering. Per den 31 december 2018 uppgick koncernens räntebärande skulder till kreditinstitut till 5 536 MSEK (5 860). Totalt utnyttjade kreditfaciliteter uppgick till 2 007 MSEK (4 265).

Låneavtalen i dotterföretagen innehåller i normalfallet finansiella nyckeltal. Nyckeltalens nivåer är unika för varje dotterföretag. De vanligaste nyckeltalen är räntebärande nettoskuld i förhållande till resultat före avskrivningar och räntenetto, räntetäckningsgrad samt kassaflöde.

forts. Not 25

Om ett dotterföretag inte uppfyller lånevillkor i ett långfristigt låneavtal vid eller före rapportperiodens slut med effekt att företaget inte har en ovillkorad rätt att senarelägga skuldens reglering i minst tolv månader, klassificeras skulden som kortfristig.

Per den 31 december 2018 redovisas ett lån med nominellt belopp om 129 MSEK som kortfristig på grund av att lånevillkor avseende Net Debt/EBITDA inte uppfyllts per bokslutdatum. I januari 2019 ingicks överenskommelse med banken innefattande justerade bankvillkorsnivåer och att banken avstod från att mäta nyckeltal per 31 december 2018. Därmed föreligger inte längre något avtalsbrott, men då avtal träffades först i januari 2019 redovisas lånet som kortfristig per 31 december 2018.

Löptidsanalys finansiella skulder

För koncernens finansiella skulder per den 31 december 2018, visas följande förväntade förfallostruktur, omfattande odiskonterade kassaflöden avseende amorteringar och uppskattade räntebetalningar baserade på terminsavtal alternativt faktisk ränta samt uppskattade marginaler.

Omräkning till SEK av belopp i utländsk valuta har gjorts till gällande valutakurs vid rapportperiodens slut.

Löptidsanalysen omfattar inte skulder avseende syntetiska optioner. Syntetiska optioner har fastställda förfallotidpunkter, men beroende på villkor eller händelser som exempelvis avvyrtrng av bolag kan tidpunkt för förfall variera. Per den 31 december 2018 uppgick koncernens skulder avseende syntetiska optioner till 183 MSEK (159).

Löptidsanalys finansiella skulder

2018-12-31 MSEK	Inom 1 år	Inom 2 år	Inom 3 år	Inom 4 år	5 år och senare	Summa
Skulder till kreditinstitut	1 603	772	1 889	1 381	104	5 749
Finansiell leasing	79	77	74	72	827	1 130
Övriga räntebärande skulder	18	1	1	1	97	118
Leverantörsskulder	2 279					2 279
Säljoptioner				285		285
Villkorad köpeskillning	6	1	1	1	1	9
Ränteswappar	2					2
Valutaterminer						
- utflöde	136					136
- inflöde	-134					-134
Summa	3 988	851	1 965	1 740	1 028	9 574

2017-12-31 MSEK	Inom 1 år	Inom 2 år	Inom 3 år	Inom 4 år	5 år och senare	Summa
Skulder till kreditinstitut	1 053	1 956	524	415	2 333	6 282
Finansiell leasing	77	78	75	72	870	1 172
Övriga räntebärande skulder	18	1	1	1	93	114
Leverantörsskulder	2 284					2 284
Säljoptioner				173		173
Villkorad köpeskillning	6	1	1	1	1	9
Ränteswappar	11	4				15
Valutaterminer						
- utflöde	387					387
- inflöde	-372					-372
Summa	3 465	2 039	601	662	3 297	10 065

Kreditrisk

Definition

Kreditriskerna uppstår dels i finansiella, dels i kommersiella transaktioner. Koncernen är i sin finansiella verksamhet exponerad för kreditrisk på motparten i samband med placering av överskottslikviditet på bankkonton, i räntebärande värdepapper och i samband med köp av derivatinstrument. Den kommersiella exponeringen består främst av kreditrisken i koncernens kundfordringar och avtals-tillgångar och utgörs av risken att kunderna inte kan fullfölja sina betalningsåtaganden.

Aktuell finansiell kreditrisk

För att reducera moderbolagets finansiella kreditrisk och för att moderbolaget ska ha en hög beredskap för investeringar placeras likviditeten i bank eller räntebärande värdepapper med låg ränterisk, låg kreditrisk och hög likviditet. Förutom att placera de likvida medlen på bankkonto eller depositions-konto hos av Ratos godkända nordiska banker, får investeringar endast göras i värdepapper (statsskuldsväxlar, certifikat, obligationer eller motsvarande) emitterade av svenska staten, svenska kommuner, banker och företag som erhållit minst A+ rating av oberoende värderingsinstitut. Durationen på placering av värdepapper får inte överstiga sex månader förutom värdepapper utgivna av Svenska Staten där statsskuldsväxlar får ha en duration på maximalt 12 månader och statsobligationer maximalt 24 månader. Moderbolagets likvida medel uppgick per 31 december 2018 till 1 734 MSEK (2 226).

Per den 31 december 2018 uppgick likvida medel i koncernen till 3 404 MSEK (3 881). Under 2018 förekom inga kreditförluster vid placering av likvida medel.

Aktuell kommersiell kreditrisk

Moderbolaget har inte några kundfordringar eller avtalsstillgångar. Koncernen har kundfordringar och avtalsstillgångar som är inom tillämpningsområdet för modellen för förväntade kreditförluster. Likvida medel är även inom tillämpningsområdet för nedskrivningar enligt IFRS 9, den nedskrivning som skulle komma ifråga har dock bedömts vara ej materiell.

Redovisat värde på koncernens kundfordringar och avtalsstillgångar, i Rapport över finansiell ställning, avspeglar den maximala exponeringen för kreditrisk. Koncernens dotterföretag är verksamma inom ett flertal olika branscher och på ett stort antal geografiska marknader, vilket ger en god riskspridning.

Branschspridningen i kombination med den globala verksamheten innebär att koncernen inte har någon väsentlig koncentration på enskilda kunder. Koncernen tillämpar den förenklade modellen för beräkning av förväntade kreditförluster. Metoden innebär att förväntade förluster under fordrans hela löptid används som utgångspunkt för kundfordringar och avtalsstillgångar.

För att beräkna förväntade kreditförluster tillämpar respektive dotterföretag egna nedskrivningsmodeller för kundfordringar och avtalsstillgångar baserat på antaganden och historisk information. Detta omfattar kundernas betalningshistorik, förlusthistorik samt nuvarande och framåtblickande information om makroekonomiska faktorer som kan påverka kundernas betalningsförmåga. Den historiska förlustnivån justeras baserat på förväntade förändringar i dessa faktorer.

Kundfordringar och avtalsstillgångar grupperas baserat på kreditriskkaraktäristika och antal dagars dröjsmål. Avtalsstillgångarna är hänförliga till ännu ej fakturerat arbete och har i allt väsentligt samma riskkaraktäristika som redan fakturerat arbete för samma typ av kontrakt. Koncernen anser därför att förlustnivåerna för kundfordringar är en rimlig uppskattning av förlustnivåerna på avtalsstillgångar.

Utifrån detta baseras förlustreserven per 31 december 2018 och 1 januari 2018 (vid övergången till IFRS 9) för kundfordringar och avtals-tillgångar på följande:

forts. Not 25

2018-12-31 MSEK	Ej förfallna	Förfallet 0-60 dagar	Förfallet 61-180 dagar	Förfallet 181-365 dagar	Förfallet mer än ett år	Summa
Redovisat belopp kundfordringar - brutto	1 956	444	90	105	117	2 711
Förväntad förlustnivå i %	0%	1%	10%	14%	16%	2%
Kreditförlustreserv	-6	-7	-9	-14	-18	-54
Redovisat belopp avtalsstillgångar - brutto	539					
Förväntad förlustnivå i %	0%					
Kreditförlustreserv	0					

2018-01-01 MSEK	Ej förfallna	Förfallet 0-60 dagar	Förfallet 61-180 dagar	Förfallet 181-365 dagar	Förfallet mer än ett år	Summa
Redovisat belopp kundfordringar - brutto	1 746	523	71	42	117	2 499
Förväntad förlustnivå i %	0%	2%	7%	24%	31%	3%
Kreditförlustreserv	-5	-10	-5	-10	-37	-67
Redovisat belopp avtalsstillgångar - brutto	317					
Förväntad förlustnivå i %	0%					
Kreditförlustreserv	0					

Förändringen i förlustreserven under räkenskapsåret specificeras nedan:

MSEK	Avtals- tillgångar	Kund- fordringar
Per 31 december 2017 - beräknad i enlighet med IAS 39		-67
Omräknat belopp redovisat i balanserad vinst		
Ingående balans, 1 januari 2018 - beräknad i enlighet med IFRS 9	0	-67
Förändring av förlustreserv redovisad i resultaträkningen		-9
Under året bortskrivna fordringar		3
Återföring av ej utnyttjat belopp		18
Valutakursdifferenser		0
Förlustreserv, avyttrade bolag		2
Per 31 december 2018	0	-54

Kundfordringar och avtalsstillgångar skrivs ned med hänsyn till kundernas betalningsförmåga. Nedskrivning av kundfordringar som redovisades i resultaträkningen uppgick till 10 MSEK (34).

Fram till 31 december 2017 beräknades nedskrivning av kundfordringar baserat på modellen för inträffade förluster. Kundfordringarna analyserades löpande av respektive dotterföretag för att fastställa om nedskrivningsbehov förelåg. Bedömning gjordes dels utifrån individuell basis men även utifrån historisk data om inställda betalningar. Se nedan åldersanalys av kundfordringar.

2017-12-31 MSEK	Nominellt	Akkumulerad nedskrivning	Bokfört värde
Ej förfallet	1 749	-5	1 743
Förfallet 0 - 60 dagar	522	-10	512
Förfallet 60 - 180 dagar	73	-4	69
Förfallet 181 - 365 dagar	36	-9	27
Förfallet mer än ett år	117	-36	80
Totalt	2 497	-65	2 432

Ränterisk

Definition

Med ränterisk avses risken att förändringar i räntenivåer påverkar koncernens finansiella resultat och kassaflöde.

Aktuell ränterisk

Moderbolaget är inte exponerat för ränterisk eftersom moderbolaget i normalfallet är obelånat.

Koncernens exponering för ränterisk återfinns främst i dotterföretagens långfristiga upplåning. Räntebindningen är beroende av det enskilda dotterföretagets struktur och den finanspolicy och riskhantlingsstrategi som fastställts. I de fall räntebindningstiden förändrats har detta skett genom användning av ränteswappar.

Ränteswappar motsvarar 7% (22) av koncernens skulder till kreditinstitut per den 31 december 2018. Ränteswapparnas verkliga värde uppgick till 2 MSEK (15) och är redovisade som skuld. Av koncernens utestående ränteswappar förfaller 100% (100) inom 36 månader. Redovisat belopp på ränteswappar som säkringsredovisas uppgick till 2 MSEK och redovisas som skuld. Ränteswappar som säkringsredovisas förfaller inom 6 månader.

Känslighetsanalys

Om räntan förändras med en procentenhet i samtliga länder där Ratos koncernen har lån eller placeringar blir effekten på finansnettot baserat på skulder till kreditinstitut per årsskiftet som ej är räntesäkrade, totalt cirka 36 MSEK (36). Känslighetsanalysen grundar sig på att alla andra faktorer (till exempel valutakurser) förblir oförändrade.

Valutarisk

Definition

Med valutarisk avses risken att förändringar i valutakurser påverkar koncernens resultaträkning, Rapport över finansiell ställning och/eller kassaflöden negativt. Valutarisker finns både i omräkningsexponering kopplad till utländska koncernföretag samt i monetära finansiella tillgångar och skulder.

Valutaexponering av monetära finansiella tillgångar och skulder per balansdagen

I moderbolaget får i normalfallet endast placeringar i svensk valuta förekomma. Normalt görs inte valutasäkring av aktier, aktieägarlån eller dylika balansposter i moderbolaget. Transaktionsexponering, inför ett förvärv eller avyttring av ett utländskt företag, kan valutasäkras.

Koncernen hanterar sina valutarisker i enlighet med den finanspolicy och riskhantlingsstrategi som fastställts av respektive dotterföretags styrelse. Valutaexponering netto, och därtill hörande känslighetsanalys avser ställningen per balansdagen och innefattar kundfordringar, leverantörsskulder, skulder till kreditinstitut samt interna finansiella fordringar och skulder.

Det verkliga värdet på terminskontrakt uppgick netto till 15 MSEK (14) per den 31 december 2018, varav i Rapport över finansiell ställning redovisats 17 MSEK (29) som tillgångar och 2 MSEK (15) som skulder. Redovisat belopp på terminskontrakt som säkringsredovisas uppgår till 16 MSEK och redovisas som tillgång. I koncernen förekommer säkringar av nettoinvesterat i utlandsverksamhet.

forts. Not 25

Koncernens riskeponering i utländsk valuta vid utgången av rapportperioden, uttryckt i svenska kronor, framgår av tabellen nedan:

MSEK	EUR		NOK		DKK		GBP		USD		SEK	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Kundfordringar	210	188	17	42	13	39	45	6	223	316	120	272
Finansiella fordringar	221	321	3	176	46	69	41	74	259	383	16	9
Skulder till kreditinstitut	-883	-920	-96	-444	-1	-66	-171	-173	-289	-390	-338	-443
Leverantörsskulder	-192	-292	-11	-50	-42	-59	-47	-3	-264	-305	-134	-362
Valutaexponering finansiella tillgångar och skulder	-645	-703	-87	-276	16	-17	-131	-96	-71	4	-337	-524
Valutaterminskontrakt	-114	-14			109	-147	152	174	-168	-300	-9	-261
Nettoexponering	-759	-717	-87	-276	125	-165	21	79	-239	-296	-347	-785

Känslighetsanalys

Känslighetsanalysen beräknas utifrån monetära finansiella tillgångar och skulder i utländsk valuta per balansdagen. Förändrade valutakurser påverkar huvudsakligen koncernens resultat. Tillämpas säkringsredovisning påverkas övrigt totalresultat fram till dess reglering sker. Effekten förs då om till koncernens resultat.

En förändring av SEK med 10% gentemot Ratos exponering av nettoflöden i EUR, NOK, DKK, GBP och USD skulle påverka resultatet med cirka 86 MSEK (138). Störst påverkan på resultatet, efter finansnetto, uppkommer då skulder till kreditinstitut räknas om.

Not 26 Leasing

Koncernen

Operationella leasingavtal där företaget är leasetagare

Räkenskapsårets betalda leasingavgifter för ingångna avtal uppgår till:

MSEK	2018	2017
Minimileaseavgifter	866	911
Variabla avgifter	3	7
Totala leasingkostnader	869	919

Åtaganden för operationella leasingavtal per den 31 december:

MSEK	2018	2017
Avgifter inom ett år	877	834
Mellan ett och fem år	2 545	2 635
Längre än fem år	2 226	2 376
	5 648	5 845

Av totala framtida avgifter för operationell leasing avser 5 283 MSEK (3 943) Plantasjen, för vilka Plantasjen ger garanti för. Huvuddelen av Plantasjens operationella leasing består av butiklokaler.

Finansiella leasingavtal där företaget är leasetagare

Räkenskapsårets betalda leasingavgifter för ingångna avtal uppgår till:

MSEK	2018	2017
Minimileaseavgifter	82	83
Totala leasingkostnader	82	83

Nuvärde på finansiella leasingsskulder fördelar sig enligt nedan:

MSEK	2018	2017
Inom ett år	34	32
Mellan ett och fem år	135	158
Längre än fem år	514	508
	683	698

Ingångna leasingavtal med tillträde 2019 eller senare

Bisnode har tecknat ett hyresavtal med tillträde 2021 med en löptid på fem år till ett beräknat värde om ca 80 MSEK. Under året har Speed Group tecknat hyresavtal för en fastighet. Tillträde till fastigheten sker under första kvartalet 2020 och löper i 15 år med rätt att säga upp avtalet efter 10 år. Preliminär prognos av nyttjandevärdet beräknas till ca 130 MSEK.

Not 27 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser

Koncernen

Ställda säkerheter

MSEK	2018	2017
Fastighetsinteckningar	25	25
Företagsinteckningar	111	101
Aktier i koncernföretag	7 277	9 004
Övriga ställda säkerheter	3 286	3 616
	10 698	12 746
Eventalförpliktelser	2 953	1 665

Av övriga ställda säkerheter om 3 286 MSEK står HENT för 3 227 MSEK. Detta avser säkerheter som HENT ställt till banken i form av att banken har panten i varulager, kundfordringar samt övriga rörelsetillgångar.

Eventalförpliktelser förekommer som ett led i koncernens normala affärsverksamhet, bland annat för fullgörande av olika kontraktssliga åtaganden. Ingen indikation finns vid årsskiftet att eventalförpliktelser kommer att medföra någon betalning. Av eventalförpliktelser om 2 953 MSEK står HENT för 2 245 MSEK, airteam för 271 MSEK och Bisnode för 148 MSEK. Av HENTs eventalförpliktelser avser 1 772 MSEK moderbolagsgarantier som bolaget har ställt till kunder/leverantörer som säkerhet att HENTs dotterbolag uppfyller sina kontraktsförpliktelser och 473 MSEK säkerhet ställt till bank. Bisnodes eventalförpliktelser avser bankgarantier för lokalhyror i dotterföretagen. Airteams eventalförpliktelser har uppstått vid ingång av projektkontrakt där bolaget ställer garanti i förhållande till kontraktssunderlaget.

Moderbolaget

Moderbolaget har inte några ställda säkerheter. Moderbolaget har eventalförpliktelser till dotter- och intresseföretag uppgående till 603 MSEK (358). Moderbolaget garanterar att Medcro Intressenter AB och Outdoor Intressenter AB fullföljer sina åtaganden i samband med förvärvet av TFS respektive förvärvet av Oase Outdoors. Moderbolaget garanterar även att Sophion Holding AB samt EMaint AB fullföljer sina åtaganden i samband med försäljning av Sophion Bioscience respektive försäljning av Euromaint.

Not 28 Närstående relationer

Transaktioner med närstående sker på marknadsmässiga villkor.

Moderbolaget

Moderbolaget har en närstående relation med sina koncernföretag, för mer information se not 29. Moderbolaget har inte några ställda säkerheter. Moderbolaget har eventalförpliktelser till dotter- och intresseföretag uppgående till 603 MSEK (358). Moderbolaget har lämnat en kapitalgaranti avseende upplåning i TFS. Därutöver garanterar moderbolaget att Medcro Intressenter AB och Outdoor Intressenter AB fullföljer sina åtaganden i samband med förvärvet av TFS respektive förvärvet av Oase Outdoors. Moderbolaget garanterar även att Sophion Holding AB samt EMaint AB fullföljer sina åtaganden i samband med försäljning av Sophion Bioscience respektive försäljning av Euromaint.

Nedan redovisas moderbolagets transaktioner gentemot dotter- och intresseföretag för året samt moderbolagets balansposter mot dotter- och intresseföretag vid utgången av året.

MSEK	Finansiella intäkter	Övriga intäkter	Kapitaltillskott	Utdelning
2018	4	5	120	114
2017		6	316	572

MSEK	Fordran	Avsättning	Skuld	Eventualförpliktelse
2018-12-31	10	135	606	603
2017-12-31	15	112	1 569	358

Ratos har under året tillfört 20 MSEK till Diab och 100 MSEK till Kvdbil.

Transaktioner med nyckelpersoner i ledande ställning

Ersättning till ledande befattningshavare och styrelseledamöter framgår av not 7.

Not 29 Andelar i koncernföretag

Moderbolaget

MSEK	2018	2017
Akkumulerade anskaffningsvärden vid årets början	13 180	13 952
Investerat	157	473
Återbetalt aktieägartillskott		-19
Likviderat	-1 401	-723
Dotterbolag försatt i konkurs		-503
Vid årets slut	11 936	13 180
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	-4 913	-4 885
Likviderat	744	2
Dotterföretag försatt i konkurs		503
Årets nedskrivning	-836	-533
Vid årets slut	-5 005	-4 913
Värde enligt balansräkning	6 931	8 267

Utifrån den nedskrivningsprövning som Ratos årligen gör, se not 11, utvärderas även eventuellt nedskrivningsbehov på det redovisade värdet av andelar i koncernföretag. Under 2018 har moderbolaget skrivit ner det redovisade värdet på två bolag, EMaint AB 26 MSEK (50) och Blomster Intressenter AB 810 MSEK.

forts. Not 29

Dotterföretag, org nr, säte	Antal aktier	Ägd andel, %	2018-12-31	2017-12-31	Bolag	Ägd andel, %
MSEK						
Direktägda bolag						
Bisnode Business Information Group AB, 556681-5725, Stockholm	84 263 330	70	1 897	1 897		
Ägarbolag till portföljbolag						
Blomster Intressenter AB, 559077-8675, Stockholm	50 000	100	576	1 386	Plantasjen ⁵⁾	97
HL Intressenter AB, 556809-4402, Stockholm	50 000	100	566	566	HL Display ⁵⁾	96
Kelly Intressenter 1 AB, 556826-5705, Stockholm	50 000	100	344	244	Kvdbil	100
Kompositkärnan Förvaltning AB, 556777-2271, Stockholm	100 000	100	710	670	Diab	96
Medcro Holding AB, 559026-2019, Stockholm	50 000	100	259	259	TFS ⁴⁾	60
Miehdnort AB, 556801-4731, Stockholm	100 000	100	313	313	HENT	73
NCS Intressenter AB, 556801-8435, Stockholm	100 000	100	805	802	Aibel ²⁾	32
Noiro Holding AB, 556993-7104, Stockholm	50 000	100	462	462	LEDiL	66
Outdoor Intressenter AB, 559067-2456, Stockholm	50 000	100	162	162	Oase Outdoors ⁵⁾	79
Speed Group Intressenter AB, 556801-8419, Stockholm	100 000	100	286	286	Speed Group	70
Vento Intressenter AB, 559052-2057, Stockholm	50 000	100	335	335	airteam	70
Direktägda övriga dotterföretag						
Aalborg Fastigheter Intressenter ApS, 32318746, Aalborg, Danmark ³⁾				24		
AHI Intressenter AB, 556726-7744, Stockholm ³⁾				0		
Alube Network AB, 556925-9376, Stockholm ³⁾				285		
Aneres Properties AB, 559030-0967, Stockholm ³⁾				348		
EMaint AB, 556731-5378, Stockholm	100 000	100	34	34		
GS Intressenter AB, 559067-2415, Stockholm	50 000	100	160	160	Gudrun Sjödén Group ¹⁾	
Kamin Intressenter AB, 556801-8427, Stockholm ⁶⁾	100 000	100	4	4	Jøtul ¹⁾	
Quartzin Intressenter AB, 556835-3824, Stockholm	50 000	100	23	23		
Ratos Fastighets AB, 556308-3863, Stockholm	50 000	100	6	6		
			6 931	8 267		

¹⁾ Avyttrades under året

²⁾ NCS Intressenter AB äger 64% av aktierna i NCS Invest AB där resterande 36% av aktierna ägs av Sjätte AP-fonden. NCS Invest i sin tur äger 49% av aktierna i Aibel. Ratos direkta ägarandel i Aibel uppgår därmed till 32%.

³⁾ Likviderat under året

⁴⁾ Medcro Holding AB äger 100% av aktierna i Medcro Intressenter AB som i sin tur äger 60% av aktierna i TFS

⁵⁾ Ägd andel avser stamaktier.

⁶⁾ Bolaget befinner sig under likvidation.

Not 30 Kassaflödesanalys

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Erhållen utdelning	2	2	2	2
Erhållen ränta	10	25	0	0
Erlagd ränta	-301	-330		

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Andel av resultat från investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden	-171	-19		
Utdelning	2		0	-398
Realisationsresultat	-140	-720	-614	-1 622
Av- och nedskrivningar av tillgångar	1 167	1 163	840	533
Orealiserade kursdifferenser	-2	13	-6	-12
Avsättningar med mera	187	85	34	31
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	1 042	522	254	-1 463

MSEK	Koncernen		Moderbolaget	
	2018	2017	2018	2017
Kassa, bank	3 404	3 881	1 734	2 226
Likvida medel	3 404	3 881	1 734	2 226

Ej utnyttjad kreditfacilitet

Ej utnyttjad kreditfacilitet uppgår för koncernen till 2 007 MSEK (4 265) och för moderbolaget till 1 000 MSEK (2 200).

forts. Not 30

Avyttrade företag – koncernen ¹⁾

MSEK	2018	2017
Immateriella anläggningstillgångar	221	908
Materiella anläggningstillgångar	154	126
Finansiella anläggningstillgångar	139	12
Uppskjuten skattefordran	1	64
Varulager	179	226
Kortfristiga fordringar	120	246
Likvida medel	101	136
Tillgångar som innehas för försäljning		485
Summa tillgångar	916	2 204
Innehav utan bestämmande inflytande	6	120
Långfristiga skulder och avsättningar	629	836
Kortfristiga skulder och avsättningar	179	428
Skulder hänförliga till Tillgångar som innehas för försäljning		485
Summa skulder	815	1 868
Försäljningspris	195	843
Avgår:		
Villkorad tilläggsköpeskillning	-2	2
Likvida medel i den avyttrade verksamheten	-101	-136
Påverkan på koncernens likvida medel	92	709

¹⁾ Inkluderar även GS-Hydro som försattes i konkurs under 2017.

Förvärvade företag – koncernen

MSEK	2018	2017
Immateriella anläggningstillgångar	38	15
Materiella anläggningstillgångar	5	9
Finansiella anläggningstillgångar	0	
Uppskjuten skattefordran	0	4
Varulager	8	11
Kortfristiga fordringar	33	64
Likvida medel	12	20
Summa tillgångar	97	123
Innehav utan bestämmande inflytande	0	
Uppskjuten skatteskuld	8	4
Kortfristiga skulder och avsättningar	43	80
Summa skulder	51	84
Netto identifierbara tillgångar och skulder	46	39
Goodwill	57	124
Överförd ersättning	103	163
Avgår:		
Säljrevers	-5	
Avsättning villkorad köpeskillning	-10	
Likvida medel i den förvärvade verksamheten	-12	-20
Utbetald villkorad köpeskillning	6	222
Påverkan på koncernens likvida medel	82	365

Förändringar av skulder hänförliga till finansieringsverksamheten – koncernen

MSEK	Ingående balans 2017-01-01	Kassaflöde		Ej kassaflödespåverkande förändringar				Utgående balans 2017-12-31
		Upptagna lån	Amortering av lån	Förvärvade och avyttrade företag	Omklassificering	Valutakursförändring	Övriga förändringar	
Skulder till kreditinstitut långfristigt	6 178	478	-667	-816	-216	-88	36	4 906
Skulder till kreditinstitut kortfristigt	1 192	169	-526	-120	215	6	18	954
Finansiell leasing	736	0	-30	-10	1	-6	6	698
Övriga räntebärande skulder	75	15	-6	0	204	2	-10	280
Totala skulder från finansieringsverksamheten	8 181	662	-1 228	-947	205	-87	51	6 838

MSEK	Ingående balans 2018-01-01	Kassaflöde				Ej kassaflödespåverkande förändringar				Utgående balans 2018-12-31
		Upptagna lån	Amortering av lån	Inbetald optionspremie	Återköp/slutreglering optioner	Förvärvade och avyttrade företag	Omklassificering	Valutakursförändring	Övriga förändringar	
Skulder till kreditinstitut långfristigt	4 906	1 172	-189			-515	-1 481	98	19	4 009
Skulder till kreditinstitut kortfristigt	954	1 262	-2 195			-24	1 481	35	14	1 528
Finansiell leasing	698		-31			-2	0	15	3	683
Konvertibelt förlagslån		18					-2		0	16
Övriga räntebärande skulder ¹⁾	280	90	-90	7	-10			6	2	285
Totala skulder från finansieringsverksamheten	6 838	2 542	-2 506	7	-10	-541	-2	154	38	6 520

¹⁾ Utöver ovan ingår även tilläggsköpeskillningar på 9 MSEK i övriga räntebärande skulder som totalt uppgår till 294 MSEK.

Not 31 Viktiga uppskattningar och bedömningar

Ratos finansiella rapporter är upprättade i enlighet med IFRS. Detta kräver att företagsledningen gör bedömningar, uppskattningar och antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningar och bedömningar baseras på historiska erfarenheter, extern information och antaganden som företagsledningen anser vara rimliga under gällande omständigheter. Förändrade antaganden kan leda till justeringar av redovisade värden och det verkliga utfallet kan komma att avvika från gjorda uppskattningar och bedömningar.

Inom ramen för IFRS kan i vissa fall val göras mellan olika principer. Val av princip kräver i vissa fall att ledningen gör bedömningar av vilken princip som ger den mest rättvisande bilden av Ratos verksamhet.

Utvecklingen inom redovisningsområdet och valet av principer diskuteras även i Ratos revisionsutskott.

Nedan följer viktiga källor till osäkerheter i uppskattningar.

Viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar

Värdet på dotter- och intresseföretag inklusive goodwill prövas årligen genom att beräkna ett återvinningsvärde, dvs det högsta av ett nyttjandevärde och verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader, för respektive bolag. Beräkning av dessa värden kräver att flera antaganden om framtida förhållanden och uppskattningar av parametrar görs, såsom vinstmultiplar och framtida lönsamhetsnivå. En beskrivning av tillvägagångssättet återfinns i not 11. Framtida händelser och ny information kan förändra dessa bedömningar och uppskattningar.

Not 32 Avtalstillgångar och avtalsskulder

MSEK	2018	2017
Avtalstillgångar		
Entreprenadkontrakt		0
Övriga avtalstillgångar		12
Summa långfristiga avtalstillgångar	0	13
Entreprenadkontrakt	306	153
Övriga avtalstillgångar	232	151
Summa kortfristiga avtalstillgångar	539	304
Avtalsskulder		
Entreprenadkontrakt		38
Övriga avtalsskulder	24	14
Summa långfristiga avtalsskulder	24	51
Entreprenadkontrakt	253	176
Övriga avtalsskulder	1 015	794
Summa kortfristiga avtalsskulder	1 267	970
Tidpunkt för intäktsföring av långfristiga avtalsskulder		
Övriga avtalsskulder		
Inom 1-3 år	23	12
Efter 3 år	1	2
	24	14
Entreprenadkontrakt		
Inom 1-3 år		38
Efter 3 år		
	0	38
Avtalsskulder intäktsförda under året som inkluderades i ingående balans		
Entreprenadkontrakt	137	391
Övriga avtalsskulder	610	654
	747	1 045

Orderstock

Av Ratos fem omsättningsmässigt största dotterföretag så har HENT per 2018-12-31 en orderstock uppgående till 13,4 miljarder NOK (11 miljarder NOK per 2017-12-31). 45% av orderstocken bedöms intäktsföras under 2020-2022. Resten av orderstocken bedöms intäktsföras under 2019. Bisnode har en orderstock på 0,3 miljarder SEK, varav 0,2 förväntas intäktsföras under 2019.

Orderstock hänförliga till övriga tre dotterföretag (Diab, HL Display och Plantasjen) överstiger inte 12 månader.

Väsentliga förändringar i avtalstillgångar och avtalsskulder

Av förändring av kortfristiga avtalstillgångar hänförliga till entreprenadkontrakt om 153 MSEK avser ca 150 MSEK HENT och beror på att bolaget vuxit.

Av förändring av övriga kortfristiga avtalsskulder om 220 MSEK är 175 MSEK hänförliga till TFS.

Förlustreserv avtalstillgångar

Avtalstillgångar är inom tillämpningsområdet för modellen för förväntade kreditförluster. Se not 25 avsnittet om kreditrisk för beskrivning och beräkning av kreditförlustreserv.

forts. Not 32

Entreprenadavtal

Entreprenaduppdrag intäktsförs i takt med upparbetning av projekten enligt IFRS 15. Se not 1, Redovisningsprinciper och not 3, Intäkternas fördelning.

Resultaträkningen

MSEK	2018	2017
Upparbetade intäkter	9 312	8 086
Nettoresultat	877	1 017

Rapport över finansiell ställning

Fordringar på beställare av uppdrag enligt entreprenadavtal

MSEK	2018	2017
Upparbetade intäkter	10 243	5 636
Fakturering	-9 937	-5 476
	306	161
Varav kortfristiga fordringar	306	161

Skulder till beställare av uppdrag enligt entreprenadavtal

MSEK	2018	2017
Fakturering	-14 223	-19 844
Upparbetad intäkt	13 458	19 289
	-765	-556

Not 33 Händelser efter balansdagen

Ratos dotterbolag airteam förvärvar Creovent AB (Creovent) och Thorszelius Ventilation & Service AB (Thorszelius), ledande installatörer av klimat- och ventilationslösningar i Stockholms- och Uppsalaregionerna. Proforma uppgick omsättningen 2017 för de båda bolagen till cirka 235 MSEK och operativ EBITA till 24 MSEK. Förvärvet har slutförts i februari 2019.

Ratos har förvärvat resterande aktier (40%) i dotterbolaget Trial Form Support International AB (TFS) av delägaren och grundaren Daniel Spasic till ett aktievärde om 11 MEUR. Ratos ägande uppgår efter förvärvet till 100%.

I januari genomförde Ratos förändringar i ledningsgruppen samt investeringsorganisationen. Förändringen innebär att två personer lämnar sina anställningar.

Kapitaltillskott till Plantasjen om 200 MNOK genomfört i januari 2019.

Not 34 Uppgifter om moderbolaget

Ratos AB är ett publikt svenskregistrerat aktiebolag med säte i Stockholm. Moderbolagets aktier är registrerade på Nasdaq Stockholm. Adressen till huvudkontoret är Box 1661, 111 96 Stockholm och besöksadressen är Drottninggatan 2.

Koncernredovisningen för 2018 består av moderbolaget och dess koncernföretag. I koncernen ingår även ägd andel av investeringar redovisade enligt kapitalandelsmetoden.

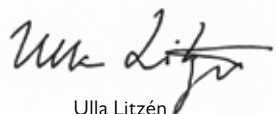
Styrelsens och verkställande direktörens intygande

Koncernredovisningen respektive årsredovisningen har upprättats i enlighet med de internationella redovisningsstandarder som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 av den 19 juli 2002 om tillämpning av internationella redovisningsstandarder respektive god redovisningssed och ger en rättvisande bild av koncernens och moderbolagets ställning och resultat. Förvaltningsberättelsen för koncernen respektive moderbolaget ger en rättvisande översikt över utvecklingen av koncernens och moderbolagets verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som moderbolaget och de företag som ingår i koncernen står inför.

Stockholm den 2 april 2019

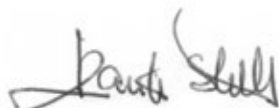
Per-Olof Söderberg
Ordförande

Ulla Litzén
Styrelseledamot

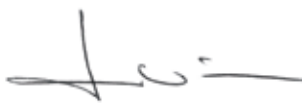
Annette Sadolin
Styrelseledamot

Karsten Slotte
Styrelseledamot

Jan Söderberg
Styrelseledamot

Jonas Wiström
Styrelseledamot,
Verkställande direktör

Årsredovisningen och koncernredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen den 2 april 2019. Koncernens resultaträkning och rapport över finansiell ställning samt moderbolagets resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på årsstämman den 8 maj 2019.

Vår revisionsberättelse har lämnats den 2 april 2019
PricewaterhouseCoopers AB

Peter Clemedtson
Auktoriserad revisor
Huvudansvarig revisor

Helena Kaiser de Carolis
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Ratos AB (publ), org.nr 556008-3585

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Ratos AB (publ) för år 2018 med undantag för bolagsstyrningsrapporten på sidorna 47-55. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 42-117 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen och koncernredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), såsom de antagits av EU, och årsredovisningslagen. Våra uttalanden omfattar inte bolagsstyrningsrapporten på sidorna 47-55. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och koncernen.

Våra uttalanden i denna rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som har överlämnats till moderbolagets och koncernens revisionsutskott i enlighet med revisorsförordningens (537/2014) artikel 11.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionsred i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisionsred i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Detta innefattar att, baserat på vår bästa kunskap och övertygelse, inga förbjudna tjänster som avses i revisorsförordningens (537/2014) artikel 5.1 har tillhandahållits det granskade bolaget eller, i förekommande fall, dess moderföretag eller dess kontrollerade företag inom EU.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Vår revisionsansats

Revisionens inriktning och omfattning

Ratos är ett investeringsbolag som förvärvar, utvecklar och säljer nordiska bolag. Vid utgången av året hade Ratos 12 innehav vilka verkar inom olika branscher med olika risker. Innehavens bidrag till koncernens eget kapital varierar mellan ca 2-25%. Dessa faktorer bidrar till en riskspridning vilken reducerar risken avseende uppkomsten av väsentliga felaktigheter i koncernredovisningen.

Vi utformade vår revision genom att fastställa väsentlighetsnivå och bedöma risken för väsentliga felaktigheter i de finansiella rapporterna. Vi beaktade särskilt de områden där verkställande direktören och styrelsen gjort subjektiva bedömningar, till exempel viktiga redovisningsmässiga uppskattningar som har gjorts med utgångspunkt från antaganden och prognoser om framtida händelser, vilka till sin natur är osäkra. Liksom vid alla revisioner har vi också beaktat risken för att styrelsen och verkställande direktören åsidosätter den interna kontrollen, och bland annat övervägt om det finns belägg för systematiska avvikelser som givit upphov till risk för väsentliga felaktigheter till följd av oegentligheter.

Vi anpassade vår revision för utföra en ändamålsenlig granskning i syfte att kunna uttala oss om de finansiella rapporterna som helhet, med hänsyn tagen till koncernens struktur, redovisningsprocesser och kontroller samt den bransch i vilken koncernen verkar.

I koncernrevisionen fastställde vi revisionsriskerna ur ett koncernperspektiv. Vi har, i koncernrevisionen, fokuserat på verksamheten i moderbolaget, vilken inkluderar nedskrivningsprövning, och de mest väsentliga innehaven och därutöver har övriga innehav varit föremål för vissa granskningsåtgärder.

Som en del i vårt arbete har vi också utfärdat granskningsinstruktioner och inhämtat skriftlig rapportering från innehavsrevisorerna. Vi har även haft samtal med samt besökt utvalda revisorer och innehavsbolag för att kunna dra slutsatsen att tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis inhämtats.

Väsentlighet

Revisionens omfattning och inriktning påverkades av vår bedömning av väsentlighet. En revision utformas för att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida de finansiella rapporterna innehåller några väsentliga felaktigheter. Felaktigheter kan uppstå till följd av oegentligheter eller fel. De betraktas som väsentliga om enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användarna fattar med grund i de finansiella rapporterna.

Baserat på professionellt omdöme fastställde vi vissa kvantitativa väsentlighetstal, däribland för den finansiella rapportering som helhet. Med hjälp av dessa och kvalitativa överväganden fastställde vi revisionens inriktning och omfattning och våra granskningsåtgärders karaktär, tidpunkt och omfattning, samt att bedöma effekten av enskilda och sammantagna felaktigheter på de finansiella rapporterna som helhet.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i vårt ställningstagande till, årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet, men vi gör inga separata uttalanden om dessa områden.

Särskilt betydelsefullt område

Värdering av goodwill, respektive andelar redovisade enligt kapitalandelsmetoden

Ratos innehav vid utgången av året utgörs av 11 dotterbolag och ett intressebolag, där vart och ett utgör en kassagenererande enhet. Till dotterbolagen har goodwill om 11 274 miljoner SEK allokaterats, och de redovisade kapitalandelarna uppgår till 1092 miljoner SEK vid utgången av året. Goodwill och andelar redovisade enligt kapitalandelsmetoden är en betydande del av koncernens balansomslutning som uppgår till 24 803 miljoner SEK.

Värdet på goodwill samt kapitalandelar prövas årligen för nedskrivning. Prövningen, och därmed redovisade värden är beroende av styrelsens och ledningens bedömningar och antaganden om bl.a. tillväxt, framtida lönsamhet, diskonteringsränta och vinstmultiplar. Framtida händelser och ny information kan förändra dessa bedömningar och uppskattningar och det är därför särskilt viktigt för företagsledningen att löpande utvärdera om värdet på den redovisade goodwillen respektive kapitalandelarna kan motiveras med beaktande av gjorda antaganden.

Ovan sammantaget med att vissa av innehaven verkar i utmanande marknadsförhållanden gör att vi bedömt värdering av goodwill och andelar redovisade enligt kapitalandelsmetoden som det mest betydelsefulla området för vår revision.

Hur vår revision beaktade det särskilt betydelsefulla området

Vi har i vår revision fokuserat granskningen på de innehav där skillnaden mellan bokfört värde och återvinningsvärde är begränsat.

Vi har med hjälp av värderingsspecialister genomfört ett antal granskningsåtgärder för att verifiera att de nedskrivningsprövningar som Ratos utfört är baserade på vedertagna värderingsmetoder, matematiskt korrekta och baserade på rimliga antaganden för framtida kassaflöden, tillväxt och diskonteringsräntor.

Våra revisionsåtgärder har innefattat granskning av bolagets prognoser där vi bedömt rimligheten i dessa baserat på historiska utfall och marknadsutsikter. Vi har också diskuterat värderingen med bolagsansvariga inom Ratos och utmanat gjorda antaganden och bedömningar.

Vi har utvärderat känslighetsanalyser för viktiga antaganden såsom tillväxt- och vinstmarginalantaganden samt utvärderat ändamålsenligheten av den jämförelsegrupp som använts vid multipelvärdering och jämfört denna mot oberoende källor.

Vi har också utvärderat notupplysningarna i relation till reglerna i IAS 36 och IAS 1.

Se årsredovisningen not 11 – Immateriella anläggningstillgångar samt not 13 Andelar redovisade enligt kapitalandelsmetoden.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen, koncernredovisningen och återfinns på sidorna 1-41 och 121-128. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS så som de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ än att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

En ytterligare beskrivning av vårt ansvar för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen finns på Revisorsinspektionens webbplats: www.revisorsinspektionen.se/revisornsansvar. Denna beskrivning är en del av revisionsberättelsen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Ratos AB (publ) för år 2018 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation, och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvalt-

ningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

En ytterligare beskrivning av vårt ansvar för revisionen av förvaltningen finns på Revisorsnämndens webbplats: www.revisorsinspektionen.se/revisornsansvar. Denna beskrivning är en del av revisionsberättelsen.

Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för bolagsstyrningsrapporten på sidorna 47–55 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FARs uttalande RevU 16 Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten. Detta innebär att vår granskning av bolagsstyrningsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionsssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

En bolagsstyrningsrapport har upprättats. Upplýsningar i enlighet med 6 kap. 6 § andra stycket punkterna 2–6 årsredovisningslagen samt 7 kap. 31 § andra stycket samma lag är förenliga med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar samt är i överensstämmelse med årsredovisningslagen.

PricewaterhouseCoopers AB, Stockholm, utsågs till Ratos AB (publ) revisor av bolagsstämman den 3 maj 2018 och har varit bolagets revisor sedan 18 april 2012.

Stockholm den 2 april 2019
PricewaterhouseCoopers AB

Peter Clemedton
Auktoriserad revisor
Huvudansvarig revisor

Helena Kaiser de Carolis
Auktoriserad revisor

Ytterligare information

RATOS

Femårsöversikt, koncernen	122
Definitioner	123
GRI-index	124
Hållbarhetsrapport	126
Aktieägarinformation	128

Femårsöversikt, koncernen

	2018	2017	2016	2015	2014
Nyckeltal ¹⁾					
Resultat per stamaktie före utspädning, SEK	-1,40	0,72	-1,79	1,29	3,22
Utdelning per A- och B-aktie, SEK	0,50 ²⁾	2,00	2,00	3,25	3,25
Utdelning per C-aktie (preferensaktie), SEK			120	100	100
Direktavkastning, %	2,1 ²⁾	5,6	4,6	6,7	6,9
Totalavkastning, %	-30	-13	-6	9	-15
Börskurs vid årets slut, SEK	23,28	35,84	43,14	48,83	47,07
Eget kapital per aktie, 31 december, SEK ³⁾	27	30	31	36	39
Eget kapital, MSEK ⁴⁾	8 701	9 660	11 283	12 882	14 027
Avkastning på eget kapital, %	-5	3	-4	4	8
Soliditet, %	43	46	45	47	46
Genomsnittligt antal stamaktier före utspädning	319 014 634	319 014 634	319 014 428	319 012 617	319 009 126
Utestående antal A-, B- och C-aktier ⁵⁾	319 014 634	319 014 634	319 722 042	319 753 436	319 839 789
Resultaträkning, MSEK					
Resultat/resultatandelar från bolag	604	679	295	664	392
Realisationsresultat vid försäljning av bolag	62	596	1 672	1 101	1 390
Nedskrivning, bolag samt resultat konkurs	-600	-482	-2 504	-565	-250
Resultat från bolag	66	792	-538	1 200	1 532
Intäkter och kostnader i moderbolaget och centrala bolag	-135	-134	-353	-308	-165
Koncernens resultat före skatt	-69	658	-890	892	1 367
Skatt	-193	-251	-180	-216	-238
Koncernens resultat efter skatt	-262	407	-1 071	676	1 129
Resultat hänförligt till moderbolagets ägare	-448	268	-500	496	1 109
Rapport över finansiell ställning, MSEK					
Immateriella anläggningstillgångar	13 035	13 424	14 834	14 293	16 917
Materiella anläggningstillgångar	1 586	1 827	1 970	1 789	2 744
Finansiella anläggningstillgångar	1 213	1 323	2 372	2 522	4 133
Uppskjutna skattefordringar	486	478	594	490	559
Omsättningstillgångar	8 483	8 270	10 034	13 529	12 353
Tillgångar	24 803	25 323	29 805	32 623	36 706
Eget kapital	10 630	11 546	13 286	15 302	17 009
Avsättningar	1 250	1 204	1 139	1 160	1 091
Uppskjutna skatteskulder	429	500	501	392	434
Räntebärande skulder	6 529	6 838	8 181	8 232	10 263
Ej räntebärande skulder	5 965	5 235	6 696	7 538	7 909
Eget kapital och skulder	24 803	25 323	29 805	32 623	36 706

¹⁾ Om inget annat anges avses B-aktien.

²⁾ Föreslagen ordinarie utdelning.

³⁾ Eget kapital hänförligt till moderbolagets ägare, dividerat med antal utestående stamaktier vid periodens slut. 2014-2016 har justerats för utestående preferenskapital. Samtliga preferensaktier har lösts in vid utgången av 2017.

⁴⁾ Hänförligt till moderbolagets ägare.

⁵⁾ Samtliga C-aktier har lösts in vid utgången av 2017.

Definitioner*

Avkastning på eget kapital

Årets resultat hänförligt till moderbolagets ägare dividerat med genomsnittligt eget kapital hänförligt till moderbolagets ägare.

Avkastning på sysselsatt kapital

Resultat före räntekostnader och skatt i procent av genomsnittligt sysselsatt kapital.

Direktavkastning

Utdelning på stamaktien i procent av B-aktiens börskurs.

EBIT

Resultat före finansnetto och skatt (Earnings Before Interest and Tax).

EBITA

Rörelseresultat före nedskrivning av goodwill samt av- och nedskrivningar av andra immateriella tillgångar som uppkommit i samband med företagsförvärv och därmed likställda transaktioner (Earnings Before Interest, Tax and Amortisation).

EBITA-marginal

EBITA i procent av nettoomsättningen.

EBITDA

Resultat före av- och nedskrivningar (Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortisation).

EBT

Resultat före skatt (Earnings Before Tax).

EBT-marginal

EBT i procent av nettoomsättningen.

Eget kapital per aktie

Eget kapital hänförligt till moderbolagets ägare med avdrag för utestående preferenskapital dividerat med utestående antal stamaktier vid periodens slut.

Enterprise value

Marknadsvärdet på aktierna plus räntebärande nettoskuld.

Koncernmässigt värde

Koncernens andel av bolagets eget kapital, eventuella kvarvarande koncernmässiga över- och undervärden reducerat med eventuella internvinster. Därutöver inkluderas aktieägarlån och kapitaliserade räntor på dessa.

Omsättningshastighet

Antal omsatta B-aktier under ett år i förhållande till totalt antal utestående B-aktier.

Operativ EBITA

EBITA med avdrag för jämförelsestörande poster.

Operativ EBITA-marginal

Operativ EBITA i procent av nettoomsättningen.

P/E-tal

Börskurs för B-aktien i förhållande till resultat per aktie.

Portföljens nyckeltal

Nedanstående nyckeltal presenteras för Ratos bolagsportfölj, både med bolagen inkluderade i sin helhet (100%), oavsett Ratos ägarandel, samt justerat för Ratos ägarandel i respektive bolag.

- *Portföljens nettoomsättning* – Nettoomsättning för hela innevarande period samt jämförelseperioder, i bolag som ingår i portföljen vid rapportperiodens utgång.
- *Portföljens EBITA* – Rörelseresultat för hela innevarande period samt jämförelseperioder, i bolag som ingår i portföljen vid rapportperiodens utgång, före nedskrivning av goodwill samt av- och nedskrivningar av andra immateriella tillgångar som uppkommit i samband med företagsförvärv och därmed likställda transaktioner.
- *Portföljens operativa EBITA* – Portföljens EBITA enligt definition ovan, justerat för jämförelsestörande poster.
- *Portföljens operativa EBITA-marginal* – Portföljens operativa EBITA i procent av portföljens nettoomsättning.
- *Jämförelsestörande poster* – Resultatposter som har betydande inverkan på resultatet i bolaget, och om de ej lyfts fram försvårar förståelsen för bolagets underliggande operativa utveckling och/eller värdering.
- *Rörelsens kassaflöde* – Kassaflöde från rörelsen, exklusive betald skatt och betalda räntor, inklusive kassaflöde från investeringar och avyttringar av immateriella respektive materiella anläggningstillgångar.
- *Aggregerad skuldsättningskvot, inklusive moderbolaget* – Portföljens totala Räntebärande nettoskuld, justerat för Ratos ägarandelar, inklusive likvida medel i moderbolaget dividerat med Portföljens EBITDA rullande tolv månader, justerat för Ratos ägarandelar, inklusive EBITDA rullande tolv månader i moderbolaget.

Resultat per aktie före utspädning

Periodens resultat hänförligt till moderbolagets ägare med avdrag för periodens utdelning på preferensaktier dividerat med genomsnittligt antal utestående stamaktier.

Resultat per aktie efter utspädning

Beräkningen av resultat per aktie före utspädning baseras på årets resultat i koncernen hänförligt till moderbolagets ägare och på det vägda genomsnittliga antalet aktier utestående under året.

Vid beräkningen av resultat per aktie efter utspädning justeras resultatet och det genomsnittliga antalet aktier för att ta hänsyn till effekter av potentiella stamaktier, vilka under rapporterade perioder härrör från konvertibla skuldebrev och optioner utgivna till anställda. Utspädning från konvertibla skuldebrev beräknas genom att öka antalet aktier med det totala antalet aktier som konvertiblerna motsvarar och öka resultatet med den redovisade räntekostnaden efter skatt. Potentiella stamaktier ses som utspädande endast under perioder då det leder till en lägre vinst eller större förlust per aktie.

Räntebärande nettoskuld

Räntebärande skulder samt pensionsavsättningar minus räntebärande tillgångar och likvida medel.

Skuldsättningsgrad

Räntebärande skulder i förhållande till eget kapital.

Soliditet

Redovisat eget kapital i procent av balansomslutningen. I eget kapital inräknas innehav utan bestämmande inflytande.

Sysselsatt kapital

Balansomslutningen minus räntefria skulder.

Totalavkastning

B-aktiens kursutveckling inklusive återinvesterad utdelning på stamaktierna.

* Om inget annat anges avses B-aktien.

GRI-Index

Ratos hållbarhetsredovisning avser kalender året 2018. Siffrorna som redovisas är från 1/1/2018 - 31/12/2018 om inget annat anges. Denna rapport har upprättats i enlighet med GRI Standards nivå Core. Detta är Ratos fjärde hållbarhetsredovisning enligt GRI och Ratos har för avsikt att redovisa årligen.

Ratos undertecknande av FN:s Global Compact (UNGC) följer att Ratos årligen lämnar en Communication on Progress (COP) som redovisar arbetet med UNGCs 10 principer. COP-informationen hämtas i Ratos Årsredovisning 2018. Rapporteringen av Ratos väsentliga aspekter och ämnesspecifika upplysningar är i huvudsak avgränsade till

Uppfylld ● Helt ● Delvis

GRI STANDARDS INDEX SEKTORTILLÄGG FÖR FINANS

Standard & Titel	Sida	Kommentar	UNGC principer	Upp-fyllnad
GRI 102: GENERAL DISCLOSURES 2016				
Organisationsprofil				
102-1	Organisationens namn	3, 128		●
102-2	Aktiviteter, varumärken, produkter och tjänster	3, 26-27		●
102-3	Organisationens huvudkontor	128		●
102-4	Plats för verksamheten	1		●
102-5	Ägarstruktur och företagsform	42-45		●
102-6	Marknadsnärvaro	1, 3, 16-17, 26-27		●
102-7	Organisationens storlek och omfattning	16, 19, 26-27, 58-66		●
102-8	Information om anställda och andra arbetstagare	21	Endast Ratos huvudkontor omfattas.	●
102-9	Beskrivning av leverantörskedjan	18		●
102-10	Väsentliga förändringar i organisationen och dess leverantörskedja	1, 6-7, 42-45		●
102-11	Försiktighetsprincipen	18	7	●
102-12	Externa initiativ	12		●
102-13	Medlemskap i organisationer	12	Svenskt Näringsliv, Svenska Venture Capital Association (SVCA), Swedish Leadership for Sustainable Development (SLSLD)	●
Strategi				
102-14	Uttalande från senior beslutsfattare	4-5		●
Etik och integritet				
102-16	Organisationens värderingar, principer, standarder och normer för uppträdande	10, 12, 14-21		●
Styrning				
102-18	Styrningsstruktur	15, 47-55		●
Engagemang med intressenter				
102-40	Lista över intressentgrupper	13		●
102-41	Kollektivavtal	124	Ratos är inte anslutet till kollektivavtal.	3 ●
102-42	Grund för identifiering och urval av intressenter	12		●
102-43	Tillvägagångssätt för intressentdialog	12, 13		●
102-44	Huvudfrågor och områden som lyfts vid intressentdialoger	13	Utelämnande: Ej möjligt att redovisa resultat uppdelat på respektive intressentgrupp pga. bristfällig datasammanställning av tredjepartsleverantör	●
Redovisningsprofil				
102-45	Affärsenheter inkluderade i den konsoliderade finansiella redovisningen	-		●
102-46	Process för att identifiera väsentliga aspekter och begränsningar	12, 13, 124		●
102-47	Lista på väsentliga aspekter	12, 13		●
102-48	Förklaringar till korrigeringar från tidigare redovisningar	124	Inga ändringar.	●
102-49	Förändringar i redovisning	12		●
102-50	Redovisningsperiod	-		●
102-51	Datum för senast publicerad redovisning	124	2018-03-28	●
102-52	Redovisningscykel	-		●
102-53	Kontaktuppgifter för frågor om redovisning	124	Jonas Wiström, VD, 08-700 17 00, Helene Gustafsson IR- och presschef, 08-700 17 00	●
102-54	Tillämpningsnivå enligt GRI Standards	-	Nivå Core	●
102-55	GRI-index	124-125		●
102-56	Extern bestyrkande	-	Ej granskad av tredje part	●

Ratos moderbolag. Styrningen av aspekterna samt indikatorerna 205-1 och FS10 omfattar både moderbolaget och innehaven.

All beräkning kring energi och koldioxidutsläpp är jämförelser mellan de finansiella åren 2016 och 2018, basår för miljödata är 2016. Uppgifterna tillhandahålls av tredjepartsleverantörer, om inget annat

anges. Samtliga beräkningar gällande miljö är baserade på GHG Protokoll. Beräkningar som rör medarbetare utgår från GRI:s modeller och alla data redovisas i det metrisk systemet. All HR-data är beräknad per medarbetare.

Uppfylld ● Helt ● Delvis

VÄSENTLIGA ASPEKTER, STYRNING OCH ÄMNESSPECIFIKA UPPLYSNINGAR

Standard	Titel	Sida	Kommentar	UNGC Principer	Uppfylld
GRI 200 ECONOMIC STANDARD SERIES					
GRI 103: Styrning 2016	103-1 - 103-3 Styrning	12-18		10	●
GRI 205: Antikorruption 2016	205-1 Verksamheter som bedömts avseende risk för korruption	17		10	●
GRI 205: Antikorruption 2016	205-3 Bekräftade fall av korruption och vidtagna åtgärder	18		10	●
GRI 300 ENVIRONMENTAL STANDARD SERIES					
GRI 103: Styrning 2016	103-1 - 103-3 Styrning	12-16, 18		8-9	●
GRI 305: Utsläpp 2016	305-2 Indirekta (Scope 2) växthusgasutsläpp	18, 125		8	●
GRI 305: Utsläpp 2016	305-3 Andra indirekta (Scope 3) växthusgasutsläpp	18, 125		8	●
GRI 400 SOCIAL STANDARD SERIES					
GRI 103: Styrning 2016	103-1 - 103-3 Styrning	12-16, 18-21		1-6	●
GRI 401: Anställning 2016	401-3 Föräldraledighet	21	Utelämnande: Behållandegrad ej rapporterat pga. begränsningar i nuvarande system.	6	●
GRI 404: Utbildning och kompetensutveckling 2016	404-2 Program för att utveckla anställdas kompetens och övergångsprogram	19-21		6	●
GRI 404: Utbildning och kompetensutveckling 2016	404-3 Andel anställda som får regelbunden utvärdering av sin prestation och karriärsutveckling	21		6	●
GRI 405: Mångfald och lika möjligheter 2016	405-1 Mångfald inom styrelse, ledning och bland anställda	21		6	●
GRI 406: Icke-diskriminering 2016	406-1 Diskrimineringsfall och vidtagna åtgärder	18		6	●
GRI 419: Socioekonomisk efterlevnad 2016	419-1 Fall av bristande efterlevnad av lagar och regler inom sociala och ekonomiska områden	18		1-6, 10	●
GRI G4 SECTOR DISCLOSURES					
GRI Financial Services	FS6 Procent av portföljen uppdelat på region, storlek och sektor	3, 16-17, 26-27		1-9	●
GRI Financial Services	FS10 Andel av portföljbolagen som organisationen har interagerat med gällande miljömässiga eller sociala frågor	15-17, 19		1-9	●

Hållbarhetsrapport

Ratos hållbarhetsrapport har upprättats i enlighet med GRI Standards: Core-alternativet och i linje med svensk lag avseende Företagens rapportering om hållbarhet och mångfaldspolicy i enlighet med ÅRL 6 kap 10-14§§ samt 7 kap 31a-c§§. Rapporteringen inklusive indikatorer och datapunkter avser räkenskapsåret 2018 om inget annat anges. Se även GRI index sid 124-125 för beskrivning av redovisningen och dess principer.

Ratos hållbarhetsrapport inkluderar beskrivning av strategi och affärsmodell (sid 8-10), redogörelse för materiella hållbarhetsfrågor i egenskap av aktiv ansvarsfull ägare, inklusive policies och processer för att hantera dessa, samt redovisning av resultat sid 12-18. En kortfattad redogörelse för respektive portföljbolags hållbarhetsarbete är inkluderad i bolagsbeskrivningarna (sidorna 18-39). De hållbarhetsindikatorer som redovisas för portföljbolagen utgör ett urval av de viktigaste målen kopplade till respektive bolags väsentliga hållbarhetsfrågor.

Majoritetsägda större portföljbolag (dvs. bolag som självständigt kvalificeras för hållbarhetsrapportering i enlighet med EU-direktivet så som det införts i nationell lagstiftning eller liknande) har i tillägg till Ratos hållbarhetsrapport upprättat en egen hållbarhetsrapport enligt GRI Standards och respektive bolags revisor har intygat att rapporten uppfyller gällande lagkrav. Större portföljbolag inkluderar Bisnode, DIAB, HL Display, Plantasjen, Speed Group och TFS. Ratos intresseföretag Aibel har också upprättat egna hållbarhetsrapporter i enlighet med lagkrav. Portföljbolagens enskilda hållbarhetsrapporter kommer återfinnas på Ratos hemsida under andra kvartalet 2019.

Revisorernas yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Till bolagsstämman i Ratos AB (publ), org.nr 556008-3585

Uppdrag och ansvarsfördelning

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten för år 2018 på sidorna 8-10, 12-39 samt 124-125 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Granskningens inriktning och omfattning

Vår granskning har skett enligt FARs uttalande RevR 12 Revisorernas yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att

vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

Uttalande

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Stockholm den 2 april 2019
PricewaterhouseCoopers AB

Peter Clemedtson
Auktoriserad revisor
Huvudansvarig revisor

Helena Kaiser de Carolis
Auktoriserad revisor

Aktieägarinformation

Årsstämma den 8 maj 2019

Årsstämma i Ratos AB (publ) hålls onsdagen den 8 maj 2019 kl 14.00 på Skandiascenen på Cirkus, Djurgårdsslätten 43-45, Stockholm.

Deltagande

Aktieägare som önskar delta i årsstämman ska

- Dels vara införd i den av Euroclear Sweden AB förda aktieboken torsdagen den 2 maj 2019
- Dels anmäla sitt deltagande senast torsdagen den 2 maj 2019

Anmälan

Av miljöhänsyn och för ökad effektivisering genom användning av digitala tjänster har Ratos i år valt att inte skicka ut inbjudan till stämman per post.

Anmälan om deltagande kan göras:

- Via www.ratos.se
- Per telefon 08-518 015 50 på vardagar kl 9.00-16.00
- Skriftligen under adress: Computershare AB, "Ratos årsstämma 2019", Box 610, 182 16 Danderyd

Vid anmälan uppges namn, person-/organisationsnummer, adress, telefonnummer dagtid samt antal eventuella biträden.

Förvaltarregistrerade aktier

Aktieägare som låtit förvaltarregistrera sina aktier måste, för att få delta i stämman och utöva sin rösträtt, tillfälligt inregistrera aktierna i eget namn. Sådan registrering ska vara verkställd hos Euroclear Sweden AB senast torsdagen den 2 maj 2019. Det innebär att aktieägaren i god tid före denna dag måste underrätta förvaltaren om detta.

Utdelning och avstämningsdag

Styrelsen föreslår en utdelning för räkenskapsåret 2018 om 0,50 SEK per aktie (2,00) av serie A och serie B. Avstämningsdag för utdelningen föreslås bli den 10 maj 2019 och utbetalning från Euroclear Sweden beräknas ske den 15 maj 2019.

Kalender

8 maj	Årsstämma 2019
8 maj	Delårsrapport jan-mars 2019
16 aug	Delårsrapport jan-juni 2019
5 nov	Delårsrapport jan-sept 2019

Rapporterna finns tillgängliga på Ratos hemsida direkt efter offentliggörandet och utges på svenska och engelska. Årsredovisningen skickas per post till de aktieägare som så begär.

Beställning av information kan göras på www.ratos.se eller via post:

Ratos AB
Box 1661
111 96 Stockholm

e-post: info@ratos.se

Aktieägarkontakt

Helene Gustafsson
IR- och presschef
Tel: 08-700 17 00
e-post: info@ratos.se

Kontaktinformation styrelse och valberedning

Ratos AB
Box 1661
111 96 Stockholm
e-post: info@ratos.se

Produktion: Ratos i samarbete med Wildecos Ekonomisk Information
Foto VD samt styrelse och organisation: Karl Nordlund
Tryck: Ätta.45, Järfälla 2019
Papper: omslag Tom&Otto Silk,
inlaga Arctic Silk

Ratos AB (publ) org nr 556008-3585
This annual report is also available in English.

RATOS

Drottninggatan 2 Box 1661 111 96 Stockholm
Tel 08-700 17 00 www.ratos.se Org nr 556008-3585